

Regeringens årsberättelse 2014, bilaga 1

Ministeriernas resultatöversikter

Regeringens årsberättelse 2014, bilaga 1

Ministeriernas resultatöversikter

ISBN PDF 978-952-287-167-1
ISBN Tryck 978-952-287-168-8
ISSN PDF 2323-962X
ISSN Tryck 2341-7129

Edita Prima, 2015

Presentationsblad

Utgivare och datum	Statsrådets kansli, 23 april 2015		
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2014, bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter		
Publikationens andra versioner	Regeringens publikationsserie 6/2015		
Publikationsserie och nummer	5/2015; Regeringens årsberättelse 2014 7/2015; Regeringens årsberättelse 2014, bilaga 2 Bokslutskalkyler 8/2015; Regeringens årsberättelse 2014, bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden		
Tryckeri/tryckningsort och -år	Edita Prima, 2015	Sidor 190	Språk Sv

Sammandrag

Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen.

Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). Enligt 18 § i lagen om statsbudgeten ska de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i förordningen om statsbudgeten (1243/1992).

Regeringens årsberättelse för 2014 består av fyra delar: själva årsberättelsen och tre bilagor.

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Bilaga 2 Bokslutskalkyler

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

INNEHÅLL

1	Statsrådets kansli	9
1.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	9
1.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	10
1.3	Uppfyllelse av effektmål	11
1.4	Förvaltningsområdets resurser.....	15
2	Utrikesministeriet.....	16
2.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	16
2.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	16
2.3	Uppfyllelse av effektmål	18
2.4	Förvaltningsområdets resurser.....	26
3	Justitieministeriet.....	27
3.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	27
3.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	28
3.3	Uppfyllelse av effektmål	28
3.4	De grundläggande rättigheterna, det politiska systemet och demokratin.....	30
3.5	Rättsskydd	30
3.6	Rättshjälp och allmän intressebevakning	32
3.7	Betalningsstörningspolitik.....	34
3.8	Kriminalpolitik	36
3.9	Bekämpning av den grå ekonomin.....	37
3.10	Åklagarväsendet	38
3.11	Verkställighet av straff.....	39
3.12	Vardagens rättsförhållanden	40
3.13	Jämställdhet.....	41
3.14	Förvaltningsområdets resurser.....	41
3.15	Sametingets berättelse 2014, 25.2.2015.....	42
4	Inrikesministeriet	49
4.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	49
4.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	50
4.3	Uppfyllelse av effektmål	51
4.4	Polisväsendet.....	53
4.5	Gränssäkerhet och säkerhetsuppdrag till havs	55
4.6	Räddningsväsendet	56
4.7	Nödcentralsverksamheten	58
4.8	Migrationsförvaltningen	58
4.9	Andra viktiga iakttagelser inom inrikesministeriets förvaltningsområde	60
4.10	Förvaltningsområdets resurser.....	61
4.11	De statliga fonderna utanför budgeten	61
5	Försvarsministeriet	63
5.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	63
5.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	65
5.3	Uppfyllelse av effektmål	65
5.4	Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	66
5.5	Ett effektivt försvarssystem	67
5.6	Ett tryggt samhälle	72

5.7	Stärkande av den internationella säkerheten.....	73
5.8	Förvaltningsområdets resurser.....	74
6	Finansministeriet	75
6.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	75
6.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	76
6.3	Uppfyllelse av effektmål	77
6.4	Den ekonomiska politiken	78
6.5	Bekämpning av grå ekonomi.....	78
6.6	Finansmarknaderna	79
6.7	Stabiliteten inom euroområdet	79
6.8	Kommunpolitiken.....	80
6.9	Förvaltningspolitik och förvaltningsutveckling	82
6.10	Statens arbetsgivar- och personalpolitik	83
6.11	Högklassiga och ekonomiskt producerade offentliga tjänster	84
6.12	Statens koncernstyrning och gemensamma tjänster	85
6.13	Förvaltningsområdets resurser.....	88
6.14	De statliga fonderna utanför budgeten	88
7	Undervisnings- och kulturministeriet.....	90
7.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	90
7.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	90
7.3	Uppfyllelse av effektmål	91
7.4	Utbildnings- och forskningspolitiken.....	94
7.5	Konst- och kulturpolitiken	98
7.6	Idrottspolitiken.....	99
7.7	Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken	100
7.8	Förvaltningsområdets resurser.....	101
8	Jord- och skogsbruksministeriet.....	102
8.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	102
8.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	103
8.3	Uppfyllelse av effektmål	104
8.4	Utveckling av landsbygden	108
8.5	Jordbruk	110
8.6	Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet.....	112
8.7	Fiskeri-, vilt- och renhushållning.....	114
8.8	Vattenhushållning.....	115
8.9	Skogsbruk	116
8.10	Infrastruktur för fastigheter och geografisk information	118
8.11	Förvaltningsområdets resurser.....	119
8.12	Forststyrelsen.....	119
8.13	De statliga fonderna utanför budgeten	122
9	Kommunikationsministeriet.....	124
9.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	124
9.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	125
9.3	Uppfyllelse av effektmål	125
9.4	Trafikområdet.....	126
9.5	Kommunikationsområdet	131
9.6	Förvaltningsområdets resurser.....	133
9.7	De statliga fonderna utanför budgeten	134

10	Arbets- och näringsministeriet.....	135
10.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	135
10.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	137
10.3	Uppfyllelse av effektmål	140
10.4	Närings- och innovationspolitik	141
10.5	Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik	145
10.6	Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet	147
10.7	Regionutveckling och strukturfondspolitik	149
10.8	Energipolitiken.....	150
10.9	Integration 153	
10.10	Förvaltningsområdets resurser.....	154
10.11	De statliga fonderna utanför budgeten	155
11	Social- och hälsovårdsministeriet.....	158
11.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	158
11.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	159
11.3	Uppfyllelse av effektmål	159
11.4	En stark grund för välfärden.....	161
11.5	Alla ska ha möjlighet till välbefinnande	164
11.6	Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten	170
11.7	Förvaltningsområdets resurser.....	171
11.8	Andra aktörer som lyder under ministeriet	172
12	Miljöministeriet.....	174
12.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	174
12.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	175
12.3	Uppfyllelse av effektmål	175
12.4	Utveckling av verksamhetsresultatet.....	177
12.5	Förvaltningsområdets resurser.....	186
12.6	De statliga fonderna utanför budgeten	186

1 Statsrådets kansli

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Regeringen byttes ut i juni 2014 och det blev ministerbyten även när vänsterförbundet och de gröna lämnade regeringen.

Man förberedde sig på utarbetandet av regeringsprogrammet genom att samordna beredningen av ministeriernas framtidsöversikter. Som underlag för dem skrevs på samma sätt som tidigare år en gemensam omvärldsbeskrivning.

För att utforma en gemensam lägesbild av valperiodens politiska mål hade regeringen två strategidagar, där temana var den betydelse som ekonomin och arbetet går igenom och de utmaningar som detta medför för det politiska beslutsfattandet och verkställandet samt Finlands konkurrenskraft, digitaliseringen och den globala värdebildningen samt staten som möjliggörare av en framtid och förutsättningarna för lärande beslutsfattande.

Till följd av arrangemang som genomfördes under 2014 delades statens innehav i bolagsform upp på 63 bolag, av vilka 23 är bolag med specialuppgifter och 40 kommersiella bolag.

En viktig ny uppgift för statsrådets kansli under verksamhetsåret var att leda totalreformen av statens forskningsinstitut och forskningsfinansieringen. Målet var att stärka kunskapsunderlaget för beredningen, beslutsfattandet och verkställandet i anslutning till samhällspolitiken. Den arbetsgrupp under statsrådets kanslis ledning som samordnar statsrådets forsknings-, framsyns- och utvärderingsverksamhet (TEA-arbetsgruppen) har spelat en viktig roll för genomförandet av reformen. Arbetsgruppen är ett samarbetsorgan mellan ministerierna och den har fungerat som tväradministrativ beställargrupp för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Till helheten hänför sig genomförandet av de strategiska åtgärderna, vilket styrts från statsrådets kansli. De viktigaste av dem var under verksamhetsåret fusionerna av forskningsinstitut, sammanslagningen av forskningsinstitut med Helsingfors universitet, det fördjupade samarbetet mellan forskningsinstitut och högskolor samt utvecklandet av verksamheten inom sammanslutningar av forskningsinstitut. Forskningsverksamheten reviderades genom att det inrättades två nya system som styr forskningsverksamheten. Detta skedde genom att finansieringen för forskningsverksamheten samlades till statsrådets kansli och rådet för strategisk forskning. För det första inrättades statsrådets och ministeriernas gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet för att stärka kunskapsunderlaget för statsrådets och ministeriernas beslutsfattande. För det andra, för att lösa betydande problem och utmaningar i samhället med hjälp av långsiktig och tvärvetenskapliga forskningsverksamhet, tillsattes rådet för strategisk forskning, vars forskningsteman och tyngdpunkter styrs av statsrådet. Saken utreds mera ingående i punkt 2.2.2 i årsberättelsen (Övriga reformer av service- och förvaltningsstrukturerna)

Sammanförandet av statsrådets och ministeriernas gemensamma förvaltnings- och sakkunnigtjänster har beretts inom projektet statsrådets förvaltningsenhet 2015 (VNHY 2015). Framöver är det statsrådets kansli som styr och samordnar rutinerna i anslutning till gemensamma förvaltnings- och sakkunnigtjänster. I budgeten för 2015 överfördes från ministeriernas omkostnadsmoment 243 årsverken och motsvarande anslag, 82,5 miljoner euro, och momsanslag till statsrådets kansli och dess huvudtitel för 10 månader och i ramarna för 2016–2019 sammanlagt 298 årsverken och

anslag på sammanlagt 114 miljoner euro för hela året. Statsrådets förvaltningsenhet inledde sin verksamhet den 1 mars 2015 som en avdelning vid statsrådets kansli. Målet är att statsrådets gemensamma resurser och de interna förvaltnings- och sakkunnigverksamheten ska stöda kärnverksamheten så effektivt och resultatrikt som möjligt. Dessutom är målet att uppnå bättre funktionssäkerhet och jämn kvalitet på servicen. Målet är också att i högre grad utnyttja personalens omfattande kompetens, förbättra effektiviteten och produktiviteten, förenhetliga tillvägagångssätten och processerna samt förbättra funktionssäkerheten. Genom att samla statsrådets förvaltnings- och sakkunnigtjänster främjas en enhetlig verksamhetskultur inom statsrådet och ministerierna. När det nya verksamhetskonceptet utformas anses det viktigt att flexibla diskussions- och responsforum som är lätta att närma sig och som reagerar snabbt upprättas mellan ministerierna och statsrådets förvaltningsenhet.

1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De största riskerna inom statsrådets kanslis ansvarsområde hänför sig till regeringspolitikens och EU-samarbetets effektivitet, brister i konsekvensbedömningarna inom EU:s lagstiftningsarbete, företagsrisker i de bolag som omfattas av statens ägarstyrning, kvaliteten på de utredningar som tagits fram för att stöda politiken, statsrådets informationssystemers funktion samt att statsrådets kommunikation lyckas i alla situationer.

Under 2014 beordrades i huvudsak i rättandet av statsrådets förvaltningsenhet. Beträffande den bedömdes riskerna vara att då ministerierna tidigare har kunnat sköta sina interna förvaltnings- och sakkunnigtjänster med hänsyn till sina egna ministeriespecifika specialbehov, kan sammanförandet av funktionerna och enhetliga verksamhetsmodeller till vissa delar försämra verksamhetens kvalitet eller möjligheterna att beakta enskilda specialbehov. Dessutom fästes uppmärksamhet vid att eftersom det är fråga om en betydande förändring av verksamheten, måste uppgiftsfördelningen mellan ministerierna och statsrådets förvaltningsenhet genomföras tillräckligt klart och exakt så att det inte uppstår några överlappningar vid skötseln av uppgifterna. En förändringsrisk som identifierades var också att skötseln av uppgifterna till följd av förändringen organisatoriskt flyttas längre bort från sektorministerierna så att de rent fysiskt sköts någon annanstans. I samband med förändringen har man arbetat mycket för att riskerna inte ska förverkligas och skada verksamheten. Hur förändringen lyckats kommer att utvärderas senare.

Statsrådets kansli svarar också för bland annat statsrådets gemensamma lägesbild, beredskap och säkerhet. Riskerna på dessa delområden består i brister i utformningen och förmedlingen av lägesbilden samt otillräcklig beredskap och säkerhet.

1.3 Uppfyllelse av effektmål

Statsrådets kanslis allmänna samhälleliga effektivitetsmål och uppnåendet av dem

Tabell 1. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Statsrådets kansli följer de centrala målen och åtgärderna i regeringsprogrammet som en helhet så att regeringen kan besluta om nödvändiga politikåtgärder med bra kunskapsunderlag och i rätt tid.	God	Man har lyckats uppnå merparten av målen i valperiodens regeringsprogram enligt planerad tidtabell. År 2014 har de viktigaste stora politikåtgärderna varit att bereda och verkställa de beslut som det strukturpolitiska programmet förutsätter samt totalreformen av social- och hälso tjänsterna. Betydande beslut 2014 som regeringen satsade på var den måttfulla löneuppgörelsen och pensionspaketet. I juni rapporterade statsrådets kansli att knappt 90 % av statsminister Katainens regeringsprogram hade genomförts och att drygt 10 % av målen var under beredning. I februari 2015 bedömdes att drygt 70 % av målen i statsminister Stubbs regeringsprogram hade uppnåtts. Även under det sista året av den pågående valperioden har den ekonomiska situationen varit svår och det internationella läget instabilt. Det har varit krävande att leda den breda regeringssammansättningen. År 2014 satsade kansliet på att utveckla en ny politikmodell, framför allt inom projektet för utveckling av statens styrsystem (det s.k. OHRA-projektet). Målet är att skapa förutsättningar för en effektiv regeringspolitik genom att stärka statsrådets strategiska styrning och förenhetliga politik-, lagstiftnings- och resursstyrningen samt stärka det kunskapsunderlag som stödjer den.
Att trygga statsrådets verksamhet samt säkerställa att statsrådet i samtliga situationer förmår styra samhällets verksamhet i enlighet med sitt uppdrag.	God	Statsrådets allmänna sammanträden och presidentföredragningarna ordnades planenligt. Regeringsbytet och ministerbytande genomfördes enligt tidtabellerna. Man har med framgång lyckats garantera att statsrådets verksamhet förlöpt utan störningar. Reaktionsförmågan har förbättrats med åtgärder för att utveckla säkerheten. Antalet störningssituationer har förblivit på tidigare nivå. Statsrådets förmåga att i enlighet med sitt uppdrag leda samhällets verksamhet i störningssituationer ligger också på god nivå. Statsrådets lägesbildsverksamhet har behövts kontinuerligt under året i olika störnings- och krisituationer. Förmågan att producera en samlad, aktuell och analyserad lägesbild för statsledning har utvecklats. Inom den kommunikation som betjänar regeringen och statsministern har kommunikation i realtid framhävts: regeringens och statsministerns samtliga viktiga presskonferenser förmedlades som direkta webbsändningar.
Finlands mål inom Europeiska unionen främjas på ett framsynt, aktivt och resultatrikt sätt.	God	Statsrådets kansli har i samarbete med sektorministerierna och Finlands ständiga EU-representation på bred basis sett till vår EU-politik är konsekvent och effektiv. År 2014 var nyckelmålen för Finlands EU-politik att påverka den nya kommissionens program och främja en fungerande reglering, att utveckla den ekonomiska och monetära unionen samt att främja konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning. Arbetet med att påverka den nya kommissionens program inleddes hösten 2013 i fråga om de viktigaste påverkansprojekten som överenskomits i EU-ministerutskottet, och som respektive ministerium ansvarade för inom det egna ansvarsområdet. I den inledande fasen påverkade man i huvudsak på tjänstemannanivå, men sedan kommissionens sammansättning och portfölj fördelningen klarnat övergick man till att påverka även på politisk nivå. Såväl den nya kommissionens arbetsprogram och organisation som det femåriga strategiska program som Europeiska rådet antog motsvarar Finlands mål.
Statens företagsförmögenhet sköts på ett resultatrikt sätt.	God	I enlighet med besluten under ramförhandlingarna steg nivån på utdelningarna och kapitalåterbärningarna klart till 1 743 (1 353) miljoner euro. Staten som ägare har lyckats bra med målet att främja jämställdhet vid valet av styrelser. Av de ledamöter som staten utsåg var ca 45 % kvinnor. Avkastningen av Solidiums aktieportfölj var 7,1 %. Avkastningen stannade under avkastningen av jämförelseindexet (OMX Helsinki cap), som var 10,6 %. Marknadsvärdet av statens direkt ägda börsportfölj steg med 13,8 %. Portföljens utveckling var bättre än utvecklingen av Helsingforsbörsens generalindex, som var 5,7 %. Den genomsnittliga prognostiserade avkastningen på portföljens kapital steg till 13 (9) %. Avkastningen ökade i huvudsak av en post av engångsnatur som bokfördes av Fortums försäljning av elöverföringsverksamheten i Finland.

Offentligt finansierad verksamhet som gäller Finlands ekonomiska yttre förbindelser, finska företags internationalisering, utländska investeringar i Finland samt Finlands landsbild är effektivt och resultat-rikt organiserad	God	Samarbetet mellan offentligt finansierade organisationer som främjar företags internationalisering och kommunikation om landsbilden samt försöker locka utländska investeringar har intensifierats och samtidigt har utbudet på tjänster effektiviserats. År 2014 genomfördes t.ex. en omorganisering av Finpro och alla statligt finansierade internationaliseringstjänster sammanfördes till en enhetlig servicestruktur. De olika organisationerna fördjupade också sitt samarbete t.ex. inom kommunikation samt vid genomförandet av evenemang och resor.
---	-----	---

Regeringens datastöd

Regeringens strategiska beslutsfattande stöddes genom att det producerades information för utvärderingen av hur regeringsprogrammet genomförts under valperioden samt genom att det ordnades två strategidagar. Dessutom rapporterades det om utfallet av valperiodens början när statsminister Stubbs regering inledde sin verksamhet den 24 juni 2014.

Uppföljningsuppgifter om statsminister Alexander Stubbs regeringsprogram offentliggjordes under mässan Ett öppet Finland 2014. Uppföljningsinformationen uppdateras en gång i månaden till regeringsperiodens slut. Uppgifterna är nu för första gången offentligt tillgängliga.

Eftersom den ekonomiska utvecklingen fortsatte att vara svag 2014 präglades arbetet i det av statsministern ledda ekonomiska rådet av diskussionen om hur anpassningen av de offentliga finanserna skulle dimensioneras och när detta skulle ske samt om behoven av strukturella ekonomiska reformer.

Under verksamhetsåret arbetade man för att utveckla statens styrsystem så att de bättre skulle betjäna regeringens behov av beslutsfattande. Det centrala syftet med detta OHRA-projekt är att förbättra förutsättningarna för en verkningsfull regeringspolitik. Slutrapporten om projektet publicerades den 9 januari 2015. Det centrala förslaget är en ny slags strategiprocess för regeringen, som består av ett strategiskt regeringsprogram och en preciserad process för regeringens verksamhetsplan, som innehålls- och tidsmässigt anpassas till planen för de offentliga finanserna.

Tryggande av statsrådets verksamhet

Under verksamhetsåret beredde och föredrog statsrådets kansli regeringsbytet i juni samt ministerbytena i april och september samt de organisatoriska ändringen som hänförde sig till dem. Statsrådets kansli skötte kommunikationen i anslutning till regeringsförhandlingarna och regeringsbytet liksom ministerbytena.

Statsrådets kansli ordnar statsrådets allmänna sammanträden och föredragningarna för republikens president och svarar för bakgrundsarrangemangen och stödet för dem. Det hölls 60 allmänna sammanträden och 31 presidentföredragningar. Under hösten 2014 bereddes ett elektroniskt sammanträdesprogram för de allmänna sammanträdena som togs i bruk den 15 januari 2015.

Normerna för statsrådets kanslis informationssäkerhet har uppdaterats så att de motsvarar kraven på förhöjd informationssäkerhetsnivå. Den administrativa informationssäkerheten har utvecklats med förhöjd nivå som mål. EU:s informationssäkerhetskrav har beaktats och avvikelserna har börjat rättas till.

Statsrådets kansli har genomfört planenliga egna och nationella beredskapsövningar och deltagit i internationella övningar. Skyddet av statsrådsborgen och andra ministeriefastigheter har utvecklat genom att bevakningssystemen moderniserats. Statsrådets säkerhetsanvisningar har förenhetligats genom handledning för ministerna.

I november överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med förslag till lag om statsrådets lägesbildsverksamhet (RP 259/2014 rd). Riksdagen hann emellertid inte behandla den före valperiodens slut och propositionen förföll.

Vid statsrådets kansli har statsrådets lägesbildsenhet utvecklat den förutseende lägesbildsrapporteringen och produktionsmodellen för lägesbilden. På grund av det stora antalet internationella kriser har man producerat rikligt med lägesbildsrapporter för statsledningen.

Den centrala uppgiften för statsrådets kommunikation vid statsrådets kansli har varit att sköta regeringens och statsministerns kommunikation liksom att bistå med kommunikationen för de två andra ministrarna som sköter uppgifter som hör till kansliet. Statsrådets kansli har betonat kommunikation i realtid: regeringens och statsministerns samtliga viktiga presskonferenser förmedlades som direkta webbutskändningar, och man kunde titta på upptagningar av dem på statsrådets webbplats. Även andra ministeriers presskonferenser från statsrådets pressrum tillhandahålls som direkta utskändningar, liksom de viktigaste evenemangen. Statsrådets webbplats och medietjänst var viktiga kommunikationsredskap för förmedling av pressmeddelanden och webbutskändningar. Av de sociala medierna befäste Twitter sin ställning inom statsrådets kommunikation.

Ministeriernas aktualitets-, besluts-, EU- och kriskommunikationen samordnades i enlighet med riktlinjerna för statsrådets strategiska kommunikation, liksom kommunikationen om regeringens strukturreform och den inledande fasen av Talvivaara Sotkamo Oy:s konkurs.

Utvecklingen av beredskapen för kriskommunikation fortsatte som ett led i utvecklingen av statsrådshelhetens strategiska och operativa kommunikation. En heltäckande utvärdering av kriskommunikationsberedskapen inom statsförvaltningen genomfördes under ledning av samarbetsgruppen för statsrådets kriskommunikation. Under utvärderingen konstaterades att viktiga utvecklingsobjekt är bland annat samordning av ledningen och kommunikationen, internationell kommunikation, intensivare samarbete och samordning, smidigare resursanvändning i omfattande situationer som utvecklas snabbt samt forskningsverksamhet som stöder ledning och kommunikation (bl.a. attityd- och opinionsundersökningar).

Finlands mål i Europeiska unionen

År 2014 var nyckelmålen för Finlands EU-politik att påverka den nya kommissionens program och främja en fungerande reglering, att utveckla den ekonomiska och monetära unionen samt att främja konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning.

Utöver samordningsuppgiften verkade statsrådets kansli inom horisontella och även Finlands övriga nyckelprojekt. Viktigt för påverkan var regelbunden kontakt framför allt med kommissionens generalsekretariat, men även med generaldirektoraten och kommissionärernas kabinett. När det gäller horisontella projekt verkade statsrådets kanslis avdelning för EU-ärenden bland annat för att säkerställa en fungerande re-

glering och rättsstatsprincipen inom Europeiska unionen. När det gäller bättre reglering betonade man att konsekvenser för konkurrenskraften och sysselsättningen måste beaktas bättre och konsekvensbedömningen utvecklas. För uppföljningen av att rättsstatsprincipen iakttas arbetade Finland för ett permanent och regelbundet arrangemang som omfattar alla medlemsstater och i rådet förband man sig att utveckla en permanent, årlig dialog. När det gäller påverkansarbetet erhöles resultat även i fråga om den nya kommission som valdes i slutet av 2014. När Junckers kommission byggdes upp fick bättre reglering och rättsstatsprincipen en central ställning och vilar på första vice ordförandens ansvar. Finland lyckades också påverka följande femåriga strategiska program som antogs av Europeiska rådet i juni. Utgångspunkten var att unionen behöver koncentrera sig på de områden i sin verksamhet där den kan tillföra ett mervärde.

I sitt påverkansarbete har Finland särskilt betonat starkare konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning, som också var första prioritet i Europeiska rådets strategiska program och kommissionens arbetsprogram. I anslutning till detta har de frågor som Finland betonat, så som utveckling av den inre marknaden, slutförande av frihandelsdiskussionerna samt en stark gemensam energi- och klimatpolitik, varit starkt framme i arbetsprogrammet.

Andra viktiga påverkansprogram 2014, där statsrådets kansli spelade en central roll, var bland annat de klimat- och energipolitiska målen 2030, bankunionen, utveckling av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken i december 2013 i enlighet med Europeiska rådets riktlinjer samt de strategiska riktlinjer på området frihet, säkerhet och rätt som Europeiska rådet fastställde i juni. I fråga om dessa projekt var påverkansarbetet resultatrikt.

Finland nådde flera av sina mål i Europeiska rådet tack vare aktiv påverkan i rätt tid, bland annat i fråga om åtstramningsåtgärderna gällande Ryssland.

Statens företagsförmögenhet

Resultatet av och nyckeltalen för skötseln av statens företagsförmögenhet beskrivs separat i kapitel 3.3 i årsberättelsen (Statens bolagsförmögenhet).

Team Finland

Det gångna året var det första då verksamheten styrdes av den av statsrådets godkända gemensamma årsstrategin. Årsplanering över gränserna mellan förvaltningsområdena har visat sig vara ett fungerande redskap som gjort Finlands verksamhet på olika håll i världen systematisk och enhetlig.

I hemlandet har största delen av de åtgärder som årsstrategin förutsätter vidtagits. Man har avancerat raskt framför allt i frågor där aktörsgruppen är relativt liten och de intressen som ska samordnas få. Av de enskilda frågorna har den mest utmanande varit arbetet med att utveckla en inhemsk regional modell för internationaliserings-tjänster. Riktlinjerna för den inhemska servicemodellen stod dock klara i december och modellen börjar genomföras genast i början av 2015.

Till statsrådets viktigaste mål för det gångna året hörde att bringa klarhet i de offentligt finansierade internationaliseringstjänsterna och kraftigare än förr inrikta dem på att främja uttryckligen små och medelstora företags internationalisering.

I början av året bereddes en reform av Finpros verksamhetskoncept och Finpros kommersiella konsultverksamhet såldes till Soprano Oy. Det nya Finpro som koncentrerar sig på offentliga tjänster förväntas kunna betjäna just små och medelstora företag bättre än förr. I september 2014 offentliggjordes en helhet som omfattar Team Finland-nätverkets alla internationaliseringstjänster och som också innehåller det nya Finpros tjänster. Tjänsterna är sammanförda till sex helheter som utgår från företagens behov. Denna servicestruktur över gränserna mellan förvaltningsområdet gör det i fortsättningen möjligt att utveckla statligt finansierade internationaliseringstjänster som en helhet och gör det också lättare att ingripa i överlappningar. Det är därför fråga om ett viktigt steg för såväl kundservicen som en effektiv användning av allmänna resurser.

Kommunikationen om landsbilden är en tvärgående verksamhetsform med vars hjälp man stöder Finlands framgång på olika områden, såväl inom exporten som att styra till exempel investeringar, kunnskap eller turister till Finland. Kommunikationen om Finlandsbilden samordnas av Finland Promotion Board, vars verksamhet i början av året fokuserades på att utveckla gemensamma redskap.

1.4 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 2. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
Statsrådets kanslis förvaltningsområde	257	272	286
Statsrådets kansli	221	236	249
Justitiekanslersämbetet	37	36	37

Tabell 3. Användningen av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
23	Statsrådets kansli	84,9	82,1	218,5
23.01	Förvaltning	40,8	42,4	44,0
23.10	Ägarstyrningen	6,0	1,4	135,8
23.20	Understödjande av politisk verksamhet	34,0	34,0	34,0
23.30	Justitiekanslersämbetet	3,5	3,5	3,6
23.90	Övriga utgifter	0,7	0,8	1,1

2 Utrikesministeriet

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Det internationella politiska läget präglades av ökad osäkerhet. I EU:s östra och södra grannskap fanns stora utmaningar som gällde säkerheten, ekonomin och den sociala utvecklingen. Konflikten i Ukraina förändrade vår internationella verksamhetsmiljö 2014. Ryssland bröt genom sitt agerande mot centrala folkrättsliga normer och grundprinciper för säkerheten i Europa och utmanade den västerländska värdegrunden; relationerna mellan EU och Ryssland förändrades grundligt. Att Krim förenades med Ryssland genom en snabb politisk-militär operation, att Donbassområdet skakades och att ett malaysiskt plan sköts ned ledde till att EU beslöt att införa stegvis skärpta, begränsande åtgärder mot Ryssland, vilka avser att tvinga landet till en politisk lösning av konflikten. Alla centrala processer, t.ex. viseringssamtal och förhandlingar om ett nytt grundfördrag mellan EU och Ryssland stoppades. Enligt EU:s gemensamma linje måste Ryssland upphöra med sitt stöd till separatisterna och främja uppkomsten av en förhandlingslösning bl.a. genom att verkställa villkoren i Minskavtalet och protokollet.

Situationen i Mellanöstern och Nordafrika blev också allt instabilare. Hotet om terrorism växte och mångfalden i fråga om hot och risker ökade. Samtidigt förutsatte globala utmaningar, som t.ex. klimatförändringen, ett allt intensivare och mer målmedvetet internationellt samarbete. EU:s ställning som Finlands viktiga påverkningskanal betonades alltjämt och det nära nordiska samarbetet fortsatte.

Medborgarnas, den övriga statsförvaltningens och företagens förväntningar på den finska utrikesförvaltningens tjänster fortsatte att öka. Samtidigt tvingade trycket på den offentliga ekonomin utrikesministeriet att fortsätta med inbesparingsåtgärder som förutsatte strukturella förändringar i representationsnätet. Åren 2011–2013 hade fyra ambassader stängts (Caracas, Islamabad, Manila och Managua) samt sex generalkonsulat eller konsulat (Göteborg, Kapstad, Las Palmas, Kanton, Sydney och Hamburg). Under 2014 fortsatte man med beslut om stängning av ytterligare tre ambassader (Bratislava, Ljubljana och Luxemburg). Efter dessa stängningar omfattar Finlands representationsnät i utlandet 89 beskickningar, vilket är klart färre än hos de övriga nordiska länderna med undantag av Island.

2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Under 2014 fortsatte de strukturella förändringarna i världspolitiken och världsekonomin och betydelserna av de externa ekonomiska relationerna betonades. I de internationella relationerna ingick att man var förberedd på olika kriser och störningar, även inom det europeiska territoriet, vilket kom till synes t.ex. i situationen i Ukraina. Betydelsen av ömsesidigt beroende fortsatte att öka och t.ex. cybersäkerheten blev ett allt viktigare tema. Man förväntade sig tydligare resultat av utvecklingssamarbetet. Medborgarnas, den övriga statsförvaltningens och företagens förväntningar i fråga om utrikesförvaltningens tjänster ökade också. Samtidigt innebar situationen i den offentliga ekonomin svagare verksamhetsförutsättningar för utrikesförvaltningen.

Förändringen inom verksamhetsmiljön förutsatte att utrikesförvaltningen inriktade sitt arbete bättre.

I de utvärderingar som utrikesministeriets avdelningar gjort gäller de främsta riskerna tillgången på lämplig personal och personalens yrkesskicklighet. Dessutom nämndes risker som gällde datasäkerheten och datasystemens användbarhet och kompatibilitet samt riskhanteringen. Det totala antalet anställda bedöms i regel vara tillräckligt i fråga om de väsentliga delarna, men de ändrade kunskapskraven och den kraftiga interna rörligheten leder ofta till situationer där det inte är möjligt att fylla alla centrala uppgifter med tillräckligt kunnig personal.

Uppställandet av mål och prioriteringen av uppgifter samt uppföljningen av hur målen uppnåtts har liksom tidigare fått ett gott betyg av avdelningarna. Man efterfrågar planmässighet och samstämmighet i riskhanteringen samt att arbetet kopplas till de dagliga rutinerna. Riskhanteringsförfarandena upplevs ofta som otillräckliga.

De viktigaste observationerna i fråga om budget och ekonomi samt skötseln av ekonomiförvaltningen gäller brister i kunskanden och efterlevnaden av regler och bestämmelser. Dessa iakttagelser gäller också de beskickningar som fokuserar på utvecklingssamarbete.

Inom ekonomiförvaltningen bedöms riskhanteringen och övervakningen också i övrigt vara klart svagare än inom övriga sektorer. Till denna del är också revisionsobservationerna rätt kritiska. En betydande del av övervakningen inom ekonomiförvaltningen är fortfarande beroende av den interna revisionens punktkontroller eller den normala inspektionen av beskickningarna. Observationer som gjorts i samband med den interna revisionen ger vid handen att olika former av korruption också är en betydande risk för utrikesförvaltningens och beskickningarnas verksamhet, särskilt utanför Europa.

En krävande verksamhetsmiljö, stora biståndsvolymer och den stora andelen utomstående aktörer ställer särskilda krav på intern kontroll och riskhantering inom utvecklingssamarbetet. Man är medveten om de främsta riskerna inom utvecklingssamarbetet och om behovet att utveckla den interna kontrollen, uppföljningen och riskhanteringen. Arbetet på att ta fram ett övergripande system för riskhantering fortsätter.

Utrikesministeriet bedömer att den interna kontrollen och riskhanteringen inom förvaltningsområdet håller försvarlig nivå. Under det senaste året har dock kontroll- och riskmedvetenheten ökat inom förvaltningsområdet. Utvecklingsåtgärder har inletts bl.a. genom att ta med riskanalys i den årliga TTS-processen, men riskhanteringen är fortfarande splittrad och en fungerande kontakt till det dagliga arbetet förutsätter fortsatt arbete.

I det följande har de viktigaste utvecklingspunkterna för den interna kontrollen och riskhanteringen presenterats enligt den klassificering som bedömningsramen använder:

- riskhanteringen och förbättring av internkontrollen, som en del av arbetsuppgifterna, vad gäller personalens i centrala uppgifter tillräcklighet och kunnande
- fortsatt förbättring av systematiseringen av riskhanteringen som en del av det dagliga arbetet
- riskhantering och intern kontroll av ekonomiförvaltningen och nya datasystem, samt
- riskhantering och kontroll inom utvecklingssamarbetet.

2.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 4. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Närområdena och säkerheten i Europa		
EU:s yttre åtgärder och den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken förstärks.	Utmärkt	Till följd av Ukrainakrisen axlade Finland en aktiv roll i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiska arbete för att lösa krisen. Finland stödde EU:s sanktionspolitik och påverkade samtidigt kommissionen och Europeiska utrikestjänsten; Finlands handelssekonomiska intressen blev väl beaktade i förhandlingarna. Samtidigt försökte Finland påverka Ryssland genom bilaterala samtal på hög nivå. Finland stödde även EU:s civila krishanteringsuppdrag i Ukraina. Finland arbetade också för starkare verksamhetsförutsättningar för EU genom att stödja en effektivare och enhetligare gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Finland deltog med betydande insatser i EU:s militära och civila krishanteringsoperationer och betonade betydelsen av att utveckla GSFP som en del av strävandena att stärka EU:s yttre verksamhet.
Samarbetet med Ryssland utvecklas bilateralt, på EU-nivå och multilateralt för att öka möjligheterna att påverka utvecklingen i Ryssland.	Nöjaktig	EU-relationerna och det multilaterala samarbetet med Ryssland har försvårats märkbart till följd av Ukrainakrisen. Det bilaterala samarbetet har fungerat inom de ramar som EU utstakat.
Finlands bilaterala relation och EU:s relation till Förenta staterna ska fördjupas och Förenta staternas engagemang i det multilaterala samarbetet och för Europas stabilitet och säkerhet stärkas.	God	Konkret samarbete bilateralt och mellan EU och Förenta staterna i flera aktuella internationella frågor.
Finlands och EU:s samarbete med Nato utvecklas.	God	Finland arbetade konsekvent för att utveckla Natos partnerskapspolitik och främjade utvecklandet av EU-Natosamarbetet på det praktiska planet.
Att stärka EU:s handlingskraft och gemensamma utrikespolitik		
Finland arbetar för att främja en gemensam strategi och ett gemensamt innehåll för EU:s utrikespolitik och för att stödja utvecklandet av EU:s yttre åtgärder. Syftet är att skapa en union med en inflytelserik, effektiv, koherent och enhetlig utrikespolitik. EU:s gemensamma yttre arbete stärks bl.a. genom EU:s anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter. EU:s säkerhets- och försvarspolitik och försvarssamarbete ska utvecklas målmedvetet, inbegripet stöd till EU:s effektiva förberedelser inför behandlingen av frågan i Europeiska rådet i december 2013.	God	Idéer för utvecklandet av Europeiska utrikestjänsten som Finland för sin del tagit fram kommer till synes i verksamhetsmodellerna för den höga representanten som inledde sitt arbete i november. Arbetet på att utveckla utrikesrådets arbetsmetoder har också inletts. EU-domstolen uttalade sig i december om avtalsutkastet om en EU-anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Domstolen ansåg att avtalsutkastet inte är förenligt med EU:s grundfördrag. Den fortsatta behandlingen av frågan om en anslutning fördröjdes av väntan på domstolens utlåtande som kom 18.12.2014.
Finland bidrar till främjandet av EU:s utvidgningsprocess och deltar aktivt i utvecklandet av EU:s grannskapspolitik, särskilt det östliga partnerskapet. Stöd ges för en kraftfullare politik för EU:s strategiska partnerskap.	Nöjaktig	Säkerhetsläget har skärpts under året i EU:s östra grannskap vilket direkt har påverkat möjligheterna för främjande av målen för det östra partnerskapet och utvecklandet av förbindelserna. Finland har som en del av EU gett partnerskapsländerna såväl politiskt som ekonomiskt stöd. Associeringsavtal har ingåtts med Moldova, Georgien och Ukraina, vilka strävar efter ett närmande till EU, och avtalen trädde temporärt i kraft hösten 2014. Finland har inlett den nationella ratificeringsprocessen av avtalen. Som ett svar på de ryska importbegränsningarna har EU utökat Moldovas och Ukrainas tullfria tillgång till unionens marknader. Moldova har fått viseringsfrihet till Schengen och

		framsteg har gjorts i såväl Ukrainas som Georgiens viseringsfrihetsprocesser. Med Armenien har arbetet inletts med ett nytt underlag till EU-avtal. I förbindelserna med Vitryssland har Finland deltagit i arbetet som avser försiktig ökning av positiva kontakter. Finland förde också en intensiv bilateral dialog med partnerskapsländerna om EU-förbindelsernas inriktning. EU:s strategiska förhållande till Ryssland lades på is till följd av invasionen av Krim och Ukrainakrisen. Finland deltog i vänggruppen för utvidgning och arbetade för öppnandet av Serbiens medlemskapsförhandlingar i januari 2014. Genom de Twinningprojekt och Talexbesök som Finland genomförde befrämjades beredskapen för ett EU-närmande för länderna i utvidgningsprocessen och stöddes reformerna i de östra och södra grannländerna.
Finland stöder arbetet för hållbara lösningar på EU:s finans- och skuldkris och försöker på detta sätt upprätthålla unionens enighet och handlingskraft.	God	De finska ståndpunkterna och den finska synen har förts fram med hjälp av och genom beskickningsnätet och den kontinuerliga rapporteringen från de finska ambassaderna, särskilt i de centrala euroländerna och de medlemsländer som drabbats av ekonomisk kris, har varit ett stöd vid utarbetandet av Finlands bild av läget och för beslutsfattandet.
Kraftfullare styrning av globaliseringen och de multilaterala systemen		
Finland ska vara aktivt när det gäller frågor som rör global styrning inom sådana områden som är viktiga för Finland (t.ex. hållbar utveckling, vapenkontroll och nedrustning, öppna och reglerade system för ekonomi och handel, den globala ekonomins stabilitet och balans, miljö, klimat, mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och arktiska frågor). Påverkan inom EU samt det multilaterala och det transatlantiska samarbetet spelar en central roll. En ny FN-strategi styr påverkansarbetet.	God	Finland var aktivt på många prioriterade områden, inbegripet förhandlingarna under finsk ledning om resolutionen om illegala avrättningar och ikraftsättandet av ATT-avtalet. Arbetet har riktats till spetsområdena i FN-strategin där Finland också haft stor synlighet, t.ex. den under finsk ledning framförhandlade resolutionen om politiska operationer och det i Helsingfors ordnade mötet om skyddsansvar. Det transatlantiska samarbetet har stärkts genom säkerhetsdialogen mellan Förenta staterna och de nordiska länderna.
FN-systemets handlingskraft och ställning ska stärkas. Finland understöder FN:s reformer. De multilaterala aktörernas resultat, inflytande och öppenhet ska förbättras.	God	Finland har fortsatt stödja FN:s handlingsförmåga och reformer. Finland var ordförande för budget- och förvaltningskommittén under 68:e generalförsamlingen. Stöd gavs för utvecklandet av FN:s krishantering bl.a. genom deltagande i FN:s krishanteringssupdrag.
Finland måste bättre kunna upptäcka och påverka nya mekanismer för internationellt samarbete bl.a. vad gäller G-länderna, icke-statliga aktörer och nätverk.	Nöjaktig	Finland är t.ex. inte medlem i G-ländernas samarbetsystem och uppföljningen påverkades av det allmänna resursläget inom förvaltningsområdet.
Att främja externa ekonomiska relationer		
Strategin för ekonomiska yttre förbindelser som blir färdig sommaren 2013, inbegripet handelspolitik, marknadstillträde och exportfrämjande, styr Team Finland-arbetet och utrikesförvaltningen svarar för sin del för verkställigheten.	God	Utrikesförvaltningen arbetade planenligt med utvecklandet av Team Finland-verksamheten och verkställigheten av årsstrategin, såväl inom beskickningsnätet som i ministeriet.
Finlandsbilden stärks genom offentlig diplomati och PR-verksamhet, särskilt på marknaderna utanför EU.	God	UM har koncentrerat sina resurser enligt målsättningen och ökat antalet besökare på nätsidorna för Finlandsbilden, särskilt på marknaderna utanför EU. Reformerna på avdelningen och inom Finland Promotion Board och TF-kommunikationen innebär dock att en del av processen för nya verktyg överfördes till 2015..
Finland satsar på EU:s bilaterala och regionala förhandlingar om frihandelsavtal, särskilt med USA och andra länder som är viktiga för Finlands ekonomi, samt på multilaterala sektoriella avtal särskilt inom WTO-systemet.	God	Finlands intressen avspeglades väl i EU:s förhandlingsståndpunkter i EU:s bilaterala frihandelsavtal med tredje länder, i de plurilaterala förhandlingarna och i WTO.

Att minska fattigdom och främja hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och övergripande säkerhet		
I enlighet med det utvecklingspolitiska programmet och redogörelsen över de mänskliga rättigheterna minskas extrem fattigdom och social ojämlikhet och lidande som förorsakas av konflikter och naturkatastrofer, främjas störet av rättsstaten, demokrati, mänskliga rättigheter och kvinnans ställning på rättslig grund och hållbar utveckling. En strategi för mänskliga rättigheter utarbetas som en del av det pågående arbetet med redogörelsen.	God	Den extrema fattigdomen har minskat också till följd av stödet från Finland. Ojämlikheten minskas genom växande stöd och uppmärksamhet på skattefrågor globalt och i utvecklingsländerna. Genom att stödet till bräckliga länder och de mänskliga rättigheterna blivit utgångspunkt för utvecklingssamarbetet har man förbättrat samarbetets verkningar. De linjedragningar som behövs har gjorts och utbildning pågår. Hållbara förändringar kräver långsiktigt arbete under flera år. Statsrådets redogörelse om de mänskliga rättigheterna ingavs till riksdagen hösten 2014.
Finland är aktivt i arbetet på utvecklingsagendan efter 2015.	God	I arbetet hade Finland en betydande internationell förtroendepost (andra ordförande i finansieringskommittén för hållbar utveckling). Gruppens rapport innehåller de centrala finska målen för innehållet. Rapporten spelar en viktig roll för utarbetandet av finansieringen av hållbar utveckling. Dessutom omfattade den s.k. öppna arbetsgruppen för målen för hållbar utveckling en betydande del av de mål som Finland betraktade som viktiga.
Påverkansmöjligheterna som erbjuds genom Finlands samordningsansvar i Världsbanken och Afrikanska utvecklingsbanken (2013 – 2015) och övrigt styrelsearbete (Unicef, EITI) utnyttjas fullt ut.	God	Finlands lyckade samordning i röstningsgrupperna har möjliggjort en betydande roll bl.a. vad gäller främjandet av jämlikhetsfrågor och kvaliteten på bankens låneberedning.
Hinder för utvecklingen uppmärksammas genom att i Finland, EU och globalt främja politik som stöder utvecklingen.	Nöjaktig	Finland kräver långsiktigt arbete som stöds på politisk nivå för att hela statsförvaltningen ska beakta utvecklingsaspekten i sitt arbete. Att åstadkomma förändringar på EU-nivå är utmanande och kräver kraftigt påverkansarbete på lång sikt. Detta skulle också förutsätta förändrade perspektiv i fråga om verksamhets sätt och förvaltning. Finland fortsatte samarbetet med OECD för att utveckla verktyg för politisk konsekvens. Finlands ansedda pilotprojekt för tryggad livsmedelsförsörjning ökade olika förvaltningsgrenars och andra aktörers gemensamma förståelse för faktorer som påverkar livsmedelssäkerheten i utvecklingsländerna. Genomförandet av rekommendationerna i projektet har fortsatt
Fred och stabilitet främjas genom att stärka Finlands roll i fredsmedlingen och de nuvarande samlarbetsnätverken (inkl. de nordiska länderna) och genom att stärka efterlevnaden och utvecklandet av folkrätten.	God	Finland höll en stark ställning som stöd för den internationella fredsmedlingen. Under ledning av Finland och Turkiet förhandlade man fram en tredje fredsmedlingsresolution som antogs av FN:s generalförsamling. Huvudtemat gällde de regionala organisationernas roll i fredsmedlingen. Under ledning av Finland och vissa partnerskapsländer grundades vägrupper för fredsmedling i EU och OSSE. Fredsmedlingssamarbetet med de nordiska länderna och bl.a. Schweiz stärktes. Finland var en del i EU:s arbete för att hitta politisk lösning på Ukrainakrisen. Folkrättens betydelse betonades i samband med Ukrainakrisen. Stöd gavs för arbetet mot strafflöshet särskilt i samband med krissituationer. Stöd gavs för initiativ som avser utvecklande av genomförandemekanismer inom humanitär rätt. Beaktandet av rättsstatsprincipen har främjats bl.a. i beredningen av FN-målen för hållbar utveckling. Åtgärder som stöder fredsmedling har fått betydande utvecklingssamarbetsbelopp.
Deltagande i internationell civil och militär krishantering på ett sätt som visar att man bär internationellt ansvar och med helhetsbetonad inställning.	God	Finland deltog med betydande kontribution i de av FN, EU, OSSE och Nato ledda krishanteringsuppdragen. För att stärka en helhetsbetonad inställning uppmärksammades samordningen av verksamheterna på EU-plan och med andra internationella aktörer.
Utvecklingsländernas deltagande i den internationella handeln och breddbasighet inom den ekonomiska utvecklingen främjas liksom också dess fattigdomsreducerande verkningar.	Nöjaktig	Utvecklingssamarbetets verksamhetsplan som stöder handeln har genomförts med minskande anslag. Man har använt sig av instrument avsedda för samarbete med utvecklingsländernas privata sektor (Finnfund, Finnpartnership), gett stöd till multilaterala aktörer och arbetat med ett BEAM-program som stöder Finlands och utvecklingsländernas innovationssamarbete och

		tas i bruk vid ingången av 2015 (målstorlek 50 meuro/5 år). Trots de nya instrumenten har finansieringen av handel och utveckling som helhet minskat.
Flexibla och effektiva tjänster och verksamhet inom utrikesförvaltningen		
Utrikesförvaltningens verksamhet anpassas noggrannare till de resurser som finns. Verksamheten avgränsas utgående från de strategiska prioriteterna, genom att fokusera och avskala förvaltningsområdets interna processer och genom att dra nytta av samarbetet med olika aktörer både i Finland och utomlands. Utrikesrepresentationens inflytande och resultat ökas genom att verksamheten effektiviserar och koncentreras och genom att Finlands internationella verksamhet lyfts fram genom Finlandshus-/Team Finland-modellen.	God	Anpassningsåtgärder som under tidigare år inletts inom utrikesförvaltningen har fortsatt och nya åtgärder i enlighet med de nya sparkraven har inletts. Personalresursernas anpassning till verksamhets- och ekonomiplaneringen (TTS) har stärkts. Ministeriets interna processer förnyas inom VNHY-projektet (statsrådets förvaltningsenhet). Representationsnätet är utrikesförvaltningens viktigaste resurs och även det har varit föremål för sparåtgärder. Arbetet med att effektivisera nätets arbete fortsatte bl.a. genom att representationerna i Paris flyttade till ett och samma ställe och genom förberedelser för samförvaltningen med start hösten 2015 av representationerna i Bryssel. Beslut fattades om stängning av tre beskickningar (Bratislava, Ljubljana och Luxemburg) 2015. Revideringen av lagen om konsulära tjänster (i kraft 1.1.2015) skapar en grund för koncentrereringen av representationernas tjänster. Ett TAMA-projekt om den finska representationens strategier och modeller syftar till att ytterligare effektivisera verksamheten med hjälp av resurser och strukturer.
Utrikesrepresentationen utvecklas genomgående så att resurserna riktas till sådana länder och områden vars politiska, utvecklingspolitiska och ekonomiska betydelse för Finland håller på att öka. I utvecklingsarbetet ska utöver det nära nordiska samarbetet också EU:s utrikestjänst beaktas.	Försvarlig	Nya representationer kunde till följd av gjorda nedläggningar och minskande tillgångar inte inrättas och resurser kunde inte överföras till aktuella tyngdpunktsområden. Situationen är knepig särskilt med tanke på exportfrämjandet. Möjligheterna inom det nordiska samarbetet utnyttjades fullt ut. En utredning färdigställdes om de möjligheter som erbjuds genom Europeiska utrikestjänsten. Ett lyckat exempel på samarbetet är placeringen av Finlands ambassad i utrikestjänstens lokaler i Hanoi.
Tjänsterna till allmänheten utvecklas i enlighet med strategin 2015 för allmänhetstjänster så att de svarar mot den föränderliga efterfrågan.	God	Den stora ökningen av efterfrågan (konsulära fall) medför växande utmaningar vad gäller att upprätthålla nivån på de tjänster som tillhandahålls för finländare. Man har försökt svara på utmaningen genom tillfälliga arrangemang och utvecklande av jourssystemet och tills vidare har det varit möjligt att väl bistå människor i nöd. En teknisk lösning har genomförts där de biometriska kännetecknen (fingeravtryck) överförs från en yttre serviceproducent till det nationella viseringssystemet. Detta gör det möjligt att effektivt använda de s.k. viseringscentralerna på områden där Schengens viseringsbiometrik används. För närvarande har tekniken tagits i bruk i beskickningen i Bangkok. Servicen till kunder som söker visering har förbättrats i Ryssland vad gäller geografisk täckning. Viseringsansökningar kan för närvarande inlämnas till finska viseringscentraler som upprätthålls av yttre serviceproducenter i för närvarande sammanlagt 22 städer i olika delar av landet (från Kalingrad till Vladivostok).
Informationssystemen utvecklas så att de motsvarar de krav som utrikesförvaltningens omfattande arbetsfält ställer, med användarvänlighet och hög informationssäkerhet som mål.	God	Elektronisk skrivbordsmiljö togs i bruk inom förvaltningsområdet. Ett omfattande system för projekthantering inom utvecklingspolitiken genomfördes tillsammans med ett system för anmälan av missbruk. Utvecklingsarbete som avser ett system för ledningen för informationsmängder och rapportering startades. Ett nationellt och internationellt projekt för hantering av klassificerade datauppgifter slutfördes enligt plan.

Säkerheten i Europa

Den finska utrikesförvaltningens centrala uppgift är att stärka Finlands internationella förbindelser och mål. Under året präglades det internationella politiska läget av växande osäkerhet och konflikten i Ukraina förändrade vår internationella verksamhetsmiljö. Rysslands agerande bröt mot viktiga folkrättsliga normer och grundläggande europeiska säkerhetsprinciper. Samtidigt blev situationen i Mellanöstern och Nordafrika allt osäkrare. Hotet om terrorism växte och hotens och riskernas mångfald ökade. Under året var därför framstegen varierande i fråga om det internationella samfundets globala handlingsförmåga och Europeiska unionens yttre förbindelser. Framsteg gjordes inte i fråga om Finlands alla mål. Den ukrainska konflikten och de ryska åtgärderna har utvärderats närmare i årsberättelsens kapitel 2.3. EU fortsatte att vara en viktig påverkningskanal för Finland. Finland betonade vikten av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp) i samband med att den nya höga representanten tillträdde och påverkade i syfte att utveckla verksamheten. Konflikten i Ukraina gav Finland en aktiv roll i Gusp och Finland betonade EU:s enhet. EU fattade stegvis beslut om ryska sanktioner och sanktionerna utvidgades stegvis. Finland gav sitt stöd för EU:s sanktionspolitik och påverkade samtidigt aktivt kommissionen och Europeiska utrikestjänsten. Finlands handelsekonomiska intressen beaktades väl i förhandlingarna. Samtidigt försökte Finland påverka Ryssland genom bilaterala samtal på högnivå. År 2014 var Finland ett av de länder som stödde OSSE:s Ukraina-aktioner mest, såväl ekonomiskt som genom att tillhandahålla sakkunniga. Finland gav också sitt stöd för EU:s civila krishanteringsuppdrag i Ukraina.

Det täta nordiska samarbetet fortsatte. I februari offentliggjorde utrikesministrarna en resolution på finskt initiativ. Resolutionen bygger på begreppet om bred säkerhet och genom den förbinder sig de nordiska länderna till att stärka det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet bl.a. i fråga om krishantering, klimatförändring, arktiska frågor och cybersäkerhet. På initiativ av den finska och den svenska försvarsministern inleddes en utredning om ett närmare försvarssamarbete mellan länderna. Finland deltog tillsammans med Sverige i övningen Iceland Air Meet 2014 som genomfördes i samband med bevakningen av Islands luftrum. Det första mötet inom säkerhetsdialogen mellan Förenta staterna och de nordiska länderna våren 2014 gällde bl.a. möjligheterna för samarbete i globala och regionala säkerhetsfrågor. Det s.k. NB8-samarbetet mellan de nordiska länderna och de baltiska länderna var aktivt och utrikesförvaltningen gjorde en stark insats i arbetet. Det regionala samarbetet i Östersjöområdet och det arktiska området fortsatte helt normalt trots Ukrainakonflikten. Finlands ordförandeskap i Östersjörådet (2013–2014) och i Barentsrådet (2013–2014) genomfördes så gott som helt enligt plan under året. Finland fokuserade på arktiska frågor och tog initiativ vad gäller inrättandet av ett ekonomiskt råd för Arktis.

Inom det multilaterala samarbetet arbetade utrikesförvaltningen enligt de främsta temafrågorna i Finlands FN-strategi, inbegripet fredsmedling och främjandet av jämlikhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Vårt lands roll som normativ utvecklare av FN:s fredsmedling fortsatte. Den tredje fredsmedlingsresolutionen som förhandlats fram av FN:s vängrupp för fredsmedling under finsk och turkisk ledning godkändes i juli 2014. Vängrupper för fredsmedling tillkom också i EU och OSSE, bl.a. på finskt initiativ och under finsk ledning. Europeiska fredsinstitutet som tillkommit på initiativ av Finland och Sverige inledde sin verksamhet.

Utrikesförvaltningen beredde för sin del planenligt och noggrant Finlands starka deltagande i den internationella militära och civila krishanteringen. I slutet av året deltog Finland i 12 uppdrag som gällde militär krishantering eller militära observatörer och i

14 uppdrag för civil krishantering. Mellanöstern, Afghanistan, Västra Balkan och Afrika utgjorde geografiska tyngdpunktsområden. Finland höll hög profil som främjare av genomförandet av FN:s resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet". Finland hade en synlig roll i arbetet vid åstadkommandet av Natos militära 1325-åtgärdsplan och man förhandlade också i OSSE om 1325-åtgärdsprogrammet på finskt initiativ. Finland deltog i det samarbete som är öppet för Natos partnerskapsländer och samverkade med Sverige i fråga om det partnerskapsinitiativ som antogs vid Natotoppmötet i Wales i september.

Utrikesförvaltningen arbetade för att främja den internationella rustningskontrollen. De finska insatserna för en internationell konferens om en massförstörelsevapenfri zon i Mellanöstern fortsatte och fick internationellt erkännande även om det inte gick att ordna någon konferens 2014. Finland gjorde en samlad insats som gällde identifiering, undanröjning och förstöring av kemikalier som hördet till det syriskaprogrammet för kemiska vapen. Ikraftträdandet 24.12.2014 av det internationella fördraget om vapenhandel var en viktig markering som man arbetade för. Finland anslöt sig också till initiativet om global hälsosäkerhet.

Finland var facilitator i processen där man beslutade om modaliteterna för tioårsbedömningen 2015 av FN:s toppmöte om informationssamhället (WSIS). Finland fortsatte att lämna ekonomiskt stöd till de centrala aktörerna i processen, stödde ett öppet och universellt Internet för ekonomisk tillväxt och utvecklandet av dess administration utgående från en flervägsmodell.

Utrikesförvaltningen och beskickningsnätet betjänar hela statsförvaltningen

Utrikesförvaltningens arbete stärkte Finlands bilaterala och multilaterala förbindelser genom beskickningsnätet som arbetar för vårt lands intressen, genom besöksutbyte, genom påverkan vid möten och i processer samt genom annan verksamhet. Regeringen fortsatte att stärka Finlands Asienförbindelser och ta med de stora ekonomier i Kina och Asien i arbetet som avser att lösa internationella problem. Finska företags strävanden i Ost- och Sydostasien understöddes genom flera ministerresor på vilka det oftast medföljde en företagsdelegation. De finska och kinesiska förbindelserna främjades bl.a. genom besöksutbyte på hög nivå. I förbindelserna med Förenta staterna fokuserade man särskilt på att stärka förbindelserna med president Obamas andra regering och kongressen samt på ett nära samarbete i många aktuella internationella frågor. Under året var de bilaterala mötena på hög nivå med Ryssland färre än tidigare i enlighet med den gemensamma EU-linjen. Med undantag för vissa sektorer fortsatte de olika förvaltningsgrenarnas breda myndighetssamarbete med Ryssland på normalt sätt. Ministerarbetsgruppen för Rysslandfrågor effektiverade sin verksamhet och statsförvaltningens Rysslandsamordning förtätades. I enlighet med handlingsprogrammet för Latinamerika fokuserade arbetet på att främja handelsförbindelserna i området. Insatserna i Afrika och Mellanöstern gällde exportfrämjande, utvecklingssamarbete och även främjande av handel och utveckling.

Utrikesförvaltningen och beskickningsnätet producerade tjänster för hela statsförvaltningen, särskilt på området för EU-politik. Den ekonomiska krisen och utvecklandet av den ekonomiska och monetära unionen intog fortsättningsvis en central ställning i den europeiska debatten och på den politiska agendan. Finland deltog i debatten på ett lösningsfokuserat sätt och stödde unionens enhet, jämvikt mellan institutionerna, ett fungerande samarbete samt medlemslänternas eget ansvar för god ekonomisk hushållning. Den kontinuerliga rapporteringen från Finlands ambassader, särskilt i de centrala euroländerna och i medlemslänternas med ekonomiska kriser,

har varit ett stöd för utformandet av lägesbilden och beslutsfattandet. I ordförandens grupp för granskning av utvecklandet av EU-arbetet bedömdes EU:s (särskilt rådets) verksamhet och förmåga att säkerställa genomförandet av det strategiska programmet. I tjänstemannagruppen betonade Finland att man genom den nya kommissionen och den högre representanten bör säkerställa en effektiv samordning av unionens yttre arbete. Skötseln av Ukrainakrisen visade att ett effektivt samarbete mellan institutionerna är möjligt. Rekryteringen av finländare till uppdrag i Europeiska utrikestjänsten stöddes och Finland hade två platser på chefsnivå (Moldova, Europarådet).

Starka insatser för utvecklande av Team Finland-arbetet

Genom utrikesförvaltningens åtgärder främjades principerna för öppen handelspolitik i EU och i andra sammanhang. Utrikesförvaltningen arbetade i enlighet med de finska målen för strävandena att främja EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar och WTO:s multilaterala förhandlingar samt för att förbättra finska företags handels- och verksamhetsförutsättningar i utlandet. Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats i arbetet med att utveckla Team Finland-verksamheten inom ramen för årsstrategin. Av särskild vikt – i synnerhet för små och medelstora företag – var preciseringen av de tjänster som erbjuds företagen liksom också bättre information än förut om dessa tjänster. Tjänsterna hos det nya Finpro och UM anpassades för att bättre fungera tillsammans. Team Finland-nätverkets kompetens ökades genom utbildning där UM bar helhetsansvaret. I november offentliggjorde Tokes och utrikesministeriet ett BEAM - Business with impact-program med start 2015. Meningen är att sammanföra aktörer i Finland och utvecklingsländerna för att åstadkomma ny innovativ affärsverksamhet och utvecklingseffekter i mål länderna. Det offentliga diplomatarbetet omorganiserades och spetsområdena lyftes ytterligare fram genom beskickningarnas arbete och webbkommunikationen. Utrikesförvaltningen arbetade med arrangemanget och genomförandet av exportfrämjande resor. År 2014 verkställdes cirka 50 exportfrämjande Team Finland-resor på ministernivå och hög tjänstemannanivå.

De mål som uppställts för exportkontrollen har nåtts så gott som helt trots de nya utmaningar som Ryslands sanktionerna förde med sig. År 2014 beviljades drygt 700 exporttillstånd. Det är viktigt att också i fortsättningen stödja finsk industri och finska företag gällande ansvarsfullt arbete med produkter med dubbel användning i ett exportkontrollperspektiv, något som även stöder framgång på den globala marknaden.

Utrikesförvaltningen stärkte Finlandsbilden. Beskickningarnas arbete med Finlandsbilden främjades genom att tillhandahålla bl.a. ledning och kommunikationsstöd, utbildning och verktyg för arbetet med Finlandsbilden. Ett exempel ur praktiken är att UM:s kommunikationsavdelning hämtade cirka 380 journalister och kulturarbetare till Finland 2014. Den genomgripande reformen av utrikesförvaltningens kommunikation fortsatte enligt tidsplanen. Nya verksamhetsformer för den offentliga diplomatin togs fram inom ramen för Team Finland. Finland Promotion Boards arbete inleddes under ledning av statsrådets kansli och med stöd av utrikesministeriet. Europainformationens resurser skars ner och prioriteringar av verksamheten gjordes.

Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete

Genomförandet av det 2012 antagna utvecklingspolitiska åtgärdsprogrammet fortsatte. Under året behandlades utvecklingspolitiken i riksdagen med utgångspunkt i statsrådets redogörelse (SRR 5/2014 rd) och utrikesutskottets betänkande. OECD:s biståndskommitté (DAC) gjorde en mellanrapport om Finlands utvecklingspolitik och

utvecklingssamarbete. Slutsatserna var positiva bl.a. i fråga om utgångspunkterna i mänskliga rättigheter samt följdriktigheten och resultatorienteringen. Enligt preliminära uppgifter utgjorde utbetalningarna inom det offentliga biståndsarbetet 1,2 miljarder euro 2014, vilket motsvarar cirka 0,6 % av BNI. Inom ramen för EU och i FN deltog Finland i beredningen av agendan för hållbar utveckling efter millenniemålen (post 2015) och var parallellordförande i FN-kommittén för finansiering av hållbar utveckling. Finland var medlem i Världsbankens styrelse och Afrikanska utvecklingsbankens styrelse. Minister Pekka Haavisto var parallellordförande i den internationella dialogen om bräckliga länder (IDPS).

Finlands bilaterala utvecklingsarbete fortsatte att fokusera de minst utvecklade länderna i Afrika och Asien. Åtgärderna som avser att minska uppspjälkningen av hjälpen och att minska anslagsöverföringar fortsatte. I juni tog utrikesministeriet i bruk en elektronisk tjänst som kompletterade det gällande övervakningssystemet. Med hjälp av den nya tjänsten kan vem som helst anmäla misstankar om missbruk av utvecklingssamarbetet. Hittills har 12 anmälningar inkommit genom det nya systemet. Av dessa har fem lett till utredning. Största delen av misstankarna om missbruk av medlen för utvecklingssamarbete upptäcks fortfarande som en del av utrikesförvaltningens interna kontroll. Utrikesförvaltningen ökade i enlighet med regeringsprogrammet de multilaterala och de icke-statliga organisationernas andel som kanaler för biståndet och man kom överens om målen för Finlands påverkan i organisationerna. I fråga om FN-organisationerna var FN:s befolkningsfond UNFPA, FN:s utvecklingsprogram UNDP, FN:s barnfond UNICEF och FN:s enhet för jämställdhet UN Women de största bidragstagarna. De icke-statliga organisationernas utvecklingssamarbete styrdes till långsiktiga partnerskap och den första centraliserade öppna ansökningsprocessen för internationella icke-statliga organisationer genomfördes. I Team Finland-arbetet uppmärksammade man också de möjligheter som utvecklings- och krisarbete samt multilaterala organisationer erbjuder företag. Ett uttryck för detta var utvecklingsministrarnas och utrikesministrarnas gemensamma exportfrämjande resa till FN-organisationerna och utvecklingsfinansieringsinstitutionerna. År 2014 beviljade Finland 105,7 miljoner euro i humanitär hjälp, mer än någonsin förut. Hjälpens riktades bl.a. till offren i kriserna i Syrien och Irak samt till arbetet med att bekämpa Ebola-epidemin.

Utvecklingssamarbetets kvalitet och effekter stärktes under året. De resultatbaserade länderprogrammen för långvariga samarbetsländer var inne i ett rapporteringskede. Ändringar gjordes i programmen utifrån bedömningen av resultaten. I fråga om de multilaterala organisationerna färdigställdes påverkansplaner som togs i bruk. Planerna bidrar till att koncentrera Finlands påverkansarbete till noggrant avgränsade mål. I slutet av året inleddes arbetet med att förnya hela systemet för resultatstyrning av utvecklingssamarbetet. Regeringen fokuserade på arbetet som avser att utveckla utvecklingsländernas beskattningskapacitet. Finland inledde med att stödja revideringen av de afrikanska skatteförvaltningarna. Inom den privata sektorn förberedde man ett nytt program som stöder innovationer i utvecklingsländerna. Arbetet genomfördes med samfinansiering i form av ett samarbete mellan UM och TEKES. Det femåriga programmet som avser 50 miljoner euro inleds i början av 2015. Inom det multilaterala samarbetet ökades Finlands betydelse genom att finansieringen koncentrerades. På detta sätt fick man en central finansieringsställning i FN:s befolkningsfond UNFPA, FN:s enhet för jämställdhet UN Women och FN:s utvecklingsprogram UNEP.

Rekordmånga konsulära tjänster

Det ökande resandet syntes i ministeriets tjänster för resesäkerhet. Utrikesministeriet och utlandsrepresentationerna lämnade en rekordstor mängd konsulära tjänster till hjälpbehövande finländare. Under året bokfördes cirka 90 000 fall.

De finska beskickningarna och Kouvola servicecentral för viseringar handlade cirka 1,2 miljoner ansökningar om visering, vilket var 23 % färre än året innan. Antalet ryska viseringsansökningar minskade med 24 % jämfört med året innan, vilket bl.a. berodde på den ogynnsamma ekonomiska utvecklingen i Ryssland.

Medborgarnas, den övriga statsförvaltningens och företagens förväntningar på Finlands utrikesförvaltnings tjänster fortsatte att öka. Samtidigt tvingade trycket på den offentliga ekonomin utrikesministeriet att fortsätta med inbesparingarna, vilket förutsatte strukturella förändringar i representationsnätet.

2.4 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 5. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 536	1 561	1 554
Utrikesministeriet	972	1 004	996
Utrikesministeriets beskickningar	564	558	558

Tabell 6. Användningen av budgetmedel, milj. euro

		2012	2013	2014
24.	UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 214,5	1 258,8	1 424,1
24.01.	Utrikesförvaltningen	246,0	236,7	239,5
24.10.	Krishantering	50,0	57,1	71,1
24.20.	Närområdessamarbete	16,0	6,5	1,3
24.30.	Internationellt utvecklingssamarbete	815,5	874,1	1 017,0
24.90.	Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde	87,1	84,5	95,3

3 Justitieministeriet

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Rättsväsendets omvärld blir allt mera internationell och den kulturella mångfalden ökar, den juridiska regleringen blir allt mera komplicerad, EU-rättens betydelse växer och antalet mål som kräver ingående sakkunskap om specialområden ökar. Allt detta innebär stora utmaningar för verksamheten. Samtidiga utmaningar är att rättsväsendets och Brottsföljdsmyndighetens ekonomiska situation blir avsevärt stramare de närmaste åren och att erfaren personal måste ersättas när de stora åldersklasserna går i pension.

Östra Finlands och Kouvola hovrätter slogs samman till Östra Finlands hovrätt. Kuopio och Kouvola förvaltningsdomstolar slogs samman till Östra Finlands förvaltningsdomstol. Uleåborgs och Rovaniemi förvaltningsdomstolar slogs samman till Norra Finlands förvaltningsdomstol.

Litingsrätterna lättnades nämndemannasammansättningar upp och förlikningen i domstol i vårdnadstvister där sakkunnigbiträden anlitas utvidgades till hela landet.

Landsbygdsnäringsnämnder lades ner och ärendena överfördes till förvaltningsdomstolarna.

Genom lagändringar, bland annat bestämmelser om tillstånd till fortsatt handläggning i hovrätterna, har man försökt påskynda behandlingen av ärenden i domstolarna. Man har försökt minska förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda och påskynda behandlingen av besvärärenden bland annat genom att utvidga omprövningsförfarandet inom förvaltningen.

Under verksamhetsåret genomfördes den totalreform av lagstiftningen om likabehandling som beretts länge.

Nya former för delaktighet så som medborgarinitiativ har ökat medborgarnas möjligheter att påverka.

Situationen beträffande brottsligheten i Finland har förblivit stabil de senaste åren. Inga stora förändringar inträffade i antalet brott som kom till polisens kännedom. Enligt förhandsuppgifter kom det 1,6 % färre brott till polisens kännedom än året innan. Den försiktiga nedgången i brottsligheten har gjort att säkerhetsläget i vårt land fortfarande är mycket gott. Försämringen av service systemet till följd av den svåra ekonomiska situationen har till vidare inte syns som ökad brottslighet och flera fångar på grund av utslagning. Den kraftiga ökningen av bedrägeribrottsligheten under hela 2000-talet berättar främst att möjligheterna att begå brott har ökat i och med att användningen av internet har blivit vanligare.

Det fortsatta minskade antalet fångar och klienter hos Brottspåföljdsmyndigheten gjorde det lättare att genomföra anpassningsplanen. Det är inte möjligt att ordna verksamhet i syfte att minska återfallsbrottsligheten i den omfattning som fängelselagen förutsätter om inte tillräckliga resurser allokeras till verksamheten och övervakningen. Även den svaga kommunekonomin gjorde det svårt att ordna service i det civila efter att straffen verkstälts.

3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den kraftigt åtstramad ekonomiska situationen är den största riskfaktorn med tanke på såväl tillgången till rättsskydd som minskningen av återfallsbrottsligheten. När man anpassar den offentliga ekonomin är det viktigt att sköta om rättsstatens verksamhetsförutsättningar. Genom åtgärderna i reformprogrammet för rättsvården och Brottpåföljdsmyndighetens anpassningsprogram kan man endast delvis trygga nivån på verksamheten i denna ekonomiska situation.

Till följd av den ekonomiska situationen behövs det strukturella reformer och ny informations- och kommunikationsteknik inom förvaltningsområdets olika sektorer. Inom förvaltningsområdet pågår och håller man att starta omfattande utvecklingsprojekt som berör informationssystemen och som binder resurser i beredningsfasen, men när de står klara effektiviserar de verksamheten avsevärt. Anslagsramarna förutsätter också avsevärda förändringar i Brottpåföljdsmyndighetens lokalstruktur. Med tanke på verksamheten är det viktigt att dessa reformer lyckas.

När innehållet i verkställigheten av straff utvecklas är ett centralt mål att utöka användningen av tjänster som samhället producerar allmänt. Sparkraven inom andra förvaltningsområden och särskilt kommunekonomin försämrar möjligheterna för brottsföljds klienter som befinner sig i en svag ställning att få allmänt producerade tjänster som tillkommer dem enligt lagstiftningen, om inte särskilda tväradministrativa åtgärder riktas mot dem.

För att personalens ska räcka till och upprätthålla sin yrkesskicklighet måste man under de närmaste åren förbereda sig systematiskt på att personalen blir äldre och byts ut. När de stora åldersklasserna går i pension är risken att erfarenhetsbaserad kompetens försvinner, om särskild uppmärksamhet inte fästs vid detta genom bland annat utbildning.

I domstolarna finns många mål och ärenden som pågått länge, så risken är att gottgörelserna för dröjsmål ökar.

3.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 7. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Lagstiftningen har rätta proportioner och är effektiv samt klar och förståelig.	Nöjaktig	För att uppnå målet har lagberedningen utvecklats på flera sätt. Lagberedningens utbildningsprogram förbättrades så att det skulle motsvara beredarnas behov effektivare. Även revideringen av flera lagberedningshandböcker har fortsatt. Inom statsrådet har man tagit i bruk en gemensam lagberedningsprocess och Lainvalmistelun prosessiopas (Lagberedningens processhandbok) hade över 8 500 användare 2014. Laggranskningens täckning var 86,1 % 2014, vilket var mindre än tidigare år på grund av det stora antalet propositioner i slutet av regeringsperioden. Eftersom det konkreta lagberedningsarbetet utförs i de olika ministerierna kan justitieministeriet påverka målet endast delvis.
Medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och besluts-	Utmärkt	Finlands första demokratiredogörelse (SRR 3/2014 rd) överlämnades och började genomföras. Nya rättstjänster infördes, så som

fattandet stärks.		en utlåntjänst, för att förbättra medborgarnas delaktighet. Ändringar i kommunallagen och vallagstiftningen förbättrade påverkningsmöjligheterna.
Medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar främjas.	God	Samarbetet mellan frivilligorganisationer och myndigheterna har främjats tillsammans med delegationen för medborgarsamhällspolitik (KANE). Särskilda teman 2014 har varit att främja medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar, en öppen förvaltning och kommunal delaktighet.
Domstolarna och rättshjälpen garanterar att rättsskyddet faktiskt tillgodoses vad gäller serviceförmågan, parternas kostnader samt behandlingstiderna i enlighet med den nationella lagstiftningen och de internationella fördrag som berör Finland.	God	Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider är i huvudsak skäliga. Andelen mål som pågått över ett år av alla pågående mål är fortfarande stor. Med hjälp av det heltäckande nätet av rättshjälps-, advokat- och juridiska byråer och deras yrkesskickliga personal har de klienter som befinner sig i den svagaste ställningen fått tillräcklig rättshjälpservice. Den genomsnittliga kötiden till rättshjälpen har förkortats jämfört med föregående års nivå.
Betalningsstörningspolitiken främjar gäldenärernas möjligheter att klara sig.	God	Genom effektiv utsökning med tyngdpunkten på initialfasen har gäldenärernas hindrats från att skuldsätta sig ytterligare. Den genomsnittliga behandlingstiden för utsökningsärenden ligger på godtagbar nivå när man beaktar hur ärendestrukturen förändrats. Räknet från början av året hade 153 000 gäldenärer klarat av sina skulder, vilket är flera än föregående nivå. Antalet beviljade smålån har fortsatt att minska efter det att räntetaket för små konsumtionskrediter trädde i kraft.
Kreditförluster bekämpas genom effektiv indrivning.	Utmärkt	Utsökningens indrivningsresultat var stort (1 058 miljoner euro). Andelen indrivna penningfordringar av det sammanlagda beloppet av penningfordringar som man lyckats driva in genom utsökning och beträffande vilka medellöshet konstaterats låg kvar på samma höga nivå som tidigare år (50 %).
Brottsligheten och de negativa följderna av den minskar. Särskilt våldsbrottsligheten minskar.	God	Inga stora förändringar inträffade i antalet brott som kom till polisens kännedom jämfört med föregående år. Till polisens kännedom kom 6 % färre brott mot liv och hälsa än vid motsvarande tidpunkt föregående år.
Återfallsbrottsligheten minskar genom att förutsättningarna för ett liv utan brott förbättras för dem som avtjänar straff.	God	Återfallsbrottsligheten har minskat. De granskade uppgifterna gäller återfall bland dem som blev frigivna 2007–2009. Återfallsbrottsligheten påverkas av den allmänna nedgången i brottsligheten, ändringar i påföljdssystemet och åtgärder inom flera förvaltningsområden.
Säkerheten och känslan av säkerhet förbättras.	Nöjaktig	Enligt den nationella offerundersökningen upplevde finländarna något mindre hotande och våldssituationer 2013 än 2012, men förändringen höll sig inom undersökningens felmarginal. Knappt 30 % berättade att de minst en gång varit rädda för att bli utsatta för våld utanför hemmet kvällstid. ¹
Ett rättvist straffansvar förverkligas effektivt och högklassig med hänsyn till parternas rättsskydd.	God	Den genomsnittliga åtalsprövningstiden förbättrades något från föregående år. Antalet mål som varit föremål för åtalsprövning över ett halvt år och över ett år ökade jämfört med föregående år, men avvek inte från medelnivån de senaste åren. De snabbhetsmål som satts i budgeten nåddes inte till alla delar.

Till följd av effektivitetsmålens natur inverkar även lyckade åtgärder som vidtagits under året på samhällsutvecklingen vanligtvis med flera års dröjsmål. Det bör påpekas att justitieministeriet kan påverka flera av effektivitetsmålen endast delvis.

¹ Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2013. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. OPTL verkkokatsauksia 37/2014. <http://hdl.handle.net/10138/152606>. De senaste rapporterade uppgifterna gäller det material som samlats in 2013. Jämförbara uppgifter finns först från och med 2012. Resultaten av tidigare offerundersökningar kan inte just jämföras med de nuvarande, eftersom datainnehållet och sättet att samla in uppgifterna avviker så mycket.

3.4 De grundläggande rättigheterna, det politiska systemet och demokratin

Målet var att stärka medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och beslutsfattandet.

Justitieministeriet beredde tillsammans med det tväradministrativa demokratinätverket Finlands första demokratipolitiska redogörelse (SRR 3/2014 rd), som statsrådet överlämnade till riksdagen den 14 mars 2014. Redogörelsens syfte är att stärka långsiktigt och planmässigt främjande av demokratin och engagemang i genomförandet av demokratipolitiken. Utifrån riktlinjerna i redogörelsen bereds ett demokratipolitiskt handlingsprogram. Målet med beredningen av totalreformen av kommunallagen och ändringarna i vallagen är att förbättra medborgarnas möjligheter att delta och påverka. Arbetsgruppen för nätröstning utreder införandet av nätröstning i rådgivande kommunala folkomröstningar. Justitieministeriet har som en del av SAd-programmet förverkligat nättjänster i syfte att öka medborgarnas möjligheter att delta och öka öppenheten inom förvaltningen (demokrati.fi, medborgarinitiativ.fi, invånarinitiativ.fi, utlåtande.fi, dinasikt.fi, ungasidéer.fi). Tjänsterna har blivit populära och antalet användare ökar. Under året togs 100 medborgarinitiativ, tre överlämnades till riksdagen och ett godkändes. Medborgarinitiativet har bedömts utöka medborgarnas möjligheter att delta avsevärt.

3.5 Rättsskydd

Domstolarna

Målet var att domstolarna och rättshjälpen vad gäller serviceförmågan, kostnaderna för parterna samt behandlingstiderna tryggar att rättsskyddet faktiskt tillgodoses i enlighet med den nationella lagstiftningen och de internationella fördrag som berör Finland.

Målet var att ta ansvar för den totala rättegångstiden i samtliga behandlingsfaser bland att genom att särskilt följa ärenden som dröjt över ett år i respektive domstolsinstans och genom att främja en snabb behandling av ärendena.

År 2014 gav Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna två avgöranden som gällde Finland (2013 ett) och där det var fråga om rättegångens längd. I ett fall (2013 inget fall) meddelades dom där kränkning konstaterades. I ett fall (2013 inget fall) uppnåddes förlikning mellan parterna. Ersättningar betalades till ett belopp av sammanlagt 7 600 euro (2 250 euro 2013).

Med stöd av den nationella lagstiftningen beslutar den domstol som behandlat målet om det är fråga om dröjsmål. År 2014 gottgjordes dröjsmål med sammanlagt cirka 100 000 eur o. Genom en ändring av lagstiftningen blev det möjligt att gottgöra dröjsmål även i förvaltningsdomstolarna i fråga om ärenden som väckts i domstolarna efter den 1 juni 2013. Det är ännu inte kommit några beslut om gottgörelse för dröjsmål från förvaltningsdomstolarna. I slutet av 2014 pågick cirka 1 700 ärenden i de regionala förvaltningsdomstolarna som hade pågått över ett år. De pågående ärendena är gamla, så det finns en betydande mängd potentiella fall av dröjsmål.

I följande tabell beskrivs den totala behandlingstiden för mål och ärenden som hovrätterna avgjort. I brottmål är det fråga om den sammanlagda tiden för förundersök-

ning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling och i civilmål den sammanlagda tiden för tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling.

Tabell 8. Den totala behandlingstiden för mål och ärenden som hovrätterna avgjorde 2014

	0–6 mån.	6–12 mån.	1–2 år	2–3 år	Över 3 år	Sammanlagt	Genomsnittlig total behandlingstid	Ändring jämfört med 2013
	antal	antal	antal	antal	antal	antal	mån.	mån.
Brottmål	616	1 411	2 443	1 238	752	6 115	21	-3
Civilmål	638	846	1 226	608	231	3 514	18	0

Av de brottmål som inkom till hovrätterna från tingsrätterna var ungefär 300 sådana där de tidigare faserna före hovrätten hade pågått över tre år. I fråga om dessa 77 % (70 % 2013) var hovrättens behandlingstid under ett år, så målet 100 % nåddes inte helt. I fråga om ärenden som pågått över tre år före hovrättsbehandlingen på gick polisens förundersökning i medeltal 1,7 år, åtalsprövningen 0,8 år och tingsrättsfasen 1,8 år samt hovrättsfasen 0,7 år.

Andelen över ett år gamla mål och ärenden av alla pågående mål och ärenden har förblivit skäligen i hovrätterna (6 %) och förvaltningsdomstolarna (12 %). Av de brottmål som pågått i tingsrätterna hade 16 % pågått över ett år. I fråga om tvistemål som väckts genom omfattande stämningsansökan var andelen som pågått över ett år 38 %. Andelen pågående gamla mål och ärenden i tingsrätterna motsvarade utfallet föregående år.

För att rättsskyddet skulle tillgodoses på ett likvärdigt sätt var strävan att minska de regionala skillnaderna i behandlingstid i hovrätterna och förvaltningsdomstolarna. I tingsrätterna var målet att den genomsnittliga behandlingstiden för brottmål inte är mer än tre månader längre än landets medeltal i någon tingsrätt.

Den strukturreform av hovrätterna och förvaltningsdomstolarna som genomfördes 2014 gjorde det möjligt att allokera resurserna på ett mera ändamålsenligt sätt, vilket bedöms vara av central betydelse för att minska skillnaderna i behandlingstid i hovrätterna och förvaltningsdomstolarna. Den längsta behandlingstiden i hovrätterna var 1,1 månad (2013 1,5 mån.) och i förvaltningsdomstolarna 1,3 månader (2013 2,2 mån.) längre än hela landets medeltal.

I fråga om brottmål var behandlingstiden längst för brottmål som avgjordes av Helsingfors tingsrätt (8,4 mån.). Eftersom hela landets medeltal var 4,1 månad, nåddes alltså inte målet att skillnaderna i behandlingstid skulle vara högst 3 månader. Helsingfors tingsrätt kunde avgöra mera brottmål än vad som inkom och antalet pågående mål och ärenden minskade med över 500 ärenden. Andelen brottmål som pågått över ett år av det totala antalet pågående mål och ärenden är dock stor, vilket kan göra att den genomsnittliga behandlingstiden är lång även i den närmaste framtiden.

Tabell 9. Genomsnittliga behandlingstider för mål och ärenden i domstolarna, månader

	2012 utfall	2013 utfall	2014 budgetmål/ uppskattning	2014 utfall	2014 skillnad mellan utfall och budgetmål/ uppskattning
Allmänna domstolar					
Högsta domstolen					
- besvärstillståndsärenden	5,1	4,8	5,0	4,8	-0,2
- avgöranden i sak	17,5	19,9	17,0	21,1	4,1
Hovrätterna	6,0	5,8	6,0	5,8	-0,2
Tingsrätterna					
- brottmål	3,6	4,0	3,6	4,1	0,5
- omfattande tvistemål	8,8	11,4	8,5	10,1	1,6
- skuldsaneringsärenden	5,7	5,9	5,5	5,8	0,3
- summariska ärenden	2,4	2,5	2,4	2,5	0,1
Arbetsdomstolen	5,6	4,1	6,0	6,2	0,2
Förvaltningsdomstolarna					
Högsta förvaltningsdomstolen	12,8	12,2	11,0	11,3	0,3
Förvaltningsdomstolarna	7,7	7,9	7,5	8,0	0,5
Marknadsdomstolen	7,3	6,4	7,0	5,8	-1,2
Försäkringsdomstolen	12,2	12,6	11,0	13,1	2,1

Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider ligger i huvudsak på så dan nivå som en god rättssäkerhet förutsätter. I fråga om högsta domstolens avgöranden i sak, de ärenden som behandlades av försäkringsdomstolen och omfattande tvistemål i tingsrätterna räckte dock behandlingen längre än den målsatta tiden. Högsta domstolen meddelar varje år något över 100 prejudikat som styr rättspraxisen. I dessa ärenden kan behandlingstiden bli lång bland annat därför att ärendet väntar på ett annat prejudikat som behandlas som pilotmål eller på avgörandet i ett ärende som behandlas i högsta förvaltningsdomstolen och som har anknytning till det ärende som pågår i högsta domstolen. Högsta domstolens genomsnittliga behandlingstid för alla mål och ärenden var skäliga 6,6 månader. De ärenden som avgörs av försäkringsdomstolen gäller näst an undan tagslöst ens kilda medborgares utkomst, så behandlingstiden borde vara kortare. Försäkringsdomstolens verksamhet har utvecklats genom interna åtgärder, men till följd av det stora antalet ärenden har man inte lyckats förkorta behandlingstiderna. Syftet med ändringen av lagen om försäkringsdomstolen (RP 104/2014 rd) är att effektivisera avgörandeverksamheten.

Den genomsnittliga behandlingstiden för tingsrätternas omfattande tvistemål förbättrades, men utvecklingen motsvarande inte målet helt och hållet. Till detta bidrog att tingsrätterna behandlade ärendehelheter till vilka anslöt sig flera skadestandsärenden som pågått länge.

3.6 Rättshjälp och allmän intressebevakning

Målet var att kunderna hos rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen få den sakkunniga hjälp de behöver i rätt tid och till skäliga kostnader.

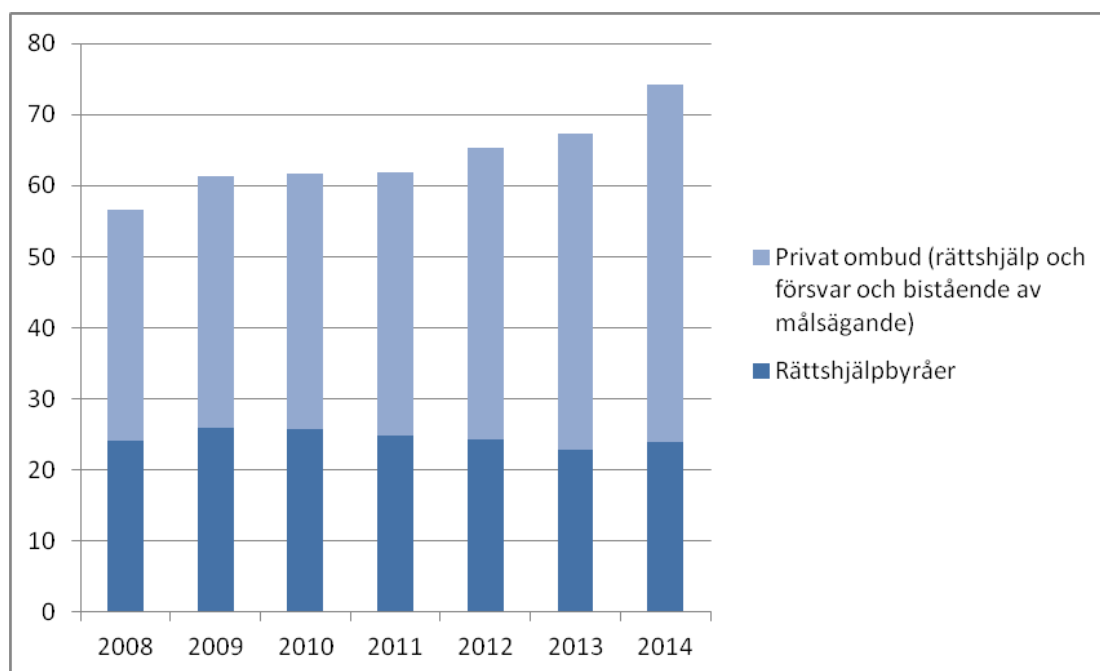
Med hjälp av den juridiska rådgivning och förlikning under fria former som rättshjälpsbyråerna tillhandahåller kan tvister lösas snabbt, vilket minskar antalet ärenden som inkommer till domstolarna. De offentliga rättsbiträdena gav juridisk telefonråd-

givning i cirka 8 000 fall 2014, vilket är 1 800 mera än föregående år. Rättshjälpsbyråernas kunder bedömer att kvaliteten på servicen är utmärkt och anser att kostnaderna är ganska skäliga. År 2014 betalades privata rättsbiträden 50,4 miljoner euro i ersättningar för skötseln av rättshjälpsärenden, vilket är 5,8 miljoner euro mera än året innan.

Tabell 10. Målet och resultaten för rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen

	Utfall 2012	Utfall 2013	Budgetmål 2014	Utfall 2014	Skillnad mellan utfall och budgetmål 2014
Rättshjälp					
Kötid, dagar	14	13,9	11	12,9	1,9 dagar
Lönsamhet, euro/vägd arbetsmängd	121	113	125	115	-8 %
Produktivitet, vägd arbetsmängd/årsv.	467	478	500	473	-5 %
Kundtillfredsställelse (skala 1–5, där 3=god och 4=berömlig)					
Effektivitet och skäliga kostnader		3,9		3,9	
Biträdets kunskande och yrkesskicklighet		4,1		4,1	
Kostnaderna för den offentliga rättshjälpen per medborgare, euro	12,4	12,8		14,0	
Allmän intressebevakning					
Antal huvudmän	35 112	35 891	36 700	36 817	0,3 %
Lönsamhet, euro/huvudman	267	201	270	205	-24 %
Produktivitet, huvudmän/årsv.	61	61	66	61	-8 %

Figur 1. Den offentliga rättshjälpens utgifter 2008–2014, mn euro

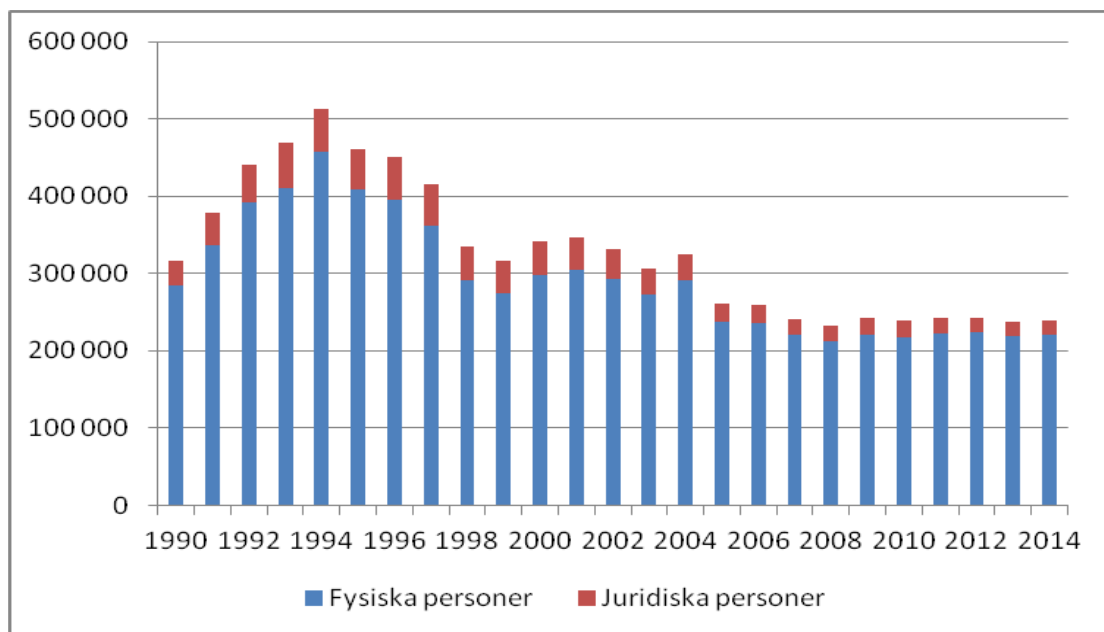
3.7 Betalningsstörningspolitik

Målet var att med betalningsstörningspolitikens hjälp främja gäldenärernas möjligheter att klara sig.

Efter att räntetaket för små konsumtionskrediter trädde i kraft (1.6.2013) har antalet beviljade sm lån minskat. Under det tredje kvartalet 2014 beviljades hushållen 100 581 nya sm lån (39 miljoner euro). Under det tredje kvartalet 2014 beviljades 40 % mindre lån i euro än under motsvarande kvartal föregående år.

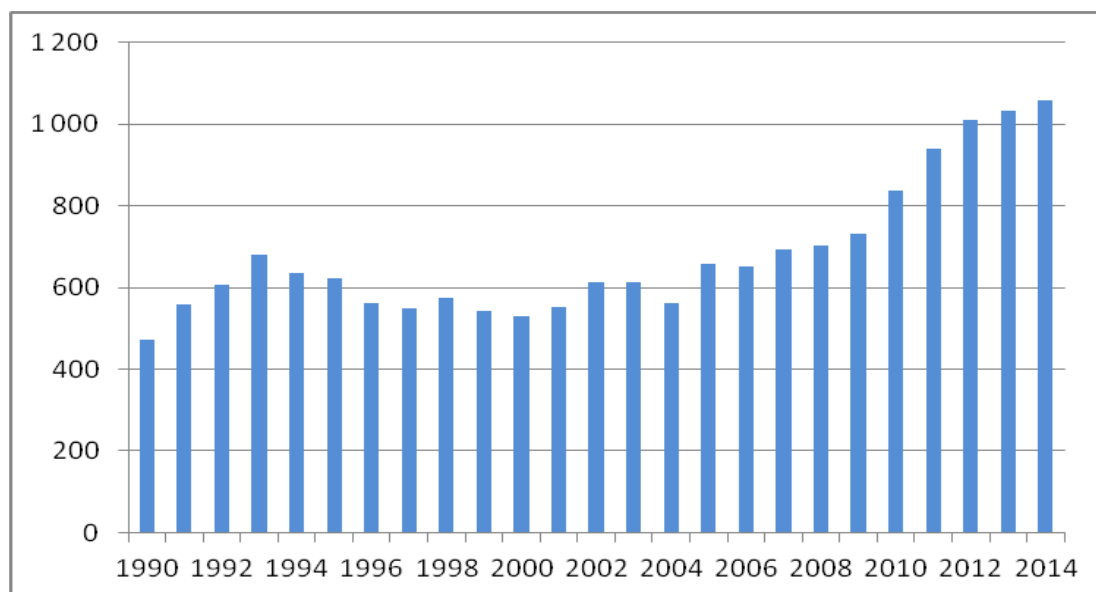
I slutet av 2014 berördes 238 500 gäldenärer av utsökning, vilket är nästan lika många som 2013 (238 009 gäldenärer). Räknat från årets början hade 153 000 gäldenärer klarat av sina skulder (141 000 år 2013).

Figur 2. Utsökningsgäldenärer sedan 1990, situationen i slutet av året

Målet var att bekämpa kreditförluster genom effektiv indrivning.

Figur 3. Utsökningens indrivningsresultat sedan 1990, indrivningsresultatet som nominella värden, mn euro

Tabell 11. Målet och resultaten för utsökningsväsendets indrivningsverksamhet

	2012 utfall	2013 utfall	2014 budgetmål	2014 utfall	2014 skillnad mellan utfall och budgetmål
Indrivningsresultat, dvs. belopp som redovisats till de sökande, mn euro	1 009	1 031	950	1 058	10 %
Förhållandet mellan indrivna penningfordringar och medellösa, av penningbeloppen, %	50	50	42	50	8 %-enheter
Behandlingstid, mån.	6,8	6,9	6,7	7,1	0,4 mån.
Lönsamhet, euro/behandlat ärende	30	30	37	32	-13 %
Produktivitet, behandlade ärenden/årsv.	2 343	2 408	2 302	2 216	-4 %

Trots att antalet ärenden som inkom till utsökningen slutade att öka, förbättrades indrivningsresultatet jämfört med föregående år och andelen betalda penningfordringar i euro förblev på hög nivå. Det goda indrivningsresultatet är bland annat en följd av att informationssystemen och arbetsmodellerna utvecklats samt av personalens engagemang. Syftet med korta behandlingstider är att förhindra att gäldenärerna skuldsätter sig ytterligare och att bekämpa kreditförluster. Den lätta förlängningen av behandlingstiden beror delvis på att ärendestrukturen förändrats, när inkassobyråernas tidigare direkt utsökningsgilla kostnader har lämnats bort.

Tabell 12. Resultaten av utsökningens specialindrivning

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall	2014 utfall
Gäldenärer som gjorts till föremål för utredning, st.	167	532	495	541
Gäldenärer som behandlats	204	333	498	586
Fordringar som gjorts till föremål för utredning, mn euro	62	84	117	212
Säkringsåtgärder, mn euro ²			87	170
Totalt resultat, mn euro ³	32,5	38,5	76,5	39,5
Utmätt egendom, mn euro	22	39	51	98
Beslagtagen egendom, mn euro	50	54	49	76

Inom utsökningens specialindrivning koncentrerar man sig på gäldenärer (bl.a. gäldenärer som är misstänkta för ekonomiska brott), vilkas förmögenhet det är särskilt arbetsdrygt att utreda, och åtgärderna i anslutning därtill kräver mycket arbete. Antalet gäldenärer och fordringar som gjordes till föremål för utredning inom utsökningens specialindrivning liksom antalet gäldenärer som behandlades ökade jämfört med föregående år. Betydligt mera egendom var utmätt och beslagtagen än föregående år. Resultatet i euro av specialindrivningen sjönk från den höga nivån föregående år och låg på 2012 års nivå. Detta beror på att inom specialindrivningen kan årsresultaten i euro variera kraftigt, eftersom behandlingen av ärendena kan pågå länge och det kan räcka årtal innan de indrivna medlen intäktsförs.

3.8 Kriminalpolitik

Kriminalpolitikens mål var att minska brottsligheten och brottsskadorna samt att förbättra säkerheten och känslan av säkerhet. Detta förutsätter att flera förvaltningsområden har en gemensam målsättning och gemensamma linjer. Ett särskilt mål var att minska våldsbrottsligheten.

Tabell 13. Utvecklingen i fråga om vissa brott som kommit till polisens kännedom 2008–2014⁴

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stöld	74 103	75 049	72 200	75 128	67 970	70 469	70 860
Grov stöld	2 211	2 790	3 030	3 091	3 254	3 039	3 680
Snatteri	70 179	73 815	73 090	72 994	67 633	67 995	68 596
Rån inkl. grova	1 696	1 640	1 531	1 634	1 648	1 531	1 700
Brott mot liv sammanlagt	132	114	112	114	91	100	102
Misshandel, lindrig misshandel	32 547	30 789	30 930	37 777	35 973	33 546	31 112
Grov misshandel	2 256	2 105	2 006	2 078	1 884	1 809	1 651
Sexualbrott	2 906	2 205	2 424	3 008	3 576	3 329	3 013
Rattfylleri	12 036	10 943	9 916	10 091	8 815	9 024	9 337
Grovt rattfylleri	13 783	12 260	11 246	11 409	10 351	9 029	8 325
Narkotikabrott	4 835	5 486	6 467	7 179	7 761	8 572	6 836
Grovt narkotikabrott	789	782	1 071	1 024	1 020	1 226	1 132
Straffbart bruk av narkotika	9 823	11 119	12 078	12 003	11 228	12 726	13 641
Bedrägeri, lindrigt bedrägeri	15 087	16 393	14 788	16 644	19 802	21 655	21 910
Betalningsmedelsbedrägeri, lindrigt betalningsmedelsbedrägeri, förberedelse till betalningsmedelsbedrägeri	3 408	4 730	4 313	5 508	6 089	7 488	7 637

² Eurobeloppet av säkringsåtgärderna har statistikförts sedan 2013.

³ I det totala resultatet i euro har beaktats de medel som redovisats till borgenärerna, betalningsavtal som ingåtts mellan den som ansökt om utsökning och gäldenären eller prestationer som annars betalats direkt till sökanden under förfarandet samt medel som i övrigt styrts till utsökningen, samarbetsmyndigheter, konkursbon och gäldenärer.

⁴ Statistikcentralen: Brottslighet som kom till polisens kännedom i januari –december 2014

Situationen beträffande brottsligheten har förblivit stabil de senaste åren. Inga stora förändringar inträffade i antalet brott som kom till polisens kännedom jämfört med tidigare år. Det kom 1,6 % färre brott till polisens kännedom än året innan. Särskilt brotten mot liv och hälsa och trafikbrotten minskade. Även antalet fall av rattfylleri har minskat de senaste åren. Rånen och stölderna ökade. Bedrägeribrottsligheten har ökat under hela 2000-talet. Detta beror särskilt på att användningen av internet som handelsverktyg har ökat. Den försiktiga nedgången i brottsligheten har gjort att säkerhetsläget i vårt land fortfarande är mycket gott. Försämringen av servicessystemet till följd av den svåra ekonomiska situationen har tills vidare inte syns som ökad brottslighet och flera fångar på grund av utslagning. Detta har gjort det möjligt att upprätthålla en tillfredsställande verksamhet i syfte att minska återfallsbrottsligheten, trots att resurserna för detta har krympt. Den svaga kommunekonomin har gjort det svårare att ordna brottsförebyggande tjänster och att ordna fortsatt verksamhet i det civila efter avtjänat straff.

3.9 Bekämpning av den grå ekonomin

År 2014 förfogade åklagarväsendet, domstolarna, utökningsväsendet och konkursombudsmannen byrå över ett lika stort (sammanlagt 5,2 miljoner euro) tilläggsanslag för bekämpning av den grå ekonomin som 2013.

Inom åklagarväsendet har man anställt sammanlagt 31 häradsåklagare för viss tid med tilläggsanslaget. År 2014 inkom 35 % fler ekobrottmål till åklagarna än året innan. Antalet krävande ekobrottmål minskade något. Den genomsnittliga åtalsprövningstiden i krävande brottmålsärenden var 194 dagar (målet 190 dagar). Med hjälp av tilläggsanslaget har man i någon mån lyckats förkorta behandlingstiden för de alltså svårare ekobrottsmålen som ofta har internationell koppling.

Den ökade myndighetsverksamheten i anslutning till ekobrottsbekämpningen gör att fler ekobrottmål än tidigare inkommer till domstolarna för behandling. År 2014 inkom 948 omfattande ekobrottmål till tingsrätterna medan 904 mål avgjordes. Antalet inkomna mål och ärenden ökade med 9 % från året innan. Vid domstolarna har man kunnat finansiera en arbetsinsats motsvarande 24 årsverken med tilläggsanslaget, vilket har gjort att antalet anhängiga ekobrottmål inte har ökat mer drastiskt än vad som varit fallet. I slutet av 2014 var pågående sammanlagt 710 omfattande ekobrottmål. Den genomsnittliga behandlingstiden var 8,5 månader, då den i samtliga brottmål var i medeltal 4,1 månader.

Inom utökningens specialindrivning har man finansierat en insats motsvarande 10 årsverken med tilläggsanslaget, utökat utbildningen samt låtit göra specialgranskningar av konkursbon. Inom specialindrivningen gjordes fordringar på 212 miljoner euro (+81 % jämfört med året innan) till föremål för utredning. Den utmätta egendomen uppgår till 98 miljoner euro (+92 % jämfört med föregående år) 586 gäldenärer var föremål för behandling (+18 % jämfört med föregående år).

3.10 Åklagarväsendet

Åklagarväsendets mål var att se till att det straffrättsliga ansvaret realiseras effektivt och högkvalitativt med hänsyn till parternas rättsskydd.

Tabell 14. Omfattningen av åklagarväsendets verksamhet samt mål och resultat

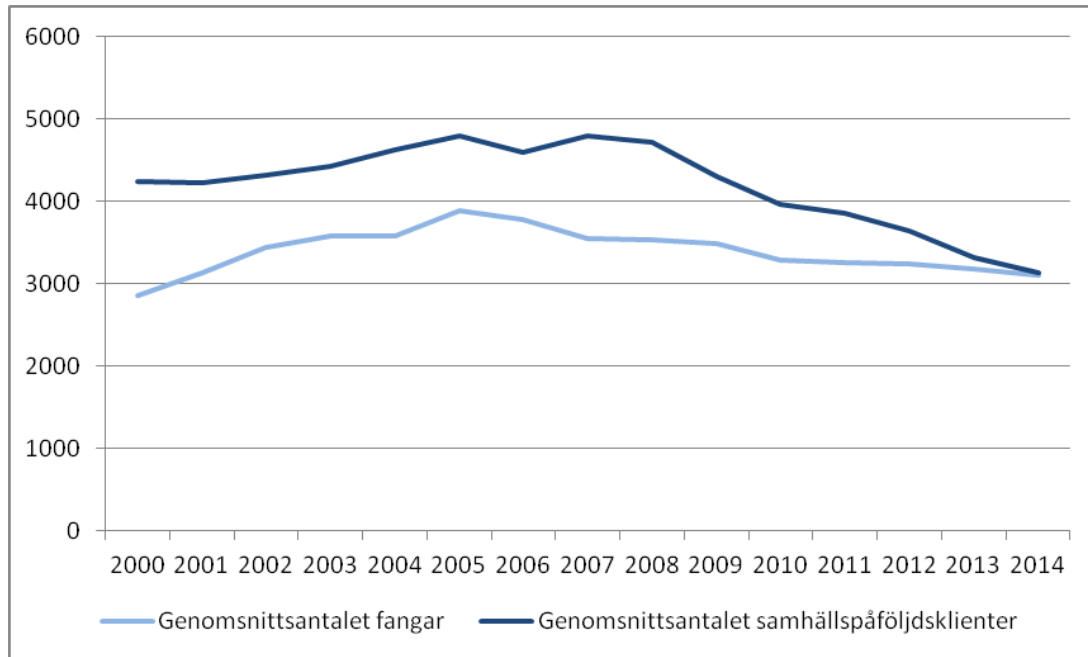
	2012 utfall	2013 utfall	2014 budgetmål eller upp- skattning	2014 utfall	2014 skillnad mel- lan utfall och budgetmål /uppskattning
Verksamhetens omfattning					
Ärenden som inkommit för åtalsprövning, st.	84 959	83 720	86 000	84 409	-1 591
Ärenden som avgjorts vid åtalsprövning, st.	87 115	82 829	86 000	84 846	-1 154
Snabbhet					
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.	2,1	1,9	2,1	1,97	-0,13
Ärenden som väntat på åtalsprövning 6–12 mån., st.	1 958	1 791	2 500	2 173	-327
Ärenden som väntat på åtalsprövning över 12 mån, st.	212	169	180	209	29
Produktivitet					
Avgjorda ärenden/årsv., hela personalen	172,5	164,6	170	170,7	0,7
Avgjorda ärenden/årsv., åklagare	251,4	237,1	248	245,3	-2,7
Lönsamhet					
Omkostnader/avgörande, euro	439	472,8	456	464,5	8,5

Det inkom fler ärenden för åtalsprövning än föregående år, och de blev fortfarande allt svårare. Ungefär 2 000 fler mål och ärenden avgjordes än föregående år. Mätt med den genomsnittliga snabbheten låg åtalsprövningstiden kvar på god nivå. Resultatmålet för ärenden som väntat på åtalsprövning över ett år nåddes ändå inte.

3.11 Verkställighet av straff

Det dagliga genomsnittsantalet fångar har minskat med 791 (20 %) från 2005 (genomsnittsantal 3 888 år 2005 och 3 097 år 2014). Även antalet samhällspåföljdsklienter (3 137 år 2014) har fortsatt att minska.

Figur 4. Genomsnittsantalet samhällspåföljdsklienter per dag och genomsnittsantalet fångar 2000–2014

Målet för verkställigheten av straff var att minska återfallsbrottsligheten genom att förutsättningarna för ett liv utan brott förbättras för dem som avtjänar straff.

I följande tabell har återfallsbrottsligheten beskrivits med nyckeltal för hur många personer som efter frigivning från fängelset eller fullgjord samhällstjänst begår ett nytt brott som leder till nytt lagakraftvunnet ovillkorligt fängelsestraff, samhällstjänst eller övervakningsstraff inom en uppföljningstid på fem år.

Tabell 15. Återfallsbrottslighet under en uppföljningstid på fem år, %

	Utfall 2012 (frigivna 2007)	Utfall 2013 (frigivna 2008)	Utfall 2014 (frigivna 2009)
Fängelse efter att ha frigivits från fängelse	54,7	52,3	49,3
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	59,4	57,5	54,2
Fängelse efter att ha fullgjort samhällstjänst	21,7	19,5	18,9
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	39,0	37,3	34,8
Återfallsbrottslighet bland personer som frigivits genom övervakad frihet på prov: fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	27,0	20,7	33,4

Återfallsbrottsligheten har minskat. De granskade uppgifterna gäller återfallsbrottslighet bland dem som frigivits 2007-2009. Återfallsbrottsligheten påverkas av den allmänna nedgången i brottsligheten, de förändringar som inträffat i påföljdssystemet

och åtgärder inom flera förvaltningsområden. Det är svårt att skilja inverkan av Brottspåföljdsmyndighetens egen verksamhet på återfallsbrottsligheten från andra aktörers inverkan. Över 80 % av dem som fullgjort samhällstjänst döms inte för brott som skulle leda till fängelse inom uppföljningstiden på fem år, så påföljden kan betraktas som effektiv. Frigivning genom övervakad frihet på prov minskar återfallsbrottsligheten klart bättre än direkt frigivning från fängelse. Återfallsbrottsligheten bland dem som frigavs genom övervakad frihet på prov 2009 är större än tidigare år, för 2007 och 2008 frigavs en mycket liten och utvald andel av fångarna genom övervakad frihet på prov.

Tabell 16. Mål och resultat för verkställigheten av straff

	2012 utfall	2013 utfall	2014 budgetmål	2014 utfall	2014 skillnad mellan utfall och budgetmål
Fängelsefångars deltagande i verksamhet, %	63	63	62	64	+2 %-enheter
Fängelsefångar i öppna anstalter, medeltal, %	37	36	37	36	-1 %-enhet
Andel som slutfört övervakad frihet på prov, %	82	87	80	84	+4 %-enheter
Andel som slutfört samhällstjänst, %	81	84	83	84	+1 %-enhet
Anstaltarnas förvaringssäkerhet, %	99,2	99,2	99,2	99,4	+0,2 %-enheter
Nettoomkostnader, euro/fånge	60 843	61 896	62 920	63 696	+1,2 %
Nettoomkostnader, euro/person som utför samhällspåföljd	4 934	5 327	5 117	5 629	+10,0 %
Fångar/årsv.	1,36	1,33	1,35	1,34	-0,1

Brottspåföljdsmyndighetens resultat påverkas på ett avgörande sätt av antalet fångar och klienter. Tack vare att de minskade kunde verksamhetens resultat hållas på skälig nivå trots de personalminskningar som genomförts på grund av anpassningsplanen. Innehållet i verkställigheten av påföljder utvecklades i enlighet med målen. På samma sätt som föregående år stod emellertid nästan en tredjedel av fångarna utanför verksamhet enligt fängelselagen som ska påverka återfallsbrottsligheten. Endast en liten del av fångarna deltog i aktivitetsprogram, rehabilitering för missbrukare och utbildning. Förskjutandet av tyngdpunkten mot öppnare verksamheter avancerade inte. Den dagliga andelen fångar i öppna anstalter och övervakad frihet på prov var sammanlagt 37 %, vilket motsvarar nivån 2010. I synnerhet utvecklades processerna i anslutning till hörandet av barn på det sätt som förutsätts i lagen om övervakad frihet på prov som trädde i kraft i början av 2014 fördröjde beredningsprocessen. Fortfarande frigavs två tredjedelar av fångarna direkt från slutet fängelse, vilket kan betraktas som en risk med tanke på säkerheten i samhället. En frigivningsplan kunde utarbetas för endast 70 % av fängelsefångarna, även om allt flera planer gjordes upp genom samarbete i nätverk med andra myndigheter.

3.12 Vardagens rättsförhållanden

Målet var att trygga klara rättsliga ramar för medborgarnas verksamhet och möjliggöra valfrihet och på så sätt utöka samhällsaktiviteten och den ekonomiska aktiviteten samt medborgarnas aktivitet och välfärd.

Stiftelselagstiftningen reviderades i sin helhet så att verksamhet som bedrivs i stiftelseform kan organiseras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt för alla parter. Målet är detsamma i den pågående utredningen om föreningsverksamhet, där syftet är bland annat att främja god förvaltning och förbättra medlemmarnas påverkningsmöjligheter i föreningarna.

Genom ändringar i lagen om bostadsköp förbättrades verksamhetsförutsättningarna för gruppbyggande.

Målet var också att i lagstiftningen se till att den svagare parten skyddas, särskilt inom konsumentskyddet och familjerätten.

Genom reformen av faderskapslagen bland annat förbättrades barnets rättigheter och förenklades förfarandet för fastställande av faderskap. Målet med den beredning som utreder konsumentskyddsmyndigheternas befogenheter är att främja konsumenternas tillgång till sina rättigheter och garantera företagen rättvisa konkurrensförutsättningar.

3.13 Jämställdhet

I regeringens jämställdhetsprogram ingick flera projekt där justitieministeriet var huvudansvarigt och där man fäste uppmärksamhet vid att främja genderperspektivet och jämställdheten. Enligt programmets slutrapport har verksamheten inom respektive projekt antingen permanentats eller så har betydande framsteg gjorts i fråga om hela målet. Dessutom har de enskilda ämbetsverken inom förvaltningsområdet i huvudsak utarbetat eller håller på att utarbeta jämställdhetsplaner.

3.14 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 17. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	9 284	9 223	9 125
Justitieministeriet	243	249	259
Övriga särskilda ämbetsverk inom JM:s förvaltningsområde	240	241	189
Domstolarna	3 176	3 164	3 150
Rättshjälpyråerna och konsumenttvistenämnden	959	971	986
Utsökningsväsendet och konkursbevakningen	1 288	1 287	1 271
Åklagarna	544	543	537
Brottpåföljdsmyndigheten	2 835	2 768	2 734

Tabell 18. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
Kapitel	JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	878,9	866,4	890,3
25.01.	Ministeriet och förvaltningen	123,1	128,0	128,2
25.10.	Domstolar och rättshjälp	348,0	356,1	364,2
25.20.	Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning	102,7	104,7	105,2
25.30.	Åklagarna	44,6	45,4	45,9
25.40.	Verkställighet av straff	230,7	230,1	230,1
25.50.	Valutgifter	29,7	2,2	16,8

3.15 Sametingets berättelse 2014, 25.2.2015

Enligt 1 kap. 7 § i sametingslagen (974/1995) utarbetar sametingen årligen för statsrådet en berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna för utarbetande av regeringens berättelse.

1. UTVECKLINGEN AV SAMERNAS GRUNDLÄGGANDE OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

En av de viktigaste händelserna under året var att processen för att ratificera ILO-konvention nr 169 framskred till behandling i riksdagen (RP 264/2014) (ILO 169). Sametingets sammanträde den 30 oktober 2014 beslöt att understöda ratificeringen av konventionen och godkänna den förklaring som fogats till ratificeringsdokumenten samt ändringarna av lagen om Forststyrelsen (förbudet mot att försämra samekulturen samt bestämmelser om att sametinget och skolternas bystämma ska delta i planeringen av områdesanvändningen). Regeringens proposition har gått vidare till utskottsbehandling.

Utifrån förhandlingar våren 2014 utarbetades för riksdagen även regeringens proposition (RP 167/2014) om en reform av sametingslagen. För första gången i Finland skedde lagberedningen genom förhandssamtycke som bygger på sametingets kunskap. Under förhandlingarna nåddes ett kompromissförslag om innehållet i samedefinitionen, dvs. 3 §, som sametinget godkände den 27 juni 2014. Utgången för lagberedningen och sametinget är att bestämmelserna om val ska iakttas vid valet till sametinget hösten 2015. Sametinget är oroat för den långsamma riksdagsbehandlingen av regeringens proposition.

För närvarande är det Finlands riksdag som bestämmer hur samernas grundläggande och mänskliga rättigheter utvecklas och riksdagen anger huruvida samernas grundläggande och mänskliga rättigheter utvecklas eller stannar upp. Ifall riksdagen godkänner regeringens förslag till ratificering av ILO-konvention nr 169 och reform av sametingslagen utvecklas samernas grundläggande och mänskliga rättigheter i Finland och Finlands möjligheter att uppfylla sina internationella förpliktelser mot samerna utvecklas. Sametinget är mycket oroat för den rasistiska offentliga debatten som sprider felaktig information och skapar och upprätthåller stereotyper såväl på webben, i medierna och pressen som i myndighets- och förtroendemannaverksamheten. Detta har en synnerligen negativ inverkan på yttrandefriheten samt på barns och ungdomars identitet och huruvida de vågar vara med och arbeta för gemensamma frågor.

Det krävs brådskande specialåtgärder för att trygga skoltsamernas kultur och språk. Sametinget hoppas att man snabbt hittar finansiering för att bygga det skoltkulturcentrum som planerats i Sevettijärvi och upprätthålla verksamheten.

2. DEN INTERNATIONELLRÄTTSLIGA UTVECKLINGEN

Världens ursprungsfolk höll en konferens i New York den 22–23 september 2014. Konferensen antog ett slutdokument som staterna och ursprungsfolken utarbetat tillsammans och som handlar om bland annat genomförandet av FN:s urfolksdeklaration samt betydelsen av förhandssamtycke som bygger på kunskap. Finska staten samt sametinget var starkt med och antog slutdokumentet.

Den kommitté som övervakar genomförandet av FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen) rekommenderade den 28 november 2014 Finland att effektivisera genomförandet av konventionen. Finland rekommenderades också påskynda processen för att ratificera ILO-konvention nr 169. Kommittén ansåg det vara positivt att statsrådet har godkänt ett åtgärdsprogram för att stimulera det samiska språket. Kommittén uppmanade dock med eftertryck Finland att trygga tillräckliga resurser för genomförandet av programmet, utöka antalet lärare samt säkerställa tillgången till undervisning på samiska i och utanför samernas hembygdsområde.

Europarådet, så metinget och utrikesministeriet ordnade den 28 november 2014 i Enare, i Sajos, Europarådets första seminarium om samer. I seminariet deltog samtliga övervakningsorgan för Europarådets konventioner. Seminariet var unikt, eftersom rådets olika människorättsorgan aldrig tidigare har samlats för att tillsammans behandla ett enda folks rättigheter med avseende på Europarådets konventioner.

Biodiversitetskonventionens 12:e partsmöte ordnades i Sydkorea. Mötet beslöt understött av finska staten att man i fortsättningen i beslut som gäller ursprungsfolken ska använda termen ursprungsfolk och lokalsamfund i stället för ursprungs- och lokalsamfund.

Beredningen av den nordiska samekonventionen framskrider synnerligen långsamt. Under verksamhetsåret hölls endast en fortsatt diskussion om konventionen. Man har ännu inte nått samförstånd om innehållet i en enda artikel i konventionen.

3. DEN NATIONELLA LAGSTIFTNINGEN

3.1. Skydd för samiska näringar

Den arbetsgrupp som berett reformen av sametingslagen föreslog 2013 i sitt betänkande att de ansvariga ministerierna och sametinget börjar utveckla den speciallagstiftning som berör samerna. Av speciallagstiftningen har totalreformen av fiskelagen gått till riksdagsbehandling under verksamhetsåret. Sametinget har lagt fram förslag om ändringar av innehållet i fiskelagen i syfte att förbättra skyddet för den samiska kulturen, men förslagen har inte beaktats. Inte heller förhandlingarna om ett fiskeavtal rörande Tana älv har framskridit.

3.2. Tillämpning av gruvlagen

Tillämpningen av den nya gruvlagen (621/2011) och verksamheten för den gruvmyndighet (Tekes) som anges i lagen fortsatte för tredje året. Syftet med 38 §, att konsekvenserna av tillståndprojekt i nomadernas hembygdsområde ska bedömas, har inte uppfyllts på det sätt som lagen förutsätter. Sommaren 2014 meddelade högsta förvaltningsdomstolen sitt prejudikat på sametingets besvär (Årsboksbeslut HFD 2014:111) över Rovaniemi förvaltningsdomstols avgöranden, där man upphävde de tillstånd till maskinell grävning som Tekes beviljat för samernas hembygdsområde på den grunden att det inte hade visats att bl.a. projektens konsekvenser för samekulturen hade utretts på det sätt som gruvlagen förutsätter. Förhandlingar om nya riktlinjer för konsekvensbedömningen samt om den praktiska tillämpningen av 38 § i gruvlagen har förts mellan arbets- och näringsministeriet (ANM), och sametinget. ANM har krävt att Tekes före den 1 juli 2015 ska rapportera hur gruvmyndighetens förfarande har utvecklats, med beaktande av HFD:s riktlinjer för hur gruvlagen ska tolkas.

3.3. Utvecklande av annan lagstiftning

Miljöskyddslagen reviderades under verksamhetsåret. Lagen är den tredje speciallagen där det föreskrivs om förbud mot att försämra samekulturen. Sametinget anser det viktigt att man fortsätter att utveckla speciallagstiftningen i syfte att utveckla skyddet för samekulturen och samiska näringar.

Statsrådet överlämnade den 5 juni 2014 sin proposition med förslag till ny klimatlag (RP 82/2014) till riksdagen. Sametinget har inte fått delta i beredningen av klimatlagen. Statsrådet godkände ett principbeslut om en nationell strategi för anpassning till klimatförändringen. Förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen ordnades inte om strategin och sametingets förslag angående strategin beaktades inte. FN:s människorättskommitté har i ett beslut konstaterat bland annat att klimatförändringen är en människorättsfråga och ursprungsfolken är en av de mest sårbara grupperna som tvingas att möta de negativa konsekvenserna av klimatförändringen. ESK-kommittén uppmanade under verksamhetsåret Finland att vidta åtgärder för att svara på de negativa konsekvenser som klimatförändringen medför för samernas landområde och resurser.

4. SAMETINGETS VERKSAMHETSMÖJLIGHETER

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt (5 § och 5 §). Med tanke på samernas grundläggande rättigheter är det oroväckande att man inom myndighets- och förtroendemannaverksamheten har velat bestrida sametingets legitimitet att företräda samerna. Sametinget har deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, hörts i riksdagens utskott och fört förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen om propositionerna. Under 2014 överlämnade sametinget sammanlagt 91 yttranden, 14 initiativ och framställningar samt 38 promemorior och ställningstaganden, sammanlagt 143. Resursbrist hindrar sametinget från att bedriva en effektiv verksamhet och dess påverkningsmöjligheter.

5. SAMERERNAS SPRÅKLIGA RÄTTIGHETER

Syftet med samiska språklagen (1086/2003) är att förbättra tillgodoseendet av samernas språkliga rättigheter och stärka den grundlagfästa (731/1999, 17.3 §) rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur som tryggas samerna såsom urfolk. Samernas språkliga rättigheter har inte utvecklats under verksamhetsåret. Nuläget är att samerna med några få undantag inte kan uträtta ärenden hos myndigheterna på sitt eget språk. Av de myndigheter som är verksamma inom samernas hembygdsområde förmår endast få erbjuda muntlig service på samiska, det krävs specialarrangemang hos myndigheterna för att man ska kunna uträtta ärenden på samiska. Över hälften av samerna bor utanför samernas hembygdsområde så de befinner sig i en mycket utsatt ställning när det gäller tillgången till service på samiska.

För att ordna service på samiska hos myndigheterna krävs det flera yrkesutbildade som är behöriga inom olika områden och som kan språket tillräckligt bra. Sametinget har föreslagit att det anslag som avses i 31 § i samiska språklagen höjs så att det motsvarar de faktiska behoven, som uppfyllandet av förpliktelserna i samiska språklagen medför för kommunerna inom samernas hembygdsområde. Det anslag som reserverats för ändamålet har krympt. Sametinget anser det nödvändigt att riksdagen påskyndar en reform av samiska språklagen.

5.1. Program för att stimulera det samiska språket

Statsrådet har den 3 juli 2014 fattat ett principbeslut om åtgärder för att stimulera det samiska språket. Åtgärdsprogrammet innehåller 21 åtgärder som gäller småbarnspedagogik, språkboverksamhet, undervisning, utbildning, kultur och den vuxna befolkningens språkstudier samt möjligheterna för så mer bosatta ut anför så mernas hembygdsområde att upprätthålla, lära sig och utveckla sitt eget språk och sin egen kultur.

Statsrådets principbeslut genomför inte åtgärderna i språkstimulansprogrammet utan det behövs tillräckliga resurser för och uppföljning av genomförandet. Nödvändiga tilläggsanslag måste tas in i statsbudgeten. Dessutom måste de instanser som angetts som ansvariga myndigheter för åtgärderna börja genomföra programmet. Hotet är att språkstimulansprogrammet minskar i betydelse under åren av dröjsmål, då den negativa utvecklingen för de samiska språken avancerar för snabbt och förlusterna blir slutgiltiga.

5.2. Sámi Giellagáldu

Sametingen i Finland, Sverige och Norge genomförde tillsammans mellan den 1 januari 2013 och den 30 juni 2014 projektet Sáfá2, vars finansiering i huvudsak kom från EU-programmet INTERREG IV A Nord. Syftet med programmet var att grunda ett samnordiskt fack- och resurscenter för de samiska språken. Under projektiden grundades ett gemensamt nordiskt språkcentrum för de samiska språken, Sámi Giellagáldu, vars uppgift var att utveckla och stärka den samiska språkvården och det språkpolitiska samarbetet.

Sámi Giellagáldu bär det högsta ansvaret för språksamarbetet i fråga om de samiska språken, det professionella språkarbetet och den samiskspråkiga språkservicen för språkbrukarna. Språkcentrets verksamhet har stannat upp sedan projektet avslutades och sametingen i Finland, Sverige och Norge försöker få i gång verksamheten på nytt med projektfinansiering. Samtliga samiska språk är klassificerade som hotade språk och därför behövs det fortlöpande och långsiktig verksamhet i de olika staterna för samisk språkvård och för att utveckla språken samt för att förhindra att de samiska språken differentieras. Sametinget väddar till finska staten för att få permanent finansiering för språkcentret.

6. KULTURVERKSAMHET

Sametinget delade ut sammanlagt 176 000 euro i understöd för att främja samiskspråkig kultur och för samiska organisationers verksamhet samt 15 000 euro av anslaget för främjande av samisk konst och kultur och för att stödja nordiska sameorganisationer. Anslaget användes för att bevilja verksamhets- och projektbidrag till samiska föreningar, arbetsstipendier och projektunderstöd till samiska konstnärer och hantverkare samt publikationsunderstöd för bland annat utgivning av musik och en tidning på enaresamiska.

Sametinget delade ut ett specialbidrag på 100 000 euro i produktionsstöd för samisk film. Bidraget beviljades för dokumentärer på skolt- och nordsamiska samt en animation på nordsamiska för barn. Sametingets kulturpolitik styrs av de grundläggande fri- och rättigheterna som är inskrivna i grundlagen, där relevanta kulturella rättigheter är konstnärlig frihet, rätt till det egna språket och den egna kulturen samt ansvar för kulturarvet. De upprepade nedskärningarna av kulturanslaget äventyrar de kulturella

verksamhetsförutsättningarna och försvagar de kulturella rättigheterna, som är betydelsefulla med tanke på den samiska identiteten, samhörigheten, självbestämmanderätten och självkänslan.

7. SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSTJÄNSTER PÅ SAMISKA

Genom sametinget betalades ett understöd på 480 000 euro till kommunerna inom samernas hembygdsområde för tryggnad av social- och hälsovårdstjänster på samiska. För att tillgodose samernas språkliga och kulturella rättigheter inom social- och hälsovården är det viktigt att anslaget administreras av sametinget och att understödsbeloppet skulle motsvara de samiska serviceanvändarnas behov (social- och hälsovårdstjänster 1,4 miljoner euro). Det separata anslag som anvisats för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska är en betydande men inte tillräcklig tilläggsåtgärd. Samernas rättigheter till service på det samiska språket tillgodoses slumpmässigt trots samiska språklagen. I övrigt bedriver kommunerna endast litet planmässig verksamhet i syfte att producera service på samiska. I synnerhet skulle det behövas allmänläkar-, mentalvårds- och missbrukarvårdstjänster, hemservice utanför tjänstetiden, familjeservice, serviceboende och institutionsvård för äldre, tandvårds- och fysioterapitjänster på samiska. Sametinget anser det synnerligen viktigt att det separata statsunderstödet (moment 33.60.36) bibehålls och tryggnad under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel genom lag.

Sametinget har under 2014 yttrat sig flera gånger om social- och hälsovårdsreformen. Förslaget till lag om ordnandet av social- och hälsovård garanterar inte samerna tillräckligt högklassiga social- och hälsovårdsvårdstjänster på samiska som överensstämmer med kulturen. I propositionen utvecklas inte möjligheterna enligt den samiska kulturautonomin att agera och att påverka social- och hälsovårdstjänsterna och tryggnaden av dem.

Under verksamhetsåret skar social- och hälsovårdsministeriet ned finansieringen för 2015 till kompetenscentren inom det sociala området med 33 %. Anslagsnedsättningen leder till att verksamheten vid den samiska enheten vid Norra Finlands kompetenscentrum inom det sociala området inskränks och att servicen försämras betydligt. Den samiska enhetens behov av tilläggsanslag är 34 000 euro.

8. SMÅBARNSPEDAGOGIK PÅ SAMISKA OCH KULTUR- OCH SPRÅKBOVERKSAMHET FÖR SAMER

Genom sametinget betalades 120 000 euro till kommunerna inom samernas hembygdsområde för tryggnad av tillgången på dagvård på samiska. Anslaget tryggar att dagvården på samiska bibehålls som separata enheter. År 2014 fick 87 barn inom samernas hembygdsområde och 34 barn utanför samernas hembygdsområde dagvård på samiska. För att samiska barns språkliga och kulturella rättigheter ska tillgodoses är det viktigt att anslaget administreras av sametinget.

Sametinget anvisades sammanlagt 550 000 euro i statsunderstöd för språkboverksamhet inom samernas hembygdsområde och med den summan finansierades åtta språkbon. För att stimulera samiska språket utanför hembygdsområdet anvisades 200 000 euro, som användes för att finansiera språkboverksamhet i huvudstadsregionen samt utreda behovet av verksamhet för att stimulera språket i Rovaniemi-, Uleåborgs-, och Jyväskylä-Tammerforsområdet. Språkboverksamheten för samer omfattade 68 barn inom och 7 barn utanför samernas hembygdsområde. Den nuva-

rande språkbofinansieringen är otillräcklig. Finansieringsbehovet för språkboverksamhet för samer är 1,7 miljoner euro.

9. UNGDOMSRÅDETS VERKSAMHET

Ungdomsrådet har ordnat program och verksamhet som överensstämmer med den samiska kulturen för samiska ungdomar och påverkat beslutsfattandet som berör ursprungsfolkens ungdomar internationellt och nationellt. Det största evenemanget som ungdomsrådet ordnade var en nationell konferens för samiska ungdomar, vars tema var tolerans och samiska ungdomars identitet. En reform av ungdomslagen har pågått under året och ungdomsrådet har uttryckt sin ståndpunkt till lagreformen.

År 2014 har sametingets ungdomsråd inlett Ofelaš-verksamhet, vars viktigaste syfte är att utöka kunskapen om samerna bland ungdomar som tillhör majoritetsbefolkningen. Ungdomsrådet har anställt två samiska ungdomar för tre månader som berättar om samerna och samernas kultur i skolorna i Lappland. Ungdomsrådets verksamhet finansieras med undervisnings- och kulturministeriets allmänna understöd. År 2014 förfogade ungdomsrådet över 120 000 euro för sin baserverksamhet.

10. UNDERVISNING PÅ OCH I SAMISKA

Antalet elever som får undervisning på och i samiska har ökat med tio jämfört med föregående läsår (>175). Antalet elever som får ämnesundervisning i samiska språket har minskat något. Det totala antalet elever som får undervisning på och i samiska inom den grundläggande utbildningen och i gymnasiet ligger på föregående års nivå, dvs. drygt 600 elever. Merparten av undervisningen tillhandahålls i kommunerna inom samernas hembygdsområde. Däremot är antalet elever inom undervisningens i samiska anmärkningsvärt litet utom för kommunerna inom samernas hembygdsområde, mindre än 10 % av alla elever inom undervisningen på och i samiska. Ungefär 70 % av de samiska barnen och ungdomarna i åldern för grundläggande utbildning bor någon annanstans än i kommunerna inom samernas hembygdsområde. Minst 50 % av de samiska barnen och ungdomarna står alltså fortfarande utanför undervisningen. Orsaken till situationen är olösta problem med finansieringen av undervisningen och lagstiftningen. Samernas grundlagsfästa rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk (GL 17.3 §) tillgodoses inte utanför samernas hembygdsområde, eftersom det inte har förskrivits skyldighet för utbildningsanordnarna att ordna undervisning på eller i samiska utom för kommunerna inom samernas hembygdsområde. Kommunerna inom samernas hembygdsområde är skyldiga att ordna den grundläggande utbildningen för elever som kan samiska i huvudsak på samiska (L 1998/628, 10 § 2 mom.). Det är möjligt att genomföra och utveckla undervisning på och i samiska genom särskild finansiering som är begränsad till kommunerna inom samernas hembygdsområde (L 2009/1705, 45 § 1 mom.).

Sametinget anvisades sammanlagt 400 000 euro i statsunderstöd för framställning av läromedel på samiska. Särskilt arbetet med läromedel på enaresamiska har effektiviserats. Med statsunderstödet finansierades över 40 projekt, som under året ledde till att 8 nya läromedel på norsamiska, 14 nya läromedel på enaresamiska och 6 nya läromedel på skoltsamiska blev klara. Sametinget köpte lärarna i samiska rättigheter till det webbmaterial för norsamiska som modersmål som getts ut av e-girjin.net. Planeringen av digitala läromedel inleddes. Dessutom trycktes en ny upplaga av sju läromedel på norsamiska och av ett läromedel på enaresamiska. Vid utbildnings- och läromedelsbyrån anställdes en ny skoltsamiskspråkig läromedelsarbetare på heltid.

Sametinget gjorde framställningar till utbildningsstyrelsen om att bland annat samernas historia, kultur och samhällsliv skulle beaktas i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, som höll på att beredas. Sametingets förslag beaktas inte i de nya grunderna som utbildningsstyrelsen beslutade om den 22 december 2014. Enligt sametingets åsikt har Finlands internationella förpliktelser gentemot samerna eller eventuell undervisning som överensstämmer med den samiska kulturen inte beaktats i grunderna för läroplanen från den grundläggande utbildningen.

Ordförande Klemetti Näkkäljärvi

Tf. juristsekreterare Kalle Varis

4 Inrikesministeriet

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Risken för omfattande hot mot säkerheten bedöms ha ökat. Som sådana hot räknas bland annat hot i anslutning till säkerheten vid gränserna, terrorism, hot mot informationssystem samt internationell och gränsöverskridande organiserad brottslighet. I takt med att digitaliseringen utvecklas fortsätter den egentliga it-brottsligheten såväl som brott som begås med hjälp av informationsteknik att öka och bli mera varierande. It-brottsligheten har blivit ett mycket omfattande delområde inom brottsligheten och den har konsekvenser för såväl stater och enskilda medborgare som affärsverksamheten.

Förutom säkerhetshoten utgör Ukrainakrisen en annan betydande förändring i omvärlden. Ukrainakrisen och Rysslands agerande har påverkat såväl ministeriets samarbete med Ryssland som på ett mera allmänt plan Finlands och EU:s Rysslandspolitik. Processen för viseringsfrihet i fråga om Ryssland har avbrutits inom EU och det har skett en plötslig nedgång i den ökande rörligheten över den östra gränsen. När det gäller samarbetet med Ryssland har man vid inrikesministeriet koncentrerat sig på att noggrant följa situationen, bedriva framsynsarbete och stödja de operativa samarbetet.

Utöver säkerhetshoten och den internationella utvecklingen har utvecklingen i fråga om statsfinanserna på många sätt både indirekt och direkt påverkat inrikesministeriets verksamhetsmiljö och dess utveckling. De anpassningsåtgärder som regeringen har beslutat om minskar underskottet i statsfinanserna, men har samtidigt på många olika sätt påverkat verksamhetsförutsättningarna för de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten. Även utmaningarna inom den kommunala ekonomin har återspeglats på inrikesministeriets förvaltningsområde, i synnerhet när det gäller ordnandet av räddningsväsendets tjänster. Genom det rambeslut som fattades i mars 2014 gjordes det en anpassning av statens finanser med cirka 2,3 miljarder euro. Inrikesministeriets förvaltningsområdes andel av sparmålet uppgick till närmare 10 miljoner euro år 2015.

I enlighet med regeringens strukturpolitiska beslut ska hälften av det underskott på två miljarder euro som har uppskattats för kommunerna för 2017 åtgärdas genom en minskning av kommunernas uppgifter och skyldigheter och hälften genom kommunernas egna åtgärder. För räddningsväsendets del ställdes det i enlighet med regeringens beslut upp ett sparmål på 7,5 miljoner euro. Inrikesministeriet började omedelbart efter rambeslutet söka efter lösningar och planera åtgärder för att nå de nya inbesparingar som eftersträvas. I första hand har man försökt hitta inbesparingar genom att effektivisera förvaltningen, via icke-kritiska IKT-projekt och andra utvecklingsprojekt samt via alla andra icke-kritiska och fasta utgifter. I praktiken har detta inneburit att utvecklingsåtgärder som redan hade inletts (Pora III, det ekonomiska anpassningsprogrammet för Gränsbevakningsväsendet, nödcentralsreformen och utvecklingsåtgärderna inom migrationsförvaltningen) har fått fortsätta, men också nya åtgärder har inletts. Dessutom har man fortsatt att genomföra det sparkrav på 15 miljoner euro i fråga om IKT som förutsattes i samband med de förra ramförhandlingarna. Andra enskilda utvecklingsåtgärder som kan nämnas är bland annat den beredning av en centralisering av förvaltnings- och stödtjänster som har inletts inom polisen, om organiseringen av Gränsbevakningsväsendets förvaltnings- och stödtjänster samt användningen av migrationsförvaltningens elektroniska ärendehanteringssystem UMA och inledandet av en granskning av hur det fungerar med kost-

nadsbaserad finansiering för Migrationsverkets nuvarande nät av verksamhetsställen.

4.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Utöver de viktigaste förändringarna i fråga om verksamhetsmiljön kan de mest centrala riskerna sammanfattas till fem helheter. Helheterna är:

1. Betydelsen av den inre säkerheten i relation till den övergripande säkerheten
 - Framförhållning och reaktionsförmåga samt identifiering av förändringar i omvärlden
 - Frågor i anslutning till beredskap
 - Ansvarsfrågor gällande förvaltningsövergripande funktioner
2. Resursernas tillräcklighet och inriktningen av resurser
 - Prioriteringar och resultat inom verksamheten, riskbaserat (ändrings)ledarskap
 - Tryggande av de viktigaste funktionerna
 - Tryggande av kompetensen och kompetenshantering
3. Stora och/eller kritiska utvecklingsprojekt inom IKT och deras inbördes beroendeförhållanden
 - Förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVÉ), myndighetsdatasystemet (VITJA), det riksomfattande datasystem (ERICA) som används gemensamt av alla aktörer som deltar i nödcentralsverksamheten (polisen, räddningstvåsendet, social- och hälsovårdstvåsendet och Gränsbevakningstvåsendet) och myndigheternas gemensamma fältledningssystem (KEJO)
4. Centralisering av funktionerna inom statsförvaltningen
 - Tryggande av kontinuiteten i fråga om IKT-funktioner och deras funktionssäkerhet samt informationssäkerhet (Valtori, statsrådets förvaltningsenhet, ERVE)
5. Intern kontroll och riskhantering
 - Tillräckliga och korrekta uppgifter
 - Koppling till de strategiska målen och ledning
 - Inriktning av riskbaserade åtgärder inom den interna kontrollen på verksamhetsprocessernas kritiska punkter

Förutom dessa fem helheter gör man inom de olika ansvarsområdena regelbundet utvärderingar av så kallade operativa risker. Som exempel på sådana kan bland annat följande nämnas:

- Gränssäkerhetssituationen längs den östra gränsen är starkt beroende av Rysslands vilja och förmåga att upprätthålla ett stabilt och fredligt

läge. Förutsebarheten har försvagats. Förmågan att kontrollera en gränssituation som är svårare än i dagens läge har försämrats.

- Storolyckor till havs
- En försvagad sjöräddningsförmåga i synnerhet i Bottenviksområdet
- Försämrade säkerhetstjänster i gleset befolkade områden
- Ökad internationell rörlighet. Kriserna ute i världen fortsätter och trycket på Medelhavet verkar inte lätta. Det är nödvändigt att man även i Finland förbereder sig på en ökad mängd asylsökande.

4.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 19. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Polisväsendet, räddningsväsendet och Gränsbevakningsväsendet är med och upprätthåller den inre säkerheten som är så viktig för den nationella konkurrenskraften. Målet är att Finland ska vara det säkraste landet i Europa.	God	Som helhet betraktat uppnådde inrikesministeriet till de viktigaste delarna de resultatmål som hade ställts upp för verksamheten för 2014. Alla av ministeriets viktigaste sektorer lyckades prestera de resultat som regeringen, riksdagen och den övriga politiska ledningen förväntade sig. Dessutom vidareutvecklade sektorerna sin verksamhet.
Målet är dels att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ska tillgodoses i migrationspolitiken, dels att förvaltningen fungerar, är rättsäker och följer principerna för god förvaltning.	God	Arbetet med att utveckla lagstiftningen om invandring grundar sig på de mål som har stakats ut av Finlands regering, EU-lagstiftningen och internationella avtal som är bindande för Finland. Ett mål i åtgärdsprogrammet för Finlands migrationsstrategi är att tillståndsförfarandena inom migrationsförvaltningen ska vara klara och flexibla. Alla tillståndsansökningar ska behandlas utan dröjsmål och inom skäligen tid. Man har också som mål att tillsammans med olika förvaltningsområden fastställa kvalitetskriterier för olika uppehållstillståndprocesser. Kvaliteten på Migrationsverkets beslut har liksom tidigare hållit sig på en mycket hög nivå. Målet är att antalet beslut där fullföljdsdomstolen upphäver Migrationsverkets beslut på grund av att verket har gjort ett lagtolknings- eller procedurfel ska vara under 5 % av det totala antalet besvär. Utfallet år 2014 var cirka 1 %. Kvaliteten på besluten följs och utvärderas genom verkets resultatstyrning och inrikesministeriets laglighetskontroll.
För HALTIK är användbarhet och effektivitet det viktigaste målet i fråga om de samhälleliga verkningarna. I enlighet med detta mål gör de tjänster som centralen producerar det möjligt att integrera verksamheten för aktörerna inom inrikesförvaltningen och de frigör resurser för den operativa verksamheten.	God	Trots omfattande sparåtgärder och organisationsförändringar har HALTIK:s förmåga att producera service hållits på en god nivå och man har lyckats förbättra effektiviteten i enlighet med planerna. Omfattningen av den terminalutrustning som stöds har ökat betydligt i förhållande till antalet utförda årsverken (130 enheter år 2013, 164 år 2014). Antalet samtal som behandlas har ökat i förhållande till antalet årsverken med hjälp av utvecklingen och processerna inom verksamheten. (43 000 år 2013, 54 000 år 2014). Under 2014 pågick det ännu stora förändringar som hade konsekvenser för verksamhetsmiljön (TUVE-lagen, övergången till Valtori, TOSI-organiseringen). Datasystemen och de tekniska datacenterplattformarna har fungerat utan störningar. HALTIK:s verksamhet har medverkat till att säkerställa att de viktigaste utvecklingsprojekten inom IKT i förvaltningsområdet framskrider.
I fråga om polisväsendet betonas förebyggande och minskning av brott, störande av ordningen och olyckor, bekämpning av organiserad och ekonomisk brottslighet	God	Polisväsendets samhälleliga verkningar har utvecklats i positiv riktning. Brotten mot strafflagen har minskat och gatusäkerhetsindexet har stigit. Trafiksäkerhetsindexet förväntas stiga ytterligare. Enligt Polisbarometern ⁵ litar medborgarna på polisens förmåga att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Medborgarna har

⁵ En undersökning av medborgarnas åsikter som görs vartannat år (<http://www.intermin.fi/publikation/042015>).

samt grå ekonomi och trygghet av polisens handlingsberedskap, serviceförmåga och synlighet. Dessutom medverkar polisväsendet till att främja ett positivt säkerhetstänkande och en trygg livsmiljö för medborgarna.		också fortfarande en god känsla av trygghet. Brådslande polishjälp är fortfarande tillgänglig, upplärningsprocenten för brott är som helhet betraktad god och polisens tillståndsförvaltning är kundorienterad. Den organiserade brottsligheten har inte fått fotfäste i Finland och bekämpningen av gränsöverskridande professionell brottslighet och terrorism har intensifierats med hjälp av i synnerhet internationellt informationsutbyte. Inom bekämpningen av ekonomisk brottslighet har omfattningen av sådan vinning av brott som polisen har återtagit ökat och kampanjen för bekämpning av grå ekonomi har påverkat människornas attityd.
Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effektmål är att upprätthålla säkerheten vid gränserna, säkerställa en smidig gränstrafik, ge handräckning i gleset befolkade gränstrakter och kustområden, öka säkerheten till sjöss och delta i det militära försvaret. Effektmålen ska uppfyllas kostnadseffektivt på land, till sjöss och i luften också under svåra naturförhållanden och vid alla störningar och exceptionella förhållanden i samhället.	God	Utvecklingsprogrammet för gränsövergångarna har framskridit plan enligt. De förnyade gränsövergångarna längs den sydöstra gränsen kunde tas i bruk fullt ut före utgången av 2014. Man har ökat antalet gränskontrollörer vid den sydöstra gränsen och i huvudstadsregionen. Arbetet med att förnya gränsövergångarna längs den östra gränsen och att stärka personalen fortsätter. Programmet för att anpassa ekonomin framskrider planenligt. Enligt Gränsbevakningsväsendet håller sjöräddningssystemet hög kvalitet. Högsjöbevakningsfartyget Turva ökar Gränsbevakningsväsendets handlingskraft i hanteringen av de varierande säkerhetshoten ute till havs samt vid handräckning till andra myndigheter till havs. Med hjälp av helikopterparken har man stött polisen och räddningsverken. Med hjälp av Dornier-övervakningsflygplan har man övervakat havsmiljön för Finlands miljöcentrals räkning. Gränsbevakningsväsendet har ökat patrullernas beredskap i fråga om första insatsen, vilket har förbättrat medborgarnas trygghet i gleset befolkade områden. Gränstruppernas material- och planberedskap har förbättrats och utbildningen i fråga om exceptionella förhållanden har utvecklats i samarbete med försvarsmakten.
År 2015 kommer Finland att ha ett samordnat, nätverkande och tillförlitligt rikstäckande Nödcentralsverk, som i egenskap av den första länken i kedjan tillgodoser hjälpbehovet skyndsamt och professionellt.	God	Den omfattande omstrukturering av Nödcentralsverket som inleddes år 2010 blev klar 2014 och Finland har nu sex nödcentraler i stället för de tidigare 15 nödcentralerna. Den tid det tar innan ett nödsamtal besvaras har förbättrats.
Ett av de viktigaste samhälleliga effektmålen för räddningsväsendet är att minska olyckorna, och i synnerhet eldsvådor och person- och egendomsskador i bränder. När en olycka sker är det räddningsväsendets uppgift att snabbt och effektivt lämna hjälp och att i den mån det är möjligt minska skadorna av olyckan.	God	Under 2014 var det sammanlagda antalet bränder något flera än under de tre föregående åren, vilket närmast berodde på en ökning av antalet markbränder. Antalet bränder (exklusive markbränder) underskred den gräns som hade satts som mål. De uppskattade egendomsskadorna av byggnadsbränder år 2014 (137 miljoner euro) ökade med 14 % jämfört med genomsnittet för åren 2011–2013. Enligt förhandsuppgifterna dog 87 personer till följd av bränder år 2014. Antalet ökade jämfört med det föregående året, då antalet personer som omkom i bränder var historiskt lågt (58 personer). År 2014 utförde räddningsverken sammanlagt cirka 73 600 uppdrag som klassificerades som brådslande. Antalet sjönk med cirka 7 400 uppdrag jämfört med de föregående åren.
Målet med migrationspolitiken är att främja Finlands internationella konkurrenskraft och att stödja uppbyggnaden av Finland som ett land som kännetecknas av tolerans, säkerhet och mångfald. Vid revideringen av lagstiftningen tar man hänsyn till behovet av arbetskraft, invandrarnas varierande utgångspunkter och behov och våra internationella förpliktelser. Åtgärderna mot olaglig invandring och människohandel stärks med hjälp av omfattande samarbete och nätverkande mellan myndigheterna. Vi ser till att förpliktelserna i fråga om internationellt skydd uppfylls i asylförfarandet och mottagningsverksamheten. Ett	God	I enlighet med Finlands migrationsstrategi ska man genom migrationspolitiken se till att de som kommer till Finland på ett mångsidigt sätt kan dra nytta av sin kompetens och vara med och bygga upp samhället. Tyngdpunkten i strategin ligger på de riktlinjer som ska främja invandrarnas sysselsättning och merparten av åtgärderna gäller detta område. Verksamhetsprogrammet för bekämpning av olaglig invandring 2012–2015 har genomförts under uppföljning av en tjänstemannaarbetsgrupp. År 2014 inrättades det vid inrikesministeriet en tidsbunden tjänst på tre år som specialsakkunnig med uppdrag att följa och samordna arbetet med att bekämpa människohandel. Den arbetsgrupp som har till uppgift att utveckla effektiviteten inom migrationsförvaltningen har arbetat aktivt med att få i synnerhet asylprocessen att bli smidigare. Genom utvecklingsåtgärder har man fått asylförfarandet att bli snabbare och smidigare. Handläggningen av asylansökningar har blivit snabbare: 263 dygn år 2011, 250 dygn år 2012, 190 dygn år 2013 och 170 dygn år 2014. Under åren 2011–2014 har det dragits in förläggningar, minskats på inkvarteringskapaciteten och skurits ner i förläggningarnas omkostnader.

viktigt mål är att få migrationsförvaltningen att bli effektivare och att påskynda tillståndprocesserna. De totala kostnaderna för mottagandet av asylsökande ska anpassas så att de motsvarar antalet asylsökande och de förkortade handläggningstiderna. I samarbete med arbets- och näringsministeriet görs det satsningar på att kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd snabbare ska kunna flytta till någon kommun.		Under 2014 har läget utvecklats i synnerhet när det gäller situationer där en person med uppehållstillstånd frivilligt flyttar till en kommun. Den genomsnittliga väntetiden för en person att flyttas från förläggningen till en kommun efter att ha beviljats uppehållstillstånd har förkortats i förhållande till det uppställda målet (målet är ett genomsnitt på 2 månader, utfallet år 2014 var 1,5 månad).
---	--	---

4.4 Polisväsendet

Av variablerna för polisväsendets samhälleliga verkningar att döma har säkerheten i vårt land utvecklats i positiv riktning även under 2014. Brotten mot strafflagen har fortsatt att minska och gatusäkerhetsindexet har stigit. Trafiksäkerhetsindexet förväntas stiga ytterligare. Enligt Polisbarometern litar medborgarna fortfarande på polisens förmåga att upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten. Medborgarna har också fortfarande en god känsla av trygghet och det finns knappt några regionala skillnader vad detta beträffar. Brådsökande polishjälp är tillgänglig, upplärningsprocenten för brott är som helhet betraktad god och polisens tillståndsförvaltning är kundorienterad. Polisens funktionsförmåga har upprätthållits i gleset befolkade områden och trygghas även i fortsättningen genom myndighetssamarbete.

Tabell 20. Nyckeltal för polisväsendets samhälleliga verkningar

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Uppskattning 2014
Brott mot strafflagen, högst	484 412	480 712	485 000	473 612
Gatusäkerhetsindex, värde, minst (1999=100) ⁶	85,8	92,1	86,5	97,1
Trafiksäkerhetsindex, värde, minst (1999=100) ⁷	165,3	175,3	170	176
Medborgarnas känsla av trygghet, medeltal, minst ⁸	3,00	-	3,0	3,03
Medborgarnas förtroende för polisens verksamhet, medeltal, minst ⁹	3,40	-	3,6	3,34

När det gäller resultatmålen för polisväsendet har genomförandet av strategin för polisens förebyggande verksamhet spelat en nyckelroll, vilket inom till exempel resultatområdet för övervakning och uttryckningar har tagit sig uttryck i att polisen mål-inriktat har ingripit i situationer av våld i hemmet. Enligt Polisbarometern 2014¹⁰ har

⁶ Gatusäkerhetsindexet är ett tal för det viktade sammanlagda antalet rån, fall av misshandel, skadegörelse och ratt- och trafikfylleri som anmäls till polisen. Summan ställs i relation till områdets invånarantal. Ju högre indexet är, desto bättre är läget jämfört med det nationella genomsnittet år 1999.

⁷ Trafiksäkerhetsindexet beskriver antalet registrerade bilar och motorcyklar dividerat med det viktade antalet döda och skadade i trafiken.

⁸ Medborgarnas känsla av trygghet mäts genom Polisbarometern med en fråga om hur allvarligt problem de anser att brottsligheten i närområdet är: 1 = mycket allvarligt, 2 = ganska allvarligt, 3 = inte särskilt allvarligt, 4 = inte alls allvarligt. Källa: Polisbarometern 2012, 2014 och 2016. En undersökning av medborgarnas åsikter som görs vartannat år. Inrikesministeriets publikationsserie, www.intermin.fi.

⁹ Medborgarnas förtroende för polisens verksamhet mäts genom Polisbarometern med en fråga om i vilken utsträckning de litar på de angivna myndigheternas verksamhet: 1 = väldigt lite, 2 = ganska lite, 3 = ganska mycket, 4 = väldigt mycket. Källa: Polisbarometern 2012, 2014 och 2016. En undersökning av medborgarnas åsikter som görs vartannat år. Inrikesministeriets publikationsserie, www.intermin.fi.

¹⁰ En undersökning av medborgarnas åsikter som görs vartannat år (<http://www.intermin.fi/publikation/042015>).

man lyckats bättre än tidigare i denna angelägenhet. Såväl uttryckningarna i anslutning till familjevåld som fallen av våld riktat mot barn och ungdomar har minskat. Även antalet fall av störande av ordningen och misshandel på allmän plats har börjat minska. Man har lyckats anvisa flera övervakningstimmar till trafikövervakningen och enligt Polisbarometern har polisen varit framgångsrik inom trafikövervakningen.

Polisen fick år 2014 över en miljon uttryckningsuppdrag, vilket innebär en ökning på nästan fyra procent. Trots det höll sig den genomsnittliga insatstiden för de allra mest brådskande uttryckningarna rejält under tio minuter och i så mycket som 70 % av alla uttryckningar var den genomsnittliga insatstiden under 20 minuter. Enligt Polisbarometern har polisen gjort ett gott arbete i fråga om brådskande uttryckningar.

Antalet utredda brott mot strafflagen har sjunkit något i relation till antalet använda årsverken och utredningstiderna har blivit något längre. Av brotten mot strafflagen höll sig det totala antalet egendomsbrott på samma nivå, men på grund av rörliga utländska kriminella grupper steg antalet stöldbrott som begicks genom att någon olovligt trängde sig in i speciellt bostäder med 15 %. Även antalet rån ökade märkbart, med över 11 %. Det skedde ingen betydande förändring i det totala antalet narkotikabrott, men antalet grova narkotikabrott som polisen fick kännedom om minskade med nästan 20 %. En sak som har påverkat denna utveckling är att tvångsmedelslagstiftningen ändrades i början av 2014, vilket ökade under sökningsledarnas uppgifter i samband med att man överväger att använda de hårdaste tvångsmedlen vid avslöjandet och undersökningen av grova narkotikabrott.

Det totala antalet våldsbrott sjönk med över sju procent. Av alla våldsbrott lyckades polisen reda ut över tre brott av fyra (75,8 %) och motsvarande siffra i fråga om brott mot liv och försök till brott mot liv är närmare nio fall av tio (87,4 %). Antalet fall av sexuellt utnyttjande av barn sjönk med över 14 % och man kan anta att allt fler sexualbrott som tidigare har förblivit doldas numera anmäls till polisen. Enligt Polisbarometern är det endast en fjärdedel av de fall där någon upplever sexuellt ofredande eller våld som anmäls till polisen.

Förutom färre årsverken inom brottsbekämpningen har även interna prioriteringar i fråga om bland annat ekonomisk brottslighet och bekämpningen av grå ekonomi, organiserad brottslighet och utländska kriminella grupper påverkat utredningstiderna så att de har blivit längre. I fråga om ekonomisk brottslighet ökade antalet avslutade fall och minskade antalet ouppklarade fall något. Värde av egendom som har beslagtogs i samband med ekonomisk brottslighet steg till 47,7 miljoner euro. Det anmäldes något färre fall av ekonomisk brottslighet till polisen. Antalet avslutade fall inom bekämpningen av organiserad brottslighet sjönk från 755 till 653 fall.

Det totala antalet tillstånd som beviljades av polisen ökade med lite över tre procent, vilket närmast berodde på ett ökat antal utfärdade pass. Intäkterna från polisens tillståndsförvaltning låg på samma nivå som under det föregående året, över 64 miljoner euro, vilket innebär att kostnads Motsvarigheten var 106 % (110 % år 2013). Utvecklingen av polisens tillståndsförvaltning och digitaliseringen av tillståndstjänsterna har framskridit planerligt. Andelen elektroniska ansökningar har till exempel i fråga om pass varit i genomsnitt 20 % av det totala antalet ansökningar. Leveransavtalet för VITJA-projektet, totalreformen av datasystemet för polisärenden, hävdades med leverantören, eftersom det fanns brister i leveransen. Leverantören betalade i enlighet med förlikningsavtalet tillbaka ett belopp på 7,5 miljoner euro och dessutom blev det som tidigare hade genomförts (signalementsuppgifterna för registrerade – VITJA RETU) samt den samplade dokumentationen kvar i polisens ägo.

Inom VITJA-projektet har det åter inletts en planeringsfas, som realiserades i konkret utvecklingsarbete i slutet av 2014 och som pågår fram till sommaren 2015.

Inrikesministern tillsatte den 19 februari 2014 ett projekt med uppgift att göra en utredning för statsrådet om utvecklingsutsikterna för lagstiftningen om penninginsamlingar. Lagen om penninginsamlingar ändrades, men fortsättningsprojektet i anslutning till ändringen avbröts i enlighet med statsminister Stubbs regeringsprogram.

4.5 Gränssäkerhet och säkerhetsuppdrag till havs

Resultatindexet för Gränsbevakningsväsendets samhällliga verkningar beräknas utifrån fem delområden, som gäller säkerheten vid gränserna, en smidig gränstrafik, handräckning i glesbebyggda områden i gränstrakter och vid kusten, ökad sjösäkerhet och deltagande i militärt försvar. Det finns flera indikatorer för varje delfaktor inom resultatbeskrivningen och viktade bildar dessa nyckeltalet för en viss delfaktor. Av de viktade nyckeltalen för delfaktorerna bildas i sin tur nyckeltalet för det totala resultatet. Effektmålen ska uppfyllas kostnadseffektivt på land, till havs och i luften även under svåra naturförhållanden och vid alla störningar och exceptionella förhållanden i samhället. Gränsbevakningsväsendets resultatmål följs med hjälp av såväl verbala mål som numeriska indikatorer.

Tabell 21. Nyckeltal för Gränsbevakningsväsendets samhällliga verkningar, index, skala 1–5

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Säkerheten vid gränserna	3,9	3,9	3,9	3,9
Ökad sjösäkerhet	4,3	4,4	4,2	4,5
Smidig gränstrafik	4,6	4,6	4,6	4,7
Handräckning	3,9	4,0	3,4	4,0
Deltagande i militärt försvar	3,9	3,8	3,8	4,0

Målet för Gränsbevakningsväsendets samhällliga verkningar är att hålla gränssäkerheten på en så dan nivå att övervakningen av Finlands yttre gränser är effektiv och trovärdig. Under 2014 har man utarbetat verksamheten vid den nationella samordningscentralen (NCC) inom det europeiska gränsövervakningssystemet (Eurosur) så att den uppfyller de operativa kraven i EU-förordningen.

Under redogörelseåret har det finländska sjöräddningssystemet haft god förmåga att möta uppdraget. Under 2014 har Gränsbevakningsväsendet tagit i ögsjöbevakningsfartyget Turva i operativt bruk, och fartyget används förutom till gränssäkerhetsuppdrag också till sjöräddningsuppdrag och krävande myndighetsuppdrag till havs samt till upprätthållandet av miljösäkerheten. Fartyget höjer avsevärt Finlands och Östersjöområdets oljebekämpningskapacitet. Man har också tillsammans med miljö- och räddningsmyndigheterna inlett arbete med att utveckla nationella handlingsmodeller för kemikalieolyckor till havs. Med hjälp av helikopterparken har man kunnat stödja polisen och räddningsverken. Förnyandet av övervakningsutrustningen i övervakningsflygplanen Dornier Do 228 är i stort sett klart. Med hjälp av Dornier-övervakningsflygplan har man övervakat havsmiljön för Finlands miljöcentrals räkning.

Utvecklingsprogrammet för gränsovergångarna har framskridit planerligt. Under 2014 har man slutfört arbetet med att förnya gränsovergångarna Imatra, Nuija-

maa och Vaalimaa. Planeringen av förnyelsen av gränsövergången Raja-Jooseppi har redan inletts. Gränskontrollerna längs den sydöstra gränsen och vid Helsingfors-Vanda flygplats har stärkts permanent med sammanlagt 40 gränskontrollörer och med cirka 20 gränskontrollörstjänster i arbetsperioder under hela året. En ny modell för kontrollfilerna som följer principen om ett kontinuerligt flöde har införts.

Gränsbevakningsväsendet har också som samhälleligt effektmål att ge handräckning i glesbebyggda gränstrakter och kustområden (inrikesministeriets förvaltningsområde). Gränsbevakningsväsendets nya program för gränsövervakning och situationbilder (RASTI) togs i bruk i november. Gränsbevakningsväsendet har deltagit aktivt i arbetet med att utveckla myndigheternas gemensamma fältledningssystem (KEJO) och det nya nödcentralsdatasystemet (ERICA).

När det gäller krisberedskap och landets militära försvar (inrikesministeriets förvaltningsområde) är målet att Gränsbevakningsväsendet ska ha god förmåga att skydda samhället vid allvariga störningar och exceptionella förhållanden och att Gränsbevakningsväsendet ska ha god beredskap att delta i landets försvar. Under 2014 har gränstruppernas material- och planberedskap förbättrats och utbildningen i fråga om exceptionella förhållanden har utvecklats i samarbete med försvarsmakten. Nedskärningarna i rambeslutet kommer emellertid att försvaga funktionsförmågan.

Gränsbevakningsväsendets verksamhet påverkas mest av situationen i Ryssland och Östersjöområdet, utvecklingen av Europeiska unionens integrerade gränssäkerhetssystem och havspolitik samt regeringens åtgärder för att stabilisera den offentliga ekonomin.

4.6 Räddningsväsendet

Tabell 22. Nyckeltal för räddningsväsendets samhälleliga verkningar

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Antal bränder, sammanlagt, st.	11 803	13 421	13 900	14 025
- varav markbränder	1 011	2 764	2 900	3 511
Antal bränder, högst (exkl. markbränder)	10 792	10 657	11 000	10 514
- varav byggnadsbränder (inkl. risk för byggnadsbrand)	5 906	5 727	5 400	5 956
Antal döda i bränder, medeltal för 5 år, högst	88	78	67	75
Genomsnittlig insatstid för räddningsverkens brådskaande uppdrag, högst, minuter	9:25	9:36	9:20	9:31
Förtroende för räddningsväsendet, % av befolkningen	-	-	96	98

Under 2014 var det sammanlagda antalet bränder något flera än under de tre föregående åren, vilket närmast berodde på en ökning av antalet markbränder. Antalet bränder (exklusive markbränder) höll sig på samma nivå som under de föregående åren. Också antalet byggnadsbränder höll sig på samma nivå som under åren 2011–2013 (i genomsnitt cirka 5 900 bränder). De uppskattade ekonomiska skadorna av byggnadsbränder år 2014 (137 miljoner euro) ökade med 14 % jämfört med genomsnittet för åren 2011–2013. År 2014 uppstod det cirka 3 500 markbränder, vilket är mera än normalt. Genomsnittet för åren 2011–2013 var cirka 2 265 markbränder. Väderleksförhållandena har en betydande inverkan på antalet markbränder.

Enligt förhandsuppgifterna dog 87 personer till följd av bränder år 2014. Antalet ökade jämfört med det föregående året, då antalet personer som omkom i bränder var

historiskt lågt (58 personer). Nästan alla dödsfall i samband med brand skedde i bostads- och andra byggnadsbränder. Sammanlagt 771 personer fick vård på grund av skador i samband med byggnadsbränder, medan genomsnittet för de föregående åren var 516. En stor del av bostadsbränderna får sin början i anslutning till matlagning.

År 2014 utförde räddningsverken sammanlagt cirka 100 800 räddnings- och hjälpuppdrag, av vilka cirka 73 600 uppdrag klassificerades som brådskande. Antalet uppdrag minskade med cirka 9 100 uppdrag jämfört med genomsnittet för 2011–2013. Antalet brådskande uppdrag sjönk med cirka 7 400 uppdrag jämfört med de föregående åren och antalet icke-brådskande uppdrag steg med cirka 1 700. När det gäller skadebekämpningsuppdrag har den årliga variationen varit stor beroende på hur många uppdrag som har orsakats av stormar. År 2014 var antalet skadebekämpningsuppdrag cirka 7 400, vilket är klart färre än genomsnittet för de tre föregående åren.

Som ett led i det strukturpolitiska programmet beslutade regeringen att områdesindelningen inom räddningsväsendet ska ses över så att man minskar antalet räddningsområden från de nuvarande 22 till 11 områden. Målet med omstruktureringen är att före 2017 uppnå en bestående årlig inbesparing på minst 7,5 miljoner euro utan att servicenivån försämrats. I förhandlingarna om inrikesministeriets förslag till en plan för de offentliga finanserna beslutade regeringen att omstruktureringen av räddningsväsendet ska genomföras med den nuvarande områdesindelningen. Regeringen beslutade samtidigt att det skulle inrättas högst 11 lägescentraler inom räddningsväsendet. I inrikesministeriet tillsatte den 7 januari 2014 en uppföljningsgrupp för omstruktureringen som ska styra och följa hur ändringen genomförs och inbesparingarna uppnås.

Utredningen om hur man kan understärka forsknings- och utvecklingsverksamheten inom räddningsväsendet blev klar. Som fortsatt åtgärd beslutade man att för den vetenskapliga styrningen av forsknings- och utvecklingsverksamheten i nrätta en sakkunniggrupp för forskningen inom räddningsväsendet, med uppgift att utvärdera och utveckla riktlinjerna för forskningen, delta i utarbetandet av riktlinjer och att förbättra forskningssamarbetet.

Den övergripande utredning av nuläget och utvecklingsbehoven inom utbildningssystemet för frivillig personal och anställda i bi-syssla inom räddningsväsendet som inrikesministeriet hade inlett blev klar 2014. Statsrådets förordning om utredningar om utrymningssäkerhet trädde i kraft den 1 maj 2014.

År 2014 sände inrikesministeriet experter som var utbildade för internationell räddningsverksamhet på sammanlagt tretton uppdrag till bland annat Jordanien (FN/WFP), Turkiet (UNDAC, EU:s civilskyddsmekanism), Bosnien och Hercegovina (Nato/EADRCC), Liberia (UNDAC) och Sierra Leone (IHP). Dessutom var en nationell expert placerad i Europeiska kommissionens generaldirektorat för humanitärt bistånd och civilskydd.

4.7 Nödcentralverksamheten

Tabell 23. Nyckeltal för nödcentralverksamhetens samhälleliga verkningar

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Nödsamtal besvaras inom 10 sekunder, % av nödsamtalen	92	93	90	95
Nödsamtal besvaras inom 30 sekunder, % av nödsamtalen	97	96	95	98
Tillfredsställelse med nödcentralens service hos dem som ringer nödnumret (på skalan 1–5), minst	4,42	-	4,4	4,42
Nödcentraldatasystemets funktionssäkerhet (utnyttjandegrad), %	100	100	100	100

De mål som hade ställts för hur snabbt nödsamtal ska besvaras uppnåddes hos alla nödcentraler.

Tillfredsställelsen med nödcentralernas service hos dem som ringde nödnumret låg fortfarande på en utmärkt nivå i fråga om alla nödcentraler (4,33–4,54). Samarbetsmyndigheternas tillfredsställelse var 3,34 (på skalan 1–5) år 2014.

Den omfattande omstrukturering av Nödcentralverket som inleddes år 2010 blev klar 2014 och Finland har nu sex nödcentraler i stället för de tidigare 15 nödcentralerna. Medan omstruktureringen pågick utarbetades det genom ett samarbete mellan myndigheterna och Nödcentralverket riksomfattande anvisningar för nödcentralernas jourhavande. Ett förenhetligande av de skyndsamhetsklasser som myndigheterna har infört hjälper till att optimera resurserna för olika uppgifter. I samband med omstruktureringen gjordes också myndigheternas enhetsbeteckningar landsomfattande, så att Nödcentralen kan alarmera rätt enhet utan att det uppstår missförstånd. Man följde med förenhetligandet av verksamhetsmodellerna för de myndigheter som använder Nödcentralverkets tjänster vid de möten som hölls av Nödcentralverkets riksomfattande arbetsgrupp.

Införandet av det nya nödcentraldatasystemet har fördröjts och man börjar använda det vid nödcentralerna år 2016. Det nya systemet gör det möjligt att koppla ihop nödcentralerna till nätverk så att de kan stödja varandra om samtal anhopas.

En regeringsproposition med förslag till ändring av lagen om nödcentralverksamhet (RP 265/2014 rd) bereddes under 2014. Lagen träder i kraft den 1 maj 2015. Nödcentralverket ska i fortsättningen kunna föra över ett nödmeddelande till en separat kö för att vänta på svar, om det sänds från utrustning som inte kan identifieras eller lokaliseras. Dessutom ska användarna registrera sig i förväg till den kommande nödtextmeddelandetjänsten.

4.8 Migrationsförvaltningen

I överensstämmelse med de samhälleliga effektmålen för migrationsförvaltningen ska migrationspolitiken främja Finlands internationella konkurrenskraft och stödja uppbyggnaden av Finland som ett land som kännetecknas av tolerans, säkerhet och mångfald. Lagstiftningen revideras med hänsyn till behovet av arbetskraft, invandrarernas varierande utgångspunkter och behov och våra internationella förpliktelser. Åtgärderna mot olaglig invandring och människohandel stärks med hjälp av omfattande samarbete och nätverkande mellan myndigheterna. Vi ser till att förpliktelserna i fråga om internationellt skydd uppfylls i asylförfarandet och mottagningsverksamhe-

ten. Det görs satsningar på att kvotflyktingar och asylsökande som har fått uppehållstillstånd snabbare ska kunna flytta till någon kommun.

Den 13 juni 2013 utfärdade statsrådet ett principbeslut om en migrationsstrategi för Finland. Strategin Migrationens framtid 2020 har varit ett av spetsprojekten i regeringsprogrammet. År 2014 blev programmet för att genomföra strategin klart. Programmet innehåller en lista på sammanlagt cirka 170 olika åtgärder och ger en helhetsbild av vad man inom migrationsförvaltningen har för konkreta planer för de kommande åren, hur åtgärderna ska finansieras, vilka aktörer som bär ansvaret och hur verksamheten ska följas upp.

Migrationsförvaltningen har mål för handläggningstiden för de viktigaste migrations- och medborgarskapsansökningarna (total handläggningstid, alla myndigheter som är involverade i handläggningen: utrikesministeriet, polisen, Migrationsverket, arbets- och näringsministeriet (anställda, näringsidkare)). Handläggningstiderna var i nästan alla de kategorier som följdes upp kortare än det eftersträvade målet. Detta gällde handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd för studerande, ansökningar om asyl och ansökningar om medborgarskap. Däremot uppnåddes målet inte i fråga om ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare. Handläggningstiderna är också beroende av andra förvaltningsområden. När det gäller exempelvis ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare är det arbetskraftstillståndsenheten inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som gör en behovsprövning. När det gäller ansökningar om uppehållstillstånd är det Finlands beskickningar inom utrikesministeriets förvaltningsområde som för samtalen.

Ett av de samhälleliga effektmålen för Migrationsverket är att antalet beslut där fullföljdsdomstolen upphäver Migrationsverkets beslut på grund av att verket har gjort ett lagtolknings- eller procedurfel ska vara högst fem procent av det totala antalet besvär. Detta mål uppnåddes under redogörelseåret. Endast i drygt en procent av fallen godkändes besvären på ovanstående grunder.

Tabell 24. Nyckeltal för migrationsförvaltningens samhälleliga verkningar

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Genomsnittlig handläggningstid, dygn				
Invandring				
- uppehållstillstånd för arbetstagare (inkl. delbeslut från arbets- och näringsbyrån)	110	90	65	86
- uppehållstillstånd för studerande	18	19	30	21
Internationellt skydd, total handläggningstid utan ändringssökande				
- asyl	250	190	180	170
Medborgarskapsansökningar, total handläggningstid				
- medborgarskapsansökningar	381	317	254	224
Överklagade beslut som inte ändras, % ¹¹	99,6	98	>95	98,7
Väntetid vid förläggningarna före placering i en kommun, i genomsnitt högst, månader ¹²	3,8	3,8	2,0	1,5

¹¹ Målet är att antalet beslut där fullföljdsdomstolen upphäver Migrationsverkets beslut på grund av att verket har gjort ett lagtolknings- eller procedurfel ska vara under fem procent av det totala antalet besvär. De beslut där Migrationsverkets beslut upphävs på grund av omständigheterna beaktas inte här.

¹² Tiden från meddelandet om att uppehållstillstånd har beviljats till flytten till någon kommun.

Arbetsgruppen för bättre resultat inom migrationen fortsatte med sitt arbete under redovisningsåret (mandattid 1.12.2011–31.12.2014). Arbetsgruppen koncentrerade sig framför allt på effektivare samarbete mellan myndigheterna, bättre organisering av arbetet och metoder för att få beslutsfattandet om asyl mera effektivt. Asylförfarandet inbegriper arbetsmoment som hör till Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet. Genom Migrationsverkets utvecklingsåtgärder har man fått asylförfarandet att bli både snabbare och smidigare (handläggningstiderna för asylansökningar var 263 dygn år 2011, 250 dygn år 2012, 190 dygn år 2013 och 170 dygn år 2014).

Polisavdelningen och migrationsavdelningen vid inrikesministeriet gav i juni 2013 polisstyrelsen och Migrationsverket i uppdrag att undersöka möjligheterna att föra över de av polisens ärenden som gäller tillstånd för utlännningar, den första fasen av asylprocessen och delgivningen av asylbeslut till Migrationsverket. Arbetsgruppens bedömningspromemoria blev klar i augusti 2014. Enligt promemorian är det i princip möjligt att föra över behörigheten, men detaljerna i fråga om omfattningen av överföringen och specialvillkor måste ännu utredas.

Ett annat av migrationsförvaltningens samhälleliga effektmål är att väntetiden vid förläggningen innan en person blir placerad i en kommun ska vara högst två månader. Den genomsnittliga väntetiden för en person att flyttas från förläggningen till en kommun efter att ha beviljats uppehållstillstånd har förkortats i förhållande till det uppställda målet (målet är ett genomsnitt på 2 månader, utfallet år 2014 i genomsnitt cirka 46 dygn). För dem som flyttar direkt från förläggningen har väntetiden varit cirka 43 dygn. I syfte att påskynda flytten till en kommun har förläggningarna stött frivilliga beslut om att flytta till någon kommun, om NTM-centralernas officiella placeringsförfarande inte har kunnat garantera platser i kommunerna till de behövande. Förläggningarnas aktivitet i fråga om att stödja frivilliga beslut om att flytta till någon kommun samt de anpassningsåtgärder som har riktats mot mottagningsverksamheten och det att nätet har blivit glesare har haft en inverkan på att väntetiderna har blivit kortare. Också det att Migrationsverket har fattat färre positiva beslut om asyl (1 827 positiva beslut år 2013, 1 346 positiva beslut år 2014) har påverkat väntetiderna.

I regeringsprogrammet är målet att utgifterna för mottagandet av asylsökande fram till 2015 ska minska med 20 miljoner euro till följd av effektiviseringsåtgärder och med ytterligare 20 miljoner euro till följd av att antalet sökande minskar. Från år 2011 till år 2014 har inbesparingen varit sammanlagt 16 miljoner euro. År 2014 gick det inte längre att spara in på kostnaderna i och med att antalet asylsökande ökade med cirka 13 % jämfört med 2013.

4.9 Andra viktiga iakttagelser inom inrikesministeriets förvaltningsområde

Den nationella strategin för civil krishantering uppdaterades 2014. Mera krävande verksamhetsmiljöer och nya konflikter och kriser, såsom Ukraina, Syrien, insatserna i Afrika, orsakade nya utmaningar och behov av utbildning för den nationella beredskapen. År 2014 strävade man särskilt efter att främja tillgången till sakkunnig personal i fråga om uppgifter för kvinnliga poliser och inom det juridiska området.

Finland deltog i civil krishantering med i genomsnitt 136 sakkunniga år 2014. Det var en klar ökning i antalet jämfört med det föregående året. I den nationella strategin för civil krishantering och den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen är målet

150 sakkunniga. Av de sakkunniga som var utsända från Finland var kvinnornas andel fortfarande i toppklass, med 37 % i slutet av året. Projekt som delfinansierades med medel ur de Solid-fonder som förvaltas av ministeriet genomfördes via fondernas årliga program för 2012 och 2013. I fråga om utvecklingsåtgärder strävade man särskilt efter att förbättra genomslagskraften för resultaten av projekten och att sprida information om bästa praxis.

Förordningar om inrättandet av EU-fonder för inrikes frågor inom den nya fleråriga budgetramperioden godkändes och det bereddes genomförandakter och delegerade akter. I en sektorsövergripande lagstiftningsarbetsgrupp bereddes det en lag om fonderna, vilken trädde i kraft den 1 januari 2015. Samtidigt beredde man nationella program för fonderna för inrikes frågor, vilka godkändes av statsrådet. Arbete med att bereda nationella genomförandeprogram inleddes.

4.10 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 25. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	15 286	15 030	14 618
Inrikesministeriet	260	267	256
Förvaltningens IT-central	427	435	411
Polisväsendet	10 526	10 364	10 078
Gränsbevakningsväsendet	2 789	2 750	2 696
Räddningsinstitutet	134	134	129
Nödcentralverket	746	684	665
Migrationsverket	309	307	293
Statliga förläggningar	94	88	90

Tabell 26. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
26.	INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 278,0	1 307,3	1 274,7
26.01.	Förvaltning	110,7	123,3	121,4
26.10.	Polisväsendet	721,8	736,7	724,1
26.20.	Gränsbevakningsväsendet	264,6	280,7	255,4
26.30.	Räddningsväsendet och nödcentralerna	89,0	87,9	93,8
26.40.	Invandring	91,9	78,6	80,0

4.11 De statliga fonderna utanför budgeten

Brandskyddsfonden

Brandskyddsfonden är en fond utanför statsbudgeten som förvaltas och övervakas av inrikesministeriet. För brandförsäkrad egendom i Finland betalar försäkringsbolagen årligen en brandskyddsavgift. Ur brandskyddsfonden kan det beviljas allmänt understöd och specialunderstöd till kommuner och räddningsområden, avtalsbrandkårer, organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanlutningar. Understöden är avsedda för sådana ändamål som inte omfattas av andra finansieringssystem.

Brandskyddsfondens viktigaste stödbjekt är den upplysnings- och utbildningsverksamhet som bedrivs av organisationerna inom räddningsbranschen, forsknings- och

utvecklingsverksamheten i inom räddningsbranschen såsom räddningsområdenas, kommunernas och avtalsbrandkårernas brandstations- och materielprojekt.

Brandskyddsfondens styrelse fattade 279 beslut om understöd (306 beslut år 2013). Sammanlagt ansöktes det om understöd till ett värde av 29,4 miljoner euro ur fonden (28,2 miljoner euro år 2013), och 9,9 miljoner euro beviljades i stöd (9,1 miljoner euro år 2013).

Tabell 27. Fördelningen av understöd ur brandskyddsfonden år 2014 enligt mottagare och typ av understöd, 1 000 euro

Typ av understöd	Kommuner	Avtals- brandkårer	Organisationer inom räddnings- branschen	Övriga	Samman- lagt
Allmänt understöd	0	0	2 770,0	0	2 770,0
Forsknings- och utvecklingspro- jekt	827,3	0,5	1 396,2	553,4	2 774,4
Byggnader	2 273,2	50,4	0	0	2 323,6
Materiel	1 503,7	229,6	0	0	1 733,3
Mindre understöd	0	265,2	0	0	265,2
Sammanlagt	4 604,2	545,7	4 166,2	553,4	9 869,5

5 Försvarsministeriet

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Geopolitiken och när områdena har fortsatt central betydelse för Finland. Samtidigt som hotbilderna utvidgas kvarstår möjligheten att använda militära maktmedel och på motsvarande sätt kvarstår behovet av ett militärt försvar. Det finns allt fler sätt att ha inflytande på, och försvaret måste kunna svara på både traditionell krigföring och olika kombinationer av maktmedel. Militärt våld kan i ökad utsträckning komma att vara ett inslag när maktmedel kombineras. Också indirekta hot om militärt våld kan förekomma.

Vi måste särskilt beakta utvecklingen i Ryssland och landets agerande som en regional stormakt som försöker stärka sin ställning som global aktör. Rysslands agerande i Ukraina är ett exempel på s.k. hybridkrigföring där man kombinerar militära och icke-militära metoder, täckoperationer, aggressiva informationsoperationer, cyberattacker, ekonomiska, politiska och militära påtryckningar, uppvigling av konflikter inom befolkningen och skapande av oklarhet och obalans. Specialstyrkor används i större utsträckning och mer mångsidigt redan i krisens inledningsskede. Det blir svårare att bestämma när en kris börjar. När förändringar sker snabbare, oförutsägbarhet råder och läget är oviss blir den strategiska förvarningstiden kortare och överraskningar möjliga.

Under 2014 låg fokus på genomförandet av försvarsmaktsreformen, som ska säkerställa försvarsmaktens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag och upprätthålla Finlands försvarsförmåga fram till 2020-talet. Reformen genomfördes planenligt och försvarsmakten införde den nya organisationen och handlingsmodellen i början av 2015.

I samband med det minskade försvarsmaktens krigstida styrka från 350 000 till 230 000 soldater. Kostnadsstrukturen balanserades genom utveckling av de fredstida verksamhetssätten och strukturerna i syfte att uppnå bestående kostnadsbesparingar. Inbesparingar gjordes särskilt i fråga om personalkostnader och fastighetsutgifter. Den fredstida strukturen lades om till ett system i tre nivåer, varvid militärlänen och deras staber slopades och ledningsstrukturen moderniserades. Logistikfunktionerna centraliserades. Personalförvaltningen och ekonomiförvaltningen sammanfördes i ett nytt servicecenter. Antalet förvaltningsenheter minskade totalt med närmare 40 %.

De mål för verksamheten och ekonomin som satts upp för reformen är på väg att uppnås. De strukturella lösningarna ger från och med 2016 bestående inbesparingar på cirka 130–135 miljoner euro, vilket beaktats i ramarna för försvarsministeriets förvaltningsområde. Samtidigt har försvarsmakten tvingats inskränka omkostnaderna och materielfinansieringen för att nå den givna finansieringsnivån och finansiera omställningen. På grund av nedskärningarna låg verksamheten 2014 på en nedsatt nivå som inte räcker till för att bygga upp den kapacitet som behövs i krig.

Finlands militära försvarsförmåga, en lägesbild som stöder försvaret samt beredskapen att säkra den territoriella övervakningen och den territoriella integriteten upprätthölls på den förutsatta nivån. Också beredskapen att stödja andra myndigheter och att delta i militär krishantering låg på den fastställda nivån. Försvarsmakten upprätthöll en till situationen anpassad övervakning av den territoriella integriteten och kapacitet att avvärja kränkningar. Under 2014 ökade trafiken och antalet föremål för

territorialövervakning i Finlands närområde betydligt. I synnerhet ökade den ryska luft- och sjötrafiken avsevärt mellan S:t Petersburg och Kaliningrad. Likaså ökade de andra Östersjöländernas och Natos aktivitet i Östersjöområdet. Övervakningen, i synnerhet av luftrummet, effektiviserades främst genom en omläggning av resurserna och verksamheten.

Upprätthållandet och utvecklingen av försvarsmaktens kapaciteter avancerade i enlighet med utvecklingsprogrammen. Framsteg gjordes bland annat i fråga om leveransen av luftförsvarsrobotar (NASAMS II). Dröjsmål uppstod i leveranserna av helikoptern NH90 och minjaktsfartygen. Kapacitetsbristerna kunde kostnadseffektivt ersättas genom upphandling av begagnad materiel. Partnerskapet med Millog Oy inom underhåll och service av materiel fördjupades. Även partnerskapen och den industriella strukturen inom ammunitionsbranschen i Norden utvecklades i samarbete med Nammokoncernen. I fråga om att upprätthålla och utveckla den materiella kapaciteten gäller att kvaliteten blir bättre men att numera inte motsvarar de krigstida kraven. Aktionsberedskapen, numera och den tillgängliga stridsförmågan stannar på eller under miniminivå. Det har genom åren uppstått avsevärda brister i de krigstida truppers utrustning.

I fråga om personalen accentuerades dels planeringen av de ingrepp i personalstrukturen och förvaltningsenheternas uppgiftsfördelning som genomförandet av försvarsmaksreformen förutsatte, dels stödet till personalen i samband med förändringarna. Den minskning på cirka 2 100 anställda som verkställandet av försvarsmaksreformen förutsatte kunde slutföras före utgången av 2014. Den allmänna värnplikten och systemet för produktion av trupper har förbättrats utifrån rekommendationerna i rapporten *Suomalainen asevelvollisuus* (Den finska värnplikten). Det främsta målet är att värnplikten också i fortsättningen ska motivera den enskilda och ha positiva samhälleliga effekter. De värnpliktigas sociala och ekonomiska ställning har förbättrats. I början av 2014 blev beväringarnas permissionsresor kostnadsfria. Vidare har en höjning av beväringarnas dagpenning samt reservisternas lön och dagpenning beretts.

För att hålla kontroll över utgiftstrycket, klara av de utgiftsbesparingar som regeringsprogrammet förutsätter och lyckas finansiera genomförandet av försvarsmaksreformen så ntkes försvarsmaktens verksamhetsnivå tillfälligt. Verksamhetsnivån var otillräcklig för att bygga upp eller upprätthålla truppers kapacitet. Försvarsmaktens utbildning och övningsverksamhet ska från och med 2015 återställas på den nivå som utbildningen av krigstida trupper kräver. Anpassningen av verksamheten till finansieringsramarna märktes liksom året innan i om repetitionsövningarna, beväringarnas stridsövningsbaserade terrängdygn samt i flyg- och fartygsverksamheten.

Försvarsmaksreformen syftar till att balansera kostnadsstrukturen inom förvaltningsområdet. Reformen utgör dessutom en grund för det fortsatta utvecklingsarbetet. Den kan dock inte lösa de utmaningar som är förknippade med upprätthållandet av den materiella kapaciteten. Fram till och med början av 2020-talet föråldras en betydande del av den centrala materielen för de viktigaste trupperna inom alla försvarsgrenar, vilket väntas leda till att försvarsförmågan sjunker under den nivå som uppgifterna kräver. På 2020-talet kommer marinsens stridsfartyg och flygvapnets jaktplan att bli föråldrade och måste ersättas. Samtidigt ställer förändringarna i omvärlden nya krav på försvarsmaktens aktionsberedskap och förutsättningar att agera i en cybermiljö.

5.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Bedömningen av effektiviteten inom försvarsministeriets förvaltningsområde utgår från det långsiktiga målet, dvs. en försvarsförmåga som motsvarar säkerhetsmiljön och de tillgängliga resurserna. I förhållande till omvärldsförhållandena och uppgifterna ligger dimensioneringen av försvarsmakten i dag på en miniminivå. Den av försvarsministeriet tillsatta parlamentariska utredningsgrupp som hade i uppgift att analysera försvarets utmaningar på lång sikt konstaterade att det för att åtgärda bristerna i de materiella förmågorna krävs åtminstone den tilläggsfinansiering som föreslås i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (SRR 6/2012 rd). Utan avsevärda tilläggsanslag för materialinvesteringar måste hörnstenarna för försvaret – försvar av hela landet, allmän värnplikt och militär alliansfrihet – omvärderas redan under den kommande regeringsperioden. Ingen av de finansieringslösningar som gruppen granskade svarar dock mot det stora behov av investeringar i olika förmågor som marinen och flygvapnet kommer stå inför på 2020-talet.

5.3 Uppfyllelse av effektmål

Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen har bedömts genom självvärdering på skalan "utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, målet slopats/svag".

Samhällseffekterna har bedömts med viss tonvikt på effektmålet "Ett effektivt försvarssystem". Underhållet och utvecklingen av ett effektivt försvarssystem på lång sikt förutsätter balans mellan utgifterna för materiell beredskap, fasta personalkostnader och andra omkostnader. Bedömningen utgår från målutfallet för verksamhetsåret i relation till det långsiktiga målet, dvs. en försvarsförmåga som motsvarar säkerhetsmiljön och de tillgängliga resurserna. Visionen utgår från att ett effektivt försvarssystem förebygger och vid behov avvärjer militära hot och därigenom tryggar Finlands statliga självständighet och handlingsfriheten för statsledningen.

Betygskriterier	
Utmärkt	Långsiktig vision vs utfall, bättre utveckling än väntat
God	Långsiktig vision vs utfall, i balans
Nöjaktig	Långsiktig vision vs utfall, avvikelser förekommer
Försvarlig	Långsiktig vision vs utfall, betydande avvikelser förekommer
Målet slopats / Svag	-

Utfallet för de övriga samhälleliga effektmålen har på motsvarande sätt betygats utifrån en helhetsbedömning, dock med tonvikt på utfallet för de mål som satts upp för verksamhetsåret i relation till innehållet i effektmålen.

Tabell 28. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts

Mål	Betyg	Motivering
Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	God	Försvarsförmågan utvecklades utifrån statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2012 och samtidigt säkerställdes att målen för försvarsmaksreformen kunde uppnås.
Ett effektivt försvarssystem	Nöjaktig	Dimensioneringen av försvarsmakten ligger på en miniminivå med tanke på omvärldsförhållandena och uppgifterna. Den finansiering som i dag avsätts för materiell utveckling räcker inte till för att före utgången av decenniet producera de förmågor som försvarsmaktens uppgifter och förhållandena i omvärlden kräver. Förändringarna i omvärlden förutsätter också att försvarsmaktens aktionsberedskap höjs, vilket inte är möjligt med den nuvarande finansieringen.
Ett tryggt samhälle	God	Försvarsmakten fullgjorde alla begärda handräckningsuppdrag. Försvarsförvaltningen deltog i verkställandet av den nationella cybersäkerhetsstrategin, beredde rörelseöverlåtelsen av säkerhetsnätverket och utvecklade samarbetet mellan myndigheterna.
Stärkande av den internationella säkerheten	God	Försvarsmakten deltog i militära krishanteringsinsatser i enlighet med statsledningens beslut och bidrog därigenom till Finlands strävanden att stärka stabiliteten i konfliktområdena.

Tabell 29. Till effektmålen hörande utgifter under försvarsministeriets huvudtitel, mn euro¹³

	2012	2013	2014
Försvarspolitik som främjar Finlands intressen	11	10	12
Ett effektivt försvarssystem	2 356	2 412	2 292
Ett tryggt samhälle	76	21	5
Stärkande av den internationella säkerheten	58	55	52
Sammanlagt	2 501	2 498	2 361

Betyget för målet "Ett effektivt försvarssystem" kommer på lång sikt att närma sig "Försvärligt", om inte försvarsmaktens utbildning och övningsverksamhet kan återställas på en nivå som motsvarar de krav som ställs på krigstida trupper och om inte materiellinvesteringarna utökas. Dimensioneringen av försvarsmakten ligger nu på en miniminivå med tanke på omvärldsförhållandena och uppgifterna. Förändringarna i omvärlden förutsätter att försvarsmaktens aktionsberedskap höjs, vilket inte är möjligt med den nuvarande finansieringen.

5.4 Försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Försvarspolitiken styr hur försvarsförmågan ska upprätthållas och utvecklas och när förmågan ska användas. Försvarspolitiken ska främja statens och befolkningens säkerhet, stödja statsledningens beslutsfattande och styra statens beslut och samarbete i internationella relationer. Likaså stöder försvarspolitiken målen för utrikes- och säkerhetspolitiken. Försvarspolitiken ska säkerställa en försvarsförmåga som utgör en förebyggande tröskel för främmande krafter att tillgripa eller hota med militära maktmedel.

Ett centralt element i bedömningen av effektiviteten inom försvarsministeriet var utvecklingen av försvarsförmågan på lång sikt utifrån riktlinjerna i den säkerhets- och

¹³ Utfall enligt kassaprinzipen. Inkluderar inte utgifter utanför ramen (främst momsutgifter) eller i UM:s huvudtitel budgeterade utgifter för upprätthållande av finska krishanteringsstyrkor, som år 2014 uppgick till 54,2 miljoner euro. I utgifterna i anslutning till målet "Ett tryggt samhälle" ingick år 2012 totalt 70,2 miljoner euro och år 2013 totalt 16,6 miljoner euro för olika förvaltningsområdens utgifter för TUVÉ-projektet (säkerhetsnätet) under moment 27.01.23.

försvarspolitiska redogörelsen 2012. Viktigt var också att säkerställa att målen för försvarsmaktsreformen uppnåddes. För svarsma ktsreformen behandlas närmare i stycke 5.5.

Den av försvarsministern tillsatta parlamentariska utredningsgruppen, ledd av riksdagsledamot Ilkka Kanerva, tog fram information åt riksdagen om vilka utmaningar försvaret står inför på lång sikt och hur dessa utmaningar ska bemötas. Utredningsgruppens slutrapport (Försvarets utmaningar på lång sikt, Riksdagens kansli s publikation 4/2014) publicerades den 1 oktober 2014.

En av försvarsministeriet ledd arbetsgrupp utarbetade ett betänkande om säkerhetsmyndigheternas förmåga att inhämta information (Riktlinjer för en finsk underrättelselagstiftning, FSM 2015), som utgör grund för den fortsatta beredningen av lagstiftningen. I arbetsgruppens betänkande bedöms behovet av att utveckla underrättelselagstiftningen. Arbetsgruppen föreslår att regeringen ska överväga att vidta behövliga åtgärder för att skapa en författningsgrund i fråga om underrättelseverksamheten.

Finland fördjupade det internationella försvarssamarbetet inom ramen för EU-medlemskapet, partnerskapet med Nato och det nordiska samarbetet i syfte att stärka försvarsförmågan. I fråga om bilateralt försvarssamarbete accentuerades kontakterna med USA och Sverige. Försvarsministrarna i Finland och Sverige tog initiativ till en utredning om förutsättningarna för ett intensifierat försvarssamarbete i fredstid.

För att underlätta utnyttjandet av unionens samarbetsinstrument har EU utvecklat en övergripande försvarsdimension. Verkställandet av Europeiska rådets slutsatser från 2013 gick framåt inom flera delområden. Finland bjöds genom Natos toppmöte i Wales in till programmet för utökade samarbetsmöjligheter (Enhanced Opportunities Programme, EOP). Det utvecklade partnerskapet innebär nya samarbetsmöjligheter, kontinuitet i den politiska dialogen och förutsägbarhet i utbildnings- och övningsarbetet med Nato.

5.5 Ett effektivt försvarssystem

Försvarsförmågan bygger på försvarssystemets förmågor och det stöd dessa får genom nationellt och internationellt samarbete. För svarssystemet utgör en helhet vars främsta delar utgörs av ledningssystemet, underrättelse- och övervakningssystemet, logistiksystemet samt stridssystemet som består av arméns, marinens och flygvapnets trupper och system. Systemet för produktion av trupper samt systemet för verksamhetsstyrning stöder planeringen, uppbyggnaden och upprätthållandet samt användningen av försvarssystemets förmågor. Försvarssystemets förmågor utnyttjas för att fullgöra försvarsmaktens lagfästa uppgifter. Visionen utgår från att ett effektivt försvarssystem förebygger och vid behov avvärjer militära hot och därigenom tryggar Finlands statliga självständighet och handlingsfriheten för statsledningen.

Den reform av försvarsmakten som genomförts 2012–2015 lägger grunden för försvarsmaktens funktionsförmåga och fortsatta utveckling då 2020-talets försvarsförmåga byggs upp. Förutsättningarna för försvarssystemets förmågor och utvecklingen av dem kan också bedömas utifrån utvecklingen inom följande delområden: förmågan att fullgöra de lagstadgade uppgifterna (användningen av försvarsförmågan), den materiella beredskapen, personalen samt infrastrukturen och förvaltningen av

lokaler (upprätthållande och utveckling av försvarsförmågan). Vidare kan man granska huruvida nivån på försvarsmaktens verksamhet är tillräckligt hög för att upprätthålla och bygga upp de krigstida truppers förmågor.

Målen för försvarsmaktsreformen är på väg att uppnås

Försvarsmaktens organisation och arbetssätt har moderniserats för att svara på dimensioneringen i krigstid och den givna resursnivå som planeringen utgått från och upprätthålla en effektiv verksamhet. Genom försvarsmaktsreformen minskar försvarsmaktens krigstida styrka från 350 000 till 230 000 soldater. Den fredstida strukturen har i sin tur förenklats till ett system i tre nivåer genom att militärlänen och deras staber slopats samt ledningsstrukturen moderniserats. Ledningsinstanser, truppförband och andra enheter har dragits in. Försvarsmaktens stödfunktioner ska ordnas mer kostnadseffektivt med hjälp av bl.a. partnerskapsarrangemang.

De strukturella förändringar som ingick i försvarsmaktsreformen har genomförts. Den organisation och de nya arbetssätt som infördes genom reformen kommer att inarbetas under 2015. Försvarsmaktsreformens strukturella lösningar syftar till årliga inbesparingar på 130–135 miljoner euro från och med 2016. Även om de verksamhetsmässiga och ekonomiska målen med reformen uppnås är den största utmaningen på längre sikt att finansieringen inte räcker till för försvarsmaktens materielinvesteringar efter 2015.

Engångskostnaderna till följd av försvarsmaktsreformen uppgick 2014 till cirka 30,0 miljoner euro (år 2013: cirka 12,9 miljoner euro).

Försvarsmakten har kapacitet att fullgöra de lagfästa uppgifterna

Finlands militära försvarsförmåga, en lägesbild som stöder försvaret samt beredskapen att säkra den territoriella övervakningen och den territoriella integriteten upprätthölls på den förutsatta nivån. Också beredskapen att stödja andra myndigheter och att delta i militär krishantering låg på den fastställda nivån.

Försvarsmakten har beredskap till en flexibel truppbyggnad och till att utnyttja trupper och förmågor utifrån de fastställda målen. Försvarsmakten kan vid behov också fastställa var tyngdpunkten ligger i enlighet med vad varje situation kräver då den avvärjer användningen av militära maktmedel.

Utvecklingen på den internationella planet påverkade villkoren för territorialövervakningen. Den militära flygtrafiken i Finlands närområde var livligare än normalt. Den var till sin karaktär också avvikande jämfört med tidigare år. I fråga om övervakningen av den territoriella integriteten beaktades förändringarna i omvärlden genom aktiva åtgärder, en justering av beredskapen och en målmedveten omläggning av arbetssätten inom flygvapnet. Regleringen av beredskapen innebar en ökning av de operativa flygningarna och flygtimmarna och medförde en del övertid och extra kostnader. Också antalet separat följda mål i havsövervakningen samt marinens identifieringsuppdrag ökade avsevärt jämfört med föregående år.

I en proposition med förslag till lag om ändring av territorialövervakningslagen (RP 296/2914 rd) föreslås en mer exakt reglering i situationer där ett brådskande territorialövervakningsuppdrag kräver snabb tillgång till luftrummet. Samtidigt säkerställs att försvarsmakten kan fullgöra sina lagstadgade uppgifter inom territorialövervakningen. Riksdagen godkände ändringen av territorialövervakningslagen

den 13 februari 2015 (RSv 288/2014 rd). Lagen stadfästes den 6 mars 2015 och träder i kraft den 1 april 2015.

Nivån på försvarsmaktens verksamhet har de senaste åren varit otillräcklig med hänsyn till uppgifterna och produktionen av slagkraftiga trupper

För att hålla kontroll över utgiftstrycket, klara av de utgiftsbesparingar som regeringsprogrammet förutsätter och lyckas finansiera genomförandet av försvarsmaktsreformen så nktes försvarsmaktens verksamhetsnivå tillfälligt, med undan tag av upprätthållandet av lägesbilden, den territoriella övervakningen och beredskapen att säkra den territoriella integriteten. Nivån på försvarsmaktens verksamhet har under 2012–2014 varit otillräcklig med hänsyn till uppgifterna och produktionen av slagkraftiga trupper. Anpassningen av verksamheten till finansieringsramarna märktes liksom året innan inom repetitionsövningarna, beväringarnas stridsövningsbaserade terrängdygn samt i flyg- och fartygsverksamheten. Utbildningen och övningsverksamheten ska från och med 2015 återställas på den nivå som utbildningen av krigstida trupper kräver.

Tabell 30. Nyckeltal som beskriver försvarsmaktens verksamhet

	2011	2012	2013	2014	2014
	utfall	utfall	utfall	mål	utfall
Utbildade beväringar	21 963	21 934	21 904	21 300	21 418
Utbildade vid repetitionsövningar	27 061	4 321	4 863	6 000	5 818
Terrängdygn för beväringar	30	25	26	25	26
Flygtimmar för Hornet-jaktplan	8 904	8 071	7 919	8 000	7 998
Flygtimmar för NH90-helikoptrar	946	1 414	1 323	1 850	1 271
Fartygsdygn för stridsfartyg (1 A)	1 164	1 003	1 161	1 300	1 158

De sänkta målen uppnåddes inte till alla delar för flyg- och fartygsverksamheten. För flygtimmarna med helikoptern NH90 berodde det på att tillverkaren hade problem med reservdelar och reparation av utrustning. För marinens fartygstimmar var orsaken att det tog längre tid än väntat att få fartygen i Katanpää- och Raumaklassen i operativt skick. Den största enskilda orsaken till den låga användningsgraden för NH90-helikoptrarna är industrins svaga organisering av reservdelsleveranserna. Behövliga reservdelar kan inte fås tillräckligt snabbt. Målsättningen är att situationen ska korrigeras under 2015.

Den materiella förmågan förbättras kvalitativt sett, men utan tilläggsfinansiering kommer det att uppstå avsevärda kvantitativa brister

Fokus för utvecklingen av förmågorna låg 2014 på att säkerställa de territoriella truppers slagkraft, utveckla förmågan att påverka på långt avstånd, genomföra MLU2-projektet för Hornetmateriel, säkra minjaksförmågan och utveckla logistiksystemet. Partnerskapet med Millog Oy inom underhåll och service av materiel fördjupades. Även partnerskapen och den industriella strukturen inom ammunitionsbranschen i Norden utvecklades i samarbete med Nammokoncernen.

År 2012 godkändes ett utvecklingsprogram för försvarsmakten 2013–2024. Genomförandet av programmet förbättrar den materiella förmågan kvalitativt sett, men kvantiteten motsvarar inte det krigstida behovet. Aktionsberedskapen, numera och den tillgängliga stridsförmågan stannar på en låg nivå. Det har under årens lopp uppstått betydande brister i utrustningen för krigsförbanden och det är uppenbart att samma utveckling fortgår under innevarande decennium. De största bristerna kommer att gälla pansarvärn, luftförsvar och ammunition för arméns territo-

riella och operativa förband, marinens stridsfartyg och flygvärjningsförmåga, flygvapnets robotsystem och kompletterande upphandling i anslutning till de gemensamma förmågornas specialutrustning. Samtidigt föråldras materiel, vilket ökar behovet av ersättande investeringar. Ammunitionsanvändningen i arméns utbildning har redan nu nått på beredskapsförråden. Bristerna har delvis kunnat ersättas genom kostnadseffektiv upphandling av begagnad materiel, men den finansiering som idag avsätts för materiell utveckling räcker inte till för att följa utgången av decenniet producera de förmågor som försvarsmaktens uppgifter och förhållandena i omvärlden kräver. Finansieringen medger inga förbättringar av truppers nuvarande beredskap.

Förseningarna i materielupphandlingen beror inte på försvarsmakten, men leder till att de målsatta förmågorna kan tas i operativt bruk senare än planerat. Bland dessa omfattande projekt kan nämnas arméns transporthelikopterprojekt, marinens anskaffning av fartyg i Rauma- och Katanpääklassen samt projekten för radarbaserad lufttrumsövervakning. Förseningen av materielleveranserna märks också genom att anslag för materiel överförs till kommande år.

Antalet anställda inom försvarsmakten har minskats och de anställda har i huvudsak placerats enligt försvarsmaktsreformens uppgiftsfördelning

Över 70 % av utgiftsbesparingarna för försvarsmaktsreformens strukturella lösningar tas från de fasta personalkostnaderna. Antalet anställda har planenligt minskat och närmar sig målet för försvarsmaktsreformen. Antalet årsverken för alla som fick lön genom försvarsmaktens omkostnadsanslag 2014 var 13 482 (år 2013: 13 585 årsverken).

Jämfört med försvarsmaktens sammansättning 2012 hade cirka 2 100 uppgifter minskats vid utgången av 2014 i enlighet med målen för försvarsmaktsreformen. Dessutom har cirka 3 500 anställda anvisats nya uppgifter. För 1 500 av dessa har det inneburit byte av tjänstgöringsort. De som bytt tjänstgöringsort har fått stöd genom kollektivavtalsenliga förfaranden och genom finansiering som reserverats för utgifter av engångsnatur i anslutning till försvarsmaktsreformen.

Verkställandet av försvarsmaktsreformen har också krävt uppsägning av en del anställda. I början av 2014 hotades cirka 400 anställda av uppsägning. Av dessa kunde en del placeras i lediga uppgifter inom försvarsmakten, medan en del anställdes av andra arbetsgivare genom tjänsteöverföring eller särskilda stöd. Dessutom fortsatte beviljandet av uppsägningsersättningar. År 2014 såldes 83 anställda upp, medan cirka 600 visstidsanställdas anställningsförhållande upphörde.

Försvarsmakten har tack vare stor målmedvetenhet och öppenhet och genom stödpersonalens engagemang i huvudsak lyckats väl med anpassningen av personalstyrkan.

Utvecklingen av värnplikten har fortsatt utifrån åtgärdsrekommendationerna, och resurserna för utbildning har utökats

Den allmänna värnplikten och systemet för produktion av trupper har förbättrats utifrån rekommendationerna i rapporten *Suomalainen asevelvollisuus* (Den finska värnplikten). Det främsta målet är att värnplikten också i fortsättningen ska motivera den enskilda och ha positiva samhällsliga effekter. De värnpliktigas sociala och ekonomiska ställning har förbättrats. I början av 2014 blev beväringarnas permissions-

resor kostnadsfria. Vidare höjdes i början av 2015 beväringarnas dagpenning samt reservisternas lön och dagpenning.

Vid uppbåden kallades cirka 76,5 % av åldersklassen in till tjänstgöring. Cirka 25 000 personer inträdde i värnpliktstjänstgöring. Av dem var 485 kvinnor. Antalet avbrutna tjänstgöringar har sedan 2008 visat en svagt nedåtgående trend. År 2014 fullföljdes beväringstjänstgöringen av 85 % av dem som inlett tjänstgöringen. Fokus för produktionen av beväringstrupper låg på produktion av moderniserade territoriella trupper (beredskapstrupper). Beredningen av den nya personalsammansättningen har syftat till att säkerställa utbildningen av de värnpliktiga i grundenheterna genom att i motsvarande grad gallra bland de administrativa uppgifterna. I fråga om antalet utbildare har nivån enligt försvarsmaktsreformen nåtts (2,5) och år 2014 var antalet i genomsnitt 2,6 utbildare per grupp (35 rekryter).

Inom repetitionsövningarna låg fokus på träning av ledningspersonal och specialpersonal. Det låga antalet repetitionsövningar åren 2012-2014 har inte motsvarat de krav som ställs på uppbyggnaden av truppers förmågor i krigstid. Genom uppgiftsspecifika repetitionsövningar har kompetensen hos reservister med nyckeluppgifter kunnat upprätthållas, men det få antalet gruppvisa repetitionsövningar har inte tillåtit att gruppernas förmågor upprätthålls på en tillräcklig nivå. Samverkan mellan vapenslagen och övningarna på gruppnivå är bristfälliga på grund av den ringa övningsmängden. En ökning av repetitionsövningarna från och med 2015 gör det möjligt att återställa de gruppvisa övningarna, vilket är viktigt för slagkraften.

I utbildningen av värnpliktiga har försvarsmakten utnyttjat olika former av utbildning av reservister. Utöver de cirka 5 800 reservister som deltog i repetitionsövningarna utbildades cirka 3 100 reservister vid försvarsmaktens frivilliga övningar och cirka 10 300 reservister vid Försvarsutbildningsföreningens övningar. Den frivilliga försvarsutbildningen har utvecklats genom att det fastställts allmänna kvalitetskriterier och utvärderingskriterier för militär utbildning som försvarsmakten besittit av Försvarsutbildningsföreningen. Försvarsmakten har också deltagit i kvalitetsgranskningen av utbildningen. Utbildningen och underhållet av värnpliktiga medförde kostnader (exkl. lokalkostnader) på cirka 294,3 miljoner euro (år 2013: cirka 288,0 miljoner euro).

Försvarsmakten har avstått från en del lokaler men det krävs ytterligare åtgärder för att dämpa ökningen av lokalkostnaderna

De kvalitativa och kvantitativa bristerna i försvarsmaktens lokaler anknyter till lagringssäkerheten, till det svaga skicket hos en del bostads- och arbetslokaler och till optimal livscykelhantering av materiel. De senaste tio åren har försvarsmakten gjort stora investeringar i fastighetsbeståndet och fastigheternas skick är bättre än tidigare. Det centrala målet för lokalhanteringen är att lokalerna ska vara säkra och hälsosamma och försvarsmakten har därför inlett ett intensivt program för sanering av kaserner. Explosionssäkerheten förutsätter omfattande investeringar i förråd som uppfyller säkerhetskraven. Ett separat projekt har inletts på detta område.

Försvarsmakten har avstått från en del lokaler. År 2011, före försvarsmaktsreformen, förfogade försvarsmakten över cirka 3,2 miljoner m² våningsyta, medan motsvarande siffra för 2015 är cirka 2,9 miljoner m². I samband med försvarsmaktsreformen avstod försvarsmakten från flera garnisoner. Det gav avsevärda inbesparingar, men effekterna minskas av att nedläggningarna i huvudsak gällt fastigheter i sämre skick, vilket betyder att hyresutgifterna för dessa varit lägre. I fråga om fastig-

heter som är i bättre skick har försvarsmakten å andra sidan fått betala s.k. resthyra för att ersätta ägaren för gjorda investeringar. När försvarsmakten avstått från garnisoner har dessutom en del funktioner flyttats, vilket krävt nya lokaler vid en annan garnison. De mål som i samband med försvarsmaktsreformen ställdes upp för inbesparingar i lokalkostnader har i huvudsak uppnåtts.

Till följd av de nödvändiga investeringar som nämnts kommer försvarsmaktens lokalkostnader att fortsätta öka kraftigt under de kommande åren. För att öka den ekonomiska effektiviteten centraliserades lokalhanteringen till Försvarsmaktens logistikverk. Organisationen för Försvarsförvaltningens byggverk ska ses över och underhålls- och energitjänsterna effektiviseras för att dämpa trycket på höjda kostnader för lokalhanteringen. Reformeringen av byggverkets lokalhantering och underhållsfunktioner syftar till utgiftsbesparingar på cirka 7 miljoner euro per år under de närmaste åren.

Tabell 31. Det militära försvarets utgifter, mn euro¹⁴

	2012	2013	2014
Utgifter för den materiella beredskapen	865,4	912,8	732,3
Anskaffning av försvarsmateriel	615,4	646,8	433,3
Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll och truppustrustning (exkl. löner)	250,0	266,0	299,0
Fasta personalkostnader	746,4	748,6	767,9
Fastighetskostnader	238,4	241,7	249,6
Övriga omkostnader	496,9	503,3	541,0
Stödjande av försvarsorganisationernas verksamhet ¹⁵	2,0	2,1	2,1
Sammanlagt	2 349,1	2 408,5	2 293,0

År 2014 var anslagen för försvarsmateriel avsevärt lägre än föregående år, vilket i huvudsak berodde på minskade anslag över lag men delvis också på försenade materielleveranser. Ökningen av de fasta personalkostnaderna berodde främst på avtalsenliga lönehöjningar och höjningar av arbetsgivaravgifterna samt på poster av engångsnatur till följd av att försvarsmakten i samband med utvidgningen av parternas kaper i fråga om materielunderhåll betalade tilläggspensionsförsäkringar och retroaktiva pensionspremier för visstidsanställd militärpersonal som fick fast anställning. Försvarsmakten lade cirka hälften av omkostnadsanslaget på materielunderhåll, lokalhantering (inkl. hyror och lokalunderhåll) samt på utbildning och underhåll av värnpliktiga; dessa är de största utgiftsposterna granskat enligt funktion.

5.6 Ett tryggt samhälle

Utöver upprätthållandet av militär säkerhet stöder försvarsförvaltningen det övriga samhället genom sin kapacitet, sina resurser och sitt kunnande. Försvarsförvaltningen främjar genom sin verksamhet den övergripande säkerheten i samhället. Säkerhetskommitténs sekretariat, som verkar i anslutning till försvarsministeriet, samordnar den övergripande säkerheten, som syftar till att trygga samhällets vitala funktioner genom samverkan mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. Målet med samordningen av den övergripande säkerheten är att

¹⁴ Utfall enligt kassapprincipen exklusive mervärdesskatteutgifter.

¹⁵ Av försvarsministeriets anslag till försvarsorganisationerna på 2,1 miljoner euro utgjordes cirka 1,8 miljoner euro av statligt understöd till Försvarsutbildningsföreningen för omkostnader till följd av skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i lagen om frivilligt försvar (556/2007). Utfallet för de resultatmål för 2014 som försvarsministeriet fastställt för Försvarsutbildningsföreningen återges i försvarsministeriets verksamhetsberättelse som ingår i försvarsministeriets bokslut och finns på försvarsministeriets webbplats (www.defmin.fi).

upprätthålla samhällets vitala funktioner i alla situationer. Vid samordningen iaktas principerna i säkerhetsstrategin för samhället.

Försvarsmakten bistod andra myndigheter genom att ge handräckning och andra stöduppgifter som kan jämföras med handräckning 577 gånger. Försvarsmakten fullgjorde samtliga handräckningsuppdrag som grundar sig på gällande bestämmelser. Försvarsmakten har deltagit i utvecklingen och genomförandet av den nationella cyberstrategin i enlighet med genomförandeprogrammet och utredde i det sammanhanget bland annat alternativa möjligheter att genomföra cyberövervakning och cyberspaning. Centraliseringen av säkerhetsövervakningen från lokal nivå till centraler för säkerhetsövervakning pågår ännu.

Försvarsförvaltningen beredde en överlämning av försvarsmaktens myndighetsnätverk och dess underhållstjänster till Suomen Turvallisuusverkko Oy, som arbetar med säkerhetsnätverk. Överlämningen gjordes den 1 mars 2015.

Av anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde användes sammanlagt 5,1 miljoner euro för direkta utgifter förorsakade av samordning av den övergripande säkerheten, myndighetssamarbetet och försvarsmaktens handräckningsuppdrag.

5.7 Stärkande av den internationella säkerheten

Krishanteringen är Finlands viktigaste säkerhetspolitiska metod när det gäller att främja stabiliteten i världens konfliktområden. Den militära krishanteringen är en del av Finlands försvar. Den internationella krishanteringen förebygger och begränsar kriser jämte återverkningar som kan nå Finland. Den militära krishanteringen utvecklar den beredskap och de kapaciteter Finland behöver för sitt eget försvar och med tanke på kriser som påverkar Finland. Finland strävar efter att öka verkningsgraden för sin krishanteringsverksamhet och förbättra sin förmåga att delta också i krävande internationella krishanteringsuppdrag på ett heltäckande sätt och på ett sätt som beaktar Finlands kompetensområden.

De förmågor som behövs vid militär krishantering utvecklas som ett led i utvecklingen av det nationella försvaret. Det centrala målet är att effektivisera det multinationella samarbetet samt förbättra förmågorna i kvalitetsmässigt hänseende. Det är viktigt att utveckla ett helhetsperspektiv också i planeringen av den militära krishanteringen och målen för den.

Finland deltog i 11 militära krishanteringsinsatser och två observatörsuppdrag. Tyngdpunkten för den militära krishanteringen låg på insatsen i Libanon, planeringen av den insats som ska ta vid i Afghanistan efter ISAF, deltagande i insatsen för destruktion av kemiska vapen i Syrien samt inrättandet av en ny insats i Centralafrikanska republiken. Dessutom deltog Finland med medicinsk evakueringsförmåga (s.k. helimedevac) i en övning för en av Sverige ledd EU-stridsgrupp (NBG 2015). Under 2014 var Finlands bidrag till den militära krishanteringen i medeltal 540 soldater.

Förutsättningarna för militär krishantering och genomförandet av insatserna har förändrats under det senaste decenniet. De deltagande truppernas storlek håller på att minska, särskilt genom att det blivit vanligare med utbildningsinsatser. Betydelsen av expert-, rådgivnings- och utbildningsuppgifter och specialförmågor har ökat. Det har krävt bland annat materiel för krävande bruk inklusive skydds- och säkerhetsredskap

samt medfört större utmaningar för logistiken. Som en följd av det har kostnaderna stigit, utöver de stigande lönekostnaderna och materielkostnaderna.

I en regeringsproposition (RP 297/2014 rd) föreslogs att tillämpningsområdet för lagen om militär krishantering ändras så att militärpersoner också kan sändas ut i militära uppgifter i anslutning till annan internationell krishantering. Vidare föreslogs att beslutsprocessen i fråga om Finlands deltagande i militär krishantering ska göras lättare. Riksdagen godkände lagförslagen den 6 mars 2015.

Tabell 32. Utgifter för den militära krishanteringen 2014, 1 000 euro

Användningsändamål	Moment 24.10.20		Moment 27.30.20		Sammanlagt	
	Disponibelt	Använt	Disponibelt	Använt	Disponibelt	Använt
Krishanteringsinsatsen i Libanon (UNIFIL)	27 290	26 193	18 796	11 887	46 086	38 080
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan (ISAF)	13 426	11 799	11 197	7 259	24 623	19 058
Övriga krishanteringsinsatser sammanlagt	12 002	10 798	11 702	7 064	23 704	17 862
Delade utgifter för krishanteringsinsatserna	5 648	5 424	11 998	6 329	17 646	11 753
Programmet för utvecklande av styrkor för krishantering			24 738	13 684	24 738	13 684
Reservpunkten i momentets dispositionsplan	736	1	18 689	855	19 425	856
Sammanlagt	59 102	54 215	97 120	47 078	156 222	101 293

Av 2014 års anslag för materiel för och förvaltning av den militära krishanteringen under försvarsministeriets huvudtitel överfördes cirka 50 miljoner euro till 2015. Det överförda anslaget kommer att användas för upphandling som flyttats fram till 2015, för den fortsatta insatsen i Libanon, under håll vid hemkomsten efter att ISAF-insatsen i Afghanistan avslutats samt för materielupphandling. Av anslaget under utrikesministeriets huvudtitel förblev cirka 4,5 miljoner euro outnyttjat. Det berodde i huvudsak på att lönekostnaderna för insatserna i Afghanistan och Libanon precisades.

5.8 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 33. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	14 883	14 673	14 471
Försvarsministeriet	145	147	147
Försvarsförvaltningens byggverk	840	829	795
Försvarsmakten	13 898	13 696	13 528

Tabell 34. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
27.	FÖRSVARSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 793,5	2 818,9	2 659,5
27.01.	Försvarsministeriet	390,9	361,1	319,5
27.10.	Militärt försvar	2 349,1	2 408,5	2 293,0
27.30.	Militär krishantering	53,5	49,3	47,1

6 Finansministeriet

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Utvecklingen inom den internationella ekonomin har under den senaste tiden varit tudelad. Tillväxtutsikterna är goda i Förenta staterna och Storbritannien och tillväxten i de båda länderna kommer under detta år att vara snabbare än under tidigare år. Tillväxten i Kina avtar och kommer under de närmaste åren att ligga på en lägre nivå än den man vant sig vid. Inom euroområdet uppskattas tillväxten fortsättningsvis bli svag. Till följd av det fortsatt instabila läget, den försvagade rubeln och nedgången i energipriserna kommer den ryska ekonomin inte att växa under 2015 utan man bedömer att den krymper under de två följande åren. Det leder till en minskad import från Ryssland och prognosen blir därför att handeln mellan Ryssland och Finland minskar under de två följande åren.

För Finlands ekonomi är situationen fortfarande utmanande. Enligt preliminära uppgifter skedde ingen tillväxt förra året. Även under 2015 förblir tillväxten svag. Den privata konsumtionen ökar knappast alls, dels på grund av en svag utveckling av hushållens reella inkomster, dels till följd av den allmänna situationen på arbetsmarknaden som ökar konsumenternas upplevelse av osäkerhet. Exporten växer fortfarande långsammare än den internationella handeln och Finland fortsätter att tappa marknadsandelar. Tillväxten i importen dämpas av den svaga inhemska efterfrågan.

Situationen på arbetsmarknaden försämras under 2015. Arbetslöshetsgraden förväntas närma sig nio procent. Andelen långtidsarbetslösa stiger och därmed fortsätter den strukturella arbetslösheten att öka. Trots att den ekonomiska aktiviteten ökar upprätthålls långtidsarbetslösheten till följd av problemen med att få utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden att mötas.

Finlands offentliga ekonomi har sedan 2009 uppvisat ett djupt underskott. Enligt prognoserna förbättras saldot i de offentliga finanserna mycket sakt och förhållandet mellan den offentliga ekonomins skuldsättning och totalproduktionen stiger till nivåer som den inte legat på på flera årtionden.

Statsskulden ökade till ett nominellt värde av 95,1 miljarder euro i slutet av 2014. Nya lån lyftes till ett nettobelopp på 5,4 miljarder euro. Nettoupplåningen underskred det av riksdagen godkända budgeterade beloppet p.g.a. att statens likviditet inte krävde att man fullt ut utnyttjade möjligheterna till nettoupplåning.

Under de närmaste åren kommer staten och kommunerna fortsättningsvis att uppvisa ett underskott och arbetspensionssektorn ett överskott medan de övriga socialskyddsfonderna kommer att vara ungefär i balans. De offentliga samfundenas underskott kommer att bibehållas under referensvärdet på tre procent av BNP men skuldkvoten kommer att överstiga referensvärdet på 60 % av BNP. För de offentliga finansernas strukturella saldo hotar avvikelsen från det uppsatta målet på medellång sikt att bli betydlig.

Utgifterna inom den offentliga ekonomin finansieras med avgifter och skatter som läggs på det producerade ekonomiska mervärdet och genom andra inkomster. Tillväxtutsikterna är svaga och den offentliga ekonomins inkomster räcker inte till för att upprätthålla alla de offentliga strukturer och uppgifter som skapats utgående från uppskattningar om en snabbare ekonomisk tillväxt. Samtidigt ökar de offentliga utgifterna till följd av förändringar i befolkningens åldersstruktur. Till följd av de här för-

ändringarna kommer utgifterna att fortsätta öka kraftigt under de följande två decennierna.

Statsminister Jyrki Katainens och statsminister Alexander Stubbss regeringars finanspolitik och övriga ekonomiska politik har haft som mål att minska underskottet i statsfinanserna och att förhållandet mellan statsskulden och totalproduktionen ska börja minska. Vidare har regeringarna strävat efter att förnya de ekonomiska strukturerna genom åtgärder som stödjer den ekonomiska tillväxten och den offentliga ekonomins hållbarhet. Utöver detta har regeringarna understött den inhemska efterfrågan genom olika riktade och temporära åtgärder.

Det strukturpolitiska programmet innehåller de viktigaste åtgärderna för att förnya de ekonomiska strukturerna på ett sätt som stödjer den ekonomiska tillväxten och den offentliga ekonomins hållbarhet. Detta sker dels genom att man tar i bruk en finansieringsram för att balansera den kommunala ekonomin och genom andra gemensamma åtgärder inom staten och kommunerna, dels genom att man ökar effektiviteten i offentlig tjänsteproduktion genom en service- och finansieringsstrukturreform inom social- och hälsovården. Det sker också genom en pensionsreform för att förlänga yrkeskarriärerna, åtgärder inriktade på början av karriären och olika avbrott i den samt otaliga andra åtgärder i syfte att minska den strukturella arbetslösheten. Tillsammans med övriga åtgärder i det strukturpolitiska programmet och en arbetsmarknadslösning som stödjer konkurrenskraften skapas en möjlighet till en snabbare ekonomisk tillväxt på lång sikt än den som nu är att vänta. Regeringens tidigare strukturpolitiska beslut om t.ex. en sänkning av samfundsskatten, reformen av dividendbeskattningen och åtgärder för att främja de ungas sysselsättning överensstämmer med målen i det strukturpolitiska programmet.

Lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013) trädde i kraft under redogörelseåret och Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori inledde sin verksamhet. Statens branschoberoende informations- och kommunikationstekniska tjänster kommer att överföras från statens ämbetsverk och inrättningar till Valtori. Målet är att effektivisera statens IKT-verksamhet, öka interoperabiliteten och kvaliteten på IKT-tjänsterna och förbättra IKT-tjänsternas kostnadseffektivitet och styrning. Under redogörelseåret förbättrades uppföljningen av statens IKT-projekt. Finansministeriet utarbetade en anvisning om gemensamma principer för uppföljning och rapportering av omfattande IKT-utvecklingsprojekt. Anvisningen tillämpades för första gången hösten 2014 när man utarbetade ett sammandrag av statsförvaltningens stora projekt.

6.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Riskerna för den ekonomiska utvecklingen är fortfarande främst negativa. Återhämtningen inom euroområdet har visat sig vara smärtsam och skillnaderna mellan medlemsländerna är stora. De färskaste uppgifterna om realekonomins utveckling inom euroområdet har inte varit uppmuntrande och de offentliga ekonomiernas finansieringsläge kommer att begränsa tillväxten inom den närmaste framtiden. Den svaga ekonomiska tillväxten jämfört med t.ex. återhämtningen i USA visar att euroområdets problem inte endast beror på konjunkturerna utan att det finns ett verkligt behov av strukturella reformer. Det skulle vara bra om de strukturella reformer som främjar konkurrenskraften kunde genomföras snabbt eftersom deras inverkan på realeko-

nomin visar sig först efter en tid. Situationen på finansmarknaderna har lugnat ner sig men en upplösning av alla riskhärder kommer att kräva tid.

De inhemska riskerna hänför sig fortfarande till utvecklingen inom realekonomin. En positiv utveckling inom realekonomin är en nödvändig förutsättning för att situationen inom den offentliga ekonomin ska förbättras. För att bibehålla trovärdigheten hos den ekonomiska politiken och på medellång sikt höja tillväxtpotentialen är det bråttom med att genomföra strukturella reformer även i Finland. I en liten och öppen ekonomi är det av största vikt att man förbättrar arbetsmarknadernas sätt att fungera för det går inte att undvika den internationella konkurrensen.

6.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 35. Utvärdering av hur de samhällsliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Bedömning	Motiveringar
Ekonomiskt hållbar välfärd	God	
Trygga konkurrenskraften och stabiliteten på de öppna och globala marknaderna Lagstiftning Utvecklingsarbete Internationella uppgifter	God	Regeringens proposition ny kapitaltäckningslagstiftning (RP 39/2014 rd) till lämnades till riksdagen. FM:s arbetsgrupp för att bereda det nationella genomförandet av den nya krishanteringslagstiftningen slutförde sitt uppdrag och en regeringsproposition (RP 175/2014 rd) lämnades till riksdagen. Ett antal regeringspropositioner genom vilka regeringens skattepolitiska beslut verkstälts har lämnats till riksdagen.
Förbättra produktiviteten inom de offentliga tjänsterna och uppmuntra till arbete, innovation och företagsamhet Effektivitets- och resultatprogrammet framskrider	God	Förvaltningsområdets effektivitets- och resultatprogram fortsatte 2014 under ledning av ministeriet. Alla uppföljda delar av programmet framskred som planerat.
Bereda regeringens strukturförslaget	Nöjaktig	Regeringspropositionerna som ingick i det strukturförslaget påskyndades under höstsessionen 2014 så att riksdagen skulle ha hunnit godkänna propositionerna enligt planerad tidtabell under den pågående regeringsperioden. De största utmaningarna för att genomföra reformerna har varit strukturreformernas omfattning och komplexitet. Åtgärdernas effektivitet har man inte kunnat bedöma under redogörelseåret.
Bereda och reformera centralförvaltningen	God	Central- och regionförvaltningens ämbetsverksutredningsprojektet (VIRSU), projektet för utveckling av statens styrsystem (OHRA) och projektet för att utveckla den högsta tjänstemannaledningens uppgifter och tjänstestruktur har slutfört sina uppdrag. Inom beredningen av statsrådets gemensamma förvaltningsfunktioner (VNHY-2015) tryggade man arbetsfördelningen och koordineringen av statsförvaltningens gemensamma personal- och förvaltningspolitik och den gemensamma verksamheten vid ministerierna.
Reform av kommunallagen för att uppmuntra till hållbar ekonomisk hushållning och möjliggöra en effektivare uppföljning.	God	Regeringens proposition om ny kommunallag (RP 268/2014 rd) gavs till riksdagen i slutet av november. Riksdagen antog den nya kommunallagen i mars 2015 och lagen träder i kraft våren 2015.
Högklassiga och ekonomiskt producerade offentliga tjänster	Nöjaktig	
Klargöra arbetsfördelningen i anordnandet och produktionen av offentliga tjänster och att		Interoperabiliteten som förutsätts av lagen om styrningen av informationsförvaltningen har främjats främst

avlägsna överlappningar Utveckling av informationsförvaltningens interoperabilitet Den nationella servicekanalen, beredningens status		genom de utlåtanden som krävs och genom information. Arbetet med att planera och genomföra den nationella servicearkitekturen som möjliggör effektivare elektroniska tjänster har startats under ledning av finansministeriet men arbetet startade senare än planerat. Statens center för branschoberoende informations- och kommunikationstekniska tjänster startade sin verksamhet.
---	--	--

6.4 Den ekonomiska politiken

Finansministeriet har bistått beredningen av regeringens ekonomiska politik, producerat analyser och material till stöd för beslutsfattandet och utfört de åtgärder som det tekniska verkställandet av besluten krävt. Under 2014 krävde genomförandet av det s.k. budgetramverksdirektivet en särskild utvecklingssatsning i form av utarbetandet av en ny typ av plan för de offentliga finanserna. Planen för de offentliga finanserna baserar sig på den prognos för hela den offentliga ekonomin som ministeriet utarbetar. Inom ramen för planen beredde ministeriet ibruktagandet av ett styrsystem för den offentliga ekonomin som omfattar även den kommunala ekonomin. Ministeriet deltog även i arbetet med att etablera de nationella procedurer som krävs av EU:s budgetramverksdirektiv och förordning om förhandstillsyn över budgetplanerna. Därtill utarbetades bedömningar om den offentliga ekonomins hållbarhet och beräkningar över alternativa utvecklingsbanor. Utgående från prognosen och beräkningarna på längre sikt analyserade man riskerna för den offentliga ekonomin och utarbetade material till stöd för diskussionerna om finanspolitiken. I utvecklingsarbetet med budgetpropositionens allmänna motivering genomfördes den andra och sista fasen.

Inom skattepolitiken fortsatte man flytta tyngdpunkten mot konsumtionsbeskattningen genom att lämna propositioner om förhöjningar från ingången av 2015 av tobaksskatten, fordonsskatten baserad på koldioxidutsläpp och drivmedel, energiskatterna på el i skatteklass I och uppvärmningsbränsle. Som en del av genomförandet av det strukturpolitiska programmet föreslog man att energiskattestöden för gruvindustrin ska slopas. För att kunna introducera energiskatt på flytgas från och med ingången av 2016 beredde man en proposition som möjliggör övergångsarrangemang.

6.5 Bekämpning av grå ekonomi

Arbetet med att motarbeta den grå ekonomin fortsatte 2014. Av arbetstiden som Skatteförvaltningen satte på skattegranskningar gick 33 % till granskningar av den grå ekonomin. Av Skatteförvaltningens 4 666 skattegranskningar visade sig 713 stycken (15 %) gälla den grå ekonomin. Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetade 2014 cirka 104 000 fullgöranderapporter till stöd för myndigheternas verksamhet (2013 cirka 33 000). Utredningsenheten tar fram och sprider information om den grå ekonomin även genom att utarbeta situationsbilder och andra utredningar.

Skattnummer togs i bruk inom byggbranschen 2012. Vid utgången av 2014 var 960 000 personer antecknade i skattnummerregistret och personbeteckning hade getts åt 33 000 utlänningar. Enligt en enkät som Skatteförvaltningen genomfört uppskattar man inom byggbranschen att reformen förbättrat verksamhetsförutsättningarna för hederliga företag. Informationsskyldigheten inom byggbranschen infördes i

juli 2014. Med skyldigheten strävar man efter att bekämpa den gråa ekonomin. Företagens skatteskuldsregister togs i bruk i december 2014.

Tullen har årligen erhållit en miljon euro som tilläggsfinansiering för bekämpning av grå ekonomi. Med de här medlen har Tullen skaffat tilläggsresurser för den operativa verksamheten. Resurserna har gjort att man kunnat effektivisera brottsutredningarna om ekonomisk brottslighet, riskanalyserna, företagsgranskningarna och skattegranskningarna och genomföra Tullens program för bekämpning av grå ekonomi. Programmet kan delas in i fiskala projekt, projekt som skyddar samhället och projekt som motarbetar att konkurrensen snedvrids.

6.6 Finansmarknaderna

Arbetet med att skapa en bankunion fortsatte aktivt. Under våren slutfördes förhandlingarna om en EU-förordning om en gemensam krishanteringsmekanism och det internationella avtalet till stöd för den. Genom förordningen överförs kompetensen att lösa bankkriser till EU vid ingången av 2016.

Förhandlingarna fortsatte om bankernas strukturreformer och beräkningsgrunderna för stabilitetsavgifterna som pålaggs banker och företag som erbjuder placerings-tjänster. Europeiska stabilitetsmekanismens nya stödinstrument för att rekapitalisera banker togs i bruk i slutet av året. I november startade bankunionens första operativa fas när Europeiska centralbanken tog över ansvaret för övervakningen av 130 stora banker inom euroområdet.

Det nationella genomförandet av bankunionens gemensamma regelverk fortsatte. Stabilitetstillsynen på makronivå och tillsynsverktygen införlivades under våren med den fullständiga omarbetningen av kreditinstitutslagen. Regeringens proposition (RP 39/2014 rd) till ny kapitaltäckningslagstiftning gavs till riksdagen i april 2014. Lagarna trädde i kraft 15.8.2014.

Finansministeriets arbetsgrupp slutförde sin beredning av det nationella genomförandet av den nya krishanteringslagstiftningen och lagpaketet antogs i riksdagen i slutet av 2014. Under 2014 startade även det operativa arbetet med att inrätta verket för finansiell stabilitet och fastställa verkets resultatstyrning. Man deltog även i motsvarande arbete på EU-nivå för att starta verksamheten i EU:s krishanteringsråd.

Arbetet med att utveckla de finländska marknaderna för masskuldebrev fortsatte med en utredning om den s.k. företräddarmodellen och man utredde även behovet av reglering av den kraftigt växande gräsrotsfinansieringen. Man startade även ett arbete vars syfte är att precisera Finlands mål i projektet för att skapa en kapitalmarknadsunion som ingår i den nya kommissionens arbetsprogram.

6.7 Stabiliteten inom euroområdet

Den ekonomiska tillväxten i euroområdet var fortsatt svag och det faktum att Ukrainakrisen drog ut på tiden förstärkte inte de ekonomiska aktörernas tro på stabila verksamhetsvillkor. Prognoserna för euroområdet måste sänkas. Det politiska fältet inom euroområdet präglades av meningsskiljaktigheter om Europeiska centralbankens roll och bankens åtgärder för att stimulera ekonomin. Effekterna av EU:s koordinering av den ekonomiska politiken på åtgärderna för att stödja den ekonomiska

tillväxten delade också åsikterna. Europeiska centralbanken publicerade 26.10.2014 en utvärdering av de europeiska bankerna. Utvärderingsrapporten orsakade osäkerhet och turbulens på marknaderna på hösten. Särskilt krisländerna i euroområdet och de italienska bankernas eventuella ansevärda behov av kapitalisering orsakade oro.

Den fjärde översynen av Greklandsprogrammet genomfördes i mars. Mot slutet av året ökade kraven på aktivare krishanteringsåtgärder när det blev tydligt att marknaderna inte hade förtroende för Greklands förmåga att klara anpassningsprogrammet utan tilläggsåtgärder. När den grekiska regeringen gick ut i offentligheten med sina planer på att tacka nej till euroländernas och IMF:s stödåtgärder sköt Greklands räntor på andrahandsmarknaden i höjden. Det omöjliggjorde den grekiska regeringens planer och tvingade i praktiken Grekland att ansöka om en förlängning av anpassningsprogrammet och Europeiska stabilitetsmekanismens villkorliga kreditgräns (enhanced conditions credit line). I december nådde eurogruppen en överenskommelse om en förlängning av Greklandsprogrammet med två månader för att slutföra den femte översynen. Förlängningen förutsatte i Finland en ändring av lagen om statsborgen för ett europeiskt finansiellt stabiliseringsinstrument (668/2010).

Portugals anpassningsprogram tog slut och det krävde tidvis mycket arbete i början av 2014. Redan tidigt på våren kartlade Portugal olika alternativ. Tillsammans med Portugals representanter förhandlade man om säkerheter som skulle ha krävts ifall Portugal inte hade lösgjort sig från programmet på rätt sätt. I sitt beslut den 30 maj fastställde Portugals konstitutionella domstol som grundlagsvidriga en del av de insparingsåtgärder som ingått i budgeten 2014 för att genomföra anpassningsprogrammet. På grund av det här ville Portugal inte fortsätta programmet utan beslöt i juni att inte lyfta den sista satsen av sitt lån. Det första tillsynsbesöket efter det att Portugals anpassningsprogram avslutats genomfördes i oktober med gott resultat.

Under 2014 genomfördes den tredje och den fjärde översynen av Cyperns anpassningsprogram. Man har uppnått goda resultat med programmet och överskridit målen gång på gång. Allvarigare förseningar av genomförandet av programmet uppträdde först på hösten i samband med den femte översynen och den politiskt känsliga lagen om exekutiv auktion som satts upp som förhandsvillkor. Godkännandet av den femte översynen drog ut på tiden och lånet som var bundet till den utbetalades först i mitten av december när ifrågavarande bestämmelser upphävts eller ändrats.

Anpassningsprogrammen för Irland och Spanien tog slut i slutet av 2013 och man övergick under 2014 till att övervaka resultaten av programmen. Den ekonomiska utveckling var stark under 2014 i de båda länderna och länderna fungerar som exempel på de strukturella förändringarnas styrka. Den positiva ekonomiska utvecklingen och de förbättrade förhållandena tog sig i de båda länderna uttryck i en kraftig strävan att i förtid återbetala finansieringsstöden man fått under krisen.

6.8 Kommunpolitiken

Kommunstrukturen har som mål att stärka det kommunala självstyret, enhetliga samhällsstrukturen och stärka kommunernas förutsättningar för att ordna tjänster. 13 kommunindelningsutredningar som startats av finansministeriet pågick 2014, de flesta inom de största stadsregionerna. Räknar man med de utredningar som startats av kommuner gjordes det 2014 kommunindelningsutredningar inom 40 regioner. 71 % av landets kommuner har deltagit antingen i kommunernas

egna kommunstrukturutredningar eller i av ministeriet startade särskilda kommunindelningsutredningar. Utan tvingande lag hade inte utredningar startats i den omfattning som nu skett. På basis av sammanslagningsutredningarna kan man inom kommunerna ta ställning till med vilken kommunstruktur tjänsterna bäst kan tryggas i framtiden. Även om inte sammanslagningar utförs ger utredningarna värdefull information om kommunernas tillstånd och framtid.

2014 tillämpades för första gången den s.k. tvångssammanslagningssparagrafen när man fattade beslut om att fusionera två kommuner i speciellt svår ekonomisk situation med två s.k. mottagande kommuner mot både den krisande och den mottagande kommunens vilja.

Beredningen av metropolförvaltningen fortsatte och ett utkast till lagstiftning sändes på remiss i december men ingen regeringsproposition om metropolförvaltningen lämnades.

Lagstiftningen om statsandelar reviderades och en ny lag om statsandel för kommunal basservice trädde i kraft 1.1.2015. Genom reformen förenklades och förtydligades det tidigare systemet med statsandelar. Antalet beräkningsgrunder har minskat och man har avhjälpt överlappningar. Även i framtiden bestäms statsandelarna främst av kommunens åldersstruktur och sjukfrekvens. Statsandelssystemet baserar sig på kalkylerade kostnader vilket sporrar kommunerna till ett ekonomiskt verksamhetssätt. I det nya statsandelssystemet har man avhjälpt hinder för kommunsammanslagningar genom att riva största delen av beräkningsgrundernas trappor. Därför förlorar kommunerna numera mindre vid kommunsammanslagningar. Reformen av systemet innebär rätt stora förändringar i enskilda kommuners statsandelar. De här förändringarna mildras genom en övergångsperiod på fem år. Det betyder att systemet är i fullt bruk 2020.

För produktion av basservice utbetalades 8 624 miljoner euro i statsandelar till kommunerna. Statsandelarnas betydelse är störst i östra och norra Finlands kommuner. Betydelsen av statsandelarna är klart störst för små kommuner med under 6 000 invånare. I stora kommuner med över 100 000 invånare utgör statsandelarna i medeltal endast 17 % av den totala skattebasen. I de här kommunerna är inkomstutjämningens effekter på de totala statsandelarna mest betydande. Höjda statsandelar enligt prövning till kommuner med kommunalekonomiska svårigheter utdelades till 28 kommuner till ett belopp av sammanlagt 20 miljoner euro. Enligt preliminära bokslut för 2014 har 12 kommuner ett negativt årsbidrag. Antalet hade varit 14 utan höjningar av statsandelen enligt prövning.

Sammanlagt 31 miljoner euro användes till kalkylmässiga sammanslagningsunderstöd enligt kommunindelningslagen och ersättningar för minskade statsandelar. Antalet kommuner var detsamma 2014 och 2013, dvs. 320. Under 2014 fattade man beslut om tre kommunsammanslagningar och de trädde i kraft vid ingången av 2015. Nio särskilda kommunindelningsutredningar enligt kommunindelningslagen startade 2014 och åtta stycken blev färdiga. 15 sammanslagningsutredningar beviljades sammanlagt 620 183 euro i understöd. I två fall har understödet riktats till utredningar om möjligheterna att förbättra den nya kommunens ekonomi.

Riksdagen antog i mars 2015 en ny kommunallag som träder i kraft 1.5.2015. En stor del av bestämmelserna tillämpas först under följande fullmäktigeperiod fr.o.m. 1.6.2017. Målet med kommunallagen är att främja kommuninvånarnas självstyre och möjligheter att delta och påverka och att kommunens verksamhet är sys-

tematisk och ekonomiskt hållbar. Kommunallagen möjliggör även att kommunens förvaltning och ekonomi organiseras med beaktande av lokala förhållanden. Till en del är bestämmelserna strängare än tidigare. De viktigaste enskilda elementen i reformen gäller ledandet av kommunen som en helhet, kommunstrategin, en mer bindande skyldighet att täcka underskott och programmet för kommunernas ekonomi. Kommunens verksamhet ska ledas som en helhet oberoende av om uppgifterna sköts av kommunens egen organisation, av en samkommun eller ett bolag ägt av kommunen eller som köptjänst.

Regeringen har i sitt strukturalpolitiska program beslutat att kommunernas uppgifter och skyldigheter minskas så att minskningen motsvarar utgifter för en miljard euro fram till 2017. Beslutet innefattade ett program för att minska kommunernas uppgifter och skyldigheter. De minskningar som kunde genomföras permanenta genom ändringar i lagstiftningen integrerades i statsandelsanslagen i rambeslutet. En del av de lagförslag som ingick i rambeslutet om att minska kommunernas uppgifter gavs i samband med budgetpropositionen och minskningarna beaktades i statsandelarna för kommunal basservice. För att genomföra åtgärderna i det strukturalpolitiska programmet har ministerierna fortsatt beredningen och en del av regeringspropositionerna har lämnats till riksdagen i början av 2015. Det strukturalpolitiska programmens åtgärder som tagits in i planen för de offentliga finanserna uppskattas minska kommunernas utgifter med betydligt mindre än 100 miljoner euro. Programmet har som mål att man skulle minska utgifterna med en miljard euro men målet nåddes inte. Lagen om försök som gäller minskning av kommunernas förpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller (1350/2014) har antagits och den trädde i kraft 5.1.2015. Lagen är temporär och gäller till 31.12.2016.

Kommunernas och samkommunernas produktivitets- och resultatarbete har fortsatt i samarbete med kommuner, ministerier, arbetsmarknadsorganisationer och andra aktörer. För att stärka produktivitetsmedvetenheten och för att sprida goda exempel öppnade man i början av 2014 en elektronisk databank om kommuners produktivitet i anslutning till databanken om kommunreformen och de kommunala strukturförändringarna.

Regeringen beslöt i anslutning till genomförandet av det strukturalpolitiska programmet i november 2013 att man för att garantera en balanserad kommunal ekonomi ska ta i bruk ett nytt styrsystem för den kommunala ekonomin. Styrsystemet kan på grund av sin bindande karaktär och långsiktighet jämföras med det nuvarande ramförordningen för statsfinanserna. Statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) trädde i kraft 14.2.2014. Genom förordningen genomfördes budgetramverksdirektivets krav på utgiftsramarna för de offentliga finanserna och ramarnas omfattning. I förordningen ingår bl.a. ett krav på ett mål för den strukturella saldo inom kommunalekonomin och en övergripande begränsning som överensstämmer med det uppsatta målet och som gäller sådana ändringar i kommunernas utgifter som beror på statens åtgärder.

6.9 Förvaltningspolitik och förvaltningsutveckling

I anslutning till reformen av centralförvaltningen (KEHU-projektet) och beredningen av det strukturalpolitiska programmet genomfördes ett projekt för att utveckla den högsta tjänstemannaledningens uppgifter och tjänstestruktur. En regeringsproposition (RP 298/2014) lämnades till riksdagen. Lagändringarna träder i kraft 1.5.2015.

Statens tjänstemannaetiska kommitté som tillsattes 2013 slutförde sitt uppdrag och utfärdade sina rekommendationer. I enlighet med kommitténs förslag grundades en bestående rådgivande tjänstemannaetisk delegation vid finansministeriet med uppdrag att främja en bättre kontroll av tjänstemannaetiska frågor. Delegationen fick i uppdrag att under 2014 utarbeta ett förslag till förfaringssätt för att hantera situationer med intressekonflikter där ministrar och politiska statssekreterare och specialmedarbetare övergår från staten till uppdrag utanför statsförvaltningen.

Som en del av projektet för en reform av centralförvaltningen (KEHU) utarbetade projektet för utveckling av statens styrsystem (OHRA) rekommendationer som gäller styrningen som helhet. Rekommendationerna har som mål att regeringens politik-, resurs- och informationsstyrning och styrning av genomförande ska utgöra en mer integrerad helhet som stödjer regeringens gemensamma arbete och politiska ledarskap. Målet för OHRA-projektet är att regeringen ska ha en strategiprocess som systematiskt stöds av information. När regeringens viktigaste mål är tydliga och processerna formas till att stödja målen vinner man resurser och styrka för att genomföra de förändringar man eftersträvar.

Central- och regionförvaltningens ämbetsverksutredningsprojektet (VIRSU) startade 2014 och fortsatte 2015.

Effektivitets- och resultatprogrammet (VATU) är ett svar på förändringarna på arbetsmarknaderna och behovet att minska hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin genom att förtydliga statsförvaltningens roll och uppgifter och genomföra strukturella reformer och nya verksamhetssätt som stödjer statsförvaltningens nya roll. Under 2014 låg tyngdpunkten i programmet på att genomföra förvaltningsområdesvisa projekt. VATU-projekten inom finansministeriets förvaltningsområde framskred enligt planerna, dvs. projektet för att koncentrera statsförvaltningens branschoberoende informations- och kommunikationstekniska (IKT) uppgifter (TORI) och projektet för myndighetsinformationstjänstgränssnitt (VTPR).

6.10 Statens arbetsgivar- och personalpolitik

En effektivare verksamhet inom statsförvaltningen, en attraktivare bild av staten som arbetsgivare och ett ännu bättre ledarskap var tyngdpunkterna för statens arbetsgivar- och personalpolitik 2014. Genom att styra och stödja personalpolitiken och arbetsgivarfunktionerna särskilt vid omorganisering, utveckla personalledningen i en professionellare riktning och utveckla och utnyttja gemensamma stöd- och koncern-tjänster har man stärkt funktionsförmågan och produktiviteten vid verksamhetsenheterna inom statsförvaltningen. Arbetslivets kvalitet, arbetets produktivitet och personalens arbetshälsa och kompetens förbättrades. Tillgången på personal främjades genom att man utvecklade den interna arbetsmarknaden och av att bilden av staten som arbetsgivare är god. I rollen som arbetsgivare främjade staten längre arbetskarriärer, något som samhällsekonomin kräver. I samband med att förvaltningen utvecklades stärkte man den offentliga verksamhetens värdegrund, principerna för en god förvaltning och en högklassig tjänstemannaetik.

Den avtalsenliga arbetsfreden har rått under redogörelseåret och situationen har varit god. Sysselsättnings- och tillväxtavtalet som inleds 2013 är i kraft till 31.1.2017. 2014 genomfördes en allmän löneökning på 20 euro fr.o.m. den 1 augusti. Resultaten från de utredningar och arbetsgrupper som avtalats blev färdiga 2015, det gäller bl.a. en ökning av arbetstimmar och arbetstidsflexibilitet i syfte att främja

effektiviteten och en utvärdering och utveckling av statens lönesystem. Frågan om semesterkarensens slopande avgjordes 2014 i arbetsdomstolen och den allmänna löneökningen 2015 blir 0,40 % i linje med sysselsättnings- och tillväxtavtalet.

Egenskap av centralorganisation på arbetsmarknaden har Statens arbetsmarknadsverk deltagit i många trepartsarbetsgrupper och utredningar under 2014. I överensstämmelse med sysselsättnings- och tillväxtavtalet och andra riktlinjer utarbetades mellan centralorganisationerna i september 2014 ett avtal om en pensionsreform. Beredningen och förhandlingarna om hur man ska samordna reformen med särdragen hos statens pensionssystem startade och förväntas bli fruktbara åren 2015. Arbetet med att förändra avtalsförhandlingssystemet har framskridit men avgörandena har flyttats framåt till 2015. Arbetet baserar sig på sysselsättnings- och tillväxtavtalet. Centralorganisationerna har också fortsatt utreda möjligheterna att flytta trettondagen och Kristi himmelsfärdsdag till lördagar för att på så sätt öka antalet hela arbetsveckor.

Regeringen fattade ett statsrådsbeslut om att löneglidningarna inom statens ämbetsverk och inrättningar begränsas till samma nivå som på den övriga arbetsmarknaden. Beslutet är en del av inbesparingarna inom statsförvaltningen. Finansministeriet startade 2014 utredningar om strukturen på löneglidningarna i statens ämbetsverk och inrättningar. Syftet med utredningarna är att ta fram fakta som hjälper ämbetsverken att få ner löneglidningarna på en nivå som motsvarar den allmänna nivån på arbetsmarknaderna på lång sikt. I utredningarna 2014 framgår det att löneglidningarna har minskat något från nivån året innan.

6.11 Högklassiga och ekonomiskt producerade offentliga tjänster

Regeringens spjutspetsprojekt S ADe-programmet för elektronisk ärendehantering och demokrati fortsatte sitt arbete 2014. Under redogörelseåret togs flera tjänster på olika webbplatser i bruk, t.ex. Luupiste.fi, utlåtande.fi och demokrati.fi. Över 20 S ADe-tjänster var i drift 2014 och de utnyttjades allt mer.

Under 2014 fortsatte man arbetet med att öppna de offentliga datalagren. Verksamheten koordineras av Programmet för öppen information 2013–2015. Programmet påskyndar öppnandet och ökar användningen av offentliga datalager, hinder för utnyttjande av information avvecklas och dessutom skapas incitament och förutsättningar för att öppna information samt för utveckling av innehåll och tjänster. Den nationella dataportalen avoindata.fi öppnade i september 2014. Portalen samlar informationen om öppna datalager, underlättar tillgängligheten och främjar enhetlig praxis. Avoindata.fi omfattade vid utgången av 2014 över 1 200 öppna dataset och 250 anvisningar och beskrivningar om interoperabilitet. Tjänsten hade nästan 9 500 användare och över 63 500 besök i slutet av året.

Programmet för att skapa en nationell servicearkitektur inrättades i juni. Programmet baserar sig på rapporten "21 vägar till ett friktionsfritt Finland" som arbetsgruppen ICT 2015 utarbetat. Inom programmet ska man bygga en elektronisk infrastruktur för digitaliseringen. I programmet skapas en nationell servicekanal (på dataplanet), gemensamma servicevyer för medborgare, företag och myndigheter, en ny autentiseringslösning och lösningar för hantering av organisationers och fysiska personers roller och behörigheter. En lista över planerade tjänster för åren 2015–2017 utarbetades. Listan tar upp över 150 tjänster och datalager. I slutet av redogörelseåret blev en prototyp av servicevyn för medborgare färdig och ändringarna som krävs av mo-

dellen för elektronisk autentisering gjordes i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009). Ändringarna trädde i kraft 1.1.2016 och övergångsperioden tar slut 1.5.2017. Samarbetet med Estland fortsätter särskilt i fråga om servicekanalen.

Behandlingen fortsatte i riksdagen av regeringens proposition om lag om den offentliga förvaltningens säkerhetsnätverksamhet och en ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen (RP 54/2013 rd). I nom projektet i fråga fortsatte man arbetet och förberedelserna för att starta verksamheten. Lagen om den offentliga förvaltningens säkerhetsnätverksamhet (10/2015) trädde i kraft 15.1.2015.

Under 2014 fortsatte arbetet med att genomföra den offentliga IKT-förvaltningsstrategin och cybersäkerhetsstrategin. Sex utlåtanden om omfattande IKT-projekt gavs under redogörelseåret med stöd av lagen om styrning av informationsförvaltningen i nom den offentliga förvaltningen (634/2011). Utlåtanden gavs om följande projekt, den elektroniska studentexamen (Digabi), den elektroniska förvaltningen vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och Terhikki-centralregistret om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, tjänsten för att elektroniskt lämna in bilagor och tilläggsinformation i anslutning till tulldeklaration (Liitu), utvecklandet av tullens IT-system i sin helhet, servicevyer, servicekatalog och autentiseringslösning inom programmet för en nationell servicearkitektur.

Under redogörelseåret genomfördes ICT-stödprogrammet för kommun- och servicestrukturen i 22 regioner. I programmet för utveckling av kommunernas ekonomi- och verksamhetsuppgifter, statistik och informationsunderhåll preciserade man målet, startade tre pilotprojekt, organiserade rapporteringsutbildning för kommuner och samkommuner, genomförde tre JHS-projekt och startade ett nytt JHS-projekt för att ta fram en gemensam taxonomi som möjliggör automatisk rapportering.

I Kundservice 2014-projektet har man berett en gemensam kundtjänst och distansservice inom den offentliga förvaltningen. Målet är att kunden får alla de viktigaste statliga kundtjänsterna genom en enda servicekanal på ett och samma serviceställe som ligger på ett rimligt avstånd från hemmet. På ett kundserviceställe får man via en videoförbindelse kontakt med en myndighet som ligger på en annan ort och med distansservicen ska man kunna sköta sina ärenden hemifrån. Inom den fortsatta beredningen av projektet har man utarbetat ett utkast till en regeringsproposition om lag om den offentliga förvaltningens gemensamma kundtjänst. Pilotprojekt för att pröva konceptet startade hösten 2014 på fem orter. En uppföljnings- och utvärderingsrapport om pilotprojekten publiceras i juni 2015.

6.12 Statens koncernstyrning och gemensamma tjänster

Informations- och kommunikationstekniska tjänster

Lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster trädde i kraft 1.1.2014. Den 1 mars 2014 överfördes de första funktionerna till Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori. Under redogörelseåret överfördes branschoberoende uppgifter från 29 organisationer till centret. 476 personer flyttade över och det totala värdet av överförda kundavtal uppgick till 131,3 miljoner euro på årsnivå. Enligt en oberoende utvärdering av projektet har överföringarna som helhet sett lyckats bra och man har lyckats garantera tjänsternas driftssäkerhet och kapacitet under övergångsperioden.

Ekonomiförvaltning och personaladministration

Produktiviteten vid servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) sjönk med 2,29 % jämfört med året innan. Man bedömer att nedgången är tillfällig och att den främst beror på att ibruktagandet av statens ekonomi- och personalförvaltningssystem Kieku är på hälft och på en snabbare nedgång än väntat i antal prestationer. Kieku-systemet togs i bruk inom flera förvaltningsområden (FM, IM, FSM, MM, UM) och det totala antalet användare steg till nästan hälften av det uppsatta målet på 65 000 personer. Genom arbetet med att utveckla Kieku-systemet och Kieku-processerna har man nått positiva effekter på produktiviteten. För att nå alla de fördelar man eftersträvar är produktivetsmålen fortfarande högt satta.

Statens fastighetsförvaltning och utrymmen

Senatfastigheter är ett statligt affärsverk som är underställt finansministeriet och vars uppgift är att verka som statens expert på arbetsmiljöer och lokaler. Senatfastigheter erbjuder och producerar tjänster främst för statsförvaltningen. Den totala ytan som Senatfastigheter hade att hyra ut 2014 uppgick till 6,4 miljoner kvadratmeter.

Hela koncernens omsättning var 635,3 miljoner euro under redogörelseåret och vinsten för räkenskapsperioden var 144,8 miljoner euro. Omsättningen i affärsverket, som är en del av koncernen, var 625,2 miljoner euro under redogörelseåret och vinsten för räkenskapsperioden var 137,2 miljoner euro.

Affärsverkets resultat var 137,2 miljoner euro (året innan 122,4), det bestod av resultaten av uthyrningsverksamheten, 105,2 miljoner euro, försäljningsverksamheten, 23,8 miljoner euro, serviceverksamheten, 0,8 miljoner euro och dividender från universitetsfastighetsbolagen, 7,4 miljoner euro.

Resultatet av uthyrningsverksamheten överskred finansministeriets mål med 15,2 miljoner euro. Det här berodde främst på vissa engångsvederlag som man inte visst om när budgeten gjordes. Även finansierings- och driftskostnaderna blev mindre än planerat.

Senatfastigheters försäljningsintäkter 2014 uppgick till 72,3 miljoner euro. Vinsten av försäljningarna var 35,3 miljoner euro och förlusterna 6,4 miljoner euro. De största försäljningsobjekten var Arla-institutet (försäljningspris 21,2 miljoner euro), Hippostalo (12,1) och Neulamäki depå (5,8). De här objekten inbringade en försäljningsvinst på sammanlagt cirka 23 miljoner euro.

Under 2014 investerade Senatfastigheter 233,8 miljoner euro, fördelat i 140,2 miljoner på renoveringar och 93,7 miljoner på nyinvesteringar. Investeringsramen underskreds med 66 miljoner euro. Under 2014 blev 40 stycken över en miljon euros investeringar färdiga, de största var Nationalmuseumets service- och lagerutrymmen (15,5 miljoner euro), renoveringen av Vekarajärvi kasern 4 (9,6), nybyggna vid gränsövergången i Vaalimaa (7,8), renoveringen av idrottshuset vid Karelska brigaden (7,3) och renoveringen och utbyggnaden av en hall vid Luftstridsskolan (5,8).

Beläggningsgraden för Senatfastigheters lokaler sjönk något från 2013 och vakansgraden var 6,1 % i slutet av redogörelseåret. Affärsverkets avkastning på investerat kapital var 4,2 %. Avkastningsprocenten innehåller hela verksamheten, även avkastningen av försäljningen av fastigheter.

Skatter som Senatfastigheter har att betala och redovisa uppgick 2014 till 75,3 miljoner euro och 2013 till 79 miljoner euro.

Tabell 36. Affärsverkets nyckeltal, mn euro

	2010	2011	2012	2013	2014
Omsättning *	510	521	567	590	625
Affärsverksamhetens övriga intäkter *	44	62	54	40	35
Rörelsevinst	183	210	186	172	198
- rörelsevinst i % av omsättningen	35,9	40,4	32,9	29,2	31,6
Resultat	125	154	134	122	137
- resultatet i % av omsättningen	24,4	29,6	23,7	20,7	21,9
Intäktsfört i statsbudgeten	100	250	130	120	140
Omsättningen i hyresverksamheten	486	512	557	576	609
Bidrag	310	318	351	331	363
- hyresbidraget i % av omsättningen	63,8	62,1	62,7	57,5	59,5
Uthyrningsverksamhetens resultat	87	90	83	82	105
Uthyrningsverksamhetens avkastning på investerat kapital i %	3,1	3,4	3,2	3,0	3,5
Realiseringar av fastighetsegendomar	95	113	80	61	72
Balans	4 884	4 675	4 640	4 590	4 738
Investeringar	255	244	196	199	234
Investeringarnas andel av omsättningen, %	50	47	35	34	37
Avkastning på investerat kapital, %	3,8	4,8	4,3	3,9	4,2
Avkastning på eget kapital, %	3,8	5,0	4,4	4,0	4,5
Andel eget kapital, %	63,8	64,9	65,3	66,0	63,9
Personal 31.12	266	251	251	273	281

* En ändring i schemat introducerades från ingången av 2014. Försäljningsintäkter och försäkringsersättningar från tidigare räkenskapsperioder redovisas i övriga rörelseintäkter, tidigare ingick de i omsättningen. Tidigare år omvandlade till jämförbara siffror.

** Kontrakt, totalhyresobjekt

Viktiga ärenden under 2014 var bl.a. revisionsutskottets betänkande om statsförvaltningens inhyrning av lokaler, omarbetandet av statens hyressystem, statens nya lokalstrategi, arbetet med att förnya Senatfastigheters strategi, genomförandet av reformen av försvarsmakten och överföringen av Museiverkets fastigheter. De här aktiviteterna finns närmare beskrivna i Senatfastigheters verksamhetsberättelse.

I december 2014 blev förslagen om statens nya hyressystem och lokaladministration färdiga. Förslagen går ut på att staten går över till ett system med hyror till självkostnadspris, det skulle sänka Senatfastigheters hyresintäkter med uppskattningsvis 45 miljoner euro per år. I framtiden ska Senatfastigheter vara statens enda lokalan-skaffningsenhet och man ska införa bestämmelser om att staten i första hand ska använda sina egna lokaler. Hyreskontrakten ska göras flexibla genom att underlätta för ämbetsverk och inrättningar att säga upp kontrakt för onödiga lokaler. Senatfastigheter kunde även bli bättre på att föreslå lösningar på ämbetsverkens och inrättningarnas behov av lokaler och sätta sådana utrymmen som staten inte har användning för. Man kommer att ta ställning till förslagen och fatta beslut våren 2015.

6.13 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 37. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	12 041	11 949	11 928
Finansministeriet	386	391	404
Skatteförvaltningen	5 157	5 072	4 851
Tullen	2 280	2 275	2 239
Statskontoret	488	461	344
Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning	731	749	743
Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori			352
Statistikcentralen	847	842	813
Statens ekonomiska forskningscentral	55	53	54
Befolkningsregistercentralen	116	120	122
Regionförvaltningsverken och Statens ämbetsverk på Åland	1 197	1 219	1 270
Magistraten	782	766	736

Tabell 38. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
28.	FINANSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	17 242,4	16 768,4	16 729,5
28.01.	Förvaltning	117,4	166,0	160,8
28.10.	Beskattningen och tullväsendet	589,3	581,9	590,9
28.20.	Tjänster för statssamfundet	34,8	34,1	34,3
28.30.	Statistikväsendet, den ekonomiska forskningen och registerförvaltningen	59,0	70,9	66,6
28.40.	Statens regional- och lokalförvaltning	87,2	87,7	89,0
28.50.	Pensioner och ersättningar	4 188,7	4 402,1	4 546,5
28.60.	Gemensamma personaltjänster inom statsförvaltningen	2,2	0,7	0,9
28.70.	Utvecklande av statsförvaltningen	24,6	27,6	28,6
28.80.	Överföringar till landskapet Åland	230,4	237,3	237,6
28.90.	Stöd till kommunerna	8 522,9	8 760,5	8 682,5
28.91.	Stöd för sysselsättningen och näringslivet	144,6	229,2	290,6
28.92.	EU och internationella organisationer	3 241,1	2 170,2	2 000,9
28.99.	Separat budgeterade utgifter inom statsförvaltningen	0,4	0,1	0,3

6.14 De statliga fonderna utanför budgeten

Statens pensionsfond

Statens pensionsfond är underställd finansministeriet och med hjälp av den finansierar staten framtida pensioner och arbetar för att jämna ut pensionsutgifterna för olika år. Fonden ska placera de medel som den anförtros på ett lönsamt och säkert sätt. Fonden betalar inte ut pensioner utan alla statliga pensioner betalas av Statskontoret med anslag som reserverats i statsbudgeten. Ur fonden överförs till statsbudgeten som allmän täckning ett belopp som motsvarar 40 % av statens årliga pensionsutgifter.

Fondens medel är statens egendom men de står i fondens namn och under fondens kontroll. Utgifterna för verksamheten betalas med medel som fonden förfogar över. Fondens inkomster består av pensionspremier och andra avgifter som ska redovisas till fonden och av avkastning på fondens tillgångar.

Marknadsvärdet på den placeringsegendom som fonden förvaltar var 17,6 miljarder euro i slutet av 2014, vilket är 1,3 miljarder mer än året innan. Fondens nettoinkomster 2014 av avgifter (pensionspremier överföring till statsbudgeten) var

-16 miljoner euro. Fonden växte alltså 2014 i praktiken enbart genom avkastningen på placeringarna.

Av placeringarna var 50 % ränteplaceringar, 40 % aktieplaceringar och 10 % andra placeringar vid utgången av året. Den relativa avkastningen på placeringarna 2014 var 7,8 % (6,4 % år 2013).

Finansministeriet har satt upp ett strategiskt mål för fondens avkastning. Det strategiska målet är att fondens placeringar på lång sikt ska ge en bättre avkastning än det ur statens synvinkel riskfria placeringsalternativet. Det riskfria alternativets avkastning motsvarar utgifterna till följd av statens nettoskulder, inklusive utgifterna för de derivatkontrakt som ingåtts som ett led i hanteringen av skulden. Nettoskuld är skillnaden mellan skulderna i statens budgetekonomi och kassamedlen.

Under de senaste tio åren har fondens årliga avkastning varit i medeltal 5,5 % och skuldens kostnad i medeltal 3,0 %. Fonden har alltså uppnått sitt mål för avkastning på lång sikt.

Statens säkerhetsfond

Statens säkerhetsfond förvaltas av finansministeriet och arbetade 2014 med att på ett kontrollerat sätt avveckla verksamheten vid egendomsförvaltningsbolagen och Yrityspankki Skop Oyj i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond. Offentligt bankstöd har fram till utgången av 2014 beviljats till ett nettobelopp på 5 874 miljoner euro vilket är 22 miljoner euro mindre än i slutet av 2013. År 2014 redovisade statens säkerhetsfond 17 miljoner euro till budgeten. I slutet av redogörelseåret uppgick de till budgeten redovisade medlen till 257,1 miljoner euro. Under redogörelseåret betalade Egendomsförvaltningsbolaget Arsenal Ab (i likviditet) i förskott på utdelningen cirka 5 miljoner euro till finska staten och statens säkerhetsfond och Yrityspankki Skop Oyj betalade 18 miljoner till statens säkerhetsfond. Sedan inledningen av 2003 då Arsenal Ab gick i likvidation har bolaget återbetalat 158 miljoner euro till staten och 42 miljoner euro till statens säkerhetsfond. Samtidigt som den nya krishanteringslagstiftningen trädde i kraft vid ingången av 2015 upphävdes lagen om statens säkerhetsfond och fondens verksamhet slutade vid utgången av 2014. I enlighet med övergångsbestämmelserna i lagen slutför finansministeriet de ärenden som är anhängiga vid fonden. Exempel på sådana ärenden är bokslutet för 2014 och överföringen av fondens tillgångar och egendom till finansministeriet efter att bokslutet fastställts.

7 Undervisnings- och kulturministeriet

7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De ekonomiska förändringarna, förändringarna inom den sociala utvecklingen och förändringarna i fråga om värderingar samt befolkningens stigande medelålder innebär att politikområdena kunskap, kompetens och kreativitet får en allt viktigare roll. Genom utbildning och andra kompetenshöjande insatser kan man möta utmaningarna under kommande år samt främja produktiviteten, konkurrenskraften, sysselsättningen och välfärden.

Digitaliseringen har förändrat arbetsorganisationerna, verksamhetssätten inom industrin och servicen, produkterna och kompetenskraven. Den digitala tekniken erbjuder samtidigt även möjligheter att utveckla och diversifiera såväl utbildningen och inlärningsmiljöerna som verksamheterna inom kreativa branscher.

De ekonomiska strukturerna och arbetslivet förändras i takt med den tekniska utvecklingen. En del yrken försvinner och det uppkommer nya yrken i stället. Även kraven på yrkesskicklighet och kompetens förändras.

Välfärd och hållbar ekonomisk tillväxt uppkommer när kunskap och kompetens tas till vara inom företagen, servicesystemen och den offentliga förvaltningen. Inom den internationella arbetsfördelningen specialiserar Finland sig på verksamheter och arbetsuppgifter där det behövs kompetens och kreativitet. För att det finländska samhälls- och näringslivet ska kunna utvecklas behöver det stöttas av en stark grundläggande kompetens och omfattande möjligheter till kompetensutveckling under hela tiden i arbetslivet.

År 2014 begränsades utvecklingsmöjligheterna inom ansvarsområdet konst och kultur av de inbesparingar och nedskärningar som drabbat ansvarsområdet de senaste åren. Man har bemött dessa bl.a. genom att förnya ämbetsverksstrukturen. År 2014 inrättades Nationalgalleriet i stället för Statens konstmuseum. Nationalgalleriet verkar som en offentligrättslig stiftelse och finansieras i huvudsak med tippningsvinstmedel. De ungas tro på en fungerande demokrati och deras förtroende för de politiska institutionerna har stärkts. De unga är mer intresserade av politik än tidigare och känslan av samhörighet med lokala gemenskaper och samhället blir allt starkare. Detta kanaliseras inte nödvändigtvis direkt till valdeltagande eller organisationsverksamhet, utan till frivilligverksamhet på bredare front. De ungas samhällsaktivitet tar sig olika uttryck (t.ex. sociala medier, kulturella uttrycksformer, lösningar som hänför sig till livsstilen).

7.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De viktigaste utmaningarna har gällt strävan att garantera tillräcklig regional jämlikhet och kvalitet i undervisningen och utbildningen. Man försöker stoppa differentieringsutvecklingen genom att garantera alla en tillräcklig kunskapsbas genom att säkerställa resurserna för undervisning och tillräckliga stödinsatser för dem som behöver sådana. Övergripande utveckling av verksamheten och processerna reser sig som ett av de viktigaste föremålen för utveckling. Genom de reformer som ska verkställas försöker man i en tid av allt njuigare resurser trygga den regionala tillgången

till utbildning och dessutom säkerställa att undervisningen, handledningen och stöd-tjänsterna är tillräckliga och att utbildningen kvarstår på sin höga nivå.

Nationella och internationella forskningsresultat visar att de unga inlärningsresultat har vänts i nedgång. De grundläggande färdigheterna har försämrats kraftigt. Andelen unga med svaga grundläggande färdigheter har ökat inom åldersklasserna. Attityder som inverkar negativt på lärandet, såsom oengagerat skolarbete, dålig uppfattning om den egna begåvningen och det egna kunnandet och rädsla för att misslyckas, har stärkts och kunskapsskillnaderna mellan flickor och pojkar har ökat. Avsikten är att koncentrera sig på att förebygga att kunskapsbasen vittrar sönder.

Finlands ställning som placeringsort för ekonomisk verksamhet som bygger på kompetens på hög nivå står inför utmaningar när den höjning av den finländska befolkningens utbildningsnivå som pågått i årtionden håller på att upphöra. Risken är att den stigande utbildningsnivån i praktiken stannar upp vid decennieskiftet 2010/2020. I största delen av OECD-länderna fortsätter utbildningsnivån alltså att stiga i flera årtionden och stabiliserar sig sedan på en högre nivå än i Finland.

7.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 39. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Utbildnings- och vetenskapspolitiken		
Befolkningens utbildnings- och kompetensnivå höjs så att finländarna är världens kunnigaste folk (målåret 2020).	Nöjaktig	Internationella och nationella undersökningar visar att kunskapsnivån hos de elever som avslutar den grundläggande utbildningen har sjunkit. (PISA12, TIMMS, UBS:s uppföljningsutvärderingar, HU:s uppföljning av lärfärdigheter.) <i>Nöjaktig</i> Andelen 25–64-åringar som avlagt högskoleexamen har ökat under uppföljningsperioden. År 2011 hade 24,2 %, år 2012 25,1 % och år 2013 29,3 % av åldersklassen 25–64-åringar avlagt högskoleexamen. Andelen högutbildade i Finland är god vid en internationell jämförelse, dock inte på toppnivå bland OECD-länderna och dessutom har andelen ökat långsammare än i OECD-länderna i genomsnitt. <i>God</i>
88 % av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder har avlagt examen efter grundstadiet och 30 % högskoleexamen (målåret 2020).	God	Den andel av åldersgruppen 20–64-åringar som avlagt examen efter grundstadiet har ökat. År 2011 avlade 80,9 %, år 2012 81,6 % och år 2013 82,4 % av åldersklassen examen. Den andel av åldersgruppen 20–64-åringar som avlagt högskoleexamen ökar i jämn takt; år 2011 hade 22,2 %, år 2012 23 % och år 2013 23,9 % av åldersklassen avlagt högskoleexamen. Om uppföljningen mätte avlagda högre examina skulle siffrorna röra sig mellan 33 och 34 %. I synnerhet inom de äldre åldersklasserna är andelen examina på institutnivå framträdande.
94 % av 30-åringarna avlägger examen efter grundstadiet och 42 % högskoleexamen (målåret 2020).	God	Den andel av åldersklassen 30–34-åringar som avlagt examen efter grundstadiet har kvarstått oförändrad. År 2011 hade 85,7 %, år 2012 85,3 % och år 2013 85,1 % av 30–34-åringarna avlagt examen efter grundstadiet. År 2011 hade 42,1 %, år 2012 41,4 % och år 2013 41,1 % av samma åldersklass avlagt högskoleexamen.
95 % av 4-åringarna deltar i verksamhet inom småbarnsfostran (målåret 2020).	God	Av finländska 4-åriga barn deltar 75,1 % av åldersklassen i småbarnsfostran som ordnas i daghem (Eurostat 2013). I siffran ingår inte sådan familjedagvård eller vård med hemvårdsstöd eller stöd för privat vård som den finländska småbarnsfostran omfattar.

Utbildningsutbudet motsvarar det branschvisa arbetskraftsbehovet.	God	Under regeringsperioden har utbildningsutbudet riktats i enlighet med prognostiseringsresultaten. Sysselsättningen för dem som deltagit i yrkesutbildning varierar i betydande grad enligt konjunkturutvecklingen. Utbildningen har riktats till branscher som sysselsätter bäst, men utbudet av arbetstillfällen har inte utvecklats gynnsamt. Sysselsättningen för dem som avlagt en yrkesinriktad grundexamen försämrades åren 2012 och 2013, och någon betydande förbättring förväntas inte heller 2014. Genom tillstånd att ordna utbildning har det branschvisa och regionala utbudet av utbildning 2014–2016 riktats i enlighet med befolkningsutvecklingen och behovet av arbetskraft. Den sysselsättningsskapande effekten har beaktats i nedskärningarna av antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna genom att nedskärningarna har riktats till branscher där arbetslösheten är större än i genomsnitt. Ökningarna av antalet nybörjarplatser har riktats till branscher som förutspås ha behov av arbetskraft.
De ungas studievägar förkortas.	God	Genom det strukturpolitiska programmet stöds lärande, slutförande av studierna inom den tid som motsvarar omfattningen och övergångsskeden i utbildningen. Målet har bemötts även genom bl.a. lagen om elev- och studerandevård och genom utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Snabbare tillträde till utbildning och bättre genomströmning har medfört en målenlig utveckling inom yrkesutbildningen. Exempelvis år 2012 slutförde 65,1 % studierna på 3,5 år, medan motsvarande siffra för det föregående året var 64,3 % enligt Statistikcentralens uppgifter. Erkännande av kunskaper och personlig tillämpning har dock ännu inte i någon betydande grad förkortat de studietider som används för avläggande av examen. Ökningen av den andel studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen på fem år har varit god; år 2011 genomgick 51,3 %, år 2012 52,3 % och år 2013 53,3 % utbildningen. När det gäller andelen studerande som avlade examen på sju år vid universiteten har utvecklingen varit försvarlig, 50,1 % år 2011, 46,5 % år 2012 och 47,8 % år 2013.
Alla 6-åringar deltar i förskoleundervisning.	Utmärkt	Enligt en utredning som undervisnings- och kulturministeriet låtit utföra deltar ca 98 % av 6-åringarna i förskoleundervisning. Förskoleundervisningen för 6-åringar blev obligatorisk vid ingången av 2015. Lagen tillämpas från och med den 1 augusti 2015.
Alla som går ut grundstadiet inleder studier efter grundstadiet.	Utmärkt	Utifrån Utbildningsstyrelsens statistik över gemensam ansökan kan det bedömas att bara ca 700 av dem som avslutade den grundläggande utbildningen våren 2014 blev utan utbildningsplats på hösten då det i åldersklassen fanns ca 57 200 sökande. Detta är betydligt färre än under tidigare år. I budgeten för 2014 uppställdes som mål att 45,5 % av dem som avslutat den grundläggande utbildningen ska inleda utbildning som leder till eller förbereder för yrkesinriktad examen. Den senaste statistiken är från 2012, då andelen var 44,6 %. Det uppskattas att målet för 2014 uppnås i fråga om yrkesutbildningen. Av dem som avslutade den grundläggande utbildningen 2012 inledde 50 % genast gymnasieutbildning.
Hälften av de nya studenterna fortsätter sina studier samma år.	Nöjaktig	32 % inledde yrkeshögskole- eller universitetsstudier genast efter studentexamen, vilket var något mindre än under det föregående året. Tidigare har man följt hur nya studenter inlett högskolestudier senast det följande året; år 2011 inledde 61,6 % och år 2012 69 % högskolestudier det följande året. Av de högskolestuderande som inledde studierna 2011 hade 53 % avlagt studentexamen samma år.
Den genomsnittliga åldern för dem som utexamineras från högskolor sjunker.	Nöjaktig	Medianåldern för de utexaminerade har kvarstått oförändrad de senaste åren både vid yrkeshögskolorna (25,3 år 2013) och vid universiteten (27,6 år 2013). Effekten av de åtgärder som genomförts under denna regeringsperiod kan ses först på längre sikt.

Genomströmningen i utbildningen förbättras på alla utbildningsstadier.	God	Den andel studerande som fullgjort grundläggande yrkesutbildning på tre år uppgick till 61 % år 2011, 62 % år 2012 och 63 % år 2013. Den andel studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen på fem år har ökat; år 2011 genomgick 51,3 %, år 2012 52,3 % och år 2013 53,3 % utbildningen. Andelen studerande som avlade examen på sju år vid universiteten var 50,1 % år 2011, 46,5 % år 2012 och 47,8 % år 2013.
Ett mål är ett tillräckligt och sporrande studiestöd som främjar planmässiga studier på heltid och kortare studietider. ¹⁶	God	Studiepenningen indexbands och studiestödet förnyades den 1 augusti 2014 så att det sporrar till studier på heltid och en snabbare avlagd examen (bl.a. lånekompensation som sporrar till att slutföra studierna inom den målsatta tiden, höjd studiepenning när stödtiden förkortas, höjning av gränserna för föräldrarnas inkomster). Från och med hösten 2014 är studiestödets realvärde högre än någonsin.
Av de vuxna ska 60 % årligen delta i utbildning och deltagarunderlaget för vuxenutbildningen ska breddas.	Nöjaktig	Enligt Statistikcentralens undersökning om vuxenutbildning deltog 52 % av den 18–64-åriga befolkningen i vuxenutbildning 2012. Andelen är hög i en internationell jämförelse, men har hållits på samma nivå sedan början av millenniet och det finns inga tecken på att deltagarunderlaget breddas. Högutbildade deltar klart mer än lägre utbildade och de som är verksamma i tjänstemannayrken deltar mer än arbetstagare. Enligt 2012 års internationella undersökning som mäter vuxnas kunskande (PIAAC) var deltagargraden i vuxenutbildning för åldersgruppen 25–64-åringar 66 % i Finland. Deltagargraden är hög; tillsammans med Danmark och Sverige den högsta bland de 24 länderna i undersökningen.
Konst- och kulturpolitiken		
Kulturgrunden stärks.	God	De grundläggande funktionerna inom ansvarsområdet konst och kultur kunde tryggas trots inbesparingarna. Till detta bidrog en extra intäktsföring av tipningsvinstmedel samt de resurser som konst- och kulturinstitutioner anvisades för deras sysselsättningsfrämjande verkningar. Omstruktureringen av ämbetsverken inom ansvarsområdet slutfördes, och de preliminära erfarenheterna av reformen är positiva.
Verksamhetsförutsättningarna för dem som utför kreativt arbete förbättras.	Nöjaktig	Endast partiella förbättringar åstadkoms i frågor om social trygghet och sysselsättning för samt beskattning av dem som arbetar inom kreativa branscher. Arbetsstipendier för konstnärer har inte kunnat beviljas i samma proportion som det ökade antalet ansökningar. Verksamhetsförutsättningarna för det fria konstfältet har förbättrats och anslaget har höjts. Inom arbetet med att utveckla stödsystemen för konst och kultur nådde man inte längre än till initialstadiet. Inom upphovsrättspolitikerna nåddes lösningar som främjar upphovsrättssystemets funktion.
Möjligheterna till kulturellt deltagande för alla befolkningsgrupper ökas.	God	Programmet Konst och kultur ger välfärd 2010–2014 har ökat aktiviteten i olika delar av landet när det gäller verksamhet som främjar kulturens välfärdseffekter. Ett pilotprojekt med kulturpass som främjar mindre bemedlades möjligheter till kulturellt deltagande inleddes. Försöken inom utvecklingsprojektet för den kommunala kulturverksamheten var framgångsrika. Utlåningen vid biblioteken har minskat de senaste åren men är fortfarande på en högre nivå än de långvariga medelvärdena, vilket kan anses vara ett bra resultat med hänsyn till förändringarna i omvärlden. De som använder biblioteken upplever att biblioteken förbättrar deras livskvalitet. Tittarsiffrorna för inhemska filmer ökade och även antalet museibesök håller på att öka.
Kulturekonomin och den kreativa ekonomin stärks.	Nöjaktig	Statsrådet fattade ett principbeslut om ett utvecklingsprogram för immateriellt värdeskapande. Möjligheterna att främja kulturexport och kunskande inom marknadsföring av kreativa branscher försvårades till följd av anslagsnedskärningar. Kulturbranschernas förädlings- och produktionsandelar inom samhällsekonomin (statistikuppgifterna t.o.m. 2012) har inte ökat som väntat.

¹⁶ Målet ingår i förklaringsdelen i kapitlet om Studiestöd i budgeten för UKM.

Idrottspolitiken		
Motion och idrott ökar deltagandet.	God	Som en del av det samlade programmet för integrering av invandrare med hjälp av idrott fördelade UKM via regionförvaltningsverken till kommunerna 1,2 miljoner euro för 31 projekt. Kvinnor och flickor samt de grupper som är svårast att nå utgjorde särskilda målgrupper för projektunderstöden 2014. Utvecklingsunderstöd för föreningsverksamhet (föreningsstöd) beviljades till ett belopp av 5 miljoner euro för sammanlagt 378 projekt. Dessa fördelades på sammanlagt 119 olika kommuner vilkas invånarantal täcker 81 % av Finlands befolkning. Syftet med föreningsstödet är att öka antalet nya amatörgrupper i synnerhet inom motion och idrott för barn och unga samt inom familjemotion. Under verksamhetsåret 2013–2014 fick de föreningar som fått föreningsstöd nästan 16 000 nya idrottsutövare. I genomsnitt ökade antalet idrottsutövare med 26 % i en förening som fått stöd. Inom åldersgruppen 7–14-åringar finns det allt fler barn och unga som utövar idrott i idrottsföreningar. Cirka 62 % av pojkarna och 52 % av flickorna utövar idrott i idrottsföreningar. För 15–19-åringarna är läget oförändrat: ca 30 % av flickorna och 40 % av pojkarna utövar idrott i idrottsföreningar. Det är anmärkningsvärt att situationen för 15–19-åringarna har kvarstått oförändrad sedan mitten av 1980-talet. Vuxnas utövande av idrott i idrottsföreningar har minskat en aning.
Den motionsinriktade livsstilen blir allt vanligare.	Nöjaktig	Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet offentliggjorde en verkställighetsplan för Förändring i rörelse! Nationell strategi för motion som främjar hälsan och välbefinnandet 2020. Med hjälp av utvecklingsbidrag för en motionsinriktad livsstil har man understött genomförandet av verkställighetsplanen. Programmet Skolan i rörelse har utvidgats betydligt; hösten 2014 deltog ca 800 skolor. Motionsfrämjande åtgärder för befolkningen i arbetsför ålder har avancerat med framgång genom samarbete mellan aktörer inom motion och idrott och arbetslivsaktörer som ett led i projektet Arbetsliv 2020.
Kunskapsbasen och kompetensen inom idrotten stärks.	God	För att förbättra kvaliteten på forskningen övergick man till ett förfarande där Finlands Akademi bedömer den vetenskapliga nivån på idrottsvetenskapliga projekt. Det förfarande med målstyrning av idrottsvetenskapliga samfund och samfund för informationsförmedling som hade inletts 2013 fortsatte. Statens idrottsråd utvärderade verksamheten inom Liikuntatieteellinen Seura, beredde en bedömning av vilka konsekvenser statsförvaltningens åtgärder har inom området för motion och idrott och publicerade sju rapporter för att stärka kunskapsbasen.
Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken		
Aktivare medborgarskap för unga.	God	Ungdomsorganisationernas verksamhet och utveckling av ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten har understötts. Ansökningsprocessen för organisationsunderstöd har utvecklats. Webbdemokratitjänsten för unga har utvecklats. En kartläggning av utvecklingsbehoven i fråga om delaktighet har inletts som ett led i reformen av ungdomslagen.
De ungas sociala identitet stärks.	God	Uppsökande ungdomsarbete har kunnat utvidgas till nästan hela landet. Endast 15 kommuner står utanför verksamheten.
De ungas uppväxt- och levnadsvillkor förbättras.	God	Man sörjde för verksamheten för arbetsgruppen för regeringens barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram och för verkställigheten av programmet inom ansvarsområdet (projektunderstöd). De lagstadgade nätverken för vägledning av och tjänster för unga täcker 93 % av kommunerna.

7.4 Utbildnings- och forskningspolitiken

För att barn ska ha mer jämlika förutsättningar för lärande när de börjar i grundskolan blir förskoleundervisningen obligatorisk den 1 augusti 2015. I december 2014 fastställde Utbildningsstyrelsen grundrunda för förskoleundervisningens läroplan,

grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för läropliktiga och grunderna för påbyggnadsundervisningens läroplan. Det omfattande utvecklingsprojektet Framtidens grundskola – En nystart! inleddes. Målet med projektet är att kartlägga grundskolans nuläge och orsakerna till de försämrade inlärningsresultaten, att minska skillnaderna i inlärningsresultaten för flickor och pojkar och att hitta sätt att förbättra elevernas skoltrivsel och motivation.

Åtgärderna för att främja kvaliteten på den grundläggande utbildningen fortsatte genom stödinsatser riktade till anordnarna av grundläggande utbildning för att minska undervisningsgrupperna, genom insatser för att minska skillnaderna mellan skolor och genom insatser för att stödja skolor med verksamhet i en krävande omvärld.

År 2014 godkände regeringen timfördelningen och de riktiga omfattande målen för gymnasieutbildningen. Omfattningen av gymnasiets lärokurs kvarstod vid tre år och 75 kurser. Syftet med reformen var att stärka allmänbildningen och utveckla kunskaperna på ett bredare område.

Systemet för gemensam ansökan till andra stadiet och antagningen av studerande till yrkesutbildning reviderades. De som nyss avslutat den grundläggande utbildningen och de som saknade examen och utbildningsplats efter grundstadiet prioriterades vid antagningen av studerande till andra stadiet. Utifrån statistiken över gemensam ansökan har reformen lyckats förbättra tillträdet till utbildning för dem som avslutat den grundläggande utbildningen. Tillträdet till utbildning för studenter och andra målgrupper kan dock däremot i motsvarande grad ha försämrats en aning.

Utbudet av grundläggande yrkesutbildning förbättrades i de regioner där både antalet ungdomar som behöver utbildning och arbetskraftsbehovet är störst. I de landskap där ungdomsåldersklasserna minskade blev minskningarna av utbildningsutbudet måttfulla. Genom besluten kunde man trygga verkställigheten av ungdomsgarantin och stödja en kontrollerad anpassning till ett mindre utbildningsutbud i de regioner där arbetskraftsbehovet och befolkningsutvecklingen så kräver under de närmaste åren.

Åren 2011–2014 riktades ett årligt anslag på 4 miljoner euro till programmet för effektivisering av genomströmningen inom yrkesutbildningen. I och med programmet har avbrotten inom den grundläggande yrkesutbildningen minskat en aning under de tre åren, men skillnaderna mellan olika utbildningsområden och olika grundexamina är fortfarande stora. Anmärkningsvärt är att resultaten visar att avbrotten varierar mycket enligt åldersgrupp. För dem som är under 19 år gäller att bara dryga 5 % avbryter sina studier, medan till och med mer än femtedel av åldersgrupperna 20–24-åringar avgår varje år. Resultaten av uppföljningen av programmet för effektivisering av genomströmningen visar tydligt denna kritiska problempunkt för genomströmningen inom den grundläggande yrkesutbildningen. Av resultaten kan också utläsas att könstillhörigheten på ett betydande sätt förklarar avbrotten, och den könsrelaterade differentieringen är fortfarande en utmaning inom den grundläggande yrkesutbildningen. Även specialstuderande avbryter studierna i högre grad än andra studerande. Det högre antalet avbrott inom de äldre åldersgrupperna lyfter fram behovet av att individualisera utbildningen bättre än för närvarande och behovet av att beakta flexibilitet.

Riksdagen antog lagändringar för att utveckla examenssystemet inom yrkesutbildningen. Ändringarna skapade ramar för en tydligare examensstruktur som möter kompetensbehoven i arbetslivet bättre och smidigare än tidigare samt för en reform

av examensgrunderna. Den kompetensbaserade definitionen av yrkesinriktade examina stärktes, de individuella valmöjligheterna utökades och bestämmelserna om identifiering och erkännande av tidigare förvärvat kunnande preciserades. Lagändringarna och de förordningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av dem möjliggör individuellare och flexiblare studievägar än tidigare. De studerande kan avlägga examen snabbare än tidigare om de har tidigare kunnande eller i övrigt beredskap att avancera snabbare än andra i sina studier. Utbildningsstyrelsen reviderade grunderna för alla yrkesinriktade grundexamina och de övriga bestämmelserna och föreskrifterna så att de motsvarar den ändrade lagstiftningen.

Åren 2014–2015 ökas antalet nybörjarplatser vid högskolorna med 3 000 för att åtgärda anhopningen av sökande. Ökningen av antalet nybörjarplatser och reformen av antagningen av studerande till högskolorna påskyndar de studerandes övergång till högskolestudier. De nya nybörjarplatserna riktades i regel till branscher som är viktiga med tanke på behovet av arbetskraft och till branscher där ny tillväxt och konkurrenskraft väntas uppkomma.

Som ett led i verkställigheten av regeringens strukturpolitiska program bereddes en regeringsproposition med förslag till ändring av universitetslagens och yrkeshögskolelagens bestämmelser om studierätt, förlust av studierätt och förlust av studierätt (RP 243/2014 rd). Riksdagen antog lagändringarna den 3 mars 2015 och bestämmelserna träder i kraft den 1 augusti 2015. I syfte att förkorta högskolestuderandenas studietider får en studerande under det första läsåret anmäla sig som frånvarande bara på grund av familjeledigheter, fullgörande av värnplikt eller civiltjänst eller på grund av egen sjukdom eller skada. Dessutom förkortas den frånvarorätt som ingår i högskolestuderandes studierätt från två läsår till ett läsår både i universiteten och i yrkeshögskolorna. Medianåldern för dem som avlagt högskoleexamen har inte förändrats under de senaste åren. De reformer som genomförts under denna regeringsperiod har ännu inte hunnit inverka på medianåldern.

Tabell 40. Medelåldern för dem som avlagt högskoleexamen, median

	2011	2012	2013
Yrkeshögskoleexamen	25,3	25,3	25,3
Högre högskoleexamen	27,6	27,7	27,6

Reformen av antagningen av högskolestuderande genomfördes i nära samarbete med högskolorna och olika intressentgrupper. Antagningen av studerande revideras för att främja en snabbare övergång till högre utbildning. Reformen genomförs i två etapper. Sedan hösten 2014 kan man söka in till alla högskolor genom gemensam ansökan, och högskolorna har möjlighet att reservera en del av platserna för dem som ansöker om sin första högskolestudieplats.

Den strukturella utvecklingen av yrkeshögskolorna avancerade. Yrkeshögskolorna Rovaniemi ammattikorkeakoulu och Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu gick samman och bildade yrkeshögskolan Lapin ammattikorkeakoulu vid ingången av 2014. Yrkeshögskolorna Kymenlaakson ammattikorkeakoulu och Mikkelin ammattikorkeakoulu har kommit överens om att gå samman vid ingången av 2017.

Den första etappen av yrkeshögskolereformen trädde i kraft vid ingången av 2014 då den nya finansieringsmodellen och de nya tillstånden började gälla. Den nya finansieringsmodellen grundar sig på yrkeshögskolornas resultat och i den betonas verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och effektivitet. Den andra etappen av yrkes-

högskolereformen förbereddes under 2014 och trädde i kraft vid ingången av 2015. I det sammanhanget överfördes finansieringsansvaret på staten. Efter ändringen är alla yrkeshögskolor verksamma som självständiga aktiebolag.

Ändringen av universitetens finansieringsmodell bereddes så att den trädde i kraft vid ingången av 2015. Modellen kompletterades med studeranderespons, och den finansieringsandel som bestäms på basis av publikationer ändrades så att den grundar sig på publikationsforumets kvalitetsklassificering, och för att stärka den samhälleliga genomslagskraften kompletterades modellen så att professionella publikationer och publikationer för den breda allmänheten beaktas. I enlighet med det strukturpolitiska programmet höjdes den andel som de som avlagt 55 studiepoäng har i bestämningsgrunderna för finansieringen.

Som ett led i verkställigheten av regeringens strukturpolitiska program bereddes en regeringsproposition (RP 308/2014 rd) med förslag till bestämmelser om en handläggningsavgift för ansökan. Förslaget godkändes i mars 2015. Handläggningsavgiften ska i fortsättningen tas ut av sökande som har genomgått en sådan utbildning som ger högskolebehörighet och som ingår i ett utbildningssystem utanför EU/EES-området eller Schweiz. Genom avgiften täcks kostnaderna för granskningen av högskolebehörigheten. Bestämmelser om handläggningsavgiften finns i undervisnings- och kulturministeriets förordning som utfärdas våren 2015. Det föreslås att avgiften ska vara 100 euro.

Forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av BNP vara bara 3,3 % år 2013 medan den hade varit 3,6 % år 2011 och som högst 3,9 % år 2009. Utgifterna minskade med cirka 150 miljoner euro från det föregående året. Forsknings- och utvecklingsutgifterna beräknas sjunka ytterligare år 2014, och BNP-andelen stannar antagligen vid 3,1 %. Även om andelen har sjunkit de senaste åren är den i Finland fortfarande hög vid en internationell jämförelse. År 2012 var andelarna större i bl.a. Sydkorea, 4,4 %, och i Israel, 3,9 %; i Sverige och Japan var den på samma nivå som i Finland. År 2014 beräknas statsfinansieringens BNP-andel uppgå till 0,96 % (1,05 % år 2011), vilket är en aning under det intensitetsmål på 1 % för den offentliga FoU-finansieringen som man gemensamt enats om inom EU.

De vetenskapspolitiska tyngdpunkterna gällde stärkande av forskningens kvalitet, forskarkarriären och forskarutbildningen, utvecklande av forskningsinfrastrukturerna, internationalisering, ökat samarbete och ökad arbetsfördelning. Verksamheten enligt statsrådets principbeslut av totalreformen av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering har inletts i rask takt.

Genom en lag om ändring av lagen om Finlands Akademi inrättades Rådet för strategisk forskning i anslutning till Finlands Akademi den 1 juli 2014. En färdplan för en flerårig process för fördjupat samarbete mellan högskolorna och forskningsinstituten bereddes. Den blir klar i april 2015.

Studiestödet indexbands och systemet förnyades så att det stöder studier på heltid och snabbare avlagd examen. Studiepenningens månatliga belopp för nya högskolestuderande höjdes med 11 % utöver indexhöjningarna när den tid som berättigar till stöd för avläggande av en högskoleexamen förkortades med fem stödmånader. Även räntorna på studielån under studietiden slopades och inom utbildningen på högskolenivå infördes studielånskompensation, som sporrar till att avlägga examen effektivt, och ett nytt minimiprestationskrav vid uppföljningen av hur studierna framskrider. Reformernas inverkan på studietiderna kan ses efter några år.

7.5 Konst- och kulturpolitiken

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet har behandlat sociala trygghets-, sysselsättnings- och beskattningsfrågor för dem som arbetar inom kreativa branscher och andra som sysselsätter sig själva. Utgående från förslagen har man skapat en aning större men inte tillräckligt stor flexibilitet i fråga om det intjänade pensionsskyddet för stipendietagare samt förbättrat täckningen för deras inkomstrelaterade socialskydd.

Antalet ansökningar om konstnärsstipendier har ökat de senaste åren. Behovet av arbetsstipendier har ökat. Arbetsstipendierna är den viktigaste stödformen med tanke på konstnärernas möjligheter att arbeta.

Verksamhetsförutsättningarna för det fria konstfältet har förbättrats och anslaget har höjts. Fria grupper har möjlighet att ansöka om statsunderstöd utöver verksamhetsunderstöd också för olika slags utvecklingsverksamhet. Den regionala danscenterverksamheten ändrades från ett utvecklingsprojekt till permanent verksamhet och Centret för konstfrämjande fick i uppgift att besluta om anslaget.

De anslag som anvisats för främjande av principen om en procent för konst vid offentligt byggande har haft en betydande inverkan på beställningarna av konstverk, spridningen av modellen för principen om en procent och för att göra principen känd och därigenom även på konstnärernas försörjning. Statens satsning har aktiverat kommunerna och andra byggherrar i denna fråga.

Det sista året av programperioden för programmet Konst och kultur ger välfärd genomfördes i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Tack vare programmet har intresset för kulturens välfärdseffekter ökat, har verksamhet som främjar välfärdseffekterna spridits till gräsrotsnivå i olika delar av Finland och har samarbetet mellan olika förvaltningsområden intensifierats både inom statsförvaltningen och i många kommuner. Ett utvecklingsprojekt för kulturpasset inleddes för att främja de ekonomiskt mest utsatta möjligheter att njuta av konst och kultur.

Årsverkena vid teatrar och orkestrar som får statsandel ökade en aning från det föregående året; vid museerna kvarstod de oförändrade. Antalet teaterföreställningar minskade en aning men antalet konserter ökade. Antalet besökare och åhörare förändrades i samma proportion som antalet föreställningar och konserter. Även för Suomen Kansallisteatteri, Finlands Nationalopera och Nationalgalleriet gäller att antalet anställda, föreställningar och utställningar samt besökare förändrades en aning, vilket beror på flera olika faktorer.

Antalet biobesökare vid inhemska filmer ökade med 11,5 % från det föregående året, trots att antalet premiärer sjönk med 21 %. De årliga pendlingarna i antalet biobesökare beror på framgången för s.k. publikfilmer.

Utlåningen vid biblioteken har minskat de senaste åren men är fortfarande på en högre nivå än de långvariga medelvärdena. Förändringen är en följd av det allt mångsidigare utbudet av service för fritiden och förändringarna i människornas tidsanvändning. Antalet biblioteksbesök har sjunkit klart mindre, och på de största orterna rent av ökat. Biblioteket är i högre grad än tidigare en plats som används för att studera, arbeta och utöva hobbyer samt ett allmänt och gemensamt utrymme för evenemang. Enligt resultaten av Bibliotekens nationella användarenkät (2013) är de fördelar som biblioteken producerar och som de aktiva biblioteksbesökarna erfarit

betydande. Nästan nio av tio av dem som svarade på enkäten upplevde att biblioteket hade förbättrat deras livskvalitet.

Tabell 41. Kulturen och medborgarna

Kulturen och medborgarna	2012 utfall	2013 utfall	2014 utfall
Teatrar med rätt till statsandel, antal föreställningar	13 467	13 047	12 675
besökare, 1 000 personer	2 393	2 227	2 168
Orkestrar med rätt till statsandel, antal konserter	1 907	2 138	2 354
åhörare, 1 000 personer	777	772	925
Nationalgalleriet, antal anställda	250	243	230
antal utställningar	19	18	18
besökare, 1 000 personer	607	472	580
Premiärer på inhemska filmer	35	42	34
antal biobesökare, 1 000 personer	2 362	1 819	2 032

Statsrådet fattade ett principbeslut om ett utvecklingsprogram för immateriellt värdeskapande. Det omfattar 32 åtgärder indelade i immateriella rättigheter, kreativ ekonomi och design. Utvecklingsprogrammet fungerar som färdplan för utvecklingsinsatser för immateriellt värdeskapande och utvecklingsinsatser inom kreativa branscher. Upphovsrättssystemets funktion förbättrades bl.a. genom lösningar i fråga om kompensation för privatkopiering, jämkning av avtal om överlåtelse av upphovsrätt, nätlagringstjänster för televisionsprogram och minskning av olovlig fildelning över nätet.

7.6 Idrottspolitik

För att främja målet att hela befolkningens fysiska aktiviteter och utövande av idrott och motion ska öka har man försökt trygga en likvärdig och jämlik tillgång till idrott och motion och skapat förutsättningar för deltagande i idrottsverksamhet i hela landet.

Den statsandel per invånare som beviljas för kommunernas idrottsväsende täcker i genomsnitt 3 % av driftsutgifterna för kommunernas idrottsväsende. Kommunernas satsningar på motion och idrott har ökat i jämnt takt under 2000-talet och rör sig kring 600–700 miljoner euro de senaste åren. Främjandet av motion och idrott varierar i hög grad från en kommun till en annan, och idrottsväsendets ställning som en del av kommunernas servicestruktur genomgår en kraftig omvälvning. I en del av kommunerna har underhållet av idrottsanläggningarna försämrats och är den personalstyrka som ansvarar för motions- och idrottsverksamheten otillräcklig.

Förutom genom stödjande av kommunernas idrottsväsende skapades förutsättningar för en motionsinriktad livsstil också som ett led i understödandet av frivilligorganisationerna för motion och idrott, i idrottsutbildningscentren och i idrottsvetenskapen. Dessutom riktades finansiering i programform till insatser för att aktivera de befolkningsgrupper som rör på sig för lite (programmet Skolan i rörelse, programmet I form för livet, programmet Kraft i åren och Det nationella åtgärdsprogrammet för motion bland äldre) samt projektunderstöd för att främja en motionsinriktad livsstil under hela livet.

Ur ett välfärds- och hälsopolitiskt perspektiv är befolkningens samlade aktivitet på en otillräcklig nivå, eftersom den fysiska aktiviteten i vardagen och arbetet har minskat.

Ungefär hälften av barnen, en tiondel av den vuxna befolkningen och några procent av de äldre når upp till en motionsvolym som är förenlig med rekommendationerna.

Tabell 42. Programverksamhet

	2012	2013	2014
Programmet I form för livet			
Projekt	211	229	218
Kommunerna	103	100	89
* Täcker % av invånarna i Finland	> 97 %	> 97 %	> 97 %
Idrottsutövare			
- kvinnor, %	65	64	63
- män, %	35	36	37
Idrottsutövare	120 000	140 000	140 000
Programmet Skolan i rörelse¹⁷			
Skolor	111	172	800
Elever	30 000	60 000	163 000

Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet offentliggjorde en verkställighetsplan för Förändring i rörelse! Nationell strategi för motion som främjar hälsan och välbefinnandet 2020. Visionen för strategin är att finländarna ska röra sig mer och sitta mindre.

7.7 Ungdomsarbetet och ungdomspolitik

Statens delegation för ungdomsärenden (NUORA) har i sin årsutvärdering av regeringens barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram 2012–2015 påpekat att när det gäller att utveckla barns och ungas delaktighet bör man fästa uppmärksamhet förutom vid skapandet av system för deltagande också vid genuin lyhördhet och genomslagskraft, skapande av mångsidiga möjligheter att delta och ökning av de ungas sociala förmåga för att motverka ensamhet.

Verkstadsverksamhet för unga och uppsökande ungdomsarbete är de viktigaste verktygen inom ungdomsverksamheten när det gäller att stärka de ungas sociala identitet och där igenom verkställigheten av regeringens ungdomsgaranti. Genom verkstadsverksamheten och det uppsökande ungdomsarbetet har man lyckats nå allt fler unga som är i behov av stöd och som inte omfattas av utbildning eller står utanför arbetsmarknaden samt lyckats få köerna till verkstäderna avklarade. De höjda understödsanslagen under regeringsperioden har gjort det möjligt att snabbt utvidga det uppsökande ungdomsarbetet. År 2014 erbjöd 95 % av kommunerna tjänster inom uppsökande ungdomsarbete medan motsvarande siffra för år 2011 var 77 %. Likaså har antalet unga som nåtts och fått långvarigare stöd via det uppsökande ungdomsarbetet ökat varje år.

Ungdomsgarantin anses ha bidragit till i synnerhet en ökning av de ungas deltagande i yrkesinriktad utbildning och påverkat hänvisningen till tjänster för unga.

¹⁷ Antalet skolor 2012–2013 omfattar endast riksomfattande försöksprojekt medan uppskattningen för år 2015 utöver försöksprojekten (330 skolor) också inrymmer projekt (520 skolor) som via regionförvaltningen finansieras med anslag från UKM. Antalet elever 2012–2013 omfattar endast riksomfattande försöksprojekt medan uppskattningen för år 2015 utöver försöksprojekten (90 000 elever) också inrymmer projekt (130 000 elever) som via regionförvaltningen finansieras med anslag från UKM.

Tabell 43. Stärkande av de ungas sociala identitet

	2011 utfall	2012 utfall	2013 utfall	2014
Ungdomsverkstäder, andel av kommunerna	80 %	82 %	86 %	86 %
Unga (under 29 år) i verkstäderna	12 982	14 400	14 288	14 835
Arbetslösa unga (under 25 år), antal	31 600	31 993	44 200	50 400
Antal unga som nåtts genom uppsökande ungdomsarbete	10 041	14 614	16 627	18 000
Uppsökande ungdomsarbete, andel av kommunerna	77 %	87 %	93 %	95 %

7.8 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 44. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 043	3 037	2 825
Undervisnings- och kulturministeriet	278	292	292
Utbildningsstyrelsen	326	326	309
Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO	130	126	123
Studentexamensnämnden	21	25	27
Statliga allmänbildande och yrkesinriktade läroanstalter	931	919	924
Finlands Akademi	143	135	138
Arkivväsendet	236	240	242
Depåbiblioteket	19	22	24
Institutet för de inhemska språken	76	76	86
Besvärnämnden för studiestöd	9	10	10
Centret för konstfrämjande	111	106	100
Statens konstmuseum	230	230	-
Museiverket	293	299	292
Biblioteket för synskadade	48	51	55
Nationella audiovisuella institutet	87	90	88
Förvaltningsnämnden för Sveaborg	90	89	90
Institutet för Ryssland och Östeuropa	15	-	-

Tabell 45. Användning av budgetanslagen, mn euro

		2012	2013	2014
29.	UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	6 532,1	6 580,3	6 688,0
29.01.	Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom ansvarsområdet	113,8	122,7	127,1
29.10.	Allmänbildande utbildning	934,4	949,5	978,2
29.20.	Yrkesutbildning	727,0	734,8	731,9
29.30.	Vuxenutbildning	504,4	501,5	525,4
29.40.	Högskoleundervisning och forskning	2 750,5	2 762,5	2 735,0
29.70.	Studiestöd	847,2	842,6	863,0
29.80.	Konst och kultur	429,7	441,1	465,7
29.90.	Idrottsverksamhet	153,6	151,7	187,4
29.91.	Ungdomsarbete	71,5	73,9	74,3

8 Jord- och skogsbruksministeriet

8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Verksamhetsmålet för jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är att trygga produktionen av inhemska livsmedel och en hållbar användning av förnybara naturresurser samt att skapa förutsättningar för närings- och välbefinnande som bygger på dessa. Detta sker långt genom EU:s politikområden, lagberedningen, resultatstyrningen och utvecklingsåtgärderna. Under året fortsatte ministeriet arbetet med att bereda genomförandet av handlingsprogrammen som hänför sig till Europeiska unionens budgetperiod 2014–2020 och med att lindra de ekonomiska svårigheter som Rysslands importförbud medförde. Bioekonomin, politiken kring stora rovdjur och åtgärderna enligt den skogspolitiska redogörelsen (SRR 1/2014 rd) var frågor som fördes tydligt fram på det nationella planet. Förvaltningsområdets verk och institut arbetade med 2015 års strukturreformer.

Alla stora stödsystem för jordbruket och fiskerinäringen reformerades på EU-nivå och på den nationella nivån när EU:s nya budgetperiod började år 2014. Besluten om tillämpningen av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken som gällde EU:s direkta stöd samt förslagen till ändring av de nationella stödsystemen levererades till kommissionen år 2014. Jordbruksstöden bidrar till att trygga jordbruksproduktionens lönsamhet och att uppnå de övriga målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik med beaktande av kraven på miljö, djurhälsa och växtskydd.

Genom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020, som godkännts av kommissionen, främjar man bioekonomin och bedriver jordbruk på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. Med hjälp av programmet diversifierar man landsbygdsnärings- och förbättrar sysselsättningen genom att utveckla konkurrensförmågan, nytt företagande och företagets nätverk. Genom att stärka den lokala självinitierade verksamheten förbättrar man landsbygdens livskraft och livskvalitet. Utvecklingsprogrammets offentliga finansiering 2014–2020 uppgår till sammanlagt 8 265 miljoner euro, av vilken 2 360 miljoner euro kommer från EU.

Finlands operativa program som gäller Europeiska havs- och fiskerifondens programperiod 2014–2020 syftade till att reformera fiskerinäringen och uppnå tillväxt inom hela den blå bioekonomin. EU-finansieringen för programmet uppgick till över 74 miljoner euro och den nationella medfinansieringen till 66,5 miljoner euro. En kort sammanfattning av resultaten 2007–2013 finns i samband med var och en politiksektor.

Statsrådets skogspolitiska redogörelse (SRR 1/2014 rd) lämnades till riksdagen i februari. Redogörelsen innehåller en långsiktig vision och strategiska mål för vård och användning av skog samt de viktigaste åtgärdshelheterna. Den nationella skogsstrategin 2025 som bygger på redogörelsen och riksdagens ställningstagande till redogörelsen togs fram under slutet av året. Strategins mål handlar om att skapa en konkurrenskraftig omvärld för skoglig affärsverksamhet, reformera skogssektorn och använda skogar aktivt. Strategin tar på ett konkret sätt fram de viktigaste utvecklingsbehoven för kommande år, till exempel för att förbättra virkets marknadstillträde. Den virkesförädlande industrin berättade under året om stora nya investeringar och investeringsplaner. Värdet av investeringarna, om de realiseras, är cirka 1,5 miljarder euro och de ökar virkesanvändningen med omkring 10 miljoner kubikmeter årligen.

Statsrådets principbeslut om nya spetsområden för tillväxt togs i maj 2014. Beslutet åtföljdes av Finlands bioekonomiska strategi i vars beredning jord- och skogsbruksministeriet medverkade på ett synligt sätt. Omvärlden för bioekonomi blev gynn-sammare när medvetenheten om bioekonomin ökade i och med statsrådets principbeslut. Målet för strategin är att öka värdet av bioekonomin i Finland och skapa nya arbetstillfällen inom sektorn. Som bäst utreder man begränsningar som författningarna ställer för uppkomsten av ny affärsverksamhet. Målet är bland annat att göra tillståndsprocesserna smidigare.

När det gäller politiken kring stora rovdjur handlade det viktigaste projektet om att uppdatera förvaltningsplanen för varg. Arbetet skedde utifrån resultaten från en totalbedömning av politiken kring stora rovdjur i enlighet med regeringsprogrammet. En av åtgärderna i förvaltningsplanen för varg gällde enligt ministeriets förslag att tillåta stamvårdande jakt på grund av att vargpopulationen växt. Antalet skador av stora rovdjur började gå neråt under berättelseåret. Till följd av dimensionering av jakten och övriga särskilda åtgärder sjönk värdet av skador med närmare en miljon euro (cirka 10 %) jämfört med året innan. Värdet av skadorna var sammanlagt 7,6 miljoner euro. Skadorna ersattes fullt ut av statsmedel.

För att förbättra produktiviteten inledde man arbetet inom förvaltningsområdet för att göra stora omstruktureringar vid forskningsinstituten. Projektet för att inrätta Naturresursinstitutet gällde sammanslagning av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Skogsforskningsinstitutet, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet samt statistikframställningen vid jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral Tike. Ytterligare planerade man och genomförde ett projekt för att slå samman Geodetiska institutet med Lantmäteriverkets organisation och inrätta Centret för geografisk information. Båda projekten grundade sig på statsrådets principbeslut av 5.9.2013 om en totalreform av strukturerna och finansieringen av statens forskningsinstitut. Principbeslutet i verkar också stort på forskningsinstitutens ekonomi. Att skapa nya forskningsfinansieringsinstrument utifrån anslag som överförs från forskningsinstitutens moment för verksamhetsutgifter medför ett överskott på 20 miljoner euro stort anpassningsbehov för Naturresursinstitutet inom de närmaste åren. Reformen ökar verksamhetens finansieringsrisk.

Omorganiseringen inom skogsförvaltningen fortsatte. Efter reformen bygger verksamheten i enheten för offentliga tjänster vid Finlands skogscentral på landsomfattande processer i stället för 13 regionenheter. Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio ändrades till ett aktiebolag som ägs helt av staten.

8.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Ungefär 55 % av jord- och skogsbruksministeriets besparingskrav gällde jordbruket. Detta har direkta konsekvenser för jordbrukarnas inkomstnivå. Minskade resurser inom jordbruksförvaltningen försvårar arbetet med att sköta de lagstadgade uppgifterna, medför stora risker när det rör sig om att tillämpa stödsystemen och genomföra landsbygdens utvecklingsprogram fullt ut samt riskerar att orsaka förseningar vid utbetalningen av jordbruksstöd. Jord- och skogsbruksministeriet har försökt se till att uppgifterna och resurserna inom ministeriets förvaltningsområde i närings-, trafik- och miljöcentralerna samt regionförvaltningsverken är i balans. Största delen av jord- och skogsbruksministeriets ytterligare behov av resurser gäller ökad övervakning som följer av CAP2020-reformen. På grund av åtgärdsplanerna vid kommissionens

kontroller finns det också behov att förbättra övervakningskvaliteten. De kvantitativa och kvalitativa bristerna vid övervakningen leder till en stor risk för finansiella korrigeringar.

Även det internationella läget iverkade på att jordbrukets lönsamhet försvagades när Rysslands importbegränsningar stoppade livsmedelsexporten till Ryssland. Detta har ökat trycket att hitta nya kompenserande marknadsområden. Många livsmedelsexporterande företag hamnade i ekonomiska svårigheter, vilket återspeglades i jordbrukets producentpriser samt jordbrukets och fiskerinäringens lönsamhet. På Finlands krav och efter långa förhandlingar får finska mjölkproducenter 10,7 miljoner euro i EU-stöd för att lindra konsekvenserna av exportkrisen. I den andra tilläggsbudgeten för 2014 anvisades också 20 miljoner euro för att trygga jordbrukets och fiskerinäringens verksamhetsförutsättningar. Det fortsatta goda läget när det gäller livsmedelssäkerhet samt djursjukdomar och växtskadegörare bidrog också till exportmöjligheterna. Trots det extra anslaget riskerar den utdragna situationen att försvaga jordbrukets lönsamhet ytterligare.

Under hela regeringsperioden har det årligen tagits beslut om besparingar som rör verksamhetsutgifterna under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel och som inverkar på verkens och institutens verksamhet. Fram till år 2014 har verkens och institutens verksamhetsutgifter minskat med cirka 12 miljoner euro jämfört med år 2011. Den kontinuerliga minskningen av utgifterna har lett till samarbetsförhandlingar bl.a. i Livsmedelssäkerhetsverket som sade upp 33 personer.

På grund av klimatförändringen genomgår naturen och samhällsfunktionerna ovanligt snabba förändringar och riskerna för störningar till följd av extremt väder ökar. Statsrådet fattade ett principbeslut (20.11.2014) om en nationell plan för anpassning till klimatförändringen. Jord- och skogsbruksministeriet svarade för beredningen av planen. Planens mål är att det finska samhället har förmåga att anpassa sig till klimatförändringar och hantera de därtill hörande riskerna. Planen betonar betydelsen av förvaltningen och skyddet av vattenresurser eftersom de största effekterna av klimatförändringen för samhället är följd av en förändrad vattencirkulation.

8.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 46. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Utveckling av landsbygden		
Landsbygden utvecklas som en konkurrenskraftig boendemiljö och etableringsplats för företag.	God	Det har visat sig att landsbygden tål ekonomiska konjunktursvängningar och nya företag grundas fortfarande på landsbygden. Företagen är små och växer långsamt, men hållbart. Landsbygdsföretagen har överlevt lågkonjunkturen åtminstone lika bra som stadsföretagen. Några särskilda fattiga landsbygdsområden kan det inte heller identifieras. Turistnäringen i synnerhet i östra och norra Finland var tvungen att åter bedöma utvecklingsmöjligheterna år 2014.
En mer balanserad befolkningsutveckling, bättre sysselsättning och mångsidigare näringsverksamhet i glesbygden och på kärnlandsbygden.	Nöjaktig	Landsbygdsområdenas försörjningsgrad är fortsättningsvis svag och försvagas ytterligare i synnerhet i glesbygden. Sysselsättningsläget har försämrats på landsbygden i samma förhållande som i statsområdena. På den stadsnära landsbygden har sysselsättningsgraden varit högre än i andra områden, även stadsområden. Inkomsterna har utvecklats på samma sätt som i hela landet i genomsnitt. Nya bioekonomiska innovationer skapar tilltro för en ny slags användning av bioresurser och företagandet får också ett nytt underlag för tillväxt bl.a.

		när efterfrågan på närmat ökar. När andelen sysselsatta inom jordbruket minskar särskilt i västra och norra Finland, ökar andelen annat företagande och landsbygdens näringsstruktur blir mångsidigare. Ett viktigt sätt att inverka på uppnåendet av målet är åtgärderna i landsbygdens utvecklingsprogram 2007–2013 och 2014–2020 (speciellt för lokal landsbygdsutveckling och utveckling av näringar).
Jordbruk		
Jordbrukets lönsamhet tryggas och livsmedelskedjans konkurrenskraft förbättras, produktionen fortsätter i hela Finland	Nöjaktig	Förutom stöden påverkas jordbruksinkomstens storlek och produktions lönsamhet avsevärt av utvecklingen av jordbruksprodukternas försäljningsinkomster och produktionsinsatsernas prisutveckling, något som inte nämnvärt kan påverkas genom statsmaktens insatser. Världsmarknadspriserna bl.a. på spannmål, mjölk och griskött är rätt låga och Rysslands importförbud orsakade marknadsstörningar i synnerhet inom mjölksektorn. Effekterna av Rysslands importförbud lindrades med hjälp av extra anslag på nationell nivå och EU-nivå. Förhandlingarna med EU år 2014 resulterade i att Finland fick 10,7 miljoner euro i krisstöd. I den andra tilläggsbudgeten 2014 anvisade man dessutom 19,4 miljoner euro för att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar. Övrigt fortsatte man att tillämpa jordbrukets stödsystem från år 2013 inom ramen för anslaget. År 2014 slutfördes arbetet med att reformera de system med EU:s direktstöd och nationella stöd samt det stödsystem som ingår i Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland och som börjar gälla 2015. Produktionskvantiteterna av de viktigaste jordbruksprodukterna ligger på samma nivå som tidigare och produktionen har fortsatt i hela landet.
Produktion av högkvalitativa råvaror som den inhemska livsmedelskedjan behöver och produkter som möter konsumenternas förväntningar	God	Enligt undersökningen Suomi Syö sätter finska konsumenter värde på finsk mat, ser betydelsen av det inhemska jordbruket och den inhemska livsmedelsekonomin ur sysselsättningens och regionekonomin synvinkel samt upplever den inhemska produktionen som högkvalitativ, ren och passande för den finska smaken. Hälften av svarspersonerna önskar att råvarorna ska kunna spåras ända till gården. Värdesättningen och konsumtionen av eko- och närmat fortsätter att växa ytterligare. Dessa behov har man kunnat tillfredsställa bra. En av prioriteringarna för projekten för utveckling av matkedjan var spårbarhets- och ansvarssystemen. Ytterligare har finansiering beviljats för utveckling av kvalitetssystemen för svin-, nötkött-, fjäderfäkött-, spannmåls- och grönsakssektorn. År 2014 startades en EU-delfinansierad konsumentkampanj som gällde ett nationellt certifierat kvalitetssystem för primärproduktion av griskött. Försörjningsgraden inom den inhemska primärproduktionen har hållit sig på hög nivå när det gäller alla de viktigaste produktgrupperna. Närmats- och ekoprojekten skapade mervärde i matkedjan som möter konsumenternas förväntningar (se nästa mål). Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 erbjuder verktyg för att producera högkvalitativa råvaror och förädlade produkter samt för produktion som möter konsumenternas förväntningar och motsvarar deras värderingar. Konsumenterna förväntar att primärproduktionen är ansvarstagande. Detta har beaktats i åtgärderna i Lantbrukets klimatprogram som blev färdigt i november 2014.
Ökad produktion, förädling och konsumtion av eko- och närmat	God	Antalet mikroföretag och småföretag som producerar närmat för den lokala marknaden har ökat, likaså antalet specialaffärer som säljer närmat. Statistiken som gäller förädlingsvärdet blir färdig med ett års dröjsmål, men år 2013 växte mikroföretagens och småföretagens förädlingsvärde jämfört med året innan. Antalet ekogårdar har inte ändrats under de tre senaste åren. Detta innebär att andelen ekogårdar har växt i förhållande till alla gårdar. Andelen ekologisk areal har växt en aning jämfört med föregående år.
Jordbruksproduktionens näringsbelastning och jordbrukets utsläpp av växthusgaser minskar	God	Möjligheterna i EU:s landsbygdsförordning för att förbättra miljöns tillstånd har tillämpats brett i det nya programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Programmets åtgärder är planerade att möta de behov som identifierats i de nationella strategierna och genomförandeprogrammen kring miljö och klimatet. Programåtgärderna är också harmoniserade med förgröningsstödet inom systemet med direktstöd genom att förhindra dubbelfinansiering.

		Den uppföljande undersökningen om miljöstödet inverkan (MYTVAS 3) blev färdig under år 2014. Resultaten finns i jord- och skogsbruksministeriets publikation 3/2014. Undersökningens resultat visar att jordbrukets näringsbelastningspotential mätt med hjälp av näringsbalansen har minskat. Lantbrukets klimatprogram (Steg mot klimatvänlig mat) som blev klar i november innehåller åtgärder som ska minska klimatbelastningen och förbättra matsystemets anpassning till klimatförändringen och samtidigt ta hänsyn till konsumenternas förväntningar kring produktionsansvarsfullhet.
Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet		
Djurhälsan och växtskyddet samt säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser fortsätter att vara goda.	God	I säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser uppdagades inte stora avvikelser. Foderlagen ändrades bl.a. genom att utfärda bestämmelser om kraven på laboratorier som undersöker lagstadgade salmonellaprover. Djurhälsan och växtskyddet låg fortfarande på god nivå.
Djurens välbefinnande ligger på en fortsatt hög nivå och förbättras	God	Arbetet med totalreformen av djurskyddslagen har gått framåt. Övervakningen av djurskyddet har utvidgats i tvärvillkoren. Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 bidrar också till att främja produktionsdjurens hälsovård och välbefinnande. När det gäller ersättningar för djurens välbefinnande har man uppmuntrat till åtgärder som överskrider lagstiftningens minimikrav.
Antalet sjukdomsfall där smittan spridit sig till människor från livsmedel och djur minskar och förekomsten av främmande ämnen i livsmedel ligger på en fortsatt god nivå.	God	Ökningen av antalet allvarliga livsmedelsburna smittsamma sjukdomar har varit långsammare än tidigare. Antalet fall av smittsamma sjukdomar på grund av livsmedel har legat ungefär på samma nivå som under tidigare år. Allvarliga och omfattande epidemier har inte förekommit med undantag för epidemin som orsakades av obehandlad mjölk. Lagstiftningen om medicinsk behandling av djur reformerades. Avsikten var att bidra till kontrollerad användning av mediciner och samtidigt trygga en lämplig medicinsk behandling av djur. Arbetet med att genomföra handlingsprogrammet för hållbar användning av växtskyddsmedel har fortsatt med fokus på att bygga upp ett utbildningssystem, utbilda utbildare och producera utbildningsmaterial.
Märkningarna om ursprung och produktionsätt är tillförlitliga och konsumentinformationen om livsmedel och livsmedlens egenskaper förbättras.	God	Tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna började i december 2014. Man har deltagit aktivt i behandlingen av frågor som rör förordningens tillämpning och i synnerhet i debatten om ursprungsmärkningar på EU-nivå. Från den 1 april 2015 är det obligatoriskt att ange ursprungslandet för griskött, lamm- och getkött samt fjäderfäkött. Anslaget för utveckling av livsmedelskedjan har också använts för att uppdatera uppgifterna om de viktigaste produktgrupperna i databasen Fineli.
Fiskerihushållning		
Fiskerinäringen är konkurrenskraftig.	God	Enligt preliminär uppgift har produktionen och omsättningen fortsatt att växa. Utvecklingsstöden har väckt stort intresse och nya utvecklingsprojekt som siktar till tillväxt pågår.
Användningen av fiskresurser hålls inom kvoterna.	God	Användningen höll sig inom kvoterna. Det utfärdades nationella förordningar om reglering av och förbud mot fisket efter strömming och vassbuk för att kvoterna inte ska överskridas.
Naturens rekreationsanvändning		
Fisk- och viltstammar används hållbart och på många olika sätt.	God	De viktigaste fiskbestånden som nyttjas i ekonomiskt syfte mår bra. Totalfångsten är ca 170 miljoner kg fisk per år. Såväl fritidsfiskare som kommersiella fiskare fiskar med många olika fångstredskap. Bestämmelserna om fiske har ändrats under de senaste åren för att öka hållbarheten. Antalet fällda älgar var ca 40 000 djur, vilket var en aning fler än året innan. I vissa delar av landet var det tillåtet att jaga skogshönsfåglar utan begränsningar. Jakten efter stora rovdjur skedde hållbart inom ramen för högsta tillåtna bytesmängder som fastställdes utifrån stamuppskattningar. Jakten på jaktbara viltarter har i regel planerats så att jakten inte riskerar stammen. Man var dock tvungen att förbjuda jakten på sädgås för att stoppa minskningen i populationen.
Välbefinnandeeffekterna av naturens rekreationsanvändning stärks.	God	Antalet jägare låg på nästan samma nivå som året innan. Man har förbättrat jaktmöjligheterna bl.a. genom att gradvis slopa onödiga begränsningar när det gäller jakt på skogshönsfåglar på grund av mer detaljerade uppgifter. Med tanke på kommande år gav man en möjlig-

		het att jaga orre vintertid de åren då populationerna är stora. Antalet fritidsfiskare är fortsatt stort och servicen till fiskarna har utvecklats under de senaste åren. Antalet besök i statens friluftsområden var förenligt med målet, men sjönk med 4 % jämfört med rekordåret 2013.
Fisk- och viltstammar behåller livskraften.	God	Populationerna av de viktigaste jaktbara viltarterna var stabila. Vargpopulationen ökade påtagligt, lodjurstammen blev också en aning starkare. Minskningen i björnpopulationen avtog. Statusen för fiskbestånd är i huvudsak god. Regleringen av fisket efter de mest hotade arterna har skärpts under de senaste åren, det har också vidtagits saneringsåtgärder för att återuppliva dessa arter. Vissa av dem visar redan tecken på återhämtning.
De skador och konflikter som vilt orsakar är under kontroll.	God	Antalet skador av stora rovdjur på renar började minska med hjälp av jaktdimensioneringen samt vissa andra särskilda åtgärder. Älgar orsakade hälften färre skogsskador jämfört med året innan.
Jakt, fiske, viltvård och förvaltning av fiskresurser sker etiskt och ansvarsfullt.	God	Till följd av en effektivare jakt- och fiskeövervakning har tjuvjakten efter varg minskat och vargpopulationen börjat öka betydligt. Räv- och grävlingjakten är totalförbjuden under förökningstiden, varför jakten är mer etisk med tanke på djurskyddet. Ett intensivare samarbete inom jakt- och fiskeövervakningen har varit ett effektivt sätt att bekämpa tjuvjakt. Jakttider har ändrats med bättre beaktande av djurskyddsmässiga synvinklar. Fiskbeståndens naturliga fortplantning är ett strategiskt mål när det gäller förvaltning av fiskbestånd. Man har satsat på fiskeövervakningen genom att utveckla bestämmelser och kanalisera medel. Övervakningens synlighet och medvetenheten om fiskeföreskrifterna har förbättrats.
Renskötsel		
Verksamhetsförutsättningarna för en lönsam renskötsel förbättras.	God	Det djurspecifika stödet för renskötseln låg på samma nivå som året innan. Förutom stödet påverkas renskötselns lönsamhet betydligt av utvecklingen av försäljningsinkomsterna och produktionsinsatsernas priser, något som inte nämnvärt kan påverkas genom statsmaktens insatser. Producentpriset på renkött var rekordhøgt år 2014, produktionskvantiteten var däremot fortfarande låg.
Vattenhushållning		
God användbarhet och status hos vattnen.	God	Förvaltningsplaner realiserades, och behoven vid användningen av vattnen beaktades i utkasten till förvaltningsplaner. Vattnens användbarhet förbättrades genom 46 restaureringsprojekt samt översvämningsskyddet genom 26 projekt. Riskhanteringen och vattnens tillstånd förbättrades genom att utveckla vattenregleringen (17 projekt).
Översvämnings- och dammrisker är under kontroll.	God	År 2014 var lugnt med tanke på översvämnings- och dammsäkerheten. Det förekom kravis-, vår-, dagvatten- och höstöversvämningar, men stora skador undveks. Förslagen till planer för att hantera översvämningsrisker blev färdiga. Översvämningscentrets verksamhet startade bra. Det inträffade inte några hotande störningar i dammsäkerheten.
Säker och tillräcklig tillgång till rent vatten och vattentjänster.	God	Reformen av lagen om vattentjänster som trädde i kraft 1.9.2014 effektiviserar beredskapsplaneringen inom vattentjänster och kräver av vattentjänstverken att de är medvetna om de risker som gäller kvantiteten eller kvaliteten av det råvatten som verken använder samt om anläggningarnas skick.
Skogsbruk		
Den skogliga affärsverksamheten stärks och värdet av produktionen växer.	God	Nationella skogsstrategin 2025 som skapar förutsättningar för att stärka den skogliga affärsverksamheten, blev färdig. Den skogliga produktionens värde uppskattas ha hållit sig på samma nivå som året innan, vilket i det rådande ekonomiska läget kan betraktas som ett bra resultat.
Skogsbrukets lönsamhet förbättras.	God	Lönsamheten låg på samma nivå som år 2013, vilket i det rådande ekonomiska läget är ett bra resultat. Skogslagstiftningens ändringar bidrar till förbättring av skogsbrukets lönsamhet.
Skogarnas biologiska mångfald, miljöfördelar och effekter för välbefinnandet stärks.	God	Arbetet med att genomföra METSO-handlingsplanen fortsatte planenligt. Ytterligare fastställde Forststyrelsen ett skyddsområde på 14 784 ha via METSO. Ändringen av skogslagen bidrog till att stärka skogarnas miljöfördelar i vidsträckt område och öka antalet särskilt viktiga livsmiljöer som tryggs genom skogslagen.

Infrastruktur för fastigheter och geografisk information		
Systemen med fastighetsdata och topografisk data, som är samhällets grundläggande datalager, tryggar ett fungerande system för enskilt markägande samt kreditgivning och garanti och förvaltningen av och tillgången till information om fastigheter och terräng.	God	Systemen med fastighetsdata och topografisk data är välförvaltade, informationen har uppdaterats planenligt och samhället har haft tillgång till fungerande och mångsidiga informationstjänster. Genom fastighetsförrättningar har man sett till att fastighetsregistret överensstämmer med markägolet.
Den höga tillförlitligheten av informationen i lagfarts- och inteckningsregistret och bra tillgång till tjänster är tryggade.	God	Informationen i lagfarts- och inteckningsregistret har förbättrats då kvaliteten av gamla registeruppgifter har blivit bättre. Ansökningar om lagfarter och inteckningar har mottagits på Lantmäteriverkets alla 35 serviceställen.
Den information och de informationstjänster som gäller fastigheter och terräng är heltäckande, aktuella och tillräckligt högklassiga.	God	Fastighetsregistret och databasen för topografisk data täcker hela landet. Fastighetsregistret har uppdaterats regelbundet och databasen för topografisk data har uppdaterats enligt ett särskilt specificerat program. Nya nätinformationstjänster har utvecklats efter användarnas behov.
Organisationer som samlar in och uppdaterar geografisk information har tillgång till stödtjänster som främjar ett effektivt informations-sambruk och minskar onödig överlappande datainsamling.	God	För de organisationer som samlar in och uppdaterar geografisk information har producerats stödtjänster planenligt. Till stödtjänster hör både expertstöd och tekniska stödtjänster och komponenter.

8.4 Utveckling av landsbygden

Tabell 47. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter, HT 30	146,3	150,1	183,6			
- varav EU:s andel	63,9	69,2	84,6			
Kostnader för verksamheten ¹⁸	30,4	36,8	38,9	356	433	446
- Forskning och utveckling	6,4	6,0	4,6	91	85	61
- Förvaltning	24,0	30,8	34,3	265	348	385

Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013 har genomförts effektivt i hela landet. Genom utvecklingsprojekten har man förbättrat landsbygdens infrastruktur samt ökat landsbygdsföretagarnas kunskande och samarbete. Vidare har man förbättrat bl.a. unga deltagande- och hobby möjligheter på hembygden. Större helheter har handlat om utbildning och informationsförmedling i form av landsomfattande eller interregionala samprojekt. Bredbandsprojekt har gett långsiktiga effekter och förbättrat landsbygdsområdenas tillgänglighet och framtida möjligheter.

Projekten har också förbättrat företagens verksamhetsmöjligheter och omvärld. Regionerna har effektivt använt EJFLU:s (Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling) och de andra finansieringsinstrumentens resurser för att stärka regionernas starka sidor och minska problemen som de svaga sidorna har medfört.

En till företagsfinansiering riktad euro har bundit 2,7 euro privat finansiering för företagens utveckling och investeringar. I förhållande till den tillgängliga finansieringen har mest företagsfinansiering beviljats i västra Finland. Även i norra Karelen har ef-

¹⁸ Innehåller Forskningscentralens för jordbruk och livsmedels ekonomi, jord- och skogsbruksministeriets, Landsbygdsverkets, ministeriets informationstjänstcentraler samt närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter.

terfrågan varit stor. Närmast har det varit mikroföretag som beviljats finansiering. Endast en liten del av företagen har en koppling till lantbruk. Den relativa andelen flerbranschföretag av alla gårdar ligger dock nästan på samma nivå som tidigare. Maskinentreprenad och gårdsturism är de vanligaste flerbranschformerna. På naturresurser baserad företagsverksamhet är vanlig i synnerhet i glesbygder och på kärnlandsbygden, men servicebranschen utvecklar och utvidgar sig i alla områden. På landsbygden nära städer är möjligheterna till företagande fler och mångsidigare, vilket också förklarar den allt större utvecklingsskillnaden i förhållande till glesbygder och kärnlandsbygden. En ny sak är landsbygdsföretag som specialiserat sig på återvinning och återanvändning. Vid sidan av bioenergiföretag framträder dessa företag tydligast som bioekonomiaktörer.

För den största insatsen på lokal utveckling av landsbygden svarar de lokala Leadergrupperna. De har också varit ett stort stöd till nyetablerade företag.

Tabell 48. Företags- och projektstöd inom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013

	Allt totalt	Av vilken utvecklingsprojekt utgör	Av vilken företagsprojekt utgör
Antal projekt	17 270	5 834	11 436
Offentlig finansiering, mn euro	867,47	585,85	280,00
Privat finansiering, mn euro	880,12	125,80	754,32
Finansiering sammanlagt, mn euro	1 747,59	711,65	1 035,94

Arbetet med att ta fram Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 inleddes redan 2011 i brett samarbete. Programmet var bland de första programmen som godkändes av kommissionen 12.12.2014.

Tabell 49. Nyckeltal för landsbygdsutvecklingens samhälleliga effekter

	2010	2011	2012	2013	Mål 2013–2014
Ändring av invånartal, %					
Glesbygd	-1,10	-1,19	-1,22	-1,20	Minskningen blir långsammare
Kärnlandsbygd	-0,17	-0,23	-0,25	-0,39	Minskningen blir långsammare
Stadsnära landsbygd	0,68	0,78	0,71	0,46	Ändras inte
Arbetsplatser, % ¹⁹					
- Glesbygd					
Primärproduktion	15,4	15,2	14,9		Ändras inte
Förädling	21,4	21,7	21,3		Ändras inte
Tjänster	61,1	61,1	62,1		Växer
- Kärnlandsbygd					
Primärproduktion	12,3	11,9	11,8		Ändras inte
Förädling	28,5	28,7	28,1		Ändras inte
Tjänster	57,5	57,7	58,6		Växer
- Stadsnära landsbygd					
Primärproduktion	4,9	4,6	4,5		Ändras inte
Förädling	29,3	29,4	28,9		Ändras inte
Tjänster	64,0	64,1	64,9		Växer

¹⁹ Källa: Statistikcentralen, landsbygdsindikatortjänsten

8.5 Jordbruk

Tabell 50. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter, HT 30	2 036,6	1 904,4	1 978,7			
- varav EU:s andel	777,0	741,8	857,6			
Kostnader för verksamheten ²⁰	99,2	100,6	102,9	1 241	1 233	1 237
- Forskning och utveckling	26,4	27,1	28,4	392	384	355
- Förvaltning, rättsförvaltning, statistik	72,8	73,5	74,5	849	849	882

År 2014 försvagades lönsamheten en aning jämfört med tidigare år. Förutom stöden påverkas storleken av jordbruksinkomsten och produktionens lönsamhet betydligt av utvecklingen av försäljningsinkomsterna och produktionsinsatsernas priser, något som inte nämnvärt kan påverkas genom statsmaktens insatser. Jämfört med andra EU-länder hörde de finländska gårdarna till den svagaste tredjedelen i lönsamhetsklassificeringen. Företagsinkomsten enligt jordbrukets och trädgårdsodlingens totalkalkyl uppgick till 549 miljoner euro, vilket betyder en minskning på 82 miljoner euro jämfört med år 2013. Bokföringsgårdarna uppfyllde i medeltal 39 % av lönsamhetsmålet. Produktionens lönsamhet varierar driftsinriktnings- och gårdsspecifikt. Med undantag för trädgårdsodling har den ekologiska produktionens lönsamhet dock varit bättre än den sedvanliga produktionens.

Produktionskvantiteterna av de viktigaste produkterna motsvarade eller överskred den inhemska konsumtionen med undantag för produktion av nötkött och färskött samt råg, potatis och olje- och proteingrödor. Av den brukade jordbruksmarken användes cirka 11 % för annat än produktionsändamål.

Arbetet med reformen av systemet med EU:s direktstöd som sker år 2015 fortsatte på en mer detaljerad nivå. Ett meddelande om de nationella val som EU tillåter i stödssystemet lämnades till kommissionen.

Stöden för jordbrukets investeringar ingår i Programmet för utveckling av landsbygden i Fast landsfinland. Stödssystemet för gårdsinvesteringar och etablering i jordbruksbranschen fortsatte år 2014 med nationella medel enligt bestämmelserna för programperioden 2007–2013. Ett av målen är att förbättra primärproduktionens lönsamhet och konkurrenskraft bl.a. genom strukturutvecklingen och därigenom trygga produktionsnivån. Startstöd till unga jordbrukare beviljades ungefär dubbelt mer jämfört med tidigare år. Jordbruksinvesteringarna minskade däremot, varför stöd kunde beviljas för stödberättigande etablerings- och investeringsprojekt trots att utgifterna för startstöd växte.

Finska konsumenter är allt mer intresserade av matens ursprung och produktions sätt. Regeringens strategiska mål har varit att öka andelen när- och ekomat kraftigt. Jord- och skogsbruksministeriet har arbetat aktivt för att skapa system för spårbarhet och ansvarstagande. Tillämpningen av statsrådets livsmedelspolitiska redogörelse (SRR 6/2010 rd) har fortsatt bl.a. genom livsmedelskedjans åtgärdsprogram.

²⁰ Innehåller Forskningscentralens för jordbruk och livsmedelsekonomi, jord- och skogsbruksministeriets, Landsbygdsverkets, ministeriets informationstjänstcentralens samt närings-, trafik- och miljöcentralernas och landsbygdsnäringsnämndens uppgifter.

Under perioden 2007–2013 fick cirka 52 500 gårdar miljöstöd som uppgick till omkring 280 miljoner euro per år. Andelen jordbrukets specialmiljöstöd var cirka 55 miljoner euro av denna summa (380 000 ha). Andelen ekologisk areal ökade under hela programperioden till närmare 200 000 ha i slutet av perioden. Av alla husdjursgårdar fick ungefär fyra procent stöd för ekologisk produktion. Förbindelserna som gällde djurens välbefinnande och som var i kraft vid utgången av år 2013 förlängdes med ett år 2014 då 41 % av nötgårdarna och 76 % av svingårdarna hade anslutit sig till systemet. Under perioden 2007–2013 fick cirka 53 000 gårdar kompensationsbidrag som uppgick till omkring 420 miljoner euro per år.

Resultaten från den uppföljande undersökningen av inverkan av jordbrukets miljöstöd (MYTVAS3) visar att jordbrukets näringsbelastningspotential mätt med näringsbalansen har fortsatt att minska, vilket i första hand beror på en minskad användning av konstgödsel. Trots lägre näringsbalanser finns det indikationer på att näringsämnen i stallgödsel från koncentrerad husdjursproduktion blir ett större problem än tidigare. Det grundläggande problemet med jordbrukets näringsbelastning är just att husdjursproduktionen och växtodlingen är separerade. Uppföljningen av miljöstödsåtgärdernas effekter fortsätter under programperioden 2014–2020.

Tabell 51. Nyckeltal för jordbrukets samhälleliga effekter

	Utfall 2012	Utfall/ uppskattning* 2013	Mål 2014	Preliminär uppgift 2014
1. Att trygga jordbrukets lönsamhet				
- Lantbruksinkomst (på övergrip. nivå), mn euro ²¹	755	631	ökar	549
- Bokföringsgårdarnas lantbruksinkomst, euro/gård ²¹	21 900	17 900	ökar	17 600
- Lönsamhetskoefficient ²²				
- goda, gårdar ²³	0,83	0,79	ökar	0,76
- medelvärde, gårdar	0,47	0,40	ökar	0,39
- svaga, gårdar ²⁴	-0,06	-0,31	ökar	-0,39
2. Produktion av råvaror				
- Självförsörjning %				
- mjölk, flytande	93	94	enligt efterfrågan	95
- nötkött	79	82	oförändrad	80
- griskött	99	100	enligt efterfrågan	99
- fjäderfäkött	105	105	enligt efterfrågan	102
- ägg	111	115	enligt efterfrågan	114
- odlingsareal för råg, ha	21 400	12 300	växer	23 900
- odlingsareal för foderspannmål (foderkorn/havre/blandspannmål), ha	781 000	831 000	oförändrad	798 600
- odlingsareal för proteingrödor, ha	19 600	23 100	växer	28 000
3. Eko- och närmät				
- Ekologisk åkerareal, %	8,7	9,0	växer	9,5

²¹ Lantbruksinkomsten på övergripande nivå beskriver alla gårdars (år 2013 ca 54 400) ekonomiska läge och de övriga nyckeltalen i punkt 1 bokföringsgårdarnas (ungefär 39 000 största gårdar) ekonomiska läge.

²² Lönsamhetskoefficienten visar hur stor del av lönekravet för eget arbete och räntekravet på eget kapital lantbruksinkomsten täcker. Till exempel lönekravet för eget arbete som satts som mål enligt MTT:s lönsamhetsuppgifter var 14,5 euro 2012, 14,9 euro år 2013 och 15,2 euro år 2014. Räntekravet på eget kapital var ca 5,7 % år 2012 och 4,7 % år 2013 och 2014.

²³ Gruppen goda gårdar är bildad av gårdar med bästa årliga lönsamhet på det sättet att 10 % av det bästa vikta gårdsmaterialet har lämnats bort och för 20 % av de näst bästa gårdarna har räknats en genomsnittlig lönsamhetskoefficient. Gruppen svaga gårdar har bildats enligt samma princip.

²⁴ Uppgifterna: Statistikcentralens statistik över verksamhetsställen

- Antal ekologiska husdjursgårdar	759	814	ökar	>850
- Antal ekolivsmedelsproducenter	624	621	ökar	>630
- Mikro- och småföretag inom livsmedelsbranschen				
- antal	2 722	2 797	ökar	2 815
- produktionens förädlingsvärde, mn euro ²⁴	629,0	661,7	växer	>661,7
4. Att minska näringsbelastningen				
- Landsomfattande kvävebalans, kg N/ha ²⁵	46,7	44,4	sjunker	sjunker
- Landsomfattande fosforbalans, kg P/ha	3,7	3,7	sjunker	sjunker
- Jordbrukets utsläpp av växthusgaser, miljon ton CO2/ekv ²⁶	5,7	5,7*	minskar	<5,7
- Utsläpp av växthusgaser från jordbrukets markanvändningssektor, miljon ton CO2/ekv ²⁷	6,8	6,8*	minskar	<6,8

8.6 Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet

Tabell 52. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter, HT 30	6,2	5,2	6,4			
Kostnader för verksamheten ²⁸	90,1	92,2	88,9	977	1 029	1 006
- Forskning	8,2	9,3	7,5	109	122	91
- Riskbedömning, övervakning och kontroller, förvaltning	81,9	82,9	81,4	868	907	915

Djurhälsan var fortsatt god och inga allvarliga eller lättspredliga djursjukdomar påträffades. Allmänt sett låg livsmedelssäkerheten på en fortsatt hög nivå. Afrikansk svinpest, som spred sig i Ryssland och de baltiska länderna, även i Estland där sjukdomen påträffades hos vildsvin, riskerade att förstöra det goda hälsoläget. För att bekämpa spridningen av pesten till Finland effektiviserade man beredskapen. Arbetet med att bekämpa aviär influensa fortsatte genom att man tillämpade bestämmelser om att fjäderfä ska hållas inomhus under fåglarnas vårflytt. För att hindra spridningen av rabies fortsatte man med att sprida ut vacciner vid den sydöstra gränsen. Även växtskyddsläget låg allmänt sett på god nivå, trots att häckvast fytoplasma klassificerades som en permanent växtskadegörare.

Djurens välbefinnande står fortsatt i centrum bland allmänheten. Arbets- och styrgruppen som bereder totalreformen av djurskyddslagen fortsatte arbetet. Övervakningen i anslutning till djurens välbefinnande genomfördes genom att de djurskyddsinspektioner som EU förutsätter företogs på nötgårdar, svingårdar, fjäderfågårdar, pälsdjursfarmer och på får- och getgårdar. Särskilt fokuserades inspektionerna på gårdar med suggor. Utöver dessa inspektioner som baserar sig på slumpmässigt urval utfördes inspektioner på grund av misstanke och anmälan. Vidare gällde i n-

²⁵ Kväve- och fosforbalansen beskriver skillnaden mellan den mängd näringsämnen som kommer från de insatser som använts på en åkerhektar och som är bunden i slutprodukterna (sifferuppgifter MTT).

²⁶ Till jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser räknas metanutsläppen från husdjurens matsmältning och gödselhanteringen samt utsläppen av dikväveoxid från gödselhanteringen och odlingsmarken (sifferuppgifter Statistikcentralen).

²⁷ Utsläpp av växthusgaser från jordbrukets markanvändningssektor (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) är koldioxidutsläpp från jordbruksmark, obrukad jordbruksmark och kalkning (sifferuppgifter Statistikcentralen).

²⁸ Innehåller Livsmedelssäkerhetsverkets, Forskningscentralens för jordbruk och livsmedelsekonomi, jord- och skogsbruksministeriets, ministeriets informationstjänstcentral, regionsförvaltningsverkens samt närings-, trafik- och miljöcentralernas besvärsmånds uppgifter.

spektionerna verksamhet som kräver tillstånd eller iakttagandet av de s.k. tvärvillkoren. Produktionsdjurens hälsovård och välbefinnande främjas också med hjälp av välbefinnande- och rådgivningsåtgärderna i Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland.

Säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser, till exempel foder, gödsel-fabrikat, växtskyddsmedel och utsäde, behöll den höga nivån.

Allmänt sett låg livsmedelssäkerheten på en fortsatt hög nivå. Konsumentinformationen om livsmedlens sammansättning och egenskaper förbättrades när man började tillämpa den reviderade EU-lagstiftningen i december 2014. När det gäller livsmedelsburna sjukdomar orsakade bakterien *Yersinia pseudotuberculosis* den hittills största epidemin som spred sig via obehandlad mjölk.

Riksdagen godkände en redogörelse om livsmedelssäkerhet (SRR 5/2013 rd) på våren 2014. Utfallet av åtgärderna i redogörelsen följs upp av den livsmedelspolitiska delegationen.

Tabell 53. Nyckeltal för livsmedelssäkerhetens och -kvalitetens samhälleliga effekter

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Farliga eller lättspredliga djursjukdomar, antal	2	2	0	0
Farliga växtskadegörare, nya etablerade, antal	1	0	0	1
Konstaterade fall av livsmedelsburna sjukdomar hos människor, antal				
- de vanligaste sjukdomsalstrarna, inhemska	2 220	1 839	-3 %	2 000
- de allvarligaste sjukdomsalstrarna	92	161	-3 %	170
Förekomst av salmonella				
- hos livsmedelsproducerande djur och i livsmedel, %	under 1	under 1	under 1	under 1
- i foder för livsmedelsproducerande djur	0	under 0,5	0	0
Problem som upptäckts vid kontroll av främmande ämnen i livsmedel, %	under 0,5	under 0,5	under 0,5	under 0,5
Kontroller av lokaler (OIVA), objekt som nått bästa nivå, %	-	82,4	85	86 ²⁹
Andel kontrollerade lokaler som uppfyller kraven på, %				
- märkning av livsmedel	95	-	över 97	89
- märkning vid EU-kontroller av produktionsdjur	52	54	över 63	57
- välbefinnande vid EU-kontroller av produktionsdjur	75	70	över 80	77
- utsädeshandel	över 95	97	över 95	99,5
- gödselpreparat	98	98	över 94	99,2
- växtskyddsmedel	över 95	över 95	över 95	93
- ekologisk livsmedelskedja	över 95	96	över 95	97,1
- genmodifierade produkter	98	100	över 85	89
- foder	99	99	99	99,6
Tillgång till veterinärhjälp i brådskande sjukdomsfall	under 12 h	under 12 h	under 12 h	under 12 h

²⁹ Kontrollerade lokaler som vid OIVA-kontroller fått ett betyg på de bästa nivåerna (A och B).

8.7 Fiskeri-, vilt- och renhushållning

Tabell 54. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter, HT 30	43,5	48,8	44,3			
- av vilken EU:s andel	5,0	6,5	4,2			
Kostnader för verksamheten ³⁰	38,0	38,4	38,4	427	423	410
- Forskning och utveckling	11,6	10,4	10,0	124	110	100
- Förvaltning, vattenbruk, bedömning av fisk- och viltresurser	26,4	28,0	28,4	303	313	310

Det operativa programmet för fiskerinäringen i Finland 2007–2013 slutfördes i huvudsak under berättelseåret. Av programperiodens totalfinansiering har använts 18 miljoner euro för stöd för fiskförädlings- och fiskpartihandels investeringar och sektorn har växt betydligt. För företagsinvesteringar i vattenbruket har beviljats över tio miljoner euro. En modern vattencirkulationsodling har ökat och samtidigt har man börjat odla nya arter. Den viktigaste stödformen för det kommersiella fisket i havsområdet har varit det så kallade sältoleransstödet. I detta stöd betalas 13 miljoner euro under hela programperioden. Vidare har man genomfört utvecklingsprojekt som har lett till att man börjat använda sälsäkra fångstredskap. Fångsten från kustfisket har ökat avsevärt under programperioden, i synnerhet när det gäller fisket med ryssja, trots att antalet fiskare har fortsatt att minska. I insjöfisket har man finansierat såväl allmännyttiga som privata projekt, vilket har resulterat i en positiv utveckling vad gäller antalet fiskare, fångstmängden och värdet av fångsten.

År 2014 utnyttjade kommersiella fiskare fiskemöjligheterna i havsområdet inom ramen för de kvoter som EU-rådet fastställt för Finland. Bestånden av strömming är väldigt starka och kvoterna rekordstora. De kommersiella fiskarnas totala havsfångst var igen alla tiders största, dvs. sammanlagt 148 miljoner kilogram.

Producentpriserna för strömming och vassbuk har i genomsnitt legat på 2013 års nivå, men särskilt priset på matströmming varierade stort. Effekterna av Rysslands-sanktionerna gällde mest just export av strömming. Vid kustfisket var priserna lägre än året innan. Fiskförädlingsföretagens omsättning har fortsatt att växa, likaså importen av fisk från utlandet. Stöd enligt Europeiska fiskerifondens operativa program användes fortfarande för att förbättra konkurrenskraften och omvärlden för hela fiskerinäringen.

Regeringens proposition med förslag till ny lag om fiske överlämnades till riksdagen under året. Målet med reformen är att bidra till fiskarnas naturliga fortplantning och skapa ett nytt informationsbaserat regleringssystem för en hållbar användning och förvaltning av fiskresurserna. Lagbestämmelserna förenklar också fiskelicenssystemet, stärker regional delaktighet, gör olika aktörers roller klarare och ökar samarbetet mellan aktörerna.

Vargpopulationen ökade under året från 140–155 till cirka 220–245 vargar. Sedan år 2010 har björnstammen minskat med ungefär 30 %, varför fångstmängden sänktes för att vända nedgången. På grund av en kraftig jakt avstannade tillväxten av lodjurstammen betydligt, men börjande ännu inte minska. Järvpopulationen blev en aning starkare.

¹³ Innehåller Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets, jord- och skogsbruksministeriets, Landsbygdsverkets, ministeriets informationstjänstcentrals samt närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter

En plan för förvaltning av älg fastställdes. När det gäller målsättningen för stammen övergår man till att fastställa älgshushållningsspecifika mål under ledning av de regionala vilttråden. Minskningen i populationen ledde till att antalet älgskador 2014 var färre än tidigare. År 2014 fälldes cirka 40 000 älgar, vilket är något fler än föregående år. Populationerna av skogshönsfåglar minskade med cirka 25 % jämfört med året innan då man begränsade jakttiderna i vissa delar av landet. För att stoppa nedgången i sädgåspopulationen förbjöd man jakten totalt. Värde av viltfångsten höll sig kvar på samma nivå som året innan.

Inom renskötseln fortsatte producentpriset på kött att utvecklas gynnsamt. Lönsamheten var ändå låg på grund av svåra naturförhållanden och ett svårt rovdjursläge. I det norra renskötselområdet minskade antalet livrenar även om antalet fortfarande var överstort i vissa enskilda renbeteslag.

Tabell 55. Nyckeltal för fiskeri-, vilt- och renhushållningen

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Värde av fiskeavgifter som staten insamlat, mn euro	9,4	9,6	10,0	9,6
Antal jägare, personer	308 700	308 700	311 000	306 500
Skador av stora rovdjur, mn euro	7,33	8,50	6,9	7,6
Skador av hjortdjur, mn euro	1,5	1,5	2,0	0,7
Antal livrenar, tusen	199,8	192	200	187
Antal slaktrenar, tusen	104,0	91	ca 100	72
Antal renägare, personer	4 600	4 530	ca 4 000	4 470
Renköttets producentpris, euro/kg	7,00	7,40	>7,00	8,70

8.8 Vattenhushållning

Tabell 56. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter	21,0	21,3	19,7			
Kostnader för verksamheten ³¹				265	358	323

År 2014 var ett lugnt år för översvämnings- och dammsäkerheten jämfört med år 2012 och 2013. Översvämningsskadorna var färre än under de tidigare åren. Vattenhushållningens resurser avsattes för att hantera översvämningsrisker och att säkra vattentjänsterna i särskilda situationer. Tilläggsanslag användes särskilt för att reparera skador som översvämningar orsakade på statens vattenkonstruktioner samt för förbättringsarbeten i översvämningsdrabbade områden. Verksamhetens fokus låg på hållbar användning av vattenresurser, främjande av näringar och välbefinnande samt riskhantering. Det nationella programmet för avloppssystem genomfördes och med hjälp av vattentjänststöderna anslöt sig 5 200 hushåll till ett vatten- och avloppsnät. För att genomföra strategierna för vattenrestaurering och fiskvägar bidrog man enligt förvaltningsplanerna till vattenrestaureringsprojekt som bygger på lokalt ansvarstagande och förbättring av näringsverksamhetens förutsättningar.

Arbetet i översvämningsgrupperna som tillsatts som samarbetsorgan för områden med betydande översvämningsrisker gick vidare och förslagen till hanteringsplaner för alla 21 översvämningsriskområden i Finland blev färdiga. Finlands miljöcentralers

¹⁴ Innehåller jord- och skogsbruksministeriets, Finlands miljöcentralers och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter.

och Meteorologiska institutets gemensamma översvämningscenter inledde verksamheten vid ingången av år 2014. Centret har svarat för landsomfattande översvämningsprognoser och -varningar samt för informationen och det därtill hörande utvecklingsarbetet.

Lagen om upphävande av lagen om ersättning av skador som förorsakats av exceptionella översvämnings (1001/2011) trädde i kraft 1.1.2014. Mot skador på byggnader och lösöre som havs- och dagvattenöversvämnings samt översvämnings i vattendrag orsakar kan man skydda sig genom försäkringar.

Ytterligare reviderade man år 2014 lagen om vattentjänster tillsammans med markanvändnings- och bygglagen. Ändringarna började gälla 1.9.2014. Lagändringarna rörde bl.a. bestämmelserna om vattentjänstverkens verksamhetsområden, ett vattentjänstverks skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet, avloppshantering av dagvatten, skyldighet att ansluta fastigheter till vattentjänstverkets vatten- och avloppsledningsnät samt bestämmelserna om kund- och konsumentskydd. Projektet för att utveckla vattentjänsternas informationshantering fortsatte under året planerligt. Arbetet med att testa systemet kan således inledas i början av år 2015 och systemet tas i bruk vid ingången av år 2016. Det ska skapas ett informationssystem som ger myndigheter information om vattentjänsterna och som också kan användas av vattentjänstverken och övriga intressentgrupper.

8.9 Skogsbruk

Tabell 57. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter, HT 30	149,9	136,9	131,2			
Kostnader för verksamheten ³²	63,3	61,2	61,4	753	720	692
- Forskning och utveckling	47,9	46,2	46,6	576	558	534
- Förvaltning, statistik	15,4	15,0	14,8	177	162	158

I februari lämnade statsrådet den skogspolitiska redogörelsen (SRR 1/2014 rd) till riksdagen. En nationell skogsstrategi 2025 som bygger på redogörelsen och riksdagens ställningstagande till den togs fram under slutet av året.

Arbetet med totalrevidering av skogslagstiftningen fortsatte år 2014. Den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk reformerades, likaså Finlands skogscentrals organisation. Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio ombildades till ett statsägt aktiebolag 1.1.2015. Omstruktureringen av Forststyrelsens funktioner fortsatte enligt konkurrenslagstiftningens krav.

Virkeshandeln minskade en aning jämfört med året innan. Enligt prognosen kommer avverkningsmängden av gagnvirke att ligga ungefär på 2013 års nivå. Enligt marknadsparterna var virkesmarknadsläget gynnsamt.

Finlands rika och växande skogstillgångar tillåter även större investeringar som ökar industrins virkesanvändning och avverkningar. Den årliga skogstillväxten är cirka 100 miljoner kubikmeter och den största hållbara avverkningsmöjligheten cirka 70 miljoner kubikmeter. När man avverkat i medeltal 53 miljoner kubikmeter gagnvir-

³² Innehåller Skogsforskningsinstitutets, jord- och skogsbruksministeriets och Landsbygdsverkets uppgifter.

ke under de senaste åren, ökar Finlands virkesreserv varje år. Enligt prognoserna kommer bruttorotprisinkomsten från privatskogar inte att ändras. Skogsbrukets hektarspecifika rörelseresultat kommer förmodligen att stiga till närmare 100 euro/ha. På 2000-talet har bruttoinkomsten legat vid cirka 1,5–1,7 miljarder euro/år och rörelseresultatet vid 100–120 euro/ha.

Användningen av skogsflis inom energiproduktionen har växt under de senaste åren i enlighet med målet för förnybar energi, trots att tillväxttakten var långsammare år 2014. Användningen av skogsflis låg vid 8,7 miljoner kubikmeter. Utvecklingen påverkades av skogsflisens försvagade riskkonkurrensförmåga jämfört med fossila bränslen samt osäkerheten kring stödmekanismerna för förnybar energi. För drivning av energivirke beviljades fortsatt stöd med stöd av lagen om hållbart skogsbruk (kemma). Systemet med stöd för klenvirke infördes inte.

Under berättelseåret uppgick stödet för skogsvårds- och grundförbättringsarbeten i privata skogar enligt lagen om finansiering av ett hållbart skogsbruk till sammanlagt 69,5 miljoner euro. Statligt stöd användes mest för vård av ungskog och för att förbättra tillvaratagandet av energivirke. De arbeten som staten stödjer hade under berättelseåret en direkt sysselsättande effekt på över 3 000 årsverken.

Genomförandet av METSO-handlingsplanen fortsatte framgångsrikt. Miljöstödsavtal ingicks med skogsägare om ett något över 4 000 ha stort område, vilket var klart över målet (3 500 ha) och dubbelt så stort som året innan. Antalet pågående naturvårdsprojekt var cirka 50.

Under året fortsatte det aktiva arbetet att inverka på EU:s skogsfrågor. De fokuserade områdena handlade särskilt om att påverka rådets slutsatser om EU:s skogsstrategi samt utarbetandet av skogsstrategins genomförandeprogram som bl.a. innehöll ett arbetsgruppsarbete för att ta fram kriterier för ett hållbart skogsbruk. Vidare påverkade man på flera initiativ som handlade om skogsbiomassans konkurrensförmåga samt på behandlingen av klimat- och energifrågor så att Finlands synpunkter och det nationella intresset blev väl iakttagna i dessa processer.

Tabell 58. Nyckeltal för skogsbrukets samhällsliga effekter

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Förhands- uppgift 2014
1) Skoglig affärsverksamhet stärks					
- Användningen av skogsflis, milj. m ³	7,5	8,3	8,7	10,0	8,7
2) Skogsbrukets lönsamhet förbättras					
- Höjning av mängden avverkat gagnvirke på nivån för hållbara avverkningsmöjligheter, miljoner m ³	52,1	51,0	56,4	55,0	56,2
- Privatskogsbrukets rörelseresultat, euro/ha	87,8	80,3	98,8	100	98,3
- Vård av ungskog, 1 000 ha/år	235	219	213	245	220
3) Skogarnas biologiska mångfald, miljöfördelar och effekter på välbefinnandet ökar					
- METSO-handlingsplanens åtgärder i privatskogar, ha (kumul.)	34 618	38 588	42 681	49 000	48 177

8.10 Infrastruktur för fastigheter och geografisk information

Tabell 59. Resursanvändningen inom politiksektorn

	Mn euro			Årsv.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Överföringsutgifter, HT 30	4,5	5,0	5,0			
Kostnader för verksamheten ³³	134,2	130,7	131,3	1 873	1 800	1 737
- Fastighetsförrättningar, inskrivningsärenden, digitalt material, fastighetsregister, ägoregleringar, geodetisk forskning						
Intäkter från verksamheten	79,9	77,5	77,0			

Sektorn har till uppgift att i anslutning till det nationella basregister systemet sköta datalager som gäller fastigheter och terräng och ta hand om underlaget för nationell geografisk information. Lantmäteriverket, som är en central aktör inom sektorn, fick en ny organisation 1.1.2014. Då bildades landsomfattande verksamhetsområden för både produktionen och kundservicen. Denna reform gav resultat redan år 2014, vilket syntes i att produktiviteten och servicen förbättrades och regionala skillnader i servicenivån minskade.

Den ekonomiska lågkonjunkturen minskade efterfrågan på avgiftsbelagda tjänster. Trots detta uppfyllde prisutvecklingen av förrättningsproduktionen och utvecklingen av inskrivningsavgifterna målet. För rättningsproduktionens prisutveckling påverkades av reformen av förrättningsavgifterna som skapade en helhetsservice för kunden i fråga om styckningsförrättningar. Efterfrågan på material var livlig eftersom man öppnat datalager och utvecklat nya tjänster. Stödtjänster i samband med infrastrukturen för geografisk information tillhandahölls enligt planerna.

Tabell 60. Nyckeltal för lantmäteriet

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
Aktualitetsindex för terrängdatabasen, %	97	99	98	99
Lönsamhetsindex för omarbetning av fastighetsregistret, %	82	88	93	93
Förrättningsproduktionens prisutveckling	96,5	97,2	102,8	102,1
Inskrivningsavgifternas utveckling	96,5	97,4	96,7	96,1
Avstyckningarnas längd, månader	6,9	7,1	6,0	5,1
Behandlingstid för lagfarter, dagar	31	69	39	51

³³ Innehåller Lantmäteriverkets, Geodetiska institutets och jord- och skogsbruksministeriets uppgifter.

8.11 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 61. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	5 028	4 928	4 787
Jord- och skogsbruksministeriet	296	291	283
Ministeriets informationstjänstcentral	199	202	198
Landsbygdsverket	205	206	214
Besvärnämnder	8	9	6
Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi	767	751	733
Livsmedelssäkerhetsverket	715	733	715
Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet	273	272	265
Skogsforskningsinstitutet	704	668	641
Lantmäteriverket	1 781	1 713	1 639
Geodetiska institutet	81	84	92

Tabell 62. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
30.	JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 713,3	2 587,4	2 671,8
30.01.	Förvaltning	97,4	102,5	102,0
30.10.	Utveckling av landsbygden	145,6	150,0	183,5
30.20.	Jordbruk	2 066,0	1 937,9	2 006,4
30.30.	Livsmedelssäkerhet och -kvalitet	53,3	54,3	52,5
30.40.	Fiskeri-, vilt- och renhushållning	62,4	67,7	60,4
30.50.	Vattenhushållning	31,4	33,4	33,5
30.60.	Skogsbruk	190,4	172,8	166,7
30.63.	Forststyrelsen	5,8	6,4	6,4
30.70.	Infrastruktur för fastigheter och geografisk information	61,0	62,4	60,4

8.12 Forststyrelsen

Affärsverket Forststyrelsen består av Forststyrelsens affärsverksamhet och naturtjänster som sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Till koncernen Forststyrelsen hör också Forststyrelsens dotterbolag (Fin For elia Oy, Siemen For elia Oy och M H-Kivi Oy), Nuuksiokeskus Oy och Kiinteistö Oy Järviluonnon keskus som arbetar med naturtjänster.

Grundkapitalet i nom Forststyrelsens affärsverksamhet sänktes med 10,8 miljoner euro. Anledningen därtill var METSO-handlingsplanen och inrättandet av Teijo nationalpark, varför man bokförde en gendom på balansräkningen för offentliga förvaltningsuppgifter, cirka 13 300 ha. Forststyrelsen understödde Finlands skogsstiftelse med 200 000 euro i form av avgifter för säljfrämjande åtgärder.

Forststyrelsens investeringar uppgick till 14,9 miljoner euro. Maximisumman som riksdagen hade fastställt var 20 miljoner euro. Investeringsförbindelserna var sammanlagt 4,2 miljoner euro, medan riksdagen hade fastställt en maximisumma på 25 miljoner euro. Forststyrelsen har inte långfristiga lån. Forststyrelsen gick i borgen för dotterbolagens lån, summan var 2,5 miljoner euro. Riksdagen hade beviljat en borgensfullmakt på 20 miljoner euro. Forststyrelsen gav säkerheter för sin verksamhet upp till 0,4 miljoner euro.

Affärsverksamhet

Forststyrelsens resultatmål har ställts så att de samhälleliga skyldigheter som enligt lag hör till Forststyrelsen går att fullgöra. Till följd av skyldigheterna och på grund av naturens biologiska mångfald, rekreationsanvändning, renskötsel och samekulturens behov är användningen av skog begränsad på ett 541 500 hektar stort skogsmarksområde som berörs av kravet på avkastning. Totalarealen, som berörs av de samhälleliga skyldigheterna, minskade med 3 000 ha mellan åren 2013 och 2014. Den kalkylmässiga insatsen till följd av de samhälleliga skyldigheterna uppgick till sammanlagt 45 miljoner euro (biologisk mångfald 31 miljoner euro, rekreationsanvändning 11 miljoner euro, renskötsel 1 miljon euro, samekultur 2 miljoner euro). Cirka 13 000 ha av Forststyrelsens ekonomiskogar omvandlades till skyddsområden i samband med METSO-handlingsplanen.

Resultatet av Forststyrelsens affärsverksamhet var 116,7 miljoner euro år 2014, vilket blev under jord- och skogsbruksministeriets resultatmål på 118 miljoner euro. Affärsverksamhetens resultat motsvarade en avkastning på 4,8 % på det investerade kapitalet, vilket underskrider det intäktskrav på 5,0 % som ställts som mål för regeringsperioden. Avsikten är att av 2014 års resultat och vinsten från tidigare år bokföra 110 miljoner euro som intäkt i statsbudgeten. Det preliminära målet var 120 miljoner euro.

Tabell 63. Nyckeltal för Forststyrelsens affärsverksamhet

	2012		2013		2014	
	Affärsverket ³⁴	Koncernen ³⁵	Affärsverket	Koncernen	Affärsverket	Koncernen
Omsättning, mn euro	345,6	377,9	346,7	370,0	343,2	355,0
Balansräkning	2 719	2 731	2 715	2 724	2 678	2 693
Årsverken	1 115	1 267	1 065	1 204	979	1 098
Räkenskapsperiodens resultat, mn euro	114,2	115,1	116,1	118,4	116,7	116,9
Avkastning på investerat kapital, %	4,6	4,6	4,8	4,7	4,8	4,7
Investeringar av omsättningen, %	4	4	3	3	4	4
Soliditet, %	98	98	98	98	98	98
Intäktsföring i statsbudgeten, mn euro (av affärsverksamhetens resultat föregående år)	110		120		130 ³⁶	

Forststyrelsen fortsatte att sälja mark år 2014. Försäljningen gällde i huvudsak separata skogsskiften som är oändamålsenliga med tanke på skogsbruket. Överlåtelsevinster i samband med fast egendom och övriga intäkter uppgick till sammanlagt 34,9 miljoner euro.

Offentliga förvaltningsuppgifter

Jämfört med föregående år steg de totala bruttoutgifterna för de offentliga förvaltningsuppgifterna med 3,6 miljoner euro till 65,4 miljoner euro. Arbetsinsatsen ökade

³⁴ Affärsverket: Skogsbrukets verksamhet samt försäljning och utarrendering av mark

³⁵ Koncernens affärsverksamhet: affärsverkets affärsverksamhet och dotterbolag

³⁶ Innehåller extra intäktsföring på 10 miljoner euro i enlighet med planen för de offentliga finanserna som fastställdes av statsrådet 3.4.2014.

med 45,8 årsverken till 623,8 årsverken. Av utgifterna utgjorde miljöministeriets basfinansiering 35,7 miljoner euro, jord- och skogsbruksministeriets andel var 7,3 miljoner euro.

Följande tabell visar fördelningen av ministeriernas bas- och totalfinansiering per process.

Tabell 64. Naturtjänsternas bruttoutgifter 2013–2014 enligt uppgiftsområde och typ av finansiering, 1 000 euro

Processer och uppgifter	JSM basfin.	MM basfin.	Övriga finans.slag	Utgifter totalt 2013	Utgifter totalt 2014
Gemensamma utgifter	991	6 326	2 225	9 726	9 542
Naturskydd	14	9 306	3 334	12 464	12 654
Rekreation i naturen	4 281	16 863	10 920	28 708	32 064
Förvaltning av områden	70	3 045	429	3 454	3 554
Jakt- och fiskefrågor	1 649	116	5 514	7 034	7 279
Fröförsörjning och flottningskonstruktioner	293	0	0	381	293
UTGIFTER TOTALT	7 297	35 656	22 422	61 767	65 375

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde utvecklade Forststyrelsens Naturtjänster strukturer som är viktiga för naturturismen och rekreationen och erbjöd ekologiskt och socialt hållbara jakt- och fisketjänster. Inom jakt- och fiskeövervakningen intensifierades samarbetet med andra myndigheter ytterligare. Under året avslöjades flera grova jaktbrott. Tjuvjakt på stora rovdjur är dock fortfarande ett problem.

Naturtjänsternas totalproduktivitet sjönk från 97,99 % till 96,04 % mätt med Statistikcentralens indikator för totalproduktivitet.

De avgiftsbelagda prestationernas kostnadsmotsvarighet försvagades med en procent jämfört med år 2013. Anledningen till detta var i huvudsak att omsättningen sjönk. De företagsekonomiska prestationernas kostnadsmotsvarighet var 116 % (119 % föregående år), de offentlighetsrättsliga prestationernas kostnadsmotsvarighet förbättrades med sju procent jämfört med året innan.

Tabell 65. Centrala nyckeltal för verksamheten inom Forststyrelsens Naturtjänster

Kvantitativa mål, jord- och skogsbruksministeriet	2011	2012	2013	2014
Rekreation i naturen				
Rekreationstjänster, kundtillfredsställelsen, skala 1–5	4,3	4,2	4,3	4,3
Besök i statens strövområden	356 000	354 000	369 000	355 300
Antal gällande samarbetsavtal med turistföretag	310	352	399	432
Jakt- och fiskefrågor				
Antal jaktlicenser	45 225	50 206	56 389	50 100
Antal fisketillstånd	74 024	78 864	71 267	70 151
Kundtillfredsställelsen bland jägarna med tillstånd, skala 1–5	3,7	3,8	3,8	3,7
Kundtillfredsställelsen bland fiskarna, skala 1–5	3,7	3,8	3,7	3,7

8.13 De statliga fonderna utanför budgeten

Gårdsbrukets utvecklingsfond (MAKERA)

Gårdsbrukets utvecklingsfonds egna inkomster minskar och balansräkningen krymper snabbt. Makers största inkomstkällor är amorteringar och räntor på lånefordringar och den inkomstbokförda andelen av delfinansierade stöd från EU. Nuförtiden beviljar fonden endast få nya statslån, varför lånebeståndet och inkomsterna minskar snabbt. År 2014 beviljades i under stöd cirka 9 5,1 miljoner euro, i statslån cirka 2,0 miljoner euro och i statsgarantier cirka 7,3 miljoner euro. Till 2015 överfördes obundna medel om cirka 45,3 miljoner euro. Året innan uppgick den överförda summan till cirka 90,2 miljoner euro.

Under åren 2008–2011 underlättades finansieringsläget av överföringarna från statsbudgeten till fonden (sammanlagt cirka 160,1 miljoner euro). Sedan år 2012 har det dock inte längre gjorts några överföringar till fonden. År 2014 helfinansierades investerings- och startstöden helt med Makers medel. År 2015 överförs delfinansierade under stöd till statsbudgeten. Från år 2016 framåt intäktsförs det inte längre några EU-andelar i fonden.

Tabell 66. Nyckeltal för Makera

	2012	2013	2014
1. Reserverade medel, miljoner euro	215,7	196,7	152,0
- räntor och amorteringar på lån	48,7	40,6	35,3
- överföring från budgeten	0	0	0
- inkomster från EU	23,0	25,0	23,7
- obundna medel från föregående år	140,0	128,2	90,2
- övriga inkomster	4,0	2,9	2,8
2. Balansräkning, miljoner euro	569,7	504,3	425,2
- varav lånefordringar	153,3	124,1	96,1
3. Bundna utgifter, miljoner euro	87,5	106,6	106,7
- varav understöd	75,5	95,1	95,1
4. Startstöd för nyetablering, antal beslut	544	597	1 108
5. Investeringsunderstöd, antal beslut	1 840	1 864	1 586
- byggande, mjölkboskapsskötsel	276	293	232
- byggande, köttboskapsskötsel	87	83	87
- byggande, trädgårdsodling	55	51	41
- byggande, svinskötsel	38	29	27
6. Forskningsprojekt, antal beslut	43	37	39

Interventionsfonden för jordbruket (MIRA)

Ur Interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionsupplagring, -inköp och -försäljning, vilka ingår i EU-marknadens stabiliseringssystem. De ersättningar som EU betalar för kostnaderna som föranleds av dessa åtgärder intäktsförs igen i fonden. Fram till slutet av år 2013 hade fonden ansvar för finansieringen av EU:s matbiståndsprogram. I början av år 2014 betalade fonden ännu biståndsorganisationernas vissa utgifter.

I Finlands interventionslager fanns inte lagrade produkter år 2014. Det gjordes inte några inköp till interventionslagren eftersom marknadspriserna inte underskred interventionspriserna.

Tabell 67. Nyckeltal för Mira, mn euro

	2012	2013	2014
Upplagringsvolymerna 31.12, ton			
Korn	-	-	-
Vete	-	-	-
Mjölkpulver	-	-	-
Interventionsinköp, mn euro	-	-	-
Interventionsförsäljning, mn euro	0,83	-	-
Interventionsupplagring, totalkostnader (+)	0,78	-	-
Interventionsupplagring, EU-ersättning (-)	-0,58	-	-
Matbistånd, totalkostnader (+)	2,83	4,19	0,01
Matbistånd, EU-ersättning (-)	-2,42	-3,53	-
Kostnader som fonden ska svara för, totalt	0,64	0,68	0,03
Interventionsupplagringens kostnader	0,20	-	-
Övriga tjänster	0,00	0,00	0,00
Matbistånd	0,41	0,65	0,01
Finansiella kostnader	0,01	0,00	0,00
Personal- och byråkostnader	0,02	0,02	0,02
Intäkter från garantiinnehållningar	-	-	-
Fondens medel 31.12	1,12	1,53	1,85
Lånekapital 31.12	-	-	-
Eget kapital 31.12	1,20	1,52	1,85
Överföring från statsbudgeten, mn euro	0,78	1,00	0,35
Lånekapital i genomsnitt	5,16	0,12	-
Medelränta på lån, %	0,22	0,11	-

9 Kommunikationsministeriet

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den pågående digitaliseringen av samhället har stor inverkan också på trafiken. Det framtida trafiksystemet kommer att utgöras av infrastruktur, tjänster och information som samverkar i en sammanhållen helhet inom vilken olika trafikformer och informationstjänster fungerar tillsammans och mer flexibelt än i dag. Det allt mer digitaliserade samhället påverkar även kunders krav, och tjänstefieringen leder också till behov av att förnya trafiksektorn. Under 2014 har information och digitalisering tydligt lyfts fram i verksamheten på förvaltningsområdet. Arbetet med öppna data förlöper planerligt och utvecklingen av elektroniska tjänster har gått framåt enligt målen.

Tanken är att den framtida trafiken ska ses som en tjänst (Mobility as a Service, MaaS) som verkligen överskrider gränserna för de traditionella trafikformerna. Under 2014 har Finland profilerat sig internationellt som ledande när det gäller MaaS-tänkandet, och via olika nätverk har man också lyckats sätta fart på utvecklingen av servicemarknaden. Man har samarbetat med olika parter för att stödja de finländska företagens inträde på den internationella marknaden och identifiera hinder för regleringen.

Ett nytt trafiksystem grundat på information och tjänster kräver stora förändringar i förvaltningen och strukturerna. I verksamheten under 2014 har fokus satts på att omvärdera regleringen och underlätta de administrativa förfarandena.

Trafiksektorn spelar en viktig roll som föregångare inom ren teknik. För att Finland ska klara utsläppsmålen 2030 framhålls vikten av att nya drivmedel och utvecklade biobränslen tas i användning. Övergången till förnybar energi kräver som stöd att också energiförbrukningen inom trafiken minskar, för att den förnybara energin ska räcka till för behoven inom alla trafikformer. Lägre energiförbrukning och ett effektivare trafiksystem är viktigt även med tanke på konkurrenskraften inom transporter och näringar.

Den trafikpolitiska redogörelsens investeringar som är förlagda till mandatperioden 2011–2015 har tryggats genom att man effektivt fullföljt projekt som väsentligt förbättrat trafiksystemet, såsom Österbottenbanan. Dessutom har man inlett näringspolitiskt viktiga projekt som skapar tillväxt och sysselsättning. Under 2014 slutfördes arbetet i den parlamentariska arbetsgrupp som behandlat en minskning av reparationsskulden för trafiknätet samt nya finansieringsmodeller. Arbetsgruppen framhöll enhälligt att man framöver måste förbinda sig att stoppa ökningen av reparationskulden och minska den. Viktiga strategiska projekt som också blev klara under året var en sjöfartsstrategi och en flygtrafikstrategi.

Kommunikations- och ICT-sektorns betydelse för ett fungerande samhälle och för ekonomisk tillväxt och sysselsättning är obestridlig. De möjligheter som informations- och kommunikationstekniken erbjuder ökar samhällets potentiella prestationsförmåga och framtida produktivitetssprång kommer att tas just inom den digitala ekonomin. Nuvarande utveckling präglas av en stor mängd digital information och ökad data-prestanda samtidigt som kostnaderna för insamling, lagring och behandling av information hela tiden sjunker. Den digitala affärsverksamheten ökar starkt i den mobila miljön och inom ekonomin ökar tjänsternas andel även generellt.

Inom kommunikationspolitiken har de viktigaste målen och åtgärderna i regeringsprogrammet genomförts. Enligt olika internationella mätare har Finland ypperliga förutsättningar att dra nytta av den expanderande och allt starkare digitaliseringen. Men samtidigt är det tydligt att Finland kunde bli betydligt bättre när det gäller att utnyttja de digitala möjligheterna.

9.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Inom trafiksektorn finns flera osäkerhetsfaktorer, och på grund av dem är svårt att förbereda sig på riskerna. Trafiksystemet bör utvecklas så att det tillgodoser dels de behov som följer av digitalisering och urbanisering, dels kundernas olika behov. Också polariseringen av samhället och den åldrande befolkningen ställer krav på trafiksystemets utveckling. Den digitala omvälvningen i arbetslivet liksom automatiseringen och robotiseringen visar sig i tillkomsten av nya aktörer i trafiksektorn. Samtidigt förändras de traditionella aktörernas verksamhet. Tjänstefieringen och digitaliseringen kommer att sätta allt synligare spår i verksamheten i trafiksektorn. Till följd av att informationen spelar en allt större roll i det framtida trafiksystemet, kommer cyberhoten att gälla också trafiksektorn.

Inom kommunikationspolitiken pågår en snabb utveckling på flera nivåer, och det är ingen lätt uppgift att förutse denna förändring, förstå innebörden och vid behov raskt reagera på den. Den globala utvecklingen har en stark inverkan på den digitala utvecklingen liksom de aktuella trenderna som inte i någon större utsträckning kan påverkas genom nationella åtgärder. Särskild vikt bör därför fästas vid påverkan på EU-nivå och inom det internationella nätverkssamarbetet.

9.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 68. Utvärdering av hur de samhällsliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, bra, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
Trafikområdet		
Res- och transportkedjorna fungerar smidigt och säkert och främjar välfärden och konkurrenskraften.	Bra	Under året har man främjat i synnerhet MaaS-konceptet som ser trafiken som en tjänst. Genom att dra nytta av information och digitalisering skapar man ett smidigt, samordnat och hållbart trafiksystem samt användarorienterade trafik- och transporttjänster i samarbete med den offentliga sektorn, näringslivet och användarna. När det gäller rese- och transportkedjornas skick är det viktigt att uppmärksamma det allt sämre skicket på vägnätet och broarna på andra vägar än huvudvägarna. Inom tågtrafiken är kundnöjdheten bra och punktligheten har förbättrats, även om det fortfarande finns vissa brister. I fråga om farlederna för sjöfarten stannade man på målnivån.
Trafiksystemets driftsäkerhet förbättras.	Bra	Upprätthållandet och utvecklingen av driftsäkerheten är på god nivå. Tack vare åtgärder som vidtagits ligger driftsäkerheten i östra Finland på bättre nivå än tidigare.
Servicenivån i kollektivtrafiken förbättras med målet att öka passagerarantalet och minska privatbilismen. Särskild vikt läggs vid att öka den spårbundna trafiken och förbättra servicenivån.	Bra	Kommunikationsministeriet har fortsatt följa upp genomförandet av kollektivtrafiklagen och har som ambition att bemöta förändringarna i omvärlden genom att utveckla lagstiftningen. Ministeriet har också fortsatt arbetet med att förnya persontransporterna i enlighet med statsrådets principbeslut. Servicenivån varierar enligt område och är bäst på stadsområden.

När det gäller trafiksäkerhet är Finland bland de bästa länderna i Europa. Säkerheten i vägtrafiken förbättras kontinuerligt.	Bra	Finland har kommit fatt de ledande länderna i Europa och placerat sig bland de tio bästa länderna. År 2014 var antalet döda i vägtrafiken som lägst i ett historiskt perspektiv.
Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskas i enlighet med de internationella fördrag som Finland har ingått. De trafikrelaterade skadorna på hälsa och miljö minimeras.	Bra	Sedan 2008 har de inhemska utsläppen av växthusgaser från trafiken generellt sett minskat. Huvudsakligen tre olika faktorer har bidragit till den positiva utvecklingen: ökningen av trafikprestationer har varit mycket måttfull under de senaste åren, rentav negativ; användningen av biobränslen inom trafiksektorn har ökat och de specifika utsläppen från nya personbilar minskat.
Underhållet och utvecklingen av trafiksystemet förbättras och trafiksektorn blir effektivare med hjälp av mångsidiga metoder av olika slag, bl.a. informations- och kommunikationsteknik.	Bra	Under året har man främjat i synnerhet det samlade konceptet för trafiken som en tjänst. Det är fråga om ett nytt tillvägagångssätt som innebär att man genom att dra nytta av information och digitalisering skapar ett smidigt, samordnat och hållbart trafiksystem samt användarorienterade trafik- och transporttjänster i samarbete med den offentliga sektorn, näringslivet och användarna.
Kommunikationsområdet		
Invånarna har tillgång till mångsidiga, högkvalitativa och prisvärda kommunikations- och informations-samhällstjänster i hela landet.	Bra	I hela landet är nivån på de lagstadgade samhällsomfattande tjänsterna (post, telefon, bredband) i det närmaste på den nivå som lagstiftningen förutsätter. Det finns inga betydande problem när det gäller funktionen och störningsfriheten för kommunikationsnäten och kommunikations-tjänsterna. Bredbandsprojektet går framåt, men nivån på den offentliga finansiering som beviljats för projektet är inte tillräcklig för att man med säkerhet ska kunna genomföra pågående och planerade projekt.
Säkerheten och basservicen inom kommunikationen och i informationssamhället har tryggats.	Bra	Priserna på kommunikationstjänster är internationellt sett låga i Finland. Den genomsnittliga hastigheten på bredbandsanslutningar och antalet anslutningar har ytterligare ökat. Det inhemska innehållsutbudet är fortsatt mångsidigt.
Informations- och kommunikationsteknik och digitala tjänster utnyttjas fullskaligt för att främja funktionerna i samhället, öka invånarnas välfärd och stärka företagets konkurrenskraft.	Bra	Internet- och molntjänsternas betydelse för den finländska ekonomin ökar. Konsumenternas nöjdhet med tjänsterna är på god nivå och användningen ökar. Företagens möjligheter att skapa och utnyttja elektroniska tjänster har förbättrats. I Finland är förutsättningarna för att dra nytta av digitaliseringsutvecklingen ypperliga, men användningen är fortfarande på initialstadiet.

9.4 Trafikområdet

I budgetpropositionen ställde statsrådet följande mål för de samhälleliga verkningarna för trafikområdet och målen har uppnåtts på det sätt som anges nedan.

Res- och transportkedjorna fungerar smidigt och säkert och främjar välfärden och konkurrenskraften.

Under året har man främjat i synnerhet det samlade konceptet för trafiken som en tjänst. Genom att dra nytta av information och digitalisering kan man skapa ett smidigt, samordnat och hållbart trafiksystem samt användarorienterade trafik- och transporttjänster i samarbete med den offentliga sektorn, näringslivet och användarna. Tjänsterna samverkar smidigt och främjar effektiviteten och hållbarheten i trafiken.

Målet är högklassiga och prisvärda trafiktjänster som tillgodoser användarnas behov. Tjänsterna produceras på marknadens villkor och av de företag som svarar för produktionen. Offentliga tjänster erbjuds där marknaden inte tillhandahåller dem. Det allmänna är i första hand en aktör som möjliggör utveckling, slopar hinder och stöder

samverkan. Målet är att genom företagsverksamhet skapa tillväxt och arbetstillfällen samt affärskoncept som lämpar sig för den internationella marknaden.

Med tanke på konkurrenskraften inom samhällsekonomin har det 2014 utarbetats strategier inklusive åtgärdsprogram för sjötrafiken och flygtrafiken i syfte att främja de viktigaste transporterna och anknytande näringar. I flygtrafikstrategin har man också dragit upp riktlinjer för utvecklingen av det framtida flygplatsnätet och kartlagt möjligheterna att göra flygtrafiken mer attraktiv och öka flygplatsernas lönsamhet. Inom passagerartrafiken ökade flygningarna över Sibirien, vilket gör att trafiken på Asien kan utvecklas samtidigt som andra flygtrafikförbindelser tryggas. I flygtrafiken mellan Ryssland och Finland öppnades tre nya objekt och antalet veckoturer mellan huvudstäderna utökades.

Trafiksystemets driftssäkerhet förbättras.

Målet uppnåddes inte fullt ut. I en del av trafiknätet håller driftsäkerheten på att försvagas på ett oroväckande sätt till följd av trafiknätets försämrade skick. Det centrala livligt trafikerade väg- och bannätet samt farledsnätet är i gott skick. Stora delar av de övriga näten är redan nu i bristfälligt skick.

Också under kommande år är ambitionen att hålla det centrala nätet i skäligt skick, men skicket på övriga delar av nätet försämras snabbt. Det bedöms att vägbeläggningen på 20 % av det sekundära vägnätet kommer att vara i dåligt skick 2018, medan motsvarande siffra för 2013 var 10 %. Detta orsakar allt fler hastighets- och vikt-begränsningar. Inom järnvägstrafiken kommer punktligheten att försämrats och trafikbegränsningarna att öka på grund av att el- och säkerhetsanordningarna liksom bangårdarna är i försämrat skick.

En parlamentarisk arbetsgrupp kartlade 2014 olika alternativ för att minska reparationsskulden för trafiknätet. Enligt rapporten håller konditionen på trafiklederna i Finland att utvecklas i en oroväckande riktning. Ledernas reparationsskuld växer ständigt, eftersom den finansiering som anvisats på trafikledshållningen varit låg under de senaste åren och finansieringens köpkraft inte har åtgärdats. För närvarande uppgår reparationsskulden till cirka 2,4 miljarder euro och med nuvarande finansieringsnivå ökar den med cirka 100 miljoner euro per år trots en betydande effektivisering av funktionerna.

Ett avtal om transport av farliga ämnen i järnvägstrafiken på Ryssland trädde i kraft 2014. Dessutom undertecknades ett vägtrafikavtal som ska effektivisera gränstrafiken och förbättra utbudet av transporttjänster samt ett avtal om isbrytning som ska göra att isbrytarkapaciteten kan utnyttjas mer flexibelt. En flexibel användning av isbrytarnas kapacitet effektiviserar vintersjöfarten i östra Finska viken under hårda isvintrar och förbättrar säkerheten inom vintersjöfarten.

Servicenivån i kollektivtrafiken förbättras med målet att öka passagerarantalet och minska privatbilismen. Särskild vikt läggs vid att öka den spårbundna trafiken och förbättra servicenivån.

Sedan 2009 har passagerarmängden i kollektivtrafiken generellt sett ökat. Ökningen gäller såväl busstrafiken som den spårbundna trafiken. För att göra kollektivtrafiken mer smidig och attraktiv pågår på förvaltningsområdet projekt som ska bidra till fungerande resekedjor. Det rikstäckande enhetliga biljettsystemet Waltti har testats, de första städerna har infört systemet och användningen kommer att expandera efter-

hand. En ruttservice för alla trafikformer inom kollektivtrafiken i hela landet liksom anknyttande information har utvecklats kontinuerligt med avseende på kvalitet och täckning.

Kollektivtrafiken började organiseras på ett nytt sätt sommaren 2014 då de första avtalen för övergångsperioden i kollektivtrafiklagen gick ut. Uppföljningen av kollektivtrafiklagens genomförande har fortsatt och i december 2014 lämnades en proposition till riksdagen med förslag till ändring av kollektivtrafiklagen. Syftet med förslaget var att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafik som bedrivs verksamhet på marknadsvillkor och följaktligen även servicenivån inom kollektivtrafiken. Lagen trädde i kraft den 15 mars 2015.

Kommunikationsministeriet har också i enlighet med statsrådets principbeslut fortsatt förnya persontransporterna under ledning av en styrgrupp som tillsatts av ministeriet.

Ministeriet har fattat ett principbeslut om finansieringen av investeringarna i spårbunden trafik i de stora stadsregionerna. Tammerfors och Åbo har beviljats statsunderstöd för planering av spårvägsprojekt.

När det gäller trafiksäkerhet är Finland bland de bästa länderna i Europa. Säkerheten i trafiken förbättras kontinuerligt.

Finland placerar sig bland de tio bästa länderna i Europa. Inom handelsflygfarten, flygtrafiken och persontrafiken på järnväg var nivån på passagerarsäkerheten fortsatt god. Antalet döda i trafiken minskade under året med 13 % från 2013, men antalet skadade låg kvar på samma nivå som året innan.

Säkerhetsutvecklingen inom hobbyflyget är dyster: under de senaste tio åren har det inträffat sammanlagt 90 olyckor inom hobbyflyget. I olyckorna omkom 41 personer. Tillsammans med intressenter inom flyget har Trafiksäkerhetsverket utrett händelserna. På basis av utredningen inleddes ett projekt i syfte att stödja flygklubbarna vid planering och ibruktagande av säkerhetsverktyg.

Effekterna av den rikstäckande trafiksäkerhetsplanen för vägtrafiken (2011–2014) och statsrådets principbeslut visar sig bl.a. i en minskning av antalet dödsfall i trafiken: enligt en uppskattning har de åtgärder som genomförts förhindrat omkring 14–18 dödsfall i trafiken per år. Alla åtgärder har inte kunnat genomföras fullt ut bl.a. på grund av bristande finansiering.

Nya säkerhetsanordningar i bilarna har i sin tur bidragit till den positiva säkerhetsutvecklingen. Målet för en minskning av olycksfallen med personskador med hjälp av åtgärder inom bastrafikledshållningen uppnåddes inte.

Jämfört med länder där säkerheten är högre dörmär närmare dubbel fler ungdomar i åldern 15–20 år i trafiken i Finland. Fram till våren 2016 pågår projektet Ungdomars röst för trafiksäkerheten (Nuorten ääni liikenneturvallisuudelle) med fadderskolor från olika delar av Finland. I samband med totalrevideringen av vägtrafiklagen och förberedelserna inför reformen av trafikutbildningen får ungdomar komma till tals. Målet är att ta reda på hur de unga vill förbättra trafiksäkerheten.

Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskas i enlighet med de internationella fördrag som Finland har ingått. De trafikrelaterade skadorna på hälsa och miljö minimeras.

År 2013 uppgick utsläppen av växthusgaser från den inhemska trafiken till cirka 12,6 miljoner ton. Enligt den nationella energi- och klimatstrategin bör utsläppen från den inhemska trafiken minskas med 15 % före utgången av 2020. Utsläppen får då uppgå till högst omkring 11,4 miljoner ton, vilket förefaller vara möjligt att uppnå. Utsläppen av växthusgaser från den internationella trafiken omfattas inte av FN:s nuvarande klimatkonvention.

I Finland förnyas bilbeståndet för närvarande mycket långsamt och försäljningen av bilar med ny teknik – till exempel el-, gas- och FFV-bilar – har legat under en procent av antalet sålda bilar per år.

Även om exponeringen för skadliga utsläpp som regel minskar, fortsätter dock antalet finländare som utsätts för trafikbuller att öka. Svavelutsläppen från sjötrafiken har gått ner under hela 2000-talet och förväntas fortsätta sjunka märkbart under 2015, när regleringen av svavelhalten i fartygsbränslen träder i kraft.

Underhållet och utvecklingen av trafiksystemet förbättras och verksamheten i trafiksektorn blir effektivare med hjälp av mångsidiga metoder av olika slag, bl.a. informations- och kommunikationsteknik.

Under 2014 har ministeriet vidtagit olika åtgärder som starkt bidragit till utnyttjandet av information och digitalisering. Arbetet med att öppna data har gått snabbare än förväntat och utvecklingen av elektroniska tjänster har fortskridit enligt planerna.

För att skapa större effektivitet har man avreglerat verksamheten och aktivt utvecklat nya handlingsmodeller. Som underlag för olika försök i projektet Trafiklabbet har man infört nya marknadsorienterade handlingsmodeller som kan användas för att skaffa trafikinformation, testa nya elektroniska tjänster i vägtrafiken och skapat gemensamma spelregler som ska tillämpas för förmedling av kommersiella tjänster på en gemensam serviceplattform inom den privata sektorn.

Förnyelsen av persontransporterna har fortsatt och inom projektet har man genom att kartlägga lämpliga försök främjat uppkomsten av nya tjänster för trafikmarknaden och utnyttjandet av digitalisering vid samordning av resor.

Tabell 69. Trafikledsnätets servicenivå och operativa effektivitet

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014
SERVICENIVÅ				
Res- och transportkedjor				
Förseningar i fjärrtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel tåg i fjärrtrafik som var 5 min. försenade vid ankomsten till ändstationen)	3,9	6,7	4	4,5
Förseningar i närtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel tåg i närtrafik som var 3 min. eller mer försenade vid utgångs- eller ändstationen)	2	2,0	1,5	1,6
Väntetid för isbrytarassistans, h, i genomsnitt	3,34	3,7	3,5	1,86
Trafikledernas skick				
Landsvägs- och järnvägsbroar i kategorin dåligt och mycket dåligt skick, antal, högst	737	795	800	795
Belagda vägar i kategorin dåligt och mycket dåligt skick, km (det centrala/övriga nätet), högst	762/3 576	850/4 150	800/5 000	891/4 432
Trafikbegränsningar som beror på banans dåliga skick, km, (det centrala/övriga bannätet), högst	44/185	49/237	50/300	92/243
Farleder för handelssjöfarten i dåligt skick, km, högst	370	360	340	340
Trafiksäkerhet och miljö				
Minskning av antalet olyckor med personsador som följd genom åtgärder inom basunderhållet av trafiklederna, antal, minst	23,9	18,1	23	19
Minskning av riskerna för grundvattnet orsakade av vägtrafiken genom trafikledshållningens åtgärder, km	5,5	10,7	5,7	15

Tabell 70. Trafikledshållning och utveckling av trafikledsnätet, användning av anslag, brutto, mn euro³⁷

	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014
TRAFIKVERKETS DRIFTSUTGIFTER	83	84	84
VÄGNÄTET			
- Vaghållning	574	560	569
- Projekt för utveckling av vägnätet	303	293	243
VÄGNÄTET SAMMANLAGT	877	853	812
BANNÄTET			
- Banhållning	289	332	334
- Projekt för utveckling av bannätet	203	291	259
BANNÄTET SAMMANLAGT	492	623	593
FARLEDSNÄTET			
- Farledshållning	79	86	80
- Projekt för utveckling av farlederna	0	8	8
FARLEDSNÄTET SAMMANLAGT	79	94	88
Gemensamma projekt för trafiknätet	16	2	0
Planering av utvecklingsprojekt	1	16	24
SAMMANLAGT	1 548	1 672	1 601

³⁷ I 2012 års anslag för vaghållning har man beaktat användningen av det anslag som anvisats för vaghållning i Kajana landskommun. Försöket upphörde i slutet av 2012 och anslagen överfördes till basstrafikledshållningen. Utvecklingen av vägnätet, bannätet och farledsnätet omfattar också förvärv av mark- och vattenområden och ersättningar för dessa.

9.5 Kommunikationsområdet

I budgetpropositionen ställde statsrådet följande mål för de samhällsliga verkningarna för kommunikationsområdet och målen har uppnåtts på det sätt som anges nedan.

Invånarna har tillgång till mångsidiga, högkvalitativa och prisvärda kommunikations- och informationssamhällstjänster i hela landet.

Antalet internetförbindelser och hastigheterna har fortsatt att öka. I slutet av 2014 hade över 90 % av de finländska hushållen en internetanslutning. Sommaren 2014 hade cirka 70 % av de fasta bredbandsanslutningarna en hastighet på över 10 Mbit/s. Också när det gäller tillgången till höghastighetsanslutningar har det gjorts framsteg. I slutet av 2014 hade omkring 73 % av hushållen möjlighet till en anslutning på minst 30 mbit/s.

Under året tog man i användning tre koncessioner för fjärde generationens mobilnät som beviljats med stöd av auktionen av frekvensområdet 800 MHz. Näten ska senast 2019 täcka 95 eller 97 % av befolkningen. Målet kommer att uppnås i framtid, eftersom täckningen redan i slutet av 2014 var 95 % av befolkningen. Nätverken kommer att ytterligare förbättra tillgången till snabba mobila bredbandsförbindelser.

Den fjärde uppbyggnadsperioden för offentligt stödda bredbandsprojekt för glesbygdsområden med en överföringskapacitet på 100 Mbit/s är avslutad. De nät som vid utgången av 2014 hade byggts inom ramen för projektet täcker cirka 55 000 hushåll. Med de fullmakter som hittills har beviljats bedömer man att det ska gå att uppnå en tillgänglighet på 70 000–80 000 hushåll. I början av projektet 2008 uppskattades det att man inom ramen för projektet kommer att bygga ut förbindelser till cirka 130 000 hushåll i glesbygden.

Projektet för en underjordskabel i Östersjön (Finland–Tyskland), som syftar till att förbättra Finlands internationella teleförlbindelser, avancerade under året. Kabeln har börjat byggas 2015. Den lyfter säkerheten i utlandsförlbindelserna till en ny nivå och gör Finland avsevärt mer konkurrenskraftigt som placeringsort för informationsintensiv industri.

Priserna på de viktigaste teleljänsterna, mobilsamtalen och bredbandstjänsterna har fortsatt sjunka. Däremot har prisnivån på tjänsterna inom det fasta nätet stigit betydligt. Den främsta orsaken till det är att användningen av nätet minskat, medan nivån på kostnaderna för nätet är oförändrad. I en internationell jämförelse ligger priserna på nättjänster i Finland på en fördelaktig nivå och är generellt sett inom såväl mobiltelefoni som bredbandstjänster betydligt lägre än genomsnittet för västländerna.

Det finns tio digitala sändningsnät för markbunden television och två operatörer av sändningsnäten. Näten täcker som mest 99,99 % av befolkningen, i annat fall kan motsvarande sändningar tas emot via satellit. I det markbundna nätet erbjuds närmare 20 fria kanaler som kompletteras av ett omfattande utbud av betalkanaler. Cirka 60 % av hushållen är anslutna till ett kabeltelevisionsnät. Det nuvarande utbudet inom televisions- och radioverksamheten upprätthålls och utvidgas i viss mån genom att koncessioner beviljas inom ramen för den fria kapaciteten (kanalknippen, frekvenser). I takt med den tekniska utvecklingen och internationaliseringen av marknaden har konsumenterna fått tillgång till ett allt större programutbud. Bredband och internet håller på att bli allt viktigare distributionskanaler också för televisionsinnehåll.

Den finländska pressens betydelse för en pluralistisk informationsförmedling och för landets kultur och språk är mycket stor. Digitaliseringsutvecklingen påverkar i hög grad också pressen. För att bemöta omvälvningarna i media anvisades under året offentlig finansiering för att påskynda mediala innovationer.

Säkerheten och basservicen inom kommunikationen och i informationssamhället har tryggats.

Nivån på de lagstadgade post-, telefon- och bredbandstjänsterna i hela landet är i princip på den nivå som förutsätts i lagen. Särskild vikt har fästs vid mobilnätets täckning, tillgången till bredbandförbindelser som tillhandahålls som samhällsomfattande tjänster med en överföringskapacitet på en Mbit/s samt lagenligheten hos nätverket av postanstalter.

Tillgången till posttjänster höll sig under året på den nivå som förutsätts i lagen. Det fanns inget behov av att införa ett finansieringssystem som tryggar samhällsomfattande posttjänster.

Finansieringen av Rundradion Ab:s samhällsomfattande tjänster förnyades i början av 2013. Från statsbudgeten överfördes ett anslag på omkring 508 miljoner euro till statens televisions- och radiofond för att täcka kostnaderna för Rundradion Ab:s samhällsomfattande tjänster. I anslaget ingick den lagstadgade indexjusteringen. Finansieringen ger alla tillgång till samhällsomfattande tjänster med en mångsidig och bred innehållsproduktion av hög kvalitet.

Under 2014 vidtogs lagstiftningsåtgärder liksom andra åtgärder som förbättrade nätens och tjänsternas tillförlitlighet och driftsäkerhet. Under året var antalet fel och störningar i kommunikationsnätet mycket få. På kommunikationsministeriets förvaltningsområde genomfördes en nationell cybersäkerhetsstrategi och verksamheten vid Kommunikationsverket cybersäkerhetscentral stabiliserades.

Informations- och kommunikationsteknik och digitala tjänster utnyttjas fullskaligt för att främja funktionerna i samhället, öka invånarnas välfärd och stärka konkurrenskraften.

Internet- och molntjänsternas betydelse för den finländska ekonomin ökar. Invånarna använder elektroniska tjänster i allt större utsträckning samtidigt som företagens möjligheter att skapa och dra nytta av elektroniska tjänster har förbättrats. Under året förbereddes åtgärder som kan förbättra möjligheterna att dra nytta av stora datamängder (big data) för att skapa nya affärsverksamhet och nya tjänster. Dessutom bedömdes möjligheterna att locka datacenterinvesteringar till vårt land.

Kommunikationsministeriet har med stöd av regeringsprogrammet förberett en egen intelligent strategi (KIDE) som under året har genomförts med målet att lyfta Finland till en världsledande producent och användare av digitala tjänster. Under året fortsatt utvecklingen av ett kompetens- och samarbetsnätverk för forsknings- och utvecklingsbehoven inom informations- och kommunikationstekniken (FinICT). För att påskynda utvecklingen av molntjänster anvisades ytterligare medel för uppbyggnaden av en utvecklings- och testmiljö för molntjänster (Palvelupaja FORGE). Finland har ypperliga förutsättningar att utnyttja digitaliseringen, men det finns fortfarande mycket som behöver förbättras när det gäller utnyttjandet av de digitala möjligheterna.

År 2014 godkände riksdagen en revidering av lagstiftningen om elektronisk kommunikation. Genom revideringen uppdaterades och förenhetligades hela den samlade lagstiftningen om elektronisk kommunikation. Den nya informationssamhällsbalken trädde i kraft i början av 2015.

Tabell 71. Servicenivån inom kommunikationsnäten

Tillgången till kommunikationstjänster	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014
Mobilnät			
* GSM-nätets befolkningstäckning, %	99,8	99,8	99
* GSM-nätets geografiska täckning, %	99	99	99
* 3G-nätets befolkningstäckning, %	98–99	98–99	98–99
* 3G-nätets geografiska täckning, %	90	över 90	över 90
* 4G-nätets befolkningstäckning, %			80–90
* 4G-nätets geografiska täckning, %			20–50
Bredbandsnät (situationen 30.6 respektive år)			
* befolkningstäckning, %	99,9	99,9	99,9
* mobila anslutningar	9 150 000	9 310 000	9 370 000
* fasta anslutningar	980 000	810 000	690 000
* bredbandsanslutningar i det fasta nätet	1 650 000	1 698 000	1 713 000
* mobila bredbandsanslutningar ³⁸	4 100 000	5 510 000	6 660 000
Täckningsgraden för tevesändningar via antenn			
Kanalknippe A och B (DVB-T), % av befolkningen	99,9	99,9	99,9
Kanalknippe C (DVB-T), % av befolkningen	90	91	93
Kanalknippe D (DVB-T2), % av befolkningen	mobil-tv (DVB-T2)	64 (mobil)	85
		80 (fast)	
Kanalknippe E (DVB-T), % av befolkningen	95	96	96
Kanalknippe H (DVB-T), % av befolkningen	-		64
Kanalknippe VHF-A, VHF-B och VHF-C (DVB-T2), % av befolkningen	82	85	84

9.6 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 72. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 278	2 286	2 304
Kommunikationsministeriet	174	175	170
Trafikverket	655	650	657
Trafiksäkerhetsverket	526	548	566
Kommunikationsverket	251	227	229
Meteorologiska institutet	672	687	681

Tabell 73. Användning av budgetanslag, mn euro

	2012	2013	2014
31. KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 227,3	2 995,0	2 958,0
31.01 Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter	371,8	439,5	422,6
31.10 Trafiknätet	1 569,7	1 723,3	1 699,0
31.20 Myndighetstjänster för trafiken	43,4	44,3	47,6
31.30 Stöd till trafiken och köp av tjänster	187,3	221,9	207,8
31.40 Kommunikationstjänster och kommunikationsnät samt stöd till kommunikationen	11,7	518,6	531,1
31.50 Forskning	43,4	47,4	49,9
31.60. Affärsverksamhet	0,0	0,0	0,0

³⁸ Innehåller alla dataöverföringsanslutningar med månadsavgift i mobilnätet.

9.7 De statliga fonderna utanför budgeten

Statens televisions- och radiofond

Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet finansieras via statens televisions- och radiofond. Fonden har ingen egen organisation, utan Kommunikationsverket svarar för förvaltningen av den.

För finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet 2014 överfördes cirka 508 miljoner euro från statsbudgeten till fonden. Beloppet intäktfördes i sin helhet på Rundradion Ab under 2014. Skyldigheten att betala televisionsavgift upphörde i slutet av 2012, men på fonden intäktfördes ytterligare 0,7 miljoner euro för televisionsavgifter som tidigare förfallit till betalning. Ersättningen till Kommunikationsverket för skötseln av fonden uppgick till 0,77 miljoner euro. Av televisionsavgifterna återbetalades 0,1 miljoner euro. Saldot på fondens samlingskonto var 10 miljoner euro.

10 Arbets- och näringsministeriet

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den ekonomiska utvecklingen var fortsatt svag. Det dåliga konjunkturläget har lett till att regeringen har halkat klart efter i sina strävanden att uppfylla målen för sysselsättnings- och arbetslöshetsgraden. Antalet sysselsatta var cirka 2 447 000, vilket var över 9 000 färre än året innan. Sysselsättningstillväxten 2011 och 2012 har helt smält bort. Sysselsättningen sjönk klart inom industri och byggande. Däremot ses en liten ökning av sysselsättningen i service. Sysselsättningsgraden var 68,3 %. Antalet arbetslösa var i genomsnitt 232 000, vilket var 12 500 fler än året innan. Arbetslöshetsgraden steg till 8,7 % (+0,5 %). Både antalet arbetslösa och ökningen av arbetslöshetsgraden har dämpats av att antalet personer som ställt sig utanför arbetsmarknaden och antalet dolda arbetslösa har ökat. En stor del av dem som ställt sig utanför arbetskraften har varit pensionerade – det har således varit fråga om en ändring i åldersstrukturen. En del av de arbetslösa har avstått från att aktivt söka arbete på grund av den svaga efterfrågan på arbetskraft. Antalet personer som ställt sig utanför arbetskraften ökade dock klart mindre än året innan.

Antalet arbetslösa arbetssökande var cirka 325 000, vilket är nästan 31 500 fler än 2013. Antalet ökar fortsättningsvis. Även arbetslösheten bland ungdomar har ökat enligt både arbetsförmedlingsstatistiken och en arbetskraftsundersökning. Arbetslösheten bland ungdomar ökade dock något långsammare än ett år tidigare. Arbetslöshetsgraden bland ungdomar var 20,5 % (+1,0 %) och andelen arbetslösa unga utgjorde 10,4 % av åldersklassen.

Det dåliga ekonomiska läget märktes i form av en minskad dynamik på arbetsmarknaden. Lediga platser har besatts klart långsammare och arbetslöshetsperioderna har varit längre än tidigare. Arbetslöshetsperioderna har blivit längre och så bland sådana som inte är långtidsarbetslösa. Även om en stor del av de långtidsarbetslösa alltjämt är äldre, har långtidsarbetslösheten ökat i alla åldersgrupper, med undantag för de allra yngsta. Om det dåliga konjunkturläget fortsätter länge, blir en del av arbetslösheten dock strukturell. Detta i sin tur förbättras inte enbart genom att efterfrågan på arbetskraft ökar. Den strukturella arbetslösheten försämrar även arbetsmarknadens sätt att fungera sedan det ekonomiska läget ljusnar. Den verkliga omfattningen ses dock först efter en klar och tillräckligt kraftig ekonomisk tillväxt.

Ökningen av bruttonationalprodukten hölls omkring noll. EU har hämtat sig långsammare än väntat ur eurokrisen, och Finlands ekonomi fick inte önskad draghjälp från de övriga EU-länderna. Rysslandskrisen bidrog för sin del till en ökad osäkerhet inom ekonomin, i synnerhet i finländska företag som förlitar sig på den ryska marknaden och inom turismen. Industriproduktionen sjönk fortfarande under hela året, men ett gryende hopp väcktes när orderstocken inom industrin började växa på vintern. Inom servicebranscherna ökade särskilt programvaruproduktionen i en omfattning snabbt jämfört med året innan. Inom handeln minskade hushållens dåliga köpkraft försäljningen och personalen i handelsbranschen under hela året.

Satsningarna i det tillväxtpaket som slogs fast i regeringens ramförhandlingar inriktades på att göra ekonomins struktur mångsidigare och på att förnya företagen med betoning på spjutspetsar för tillväxt såsom cleantech, bioekonomi, digitalisering, hälsovårdssektorn och immateriellt värdeskapande. I den offentliga kapitalplaceringsverksamheten prioriterades nystartade företag och tillväxtföretag i enlighet med regeringens tillväxtfinansieringsprogram. Inom ramen för programmet inriktas

230 miljoner euro offentligt kapital under fyra års tid på att förbättra tillväxtförutsättningarna för företag. Fonden FoF Growth II (KRR II) som Finlands Industriinvestering Ab tillsammans med institutionella investerare grundat med ett kapital på 130 miljoner euro investerade sammanlagt 25 miljoner euro i två fonder. KRR II:s mål är att kanalisera kapitalinvesteringar på sammanlagt nästan en miljard euro till cirka 100 företag. Dessutom gavs Finlands Industriinvestering Ab våren 2014 i uppdrag att starta investeringsprogrammet För nybar industri med ett kapital på 100 miljoner euro för att stärka en förnyelse av strukturen i Finlands industri och industriella tillväxtföretags produktivitet och konkurrenskraft.

Verksamheten i Tekes Kapitalinvestering Ab som fungerar som fondinvesterarare startade. I enlighet med arbetsfördelningen mellan statens kapitalinvesterarare inriktar Tekes Kapitalinvestering Ab sin verksamhet på venture capital-fonder i tidig fas. Maximibeloppen för Finnvera Abp:s exportgarantier och exportkrediter höjdes betydligt under årets lopp. De höjda fullmakterna trädde i kraft i mitten av året och bolaget har i fortsättningen bättre möjligheter att vara med i finansiella arrangemang i anslutning till finländska företags exporttransaktioner. Även bolagets risktagningsförmåga och finansieringsfullmakter i finansieringen i Finland utökades.

I synnerhet små och medelstora företags internationalisering stöddes utgående från konceptet Team Finland och genom den tillväxtprogramfinansiering som tagits i bruk 2014. Finpros funktioner reformerades betydligt för att stärka dess offentliga tjänster. I reformeringen lades Finpros avgiftsbelagda konsultering ned och bereddes en överföring av funktionerna vid Centralen för turistfrämjande till Finpro (1.1.2015).

En bolagisering av Teknologiska forskningscentralen VTT bereddes (1.1.2015 ett statligt aktiebolag med specialuppdrag). Som bolag har VTT bättre möjligheter att betjäna inhemska och utländska kunder på den internationellt konkurrensutsatta forskningsmarknaden. Bolagiseringen ökar bolagets öppenhet och skapar klarhet i VTT:s ställning även med avseende på konkurrens-, statsstöds- och upphandlingsrätten. Dessutom bereddes en fusionering mellan Mätteknikcentralen (Mikes) och VTT Ab som en del av statens forskningsinstitutreform.

Under årets lopp fullföljdes totalreformen av EU:s regler om statligt stöd. Ett lagförslag gavs om en totalreform av revisionssystemet. Den allmänna nivån på konsumentskyddet kunde hållas på en hög nivå.

Arbetet med att minska regleringsbördan för företagen fortsatte. Som en del av den effektiviserade bekämpningen av den grå ekonomin bereddes lagförslag till en reform av beställaransvarslagen samt en ändring av revisionslagen som ålägger revisorn en skyldighet att anmäla uppdagade missbruk.

Befolkningens åldrande samt koncentreringsen av arbetskraft och kompetens ökar de regionala skillnaderna. Närings- och företagsstrukturen befinner sig i ett kraftigt brytningsskede på alla områden. Ändringarna i näringsstrukturen har under de senaste åren lett till att över 60 000 arbetsplatser har försvunnit inom industrin i Finland. Som ett resultat av en utdragen period av långsam ekonomisk tillväxt har både de offentliga och privata investeringarna minskat, vilket har lett till ökade problem inom flera områden. Förändringarna i omvärlden kräver en systematisk utveckling och närverksbildning som bygger på de regionala styrkorna, växelverkan och samarbete med de övriga regionerna.

Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 godkändes i Europeiska kommissionen i december 2014. Genom programmet stöds särskilt små och medelstora företags konkurrenskraft, sysselsättning och främjandet av en ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Internationellt attraktiva innovationsnätverk eftersträvas bl.a. genom en förnyelse av politiken för innovationskoncentrationer och förverkligandet av tillväxtavtal. Vid närings-, trafik- och miljöcentralerna inleddes i slutet av 2014 omfattande åtgärder för att anpassa centralernas verksamhet så att den motsvarar besparingarna inom statsfinanserna samt minskningen av finansieringen för tekniskt stöd under EU:s strukturfondsperiod 2014–2020. Vid NTM-centralerna och arbets- och näringsministeriet inleddes samarbetsförhandlingar, och arbetsätten förnyas genom att bl.a. uppgifter och funktioner görs elektroniska.

I oktober publicerades rapporten Energi- och klimatfärdplan 2050 från parlamentariska energi- och klimatkommittén, som utnämnts av statsrådet. Utgångspunkten i kommitténs arbete var att tväxthusgasutsläppen ska minska med 80–95 % före 2050. Enligt rapporten är det möjligt att uppnå målet, men det är en utmaning. Finland kan med målmedvetna energieffektivitets- och sparåtgärder minska slutförbrukningen av energi från nuvarande dryga 300 terawattimmar till och med klart under 250 terawattimmar utan att äventyra vår nationella konkurrenskraft. Energisjälvförsörjningen kan höjas till 50–60 %, inklusive kärnkraft som produceras i Finland till 80 %. Den förnybara energins andel av den totala energiförbrukningen kan höjas till 50–60 %.

Energieffektivitetsdirektivet som trädde i kraft 2012 krävde en fortsatt intensiv beredning under hela året. Energieffektivitetslagen som genomförde direktivet föredrogs (i kraft 1.1.2015). Direktivet och lagen utgör en viktig grund för energieffektivitetsåtgärderna under slutet av decenniet. Andelen förnybar energi av slutförbrukningen av energi (34 %) ökade och överskred klart den utvecklingssteg som leder till det obligatoriska mål som ställts för Finland, 38 % 2020. Centralt i EU-frågor blev påverkan på EU:s klimat- och energipolitik fram till 2030 och att få en regional terminal för flytande naturgas (LNG) till Finska vikens kust. När det gäller den regionala LNG-terminalen kom Finlands och Estlands statsministrar i november överens om att utveckla en regional LNG-infrastruktur så att en regional LNG-terminal byggs i Finland. Statsrådet behandlade Fennovoimas och Industrins Kraft AB:s (TVO) ansökningar om komplettering av principbeslut. Industrins Kraft gavs inte ett positivt beslut om förlängd tid för att lämna in en ansökan om bygglov. Fennovoima gavs ett positivt beslut om Rosatoms kärnkraftsverksenhet, vilket riksdagen fastställde i december. Energimarknadsverket blev Energimyndigheten, och uppgifter som hänför sig till främjande av energieffektivitet och förnybar energi överfördes från arbets- och näringsministeriet till ämbetsverket. På hösten lämnade statsrådet redogörelsen Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050 till riksdagen.

10.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Riskerna i omvärlden beror i huvudsak på en svag ekonomisk utveckling både i Finland och i Europa. Eurokrisen har försämrat EU-ländernas kapacitet och efterfrågan i ekonomierna har varit dämpad. Situationen har ytterligare förvärrats av den tillspetsade krisen i Ryssland och den osäkerhet som denna gett upphov till i finländska företag. Den svaga ekonomiska utvecklingen har direkta verkningar för företagsverksamhetens tillväxt och lönsamhet. Den skärpta globala konkurrensen kräver en smidig och aktiv innovationsverksamhet i synnerhet av företag som siktar på en plats i

den globala toppen. Det centrala målet för innovationspolitiken är att sporra företag till innovationer, tillväxt och internationalism med olika åtgärder. Finlands innovationssystem och finansiering är av världsklass, men det finns en uppenbar risk att de betydande offentliga satsningarna på forskning och innovationer inte tillräckligt väl realiserats i ny affärsverksamhet samt kommersiella produkter och tjänster.

Ryssland har hört till Finlands viktigaste handelspartner. Inom många branscher har företagsverksamhet byggts upp kring efterfrågan i Ryssland så väl i Finland som i finländska företag i Ryssland. Rysslandsrisken i form av företagsverksamhet har i många företag realiserats som en följd av den försvagade rubeln, en dämpad köpkraft och de ekonomiska sanktioner som införts. I anslutning till detta har företagets resurser förbättrats med olika skräddarsydda finansiella instrument. Ministeriet har dessutom effektiviserat samarbetet och informationsutbytet med de övriga ministerierna för att upprätthålla en aktuell lägesbild. Effekterna av Rysslandskrisen för företagsverksamheten kommer att övervakas och rapporteras regelbundet.

Tryggandet av företagsfinansieringen så att den kompletterar verksamheten på den finansiella marknaden är en central uppgift för närings- och innovationspolitiken. Tillgången på finansiering i synnerhet i kritiska skeden av livscykeln med tanke på verksamheten i tillväxtföretag är en kärnfråga när det gäller företagets framgång och tillväxt. Risken är att företag med en kraftig tillväxtpotential inte sporrar tillräckligt i startfasen. Regeringen har identifierat situationen och genom tillväxtfinansieringsprogrammet kraftigt ökat resurserna för både företagsfinansiering och kapitalinvestering och inriktat nya instrument på dessa.

Den största risken i genomförandet av sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken är att den ekonomiska tillväxten ska vara fortsatt svag, vilket gör det svårt att förnya företagen och skapa arbetsplatser. Om arbetslösheten fortsätter att vara hög under en lång tid är risken att arbetssökande drar sig tillbaka från aktivt arbetssökande, vilket ytterligare försvårar sysselsättningen och matchningsproblemen på arbetsmarknaden. Risken i arbetet för att främja integrationen och sysselsättningen av invandrare är dessutom att attityderna till invandrare försämrats.

En utmaning är också att arbetssätten inom förvaltningen och den offentliga servicen inte förnyas tillräckligt snabbt för att den tillräckligt väl ska kunna svara mot de personalminskningar som utgiftsnedskärningarna inom den offentliga ekonomin kräver.

Företagens omvärld försvagas av en ständigt ökande, alltmer komplicerad och detaljrik reglering. Den ökande regleringsbördan utgör ett växande hot mot Finlands konkurrenskraft. Om den ekonomiska nedgången fortsätter kan den påverka företagets förmåga att följa de i lag föreskrivna skyldigheterna att sörja för säkerheten. Detta kan i fråga om varor märkas så att produkters överensstämmelse inte säkerställs och på företagssidan i värsta fall i form av en försämrad säkerhetskultur när det gäller arbetssätt, personalutbildning och underhåll av utrustning. I synnerhet i konkurssituationer kan farliga kemikalier och avfall överlåtas åt samhället att ta hand om. I anslutning till förnyelsen av det europeiska patentsystemet är finansieringen av Patent- och registerstyrelsens patentlinje hotad på grund av att EU:s system för enhetspatent enligt uppskattning träder i kraft 2016. Systemet för enhetspatent är ett parallellt system till det traditionella europapatentet och det nationella patentet.

Globaliseringen av ekonomin, läget för statsfinanserna i kombination med den demografiska utvecklingen i regionerna skapar hårda utmaningar för arbetet med att upprätthålla och stärka regionernas livskraft. Risken är att ändringen av närings-

strukturen är okontrollerad och att regionernas styrkor inte kan utnyttjas effektivt. Som ett resultat kommer regionerna att mista arbetsplatser och inga nya arbetsplatser uppstår. Mest konkurrenskraftiga är regioner som är medvetna om sina egna starka sidor och kan förnya sina kompetens- och innovationsstrukturer, sin kreativitetspotential och sina arbetssätt så att de möter kraven i omvärlden. De negativa effekterna av strukturomvandlingen kan lindras genom att aktivt stödja en kontinuerlig förnyelse av regionerna och utnyttjandet av lokala resurser. Förberedelser inför förändringar kan vidtas genom att införa handlingsmodeller som föregriper alternativa utvecklingstrender. Att skapa nya lösningar och handlingsmodeller förutsätter också ett ökande tväradministrativt samarbete och nätverkande inom såväl utbildning, social- och hälsovårdsservice, trafik- och samhällsplanering som när det gäller att stärka näringarna och effektivisera förvaltningsstrukturerna. En viktig roll i detta har bl.a. elektroniseringen av funktioner och uppgifter. Bland annat strukturfondernas förvaltningsmodell har reviderats under 2014 och förverkligandet av modellen anpassas så att den motsvarar de nya ramarna för tekniskt stöd.

De största riskerna i energibranschen gäller elproduktionskapacitetens tillräcklighet (inkl. långvariga skador på gränsöverskridande överföring) samt biomassans hållbarhet och nollutsläpp i EU. Det finns ett klart samband mellan elproduktionssystemet och sårbarheten i samhällets funktioner. Om biomassa inte längre skulle klassificeras som nollutsläpp i EU, dvs. som helt förnybar, skulle det vara nästan omöjligt för Finland att uppnå sina mål för förnybar energi och intresset för teknologin i branschen skulle också minska avsevärt. Beredskap för dessa risker hör till de viktigaste prioriteringarna i ministeriets verksamhet.

En fortsättning för gruvverksamheten i Talvivaara innebär en hel del utmaningar. Förutom utmaningarna i anslutning till saneringen av ekonomin präglas Talvivaaras situation fortfarande av omfattande miljöfrågor. Talvivaara har också varit en stor arbetsgivare. Likaså finns det fortfarande problem i de operativa processerna. Talvivaara Sotkamo Oy försattes i konkurs 6.11.2014 och på ansökan av konkursombudsmannen i offentlig utredning 1.12.2014. Staten förberedde sig på omedelbara kostnader på 50 miljoner euro för att stabilisera miljösituationen och gruvans verksamhet. Konkursboet svarar för kostnaderna för den offentliga utredningen. Om konkursboets tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna, svarar i andra hand staten för kostnaderna. Staten försöker hitta en ny aktör för ekonomiskt bärkraftig gruvdrift på ett miljömässigt hållbart sätt. Om gruvan stängs, räcker en kontrollerad nedkörning i flera år och kostnaderna för stängningen är betydande.

10.3 Uppfyllelse av effektmål

Arbets- och näringsministeriet ställde i enlighet med regeringsprogrammet och utifrån de målsatta riktlinjerna i koncernstrategin följande samhälleliga effektmål för sitt verksamhetsområde för 2014.

Tabell 74. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motiveringar
Företagsverksamhet med hög mervärdeskatt växer.	God	Som indikator på tillväxten av företagsverksamhet med hög mervärdeskatt har använts branscher för krävande kompetens, dvs. information och kommunikation (ICT), finansiering och försäkring samt i stor utsträckning professionell, vetenskaplig och teknisk verksamhet som inbegriper företagstjänster. I alla dessa branscher var antalet företag som inlett sin verksamhet under de tre första kvartalen i förhållande till antalet företag i branschen större än i alla branscher i genomsnitt (1,8 %). På grund av jämförelsen var motsvarande siffra i branscher med hög mervärdeskatt, dvs. finansierings- och försäkringstjänster 3,1 %, i informations- och kommunikationsbranschen 2,5 % och i yrkesmässig, vetenskaplig och teknisk verksamhet 2,0 %. Dessutom växte omsättningen i ICT-branscher i augusti-oktober mycket snabbt med cirka 13 % från föregående år. Omsättningen i yrkesmässig, vetenskaplig och teknisk verksamhet växte på motsvarande sätt 3 %, vilket dock var något långsammare än den genomsnittliga tillväxttakten (4 %) för tjänster under motsvarande tid.
Ungdoms- och långtidsarbetslösheten minskar och arbetslivets kvalitet förbättras.	Försvarlig	Den ekonomiska utvecklingen som varit sämre än väntat och den svaga efterfrågan på arbetskraft bidrog till att ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten inte minskade. Långtidsarbetslösheten ökade kraftigt. Även om arbetslösheten bland unga ökade något, var arbetslöshetsperioderna bland unga dock klart kortare än arbetslöshetsperioderna bland personer över 25 år. Bedömningen för en bättre kvalitet i arbetslivet är god. Jämlikt bemötande på arbetsplatsen samt motivationsgrad, innovativitet och ömsesidigt förtroende har på lång sikt utvecklats positivt. Resurserna i förhållande till kravnivån har varit i stort sett oförändrade. Anställningstryggheten var som högst 2008.
De strukturella hindren för konkurrens minskar.	God	Under 2014 vidtogs inga nya lagstiftningsåtgärder, men Konkurrens- och konsumentverket började i enlighet med sina nya befogenheter aktivt utreda konkurrensneutralitetsproblem i anslutning till företagsverksamheten inom den offentliga sektorn. Övergångsperioden för bolagisering fram till slutet av 2014 utnyttjades genom att myndigheterna erbjöds handledning och rådgivning för identifiering av neutralitetsproblem och förslag till korrigerande metoder. När det gäller dagligvaruhandelns dominerade marknadsställning utredde ämbetsverket tillvägagångssätten i branschen.
Finlands energisjälvförsörjning ökar.	God	Nettoimporten av el 2014 var rekordhög, 18 TWh, dvs. 21,6 % av elanskaffningen. Däremot sjönk elimporten från Ryssland ytterligare och utgjorde endast en tredjedel jämfört med under toppåren, dvs. ca 3 TWh. Förbrukningen av stenkol sjönk 16 % jämfört med året innan och användningen av stenkol i kondensproduktionen sjönk 40 %. Den effektiviserade slutanvändningen av energi beror förutom på aktiva energieffektivitetsåtgärder på den låga ekonomiska aktiviteten.

I ANM-koncernens vision är Finland ett land med en hållbar ekonomisk utveckling, stabil produktivitet och tillväxt samt hög sysselsättning. Också i internationella konkurrenskrafts- och välfärdsjämförelser placerar sig Finland i världstoppen.

Tabell 75. Finlands placering i internationella konkurrenskraftsjämförelser

	2012	2013	2014
WEF:s konkurrenskraftsindex	3.	3.	4.
IMD-institutets konkurrenskraftsjämförelse	17.	20.	18.
Global Innovation Index	4.	6.	4.
Innovation Union Scoreboard	4.	4.	4.

De mest kända konkurrensmåttarna Institute for Management Development (IMD) och World Economic Forum (WEF) ger mycket olika bilder av Finlands konkurrenskraft. Även om båda strävar efter att mäta den långsiktiga tillväxt- eller strukturella konkurrenskraften, mäter IMD i praktiken kostnadskonkurrenskraften och endast WEF mäter klart den strukturella konkurrenskraften. Eftersom IMD mäter mera "hur är det?" och WEF "hur kunde det vara?", är skillnaderna i synsätt förståeliga, även om de i Finlands fall är mycket stora. Tillsammans ger IMD och WEF en mer logisk bild av vår konkurrenskraft: Finland har konjunktur- och strukturutmaningar på kort och medellång sikt, men samtidigt många strukturella styrkor på lång sikt (bl.a. fungerande institutioner och infrastruktur inom ekonomi och samhälle, högklassig utbildning, god hälso- och sjukvård, omfattande forsknings-, utvecklings- och innovationssatsningar), med hjälp av vilka de nuvarande utmaningarna kan övervinnas. (Se Pajarinen, Mika & Petri Rouvinen, Kilpailukyky à la IMD ja WEF. ETLA B 263, 2014.)

10.4 Närings- och innovationspolitik

Genom närings- och innovationspolitiken stärks förutsättningarna för konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt. Under de närmaste åren kommer fokus att vara lagt på åtgärder som är inriktade på att stärka strukturer för nya källor för tillväxten genom att förnya strukturerna och på att skynda på produktivitetens tillväxt.

Tabell 76. Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen i politikområdet

Mål	Betyg
Närings- och innovationspolitiska åtgärder inriktas på förnybara och tillväxtorienterade företag	God
Rishtagandet i offentliga finansiella tjänster ökar	God
Internationaliseringsmöjligheterna för små och medelstora företag förbättras	God
Innovationsverksamheten tilltar och utnyttjas alltmer i näringslivet och inom den offentliga sektorn	Nöjaktig
Företagens export och internationalisering ökar och den internationaliserade företagsverksamheten blir mångsidigare	Nöjaktig
De internationella attraktiva innovationskoncentrationerna blir starkare	Nöjaktig
Ny affärsverksamhet uppstår på nya och starka områden i Finland, i synnerhet inom bio- och naturresursekonomin samt inom miljösektorn	Nöjaktig/God

Närings- och innovationspolitiska åtgärder inriktas på förnybara och tillväxtorienterade företag

Rishtagandet i offentliga finansiella tjänster ökar

Tabell 77. Nystartade och tillväxtföretag, riskinvesteringar i nystartade företag

Mål	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Andelen nystartade företag av företagsbeståndet, %	9,6	8,9	8,5
Andelen nedlagda företag av företagsbeståndet, %	7	7,2	7,8
Riskinvesteringar i nystartade företag, finländska kapitalinvesteringsbolag, mn euro	78	80	91
Antal arbetsplatser som tillväxtföretag* genererat (under de tre föregående åren)	60 521	64 791	45 483**

* OECD:s definition

** preliminära uppgifter

Kapitalinvesteringsverksamhet inriktades på verksamheten i den första fasen och på tillväxtföretag som en del av det tillväxtfinansieringsprogram som regeringen stakade ut våren 2013. Finlands Industriinvestering Ab grundade tillsammans med institutionella investerare fonden FoF Growth II (KRR II) med ett kapital på 130 miljoner euro. Fonden har som mål att placera i cirka 10 riskkapitalfonder för att skynda på små och medelstora företags tillväxt. Finansiering som sammanlagt upp till en miljard kommer enligt bedömning att kanaliseras till cirka 100 företag genom programmet.

Enligt rambeslutet gavs Industriinvestering i uppdrag att starta investeringsprogrammet Förnybar industri med ett anslag på 100 miljoner euro i syfte att stärka en förnyelse av den finländska industrins struktur och målföretag, företagens konkurrenskraft och tillväxt. Industriinvesterings förvaltnings tillgångar uppgår till sammanlagt över 900 miljoner euro och dess investeringsobjekt är cirka 90 kapitalfonder samt cirka 70 direkta målföretag.

Verksamheten i Tekes Kapitalinvestering Ab som fungerar som fondinvesterar startade. I enlighet med arbetsfördelningen mellan statens kapitalinvesterar inriktar Tekes Kapitalinvestering Ab sin verksamhet på venture capital-fonder i tidig fas. Bolaget kan vid behov använda en asymmetrisk riskfördelning för att kanalisera privat riskkapital till riskfinansiering i den inledande fasen.

Igångsättningsfonden Aloitusrahasto Vera Oy gjorde 11 nya investeringar och uppföljningsinvesteringar i 82 målbolag för sammanlagt cirka 14,3 miljoner euro.

I slutet av företagsacceleratorprogrammet Vigos femte verksamhetsår verkade 11 acceleratorer på flera olika delområden. Sammanlagt hade acceleratorerna valt över 120 målföretag till sina portföljer och finansieringen med stöd av acceleratorerna har höjts över 350 miljoner euro. Av detta utgör den privata finansieringen en andel på över 250 miljoner euro och den privata utländska finansieringen en andel om cirka 200 miljoner euro.

Statsrådet beslöt i juni ge Finnvera fullmakt att delta i tecknandet av små och medelstora företags masskuldebrev under tiden 1.7.2014–31.12.2017. I slutet av året utvidgades fullmakten så att Finnvera sedan början av 2015 har kunnat finansiera även företag som är större än EU:s definition av små och medelstora företag ända upp till en omsättning på 300 miljoner euro. Arrangemanget är tidsbundet till slutet av 2017. Beloppet av Finnvera Abp:s garantiofferter för exportfinansiering steg jämfört med året innan med ungefär hälften till 5,0 miljarder euro. Maximifullmakten för exportgarantier steg från 12,5 miljarder till 17 miljarder euro och maximifullmakten för finansieringen av exportkrediter steg från tre miljarder till sju miljarder euro.

Efterfrågan på exportfinansiering i kreditform som inleddes 2012 och baserar sig på Finnveras medelanskaffning var livlig sedan bankernas risktagningssvilja och risktagningssförmåga minskat på grund av läget och den allt hårdare regleringen på finansmarknaden. Inom ramen för exportfinansiering i kreditform (1543/2011) under tecknade Finlands Exportkredit Ab export- och fartygskreditavtal till ett värde av sammanlagt 1,7 miljarder euro och gav villkorliga finansieringsanbud till ett värde av sammanlagt 2,8 miljarder euro. Efterfrågan på exportfinansiering har ökat sedan bankfinansieringen skärpts i synnerhet i långfristig exportfinansiering.

Tabell 78. Effekten av Tekes överföringsutgifter

	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014
Företag med snabb tillväxt			
Antalet finansierade unga företag	434	499	633
Företagens prognostiserade omsättning/Tekes finansiering, koefficient	21,5	30	29,6
Företagens omsättning/Prognostiserade omsättning, koefficient	1,05	0,98	0,84
Företagens prognostiserade antal anställda/Tekes finansiering, koefficient	44,2	58	72,9
Företagens realiserade antal anställda/Prognostiserat antal anställda, koefficient	1,76	1,58	0,98
Tillväxtföretag som internationaliseras			
Nyhetsvärde för finansierade projekt, index 0–100	78	79	79
Prognostiserad omsättning för utvecklade affärsverksamheter/Tekes finansiering	17,5	19	24
Realiserad omsättning för utvecklade affärsverksamheter/Prognostiserad	0,9	0,56	0,9
Andelen internationell affärsverksamhet av företagens omsättning, %	49	48	46
Storföretag			
Tekes-penningflöde inom stora företag, %	78	85	87
Stora företags nätverksbildning i Tekes-projekt totalt, %	224	201	207
Offentliga forskningsorganisationer			
Antalet användare av resultaten av nätverkade projekt, st	11,9	15,2	17
Antalet nya forskningsbaserade företag, st	29	12	150
Andelen internationella samprojekt, %	82	86	77
Speciälteknik som gäller flera kundsegment			
Antalet anställda som drar nytta av arbetsorganisationernas utvecklingsprojekt	13 273	10 864	37 655
Antalet innovationer som direkt främjar nationella energi- och miljömål	513	606	710

Innovationsverksamheten tilltar och utnyttjas alltmer i näringslivet och inom den offentliga sektorn

Den offentliga forsknings- och utvecklingsfinansieringens andel var 1,955 miljarder euro. Finansieringsbeloppet minskade enligt Statistikcentralen med 42 miljoner euro jämfört med året innan. Den offentliga forskningsfinansieringens andel av bruttonationalprodukten var 0,96 %. Kriterierna för Tekes SHOK-finansiering (strategiska center för vetenskap, teknologi och innovation) reviderades genom att öka konkurrensen och alltså riktade finansieringen på den högklassiga och tvärvetenskapliga forskning som görs i internationellt samarbete. Tekes finansierade SHOK-forskningsprogram med 88 miljoner euro.

Tekes program Huippuostajat (Toppköpare) har gjort innovativa upphandlingar mera kända. Huvudfokus har legat på samarbetet med andra Tekes-program och andra organisationer. År 2014 finansierades sju forskningshelheter. Inom ramen för Innovationer i offentliga upphandlingar startades 10 projekthelheter och fyra andra företagsprojekt. Statsrådet godkände utvecklingsprogrammet för immateriellt värdeskapande i form av ett principbeslut i april 2014. Målet för principbeslutet för 2014–2020 är att förbättra förutsättningarna för och kompetensen i samband med immateriellt värdeskapande i Finland.

Tekes har lyckats effektivisera sin finansieringsprocess, vilket syns särskilt i form av kortare behandlingstider för ansökningar från små och medelstora företag samt bättre lönsamhet och produktivitet i verksamheten. Utifrån kundresponsen har servicens kvalitet varit på en fortsatt god nivå.

Statens tekniska forskningsanstalt (VTT) blev ett statligt aktiebolag med specialuppdrag (lag 761/2014 och 762/2014, i kraft 1.1.2015). Som bolag har VTT bättre möjligheter att betjäna inhemska och utländska kunder på den internationellt konkurrensutsatta forskningsmarknaden. Bolagiseringen ökar bolagets öppenhet och skapar klarhet i VTT:s ställning även med avseende på konkurrens-, statsstöds- och upphandlingsrätten. Mätteknikcentralen slogs ihop med VTT Ab som en del av statens forskningsinstitutsreform (1.1.2015), vars mål är att effektivisera användningen av de nu varande resurserna samt det finländska forsknings- och innovationssystemets förmåga att agera snabbt i föränderliga omständigheter.

Företagens export och internationalisering ökar och den internationaliserade företagsverksamheten blir mångsidigare

Arbete för att främja företagens export och internationalisering görs i Team Finland-samarbetet. Finpros funktioner reformerades betydligt för att stärka dess offentliga tjänster. I reformeringen lades Finpros avgiftsbelagda konsultering ned och under året bereddes en överföring av funktionerna vid Centralen för turistfrämjande till Finpro. År 2014 bereddes en förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna, i samband med vilken verksamhet som ansluter sig till närings-, teknik- och miljöcentralernas Team Finland-verksamhet från början av 2015 centraliseras till närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland.

Internationaliseringsmöjligheterna för små och medelstora företag förbättras

Tabell 79. Små och medelstora företags internationalisering

	2009	2010	2011	2012	2013
Små och medelstora företags export, md euro	5,8	6,9	7,1	7,2	7,5
Andel av hela varuexporten, %	13	12	12,3	12,7	13,4
High-tech export	6,3	5,3	4,6	4,3	3,5
Varuexportens värde, md euro	45,1	52,4	56,9	56,9	56
Serviceexportens värde, md euro	15,4	15,1	14,9	15,3	14,1
Export (varor+tjänster), md euro	60,5	67,5	71,8	72,2	70,1

Ny affärsverksamhet uppstår på Finlands nya styrkeområden, i synnerhet inom bioekonomi och naturresurshållning samt miljösektorn

Regeringen definierade bioekonomin som en av spetsarna för Finlands tillväxt i samband med att den bioekonomiska strategin publicerades i maj 2014. Den bioekonomiska strategin genomförs under ledning av Strategiska programmet för skogsbranschen (MSO), i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet och aktörer i branschen. De viktigaste åtgärderna när det gäller utvecklandet av skogsbranschen och hela bioekonomin hänförde sig till att förbättra företagens omvärld, påskynda investeringar och främja exporten. Omvärlden och exporten främjades bl.a. genom att påverka EU:s beslutsfattande och genom Team Finlands verksamhet.

Resultaten av strukturomvandlingen i skogsbranschen börjar märkas i form av nya investeringar och investeringsplaner samt som en ökad inhemsk virkesanvändning. När det gäller ökningen av virkesanvändningen kom man nära målet på 65–70 kubikmeter per år i det strategiska programmet för skogsbranschen. År 2013 var avverkningarna i Finland större än någonsin tidigare och ifjol var de i stort sett på samma nivå. Skogsindustrins export fortsatte att öka (träprodukter, cellulosa och kartong), trots att pappersexporten minskat. Ny affärsverksamhet har uppstått inom

hela det bioekonomiska området, till exempel inom framställningen av dissovlingmassa, biopolja, biogas, träkomposit och tillverkningen av träskivor samt framställningen av bioetanol och talloljebaserade drivmedel. Nyinvesteringar för flera miljarder euro planeras. Träbyggande har slagit igenom också i byggandet av höghus. Träbyggandets marknadsandel vid byggandet av nya höghus steg redan till några procent och i år torde andelen redan stiga till målsatta 10 %.

Cleantech har kraftigt lyfts upp på exportdelegationernas agenda. Samarbetet mellan Finpro, Näringslivets centralförbund (EK) och regionala cleantech-aktörer har intensifierats. Exporttillväxtprogram har lanserats eller kommer att lanseras för olika sektorer (cleantech, Beautiful Beijing, Sydamerika, Indien, förnybar energi, intelligenta elnät, miljömätningar, belysningsteknologi, vattenteknologi osv.) på grundval av finländskt kunnande, företagets tillväxtbenägenhet samt globala marknadsundersökningar. Tahkoluoto i Björneborg valdes som demonstrationsmiljö för havsbaserad vindkraft. På Åland utvecklas demonstration av intelligent elnät. Handlingsprogrammet för hållbar utvinningsindustri är en del av det strategiska programmet för cleantech och genomförs tillsammans med företag och intressentgrupper.

10.5 Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

Genom sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken stöds utvecklandet av arbetskraftens kompetens och företagets tillväxt, ny startad företagsverksamhet och bekämpas arbetslöshet och matchningsproblem på arbetsmarknaden.

Tabell 80. Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen i politikområdet

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014	Betyg
Andelen arbetsplatser med rekryteringsproblem, högst %	31,4	28	29	24,4	God
Arbetslöshetsgrad för personer under 25 år, högst %	19	19,9	15,6	20,5	Nöjaktig
Arbetslöshetsgrad för utlänningar, högst %	25,1	28,4	17,9	30,2	Försvärlig
Antalet svårsysselsatta, högst	143 751	159 325	146 000	184 524	Försvärlig
Flödet till över 3 månaders arbetslöshet, högst %	31,4	40	29	42,5	Försvärlig
Flödet till över tre månaders arbetslöshet för personer under 25 år, högst %	19,6	25,6	10	31,7	Svag
Flödet till över tre månaders arbetslöshet för nyutexaminerade 25–29-åringar, högst %	29,9	37	13	39,9	Svag
Andelen arbetsplatser som tillsatts genom arbetserbjudande eller annars med en sökande från en byrå (inkl. ansökningsplatser), minst %		11,4	22	16,1	Nöjaktig
Antalet nya företag	6 644	7 948	8 780	8 300	Nöjaktig

Den svaga ekonomiska utvecklingen försvårade möjligheterna att uppnå målen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken. I det utmanande affärsklimatet betonades vikten av sysselsättnings- och företagsamhetspolitik när det gäller att stödja ny tillväxt och sysselsättning.

Den svaga ekonomiska tillväxten märktes på arbetsmarknaden i form av få rekryteringar och längre arbetslöshetsperioder. Antalet arbetslösa arbetssökande och den strukturella arbetslösheten ökade. Med en stigande arbetslöshet ökade vikten av arbetskrafts- och företagsservice som stämmer överens med de arbetssökandes behov och stöder efterfrågan på arbetskraft.

I regeringens strukturpolitiska program ingår ett mål att sänka arbetslöshetsgraden med en procentenhet. I enlighet med det strukturpolitiska programmet har TE-byråerna betydligt ökat arbetserbjudandena till arbetslösa och arbetserbjudandenas effekt har förbättrats. Villkoren för utkomstskyddet för arbetslösa när det gäller att ta emot en arbetsplats ändras för att utöka de arbetslösas regionala rörlighet (1.1.2015). Den offentliga arbetskraftsservicens effekt ökas genom att stärka partnerskap med kommuner, regionala företagstjänster och privata serviceproducenter.

Antalet långtidsarbetslösa ökade jämfört med året innan. Fokus när det gäller att minska långtidsarbetslösheten har varit att utveckla samarbetet mellan staten och kommunen, utöka kommunernas ansvar och möjligheter att påverka samt i riktiga lönesubventioner och andra arbetskraftstjänster på perifer soner som befinner sig en svår ställning på arbetsmarknaden. Genom en ny lagstiftning (i kraft 1.1.2015) görs verksamheten vid servicecentren för arbetskraften permanent och utvidgas verksamheten till hela landet och kommunernas finansieringsansvar vid finansieringen av arbetsmarknadsstödet ökades. Andelen verksamhetsställen med rekryteringsproblem har minskat bland de verksamhetsställen som sökt arbetskraft. Det råder brist i synnerhet i yrken inom hälso- och sjukvårdssektorn, såsom läkare och sjuksköterskor. Det råder också brist på försäljningsrepresentanter, speciallärare och barnträdgårdslärare. Det råder ett överutbud i ganska många branscher, såsom montörer av elektronik- och automationsutrustning och sekreterare. Matchningsproblemen har lindrats genom en bättre anpassning av arbetskraftsutbildningen efter företagens och arbetsmarknadens behov.

Regeringen har ställt sig om målet att aktiveringsgraden för arbetslösa ska överstiga 30 %. Aktiveringsgraden stannade på 27,3 %. I de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden deltog dock avsevärt många fler än året innan, sammanlagt i genomsnitt 122 100 personer (107 600 år 2013). Till den låga aktiveringsgraden bidrog ökningen av antalet arbetslösa arbetssökande.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde användes sammanlagt 556,3 miljoner euro till offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. I tjänsterna fanns i genomsnitt 58 000 personer, varav 26 700 i arbetskraftsutbildning och träning och 31 400 i lönesubventionerat arbete och på startpeng. På tjänster för arbetslösa inriktas finansiering också från andra förvaltningsområden och Europeiska socialfonden. Denna finansiering omfattade i genomsnitt 64 100 personer. Antalet personer med arbetsmarknadsstöd i tjänsterna var 16 800 personer, i frivillig utbildning med utkomstskydd för arbetslösa 25 600 personer och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte 14 600 personer.

Genomförandet av ungdomsgarantin fortsatte. Ungdomsgarantin infördes i ett svårt sysselsättningsläge och arbetslösheten bland unga har ökat något under den tid ungdomsgarantin har genomförts. De ungas arbetslöshetsperioder har dock i genomsnitt hållits kortvariga. Arbetskrafts- och företagsservicen för unga utökades jämfört med de föregående åren. Dessutom bereddes ett nätverk av service vid en enda lucka för ungdomar samt ungdomsgarantins andel i ett kommunexperiment som leds av finansministeriet.

Tabell 81. Effekten av offentlig arbetskrafts- och företagsservice (mom. 32.30.51)

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014	Betyg
Andelen arbetslösa efter 3 mån. yrkesinriktad arbetskraftsutbildning, högst, %	34,2	37	31	39,2	Försvarlig
Andelen arbetslösa efter 3 mån. lönesubventionerat arbete, högst, %	47,3	47	45	46	Nöjaktig

För att främja företagsamheten ställdes som mål att närings-, trafik- och miljöcentralerna genom finansieringsåtgärder ska medverka till att det uppstår 8 780 nya företag. Den företagsfinansiering som beviljas av NTM-centralerna och startpeng som beviljas av TE-byråerna bidrog till att det uppstod över 8 300 nya företag. Utöver främjandet av nystartad företagsverksamhet var främjandet av små och medelstora företags tillväxt, internationalisering och innovationsverksamhet samt i bruktagandet av ny teknologi fortfarande centrala utgångspunkter i den företagsfinansiering som NTM-centralerna beviljade. Vid Nylands arbets- och näringsbyrå fortsatte företagsverkstadsverksamheten för ungdomar. Handlingsmodellen har börjat spridas över hela landet.

10.6 Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet

Med tanke på Finlands ekonomiska framgång är det viktigt att sörga för att författningsmiljön för företag är fungerande och konkurrenskraftig. Även modern konkurrenspolitik är en väsentlig del av näringspolitiken och nödvändig för en förbättrad konkurrenskraft. Likaså är en fungerande arbetsmarknad, en tidsenlig arbetslagstiftning och god kvalitet på arbetslivet konkurrensfördelar för företagen.

Tabell 82. Uppnåendet av de samhällseliga effektmålen i politikområdet

Bedömning av hur de samhällseliga effektivitetsmålen uppnåtts	Betyg
Driftsvillkoren för samtliga aktörer på marknaden är likvärdiga och konkurrensmöjligheterna förbättras och den ekonomiska försörjningsberedskapen är på en hög nivå.	God
Konsumenternas ställning är säker, och konsumenterna och företagarna litar på marknaden på ett sätt att fungera.	God
Den tekniska säkerheten och tillförlitligheten i samhället och företagen hålls på en hög nivå.	God
Företagens regleringsbörda minskar. En ökning av den ekonomiska belastningen och regleringsbördan för industrin undviks.	Försvarlig
Tidsenliga industrirättssystem främjar innovationer samt en kommersialisering av varor och tjänster.	God

I konkurrensövervakningen är resurserna inriktade på att utreda de allvarligaste konkurrensbegränsningarna med tanke på en fungerande konkurrens och samhällsekonomi. För att minska neutralitetsproblemen och öka konkurrensen föreslogs även i den nya kommunallagen en bred reglering av kommunernas roll i marknadsbaserad verksamhet. Regleringen täcker förutom statsstöd även åläggandet av allmännyttiga tjänster i form av ett s.k. SGEI-förfarande (stöd för allmänna ekonomiska tjänster). Kommissionens reform av regleringshelheten för statliga stöd genomfördes. Ett direktiv om konkurrensrättsliga skadestånd antogs i slutet av året. Arbetsgruppsarbete för att genomföra direktivet inleddes på hösten.

Konsumentforskningscentralen överfördes (1.1.2015) till statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet. I anslutning till VTT:s bolagiseringsprojekt genomfördes överföringen av det nationella ackrediteringsorganet Finas från Mätteknikcentralen till Säkerhets- och kemikalieverket Tukes. Ett viktigt projekt inom området för teknisk säkerhet och tillförlitlighet är att anpassa nio produkt direktiv som kommit till den nationella genomförandefasen i enlighet med EU-beslutet om ackreditering och

marknadskontroll. Samtidigt ska också ett nytt direktiv om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (det s.k. Seveso III) genomföras. Det nationella genomförandet av dessa bereddes och de första två regeringspropositionerna i anslutning till projekten lämnades.

När det gäller den finansiella rapporteringen försköts tyngdpunkten i arbetet från EU till den nationella beredningen. En ändring i bokslutsdirektiven som gäller annan än finansiell rapportering antogs i EU. En omfattande reform av revisionslagen som gäller en reform av revisorssystemet och tillsynen över revisorer samt en ändring som gäller anmälningsskyldigheten överlämnades (RP 254/2014 rd). När det gäller immateriella rättigheter fortsatte verkställigheten av EU:s system för enhetligt patent på europeisk och nationell nivå. Förhandlingar om kommissionens förslag till ändring av varumärkesdirektivet och varumärkesförordningen samt till direktiv om skyddet av affärshemligheter fortsatte för rådets del fram till en lösning. Den partiella reformen av varumärkeslagen sköts upp till följande regeringsperiod. När det gäller patent- och registerstyrelsen godkände riksdagen förslaget att handelsregistrets lokalmyndighetsuppgifter ska överföras på PRS.

När det gäller samhälls- och företagsansvar bereddes en nationell genomförandeplan för FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter och genomförandet inleddes omedelbart. I samband med översynen av regeringsprogrammet efter halva tiden slog regeringen fast att den genom sina beslut inte ska öka industrins kostnader eller regleringsbörda. Enligt arbets- och näringsministeriets uppskattning ökade cirka 40 % av de regeringspropositioner som påverkar företag företagens regleringsbörda och uppskattningsvis endast cirka 5 % minskade den, dvs. företagets regleringsbörda växte.

Jämlikhetsregleringen i arbetslivet förnyades. En regeringsproposition som lämnades i april med förslag till en ny, allmän lag om likabehandling antogs (i kraft 1.1.2015). Samtidigt ändrades bestämmelserna om diskrimineringsförbud i arbetsavtalslagen och övriga lagar som gäller anställningsförhållanden. Bestämmelserna om förutsättningarna för användningen av alterneringsledighet i lagen om alterneringsledighet reviderades 1.9.2014. I anslutning till ändringarna i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ändrades bestämmelsen om bestämmelsernas tvingande natur i arbetsavtalslagen temporärt så att den gör det möjligt för kommunerna att uppfylla sin sysselsättningsskyldighet oberoende av arbetsgivarens skyldighet att erbjuda annat arbete. Likaså kan en person som länge varit arbetslös tas till arbetsprövning i en verkstad oberoende av arbetsgivarens skyldighet att erbjuda annat arbete. Som en del av bekämpningen av den grå ekonomin lämnades regeringens proposition med förslag till revidering av beställaransvarslagen till riksdagen. Arbetet för det nationella genomförandet av genomförandedirektivet om utstationering av arbetstagare inleddes. Projektet för nollarbetsavtal genomfördes inte på det sätt som skrivits in i det strukturpolitiska program som regeringen berett.

Arbetslivets kvalitet

Lagstiftningen om främjande av utveckling av arbetstagares, tjänstemäns och tjänsteinnehavares kompetens trädde i kraft vid ingången av 2014. Ändringarna möjliggjorde bättre möjligheter för arbetstagare att utveckla sin kompetens. Det var möjligt för arbetsgivaren att få ekonomiskt incitament för arbetstagarens utbildning. I projektet Arbetsliv 2020 stärkte ministeriet bl.a. de regionala nätverkens möjligheter att nå arbetsplatser. Projektet hade 58 riksomfattande utvecklingspartner.

Tabell 83. Delfaktorerna i arbetslivets kvalitet med skolbetyg, dimensionernas medelvärde samt meningsfullhetens balans åren 2008–2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Säkerhet	8,72	8,39	8,62	8,49	8,62	8,46	8,50
Jämlikt bemötande	7,66	7,67	7,70	7,69	7,76	7,83	7,82
Sporrande effekt, innovativitet, förtroende	7,82	7,83	7,86	7,86	7,94	7,96	7,97
Resurser i förhållande till kravnivån	7,77	7,77	7,79	7,76	7,74	7,81	7,79
Allmänt medeltal	7,99	7,91	7,99	7,95	8,01	8,00	8,02
Balans i förändringstrenden i arbetets meningsfullhet och arbetsviljan* Max +100, min -100, Förändring i god (+) / dålig (-) riktning, %-andel	-14	-9	-7	-16	-23	-18	-16

* Balanssiffran innefattar endast sådana svarande som bedömer att meningsfullheten förändras till det bättre eller till det sämre. Om alla bedömer att meningsfullheten förändras till det bättre, är balansen +100 och på motsvarande vis, om den förändras till det sämre, är balansen -100. Källa: ANM: Arbetslivsbarometer.

10.7 Regionutveckling och strukturfondspolitik

Målet för regionutvecklingen är att främja regionernas internationella konkurrenskraft, minska utvecklingsskillnaderna mellan regionerna, trygga medborgarnas bas-service och förbindelser i hela Finland. Utgångspunkten är en specialisering som bygger på regionernas starka sidor och kompetens, samarbete mellan aktörerna och nätverksbyggande både mellan regionerna och internationellt.

Tabell 84. Uppnåendet av de samhällseliga effektmålen i politikområdet

Effektmål	Betyg	Motiveringar
Regionernas internationella konkurrenskraft förbättras ³⁹	Svag	Enligt Europeiska kommissionens vinterprognos för 2015 väntas hela EU:s ekonomi växa 1,3 % 2014 (0,0 % 2013) Kommissionen förutspår att Finlands ekonomiska tillväxt är 0,0 % 2014 (-1,2 % 2013). På grund av det svåra konjunkturläget och strukturproblemen inom ekonomin har regionernas internationella konkurrenskraft försämrats 2014.
Utvecklingsskillnaderna mellan regionerna minskar	Försvarlig	Koncentrationen av befolkningen till några tillväxtområden har fortsatt. Förändringen i den ekonomiska strukturen har minskat arbetsplatserna i synnerhet på sådana områden där industrin har varit en stor arbetsgivare. Däremot har arbetslösheten ökat till och med kraftigare på tillväxtområden än på många områden som i princip har högre arbetslöshet.
Uppgjorda eller uppdaterade byplaner		Antalet gällande byplaner var 2 175.

Disponibelt för regionutvecklingen var både nationella anslag (landskapsutvecklingspengar och landsbygdsutveckling) och finansiering via EU:s strukturfondsprogram. Största delen (94 %) av landskapsutvecklingspengarna delades ut till landskapsförbund som har använt anslaget till åtgärder i enlighet med landskapsprogrammet och dess genomförandeplan, bl.a. projekt som stöder uppkomsten och utvecklingen av företagsverksamhet och kapacitetsuppbyggnad. Genom anslaget stöds även uppnåendet av målen för stadspolitik och skärgårdspolitik.

Åtgärdsprogrammen har bidragit till en utveckling av städerna, näringarna på landsbygden och i skärgården, innovationsverksamheten, servicen, infrastrukturen och miljön samt av skyddet av naturvärden och har åstadkommit en stor mängd utvecklingsåtgärder och utvecklingsprojekt. Med landskapsutvecklingsanslaget finansierades riksomfattande forsknings- och utvecklingsprojekt på landsbygden. Teman för nya projekt var näringar, ekosystem och livskvalitet, boende och tjänster samt delaktighet, närdemokrati och lokal och platsbaserad utveckling. Anslaget användes även

³⁹ ETLA har upphört med att publicera den prognos som varit utgångspunkten för målet. Kalkylen för 2014 bygger på Europeiska kommissionens (5.2.2015) prognos för ekonomin i Europa.

till att understöda en riksomfattande utveckling av byverksamheten. Antalet registrerade byföreningar var enligt preliminära uppgifter i slutet av året 3 100 (år 2013, 3 246) och gällande byplaner 2 175 (år 2013, 2 201).

Den resterande finansieringen av strukturfondsprogram under EU:s programperiod 2007–2013 inriktades särskilt på snarare än på att skapa företagsamhet, ny affärsverksamhet och nya arbetsplatser samt på sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Medlen för strukturfondsprogrammen användes också för att lindra effekterna av akuta strukturuomvandlingar. Finansieringen under programperioden kommer före slutet av 2015 att ha använts nästan helt till projektverksamhet. EU-kommissionen godkände Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 i december 2014. De första projektansökningarna kunde lämnas in i informationssystemet i maj 2014. Även de första finansieringsbesluten i det nya programmet kunde fattas ännu under 2014. Den offentliga totalfinansieringen av programmet uppgår till cirka 2,6 miljarder euro, varav EU:s andel utgör hälften. Som centralt innehåll i programmet fastställdes små och medelstora företags konkurrenskraft, koldioxidsnål ekonomi, produktion och utnyttjande av ny information och kompetens, sysselsättningens och arbetskraftens rörlighet, utbildning, yrkesskicklighet och livslångt lärande samt social delaktighet och bekämpandet av fattigdomen. Målet var i synnerhet att i rikta medel på att stödja en aktiv strukturuomvandling och förverkliga strategier för regionernas intelligenta specialisering.

10.8 Energipolitiken

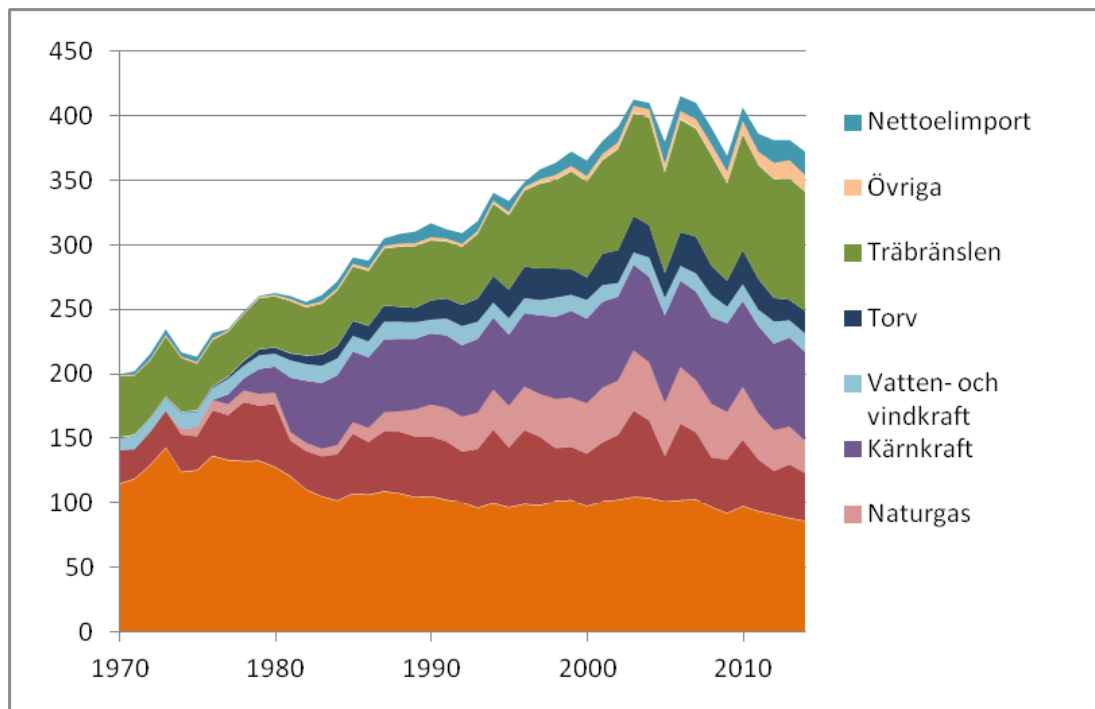
Som en del av näringspolitiken knyts energipolitiken även ihop med klimat-, ekonomi-, konsument- och miljöpolitiken. Specialvillkor ställs av målen för finanspolitiken och sysselsättningen samt klimat- och miljökraven. Allt viktigare i en internationell omvärld är också bl.a. en säker tillgång på energi, en differentiering av marknadspri- serna på drivmedel samt internationella energi- och klimatpolitiska riktlinjer.

Tabell 85. Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen i politikområdet

	Betyg
Energisjälvförsörjningen ökar, %	God
Elmarknadens sätt att fungera förbättras, MPI-värdet för el ökar (EU:s index för konsumenttillfredsställelse)	God
Den förnybara energianvändningens andel av slutförbrukningen ökar, %-andel	God
Slutförbrukningen av energi/BNP minskar (TJ/BNP, miljoner euro)	God

I oktober 2014 publicerades rapporten Energi- och klimatfärdplan 2050 från parlamentariska energi- och klimatkommittén, som utnämnts av statsrådet. Utgångspunkten i kommitténs arbete var att växthusgasutsläppen ska minskas med 80–95 % före 2050. Enligt rapporten är det möjligt att uppnå målet, men det är en utmaning. Finland kan med målmedvetna energieffektivitets- och sparåtgärder minska slutförbrukningen av energi till och med klart under 250 terawattimmar utan att äventyra vår nationella konkurrenskraft. Energisjälvförsörjningen kan höjas till 50–60 %, inklusive den kärnkraft som produceras i Finland till 80 %. Den förnybara energins andel av den totala energiförbrukningen kan höjas till 50–60 %.

Figur 5. Total energiförbrukning 1970–2014, TWh

Bilden visar totalförbrukningen av energi (primärenergi) och energiförbrukningen enligt energikälla.

Energisjälvförsörjningen ökar

I energi- och klimatstrategin är målet i elupphandlingen att trygga tillräcklig el till ett skäligt pris så att elupphandlingen samtidigt stöder de övriga klimat- och energipolitiska målen. Elupphandlingen kommer även i fortsättningen att baseras på ett mångsidigt och tack vare en samproduktion av el och värme decentraliserat system. Stödsystem för el som producerats med förnybar energi har utvecklats så att en allt större del av elen produceras med inhemska energikällor. Kärnkraftsverksenheten Olkiluoto 3 som är under uppförande och de kärnkraftsverksprojekt som fått ett principbeslut kommer att avsevärt förbättra självförsörjningen inom elanskaffningen på 2020-talet. I Fennovoima Ab:s projekt inleddes utredningar om miljöfrågor, säkerhetsbedömning och för att bilda Pyhäjoki kommuns ståndpunkt, eftersom det i och med Rosatom-alternativet hade skett väsentliga förändringar i projektet sedan principbeslutet 2010. Som en del av det energisamarbete som kommissionen leder i Östersjöområdet (det s.k. BEMIP-projektet) strävar man efter att skapa en ny gasförbindelse via Baltikum till Centraleuropa samt en terminal för flytande naturgas (LNG, liquefied natural gas) på Östersjöns östkust. Det regionala LNG-terminalprojektet på Finska vikens kust samt Balticconnector-projektet tas med på listan över Project of Common Interest (PCI) enligt EU:s infrapaket. Utvecklandet av ett nationellt LNG-terminalnätverk framskred och ministeriet beviljade 93 miljoner euro i investeringsstöd för fyra olika LNG-terminalprojekt.

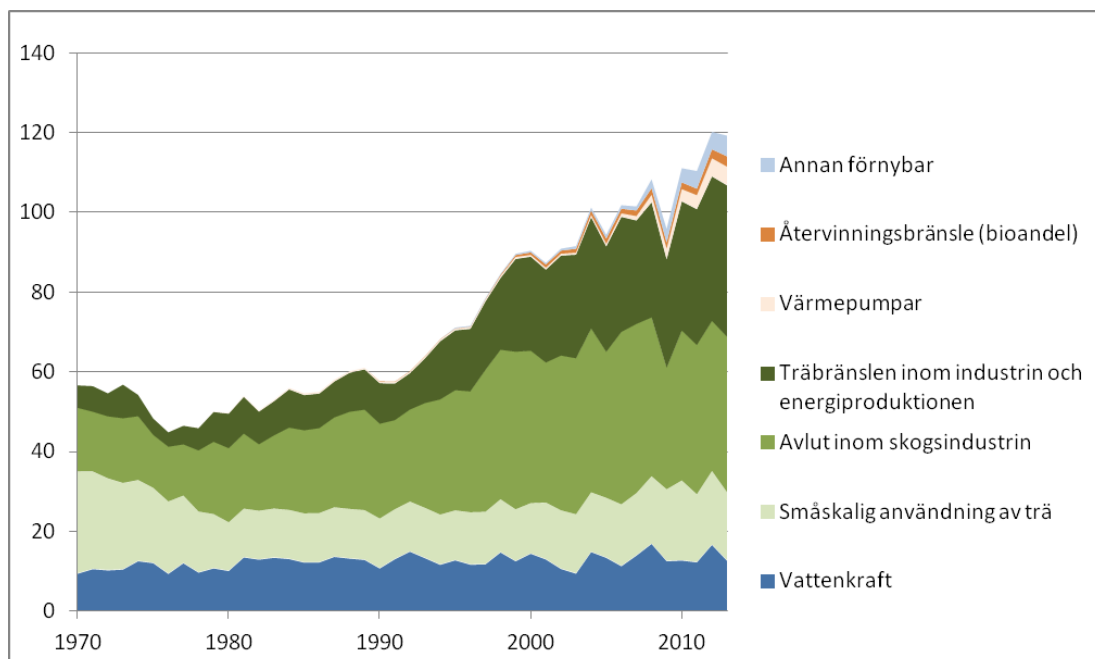
Elmarknadens sätt att fungera förbättras, MPI-värdet för el ökar (EU:s index för konsumenttillfredsställelse)

Omfattningen av småskalig elproduktion och i synnerhet antalet produktionsanläggningar i samband med förbrukningsobjektet är fortfarande litet i Finland. I synnerhet solpanelernas konkurrenskraft har snabbt förbättrats och intresset för solenergi som ersättning för köpt el ökar kraftigt. En arbetsgrupp som tillsatts av arbets- och näringsministeriet utredde 2014 hur man kan främja småskalig energiproduktion och den småskaliga elproduktionens roll när det gäller att främja förnybar energi och byggnaders energieffektivitet. En del av de uppbyggda problemen har redan lösts och de föreslagna åtgärderna för främjande har vidtagits. Den småskaliga produktionens ställning på elmarknaden har utvecklats gynnsamt och till exempel antalet köpare av småproducenters överskottsel har redan ökat till ett tjugotal energibolag.

Den förnybara energins andel av slutförbrukningen ökar och slutförbrukningen av energi i förhållande till bruttonationalinkomsten minskar

Finland ser ut att i förtid uppnå målet att 38 % av energianvändningen ska bestå av förnybar energi. Den förnybara energins andel av slutförbrukningen steg redan till 36,8 % 2013. Skogsflisen var fortfarande ett konkurrenskraftigt drivmedel i kombinerad el- och värmeproduktion, men på grund av det låga priset på stenkol beslöt regeringen att förbättra konkurrenskraften för de inhemska drivmedlen skogsflis och torv genom att sänka accisen på torv (i kraft i början av 2015) och som en följd därav höja produktionsstödet för skogsflis. Arbetet med att undanröja de administrativa hindren för vindkraft samt arbetet med att bereda en statsrådsförordning som gäller bullergränser för vindkraft fortsatte. Demonstrationsprojektet för havsbaserad vindkraft beviljades energistöd (20 miljoner euro) och tre bioförädlingsprojekt som framställer andra generationens biobränslen för trafiken beviljades sammanlagt 45,3 miljoner euro i energistöd.

Figur 6. Användningen av förnybar energi 1970–2013, TWh

Slutförbrukningen av energi i förhållande till BNP minskar – båda delfaktorerna i målet (slutenergi och BNP) statistikförs först om drygt ett år. Den preliminära bedömningen är att BNP:s värde inte har förändrats nämnvärt. Slutförbrukningen av energi ökade inte, utan minskade tvärtom något. Elkonsumtionen minskade 1 %. El (83,3 TWh) utgör den största enskilda delen i slutförbrukningen av energi (cirka 300 TWh). Fjärrvärmens (31 TWh) minskade något på grund av att vädret varit varmare än året innan. I trafiken (cirka 1/6 av slutenergin) sjönk bensinkonsumtionen ett par procent och dieselkonsumtionen var oförändrad. Industriproduktionen har inte återhämtat sig, dvs. slutförbrukningen av energi sjönk något (cirka 1 %).

Främjandet av energieffektiviteten fortsatte med många åtgärder enligt energieffektivitetsavtalen, bl.a. energibesiktningar och energieffektivitetsrådgivning för konsumenterna. Genom det energieffektivitetsdirektiv som trädde i kraft 2012 sattes energitjänstdirektivet och direktivet om samproduktion av el och värme (CHP). Den lagstiftning som genomför direktivet inklusive energieffektivitetslagen träder i kraft 1.1.2015. De energieffektivitetsavtal som staten ingått (2008–2016) med näringslivet och kommunsektorn täcker cirka 80 % av energianvändningen i Finland. Avtalsverksamheten har under åren 2008–2013 resulterat i åtgärder som på årsnivå ger en inbesparing av värmeenergi och bränslen på cirka 6,7 TWh samt en elbesparing på 2,6 TWh och en årlig besparing på cirka 556 miljoner euro i energikostnaderna. Energieffektivitetsavtalen är en central del av Finlands energieffektivitetsverksamhet och ett intentionsavtal har ingåtts om en fortsättning på dem till 2020.

Enligt scenariokalkylerna i statsrådets energi- och klimatstrategi håller Finland på att uppnå målen för utsläppsminskning fram till 2020 på verksamhetsområden som inte omfattas av utsläppshandeln (mål 16 % av nivån 2005). De verksamhetsområden som hör till utsläppshandeln bör fram till 2020 minska utsläppen med 21 % jämfört med nivån 2005. Detta mål är gemensamt för hela EU och målet uppnås genom en gemensam utsläppshandel. Utsläppshandeln täcker cirka hälften av Finlands utsläpp. Det nationella kontrollsystemet för handeln med utsläppsrätter säkerställer tillsammans med systemet på EU-nivå att de anläggningar som hör till utsläppshandeln och således hela utsläppshandelssektorn inom EU fullgör sina åligganden.

10.9 Integration

Målet är att stödja och främja invandrades integration, sysselsättning och delaktighet i det finländska samhället. Genomförandet av integrationspolitiken fortsattes i enlighet med målen i statens integrationsprogram 2012–2015. Huvudvikten i genomförandet av politiken för främjande av invandrades integration och sysselsättning låg på att utveckla integrationsutbildningen, stärka kunskandet i det lokala integrationsarbetet samt försnabba anvisandet av kommunplatser för flyktingar.

Tabell 86. Kommunplaceringsplatser för flyktingar

	Utfall 2012	Utfall 2013	Mål 2014	Utfall 2014	Betyg
Kommunplaceringsplatser för flyktingar, minst, antal	1 055	1 196	2 300	1 509	Nöjaktig

Målet för kommunplaceringsplatser för flyktingar nåddes inte, men som ett resultat av ett tidsbundet finansiellt extra stöd för utvecklingsåtgärder och projekt har nya kommuner kommit med i mottagningen av flyktingar och läget vad gäller kommunplatserna har förbättrats avsevärt. Samarbetet mellan staten och kommunen stärks så att personer med internationellt skydd med säkerhet anvisas en plats i en kom-

mun. Som en del av samarbetet både utvecklas och förenklas ersättningssystemet och myndighetsprocesserna. Inom ministeriets förvaltningsområde grundades Kompetenscentret för integration av invandrare för att stödja och stärka integrationsarbetet på lokal nivå samt främja integrationens effekt genom att vidareutveckla uppföljningen och statistikföringen av integration samt integrationsforskningen. Invandrades kompetens har stärkts genom arbets- och näringsförvaltningens och kommunernas åtgärder och tjänster för att förbättra sysselsättningsutsikterna för invandrare. För att förbättra tillgången på integrationsutbildning har anslagen utökats. Genom att stödja invandrades delaktighet stärks också en grund för en fungerande växelverkan mellan olika befolkningsgrupper i vardagen samt för goda etniska relationer och ett positivt attitydklimat i samhället.

10.10 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 87. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	12 300	11 949	11 427
Arbets- och näringsministeriet	575	569	545
Utbildnings- och utvecklingscentret Salmia	18	15	15
Närings-, trafik- och miljöcentralerna samt arbets- och näringsbyråerna	7 229	6 920	6 696
Geologiska forskningscentralen	609	591	564
Teknologiska forskningscentralen VTT	2 592	2 552	2 309
Säkerhets- och kemikalieverket	218	227	227
Mätteknikcentralen	85	92	99
Innovationsfinansieringscentret Tekes	289	286	286
Centralen för turistfrämjande	33	36	32
Konkurrens- och konsumentverket	143	144	146
Konsumentforskningscentralen	38	38	34
Patent- och registerstyrelsen	416	416	404
Energimyndigheten	56	64	69

Tabell 88. Användning av budgetanslagen, mn euro

		2012	2013	2014
32.	ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 747,0	3 706,1	3 371,1
32.01.	Förvaltning	368,1	377,8	439,8
32.20.	Närings- och innovationspolitik	827,1	1 866,7	1 401,1
32.30.	Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik	1 789,0	718,9	792,2
32.40.	Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet	22,5	40,5	40,4
32.50.	Regionutveckling och strukturfondspolitik	560,7	500,9	447,7
32.60.	Energipolitiken	98,7	98,3	142,4
32.70.	Integration	80,9	103,0	107,5

10.11 De statliga fonderna utanför budgeten

Statsgarantifonden

Exportgaranti- och specialborgensstocken⁴⁰ utgjorde vid utgången av 2014 cirka 12,6 miljarder euro. Ansvarsstocken steg i slutet av föregående år med cirka 1,5 miljarder euro. Finansieringsfullmakterna och exportgarantifullmakterna för Finnveras export- och fartygskrediter höjdes på samma sätt från 12,5 miljarder euro till 17 miljarder euro. Den s.k. gamla ansvarsstockens andel av ansvarsstocken uppgick till 4,9 miljoner euro och den bedöms ta slut 2018. Företagens kommersiella risker uppgick i slutet av året till 11,1 miljarder euro (en ökning på cirka 1,7 miljarder euro sedan slutet av 2013). Av ansvaren var 47 % i de bästa riskklasserna (A1–B1), och cirka 10 % i de sämsta klasserna (B3–C) medan resterande 43 % var i klassen B2. En ny risktagning koncentrerade sig huvudsakligen till riskklasserna B1 och B2. Ökningen av ansvaren i synnerhet i klass B3 kan öka förlusterna i framtiden. Bland branscherna var teleansvarens andel i slutet av året 34 % och varvens och rederiernas andel 27 %. Branschernas relativa andelar av ansvaren har hållits lika stora som året innan. Fortfarande kan de stora kryssningsrederierna i varvs- och rederisektorn anses vara de största enskilda koncentrationerna.

Bankansvarens belopp uppgick i slutet av året till cirka 847 miljoner euro, vilket innebär en minskning från årets början med cirka 120 miljoner euro. Bankernas kreditvärdighet har blivit något bättre under året, men det osäkra läget i Ryssland ökar risken.

Skyddet mot risker har fortsatt under året genom återförsäkringsavtal som ingåtts med andra exportgarantianstalter och privata försäkringsbolag, genom vilka försäkringsbolagen tar på sig en del av kreditrisken. Avtalens belopp uppgick i slutet av året till cirka 975 miljoner euro, vilket innefattar en ökning från slutet av året innan med cirka 240 miljoner euro. Återförsäkrad är 8 % av ansvarsstocken och de bedöms minska exportgarantistockens totala risk betydligt.

Stora riskkoncentrationer och enskilda övriga riskansvar håller risknivån hög. Eventuella förlustförväntningar på kort sikt har koncentrerats till några enskilda bolag.

Genom arbets- och näringsministeriets beslut i ntäktsfördes i december 2014 100 miljoner euro från statsgarantifonden under moment 12.32.30 (Överföringar från fonder utanför statsbudgeten) i statsbudgeten. Statsgarantifondens likvida medel uppgick vid utgången av året till cirka 656 miljoner euro. Fondens prestationsbaserade resultat uppvisade ett överskott på cirka 6,8 miljoner euro (2,0 miljoner euro 2013). Vid bedömningen av den totala kreditrisken i anslutning till garantiverksamheten med antaganden som definierats med metoder som motsvarar banker uppgår risken i anslutning till exportgarantiverksamheten till cirka 1,1 miljarder euro. Sålunda med beaktande av medlen om cirka 656 miljoner euro i statsgarantifonden och cirka 436 miljoner euro i den fond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet som finns med i Finnvera Abp:s balansräkning, skulle riskerna för exportgarantiverksamheten enligt uppskattning i teorin vara täckta med nuvarande medel.

⁴⁰ Med stocken avses här direkt både den s.k. gamla stocken på fondens ansvar och den stock som ingår i Finnveras affärsverksamhet, dvs. exportgarantier och specialborgen som Finnvera beviljat efter 1.1.1999. Ersättningar som dessa orsakar täcks på det sätt som avses i lagen om statsgarantifonden (444/1998) av fondens medel.

På grund av den tekniska naturen i fondens verksamhet samt arbetsfördelningen mellan fonden och Finnvera anges inte i bokslutet någon preciserande analys av relationstal över resultaten och lönsamheten i statens garantiverksamhet. Finnvera presenterar i sin årsberättelse och rapportering ett mera ingående statistiskt och jämförande material om sin export- och specialgarantiverksamhet som helhet.

Finnvera och statsgarantifonden ingick 8.1.2013 ett förvaltningsavtal för åren 2013–2017. I avtalet anges principer för hur Finnvera sköter statsgarantifondens återkravsfordringar och årsstock. Enligt avtalet betalas Finnvera ett årligt arvode på 180 000 euro (+ moms) för denna uppgift.

Försörjningsberedskapsfonden

Omsättningen var på grund av återvinning och ändringen av upplagens struktur 551 miljoner euro och den bokföringsmässiga vinsten före värdesänkningar på upplagsmaterialen 87 miljoner euro. Bokslutet innehåller värdesänkningar om 200 miljoner euro på oljeprodukter och råolja, och därför uppvisar helhetsresultatet en förlust på 113 miljoner euro. Om världsmarknadspriset på olja stiger till samma nivå som tidigare, registreras motsvarande värdehöjningar i kommande bokslut, om man inte blivit tvungen att sälja rabatterade partier för att sänka de målsatta nivåerna.

Avkastningen av försörjningsberedskapsavgiften håller på att försämrats. Avkastningen har de senaste åren stabiliserats klart under 50 miljoner euro, 2014 var utfallet 42,5 miljoner euro. Den köpkraft som avgiften ger har minskat väsentligt sedan avgiftsnivån senast justerades 1997. Fonden har i stället fått andra inkomstkällor, varav de viktigaste är andelarna i Gasum Oy och Fingrid Oy. Balansräkningens slutsumma sjönk till 1 744 miljoner euro, vilket var en minskning med 154 miljoner euro. Minskningen orsakades av en sänkning av upplagens bokföringsvärde. Fonden har inga räntebärande skulder. Borgensansvaret för skyddsupplagslån uppgick till 13,7 miljoner euro och ansvaret för långfristiga avtal till cirka 22 miljoner euro.

Försörjningsberedskapscentralen deltog i ett projekt genom vilket staten köpte tyska E.ON Ruhrgas och Fortums andelar i naturgasbolaget Gasum. Efter operationen är Försörjningsberedskapscentralens ägarandel av bolaget 26,5 %.

Det viktigaste utvecklingsprojektet i Försörjningsberedskapscentralens övriga verksamhet var genomförandet av ett nytt statsrådsbeslut om målen med försörjningsberedskapen. De målsatta nivåerna på säkerhetsupplagen av olja och spannmål sjönk något så att Försörjningsberedskapscentralen på grund av det sänkta oljepriset före 2016 inkomstför ett avsevärt mindre eurobelopp i statsbudgeten än vad som uppskattades vid beredningen av målbeslutet.

Tyngdpunkten i den interna kontrollen är lagd på övervakningen av kvaliteten på och omfattningen av statens säkerhetsupplag samt av upplagsprocesserna. Under berättelseåret var en höjning av nivån på datasäkerheten föremål för särskild uppmärksamhet.

Försörjningsberedskapsavgiften utgjorde en belastning på cirka 8 euro per medborgare och år. Detta kan betäckas som medborgarnas försäkringsavgift för försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsförsäkringens verkningar är stora via ett omfattande företagssamarbete. Genom statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen har förvaltningsområdena organiserats i att upprätthålla försörj-

ningsberedskapen inom sina respektive verksamhetsområden. Som helhet betraktat kan systemet bedömas vara internationellt kostnadseffektivt och tack vare sina externa verkningar som stöder företagsverksamhet gynnar det Finlands samhällsekonomi.

Statens kärnavfallshanteringsfond

Statens kärnavfallshanteringsfond innebär i huvudsak en fond med reservering av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen (*"Reserveringsfonden"*). Reserveringsfonden har till uppgift att förvara och på ett säkert sätt placera de medel som den samlat in hos avfallshanteringsskyldiga och som i framtiden behövs för att sörja för att omavfallet. Avfallshanteringsskyldiga organisationer har rätt att med stöd av kärnenergilagen mot säkerheter låna 75 % av sin fondandel. Staten har rätt att låna de medel i Reserveringsfonden som inte har lånats ut till avfallshanteringsskyldiga eller deras aktieägare. Om staten inte använder sin lånerätt, placerar Reserveringsfonden den aktuella andelen på ett säkert sätt. På grund av kärnavfallshanteringsfondens natur är dess primära mål inte att ge ekonomisk vinst utan att säkra kärnavfallshanteringen i framtiden. Med de vinster som eventuellt inflyter av fondens placeringsverksamhet och ränteinkomsterna i långivningsverksamheten gottgörs avfallshanteringsskyldigas fondandelar.

Under räkenskapsperioden uppgick Reserveringsfondens vinst till 25,5 miljoner euro (år 2013 21,6 miljoner euro) och balansräkningen i slutet av året till cirka 2,4 miljarder euro. Fondens medel täcker för närvarande de uppskattade framtida kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Riskerna i Reserveringsfonden hör i hop med bedömningen av de säkerheter som ingår i ovan nämnda långivningsverksamhet och med placeringsverksamheten. Det har inga direkta verkningar för statens och fondens ekonomi. De medel som har återlånats mot säkerheter och placerats, behövs för kärnavfallshantering endast i det fall att den avfallshanteringsskyldiga inte själv uppfyller sin lagenliga omhändertagningsplikt. Dessutom skaffar Reserveringsfonden till stöd för en bedömning av säkerheter och placeringsverksamheten expertutlåtanden och expertutredningar. Reserveringsfondens styrelse beslutar om säkerheter på föredragning av verkställande direktören.

Till statens kärnavfallshanteringsfond hör två s.k. forskningsfonder, Kärnsäkerhetsforskningsfonden och Kärnavfallsforskningsfonden, vars syfte är att årligen samla in medel hos innehavarna av atomanläggningar för utdelning till forskningsverksamhet. I forskningsmedel delades 2014 ut sammanlagt cirka 7,3 miljoner euro. I forskningsfonderna hänför sig riskerna till styrningen av forskningsinsatserna till bästa tillgängliga forskningsenheter. Forskningsfondernas risker har inga direkta konsekvenser för statens eller fondens ekonomi.

11 Social- och hälsovårdsministeriet

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Social- och hälsovårdsministeriet spelade en viktig roll när regeringens strukturpolitiska program genomfördes. I centrum stod en förlängning av tiden i arbete, ökad effektivitet inom serviceproduktionen och lagstiftningsarbete i syfte att minska kommunernas uppgifter.

Under året var den breda samlade social- och hälsovårdslagstiftningen ett prioriterat område. Beredningen av den pröglades av ett intersektoriellt och parlamentariskt samarbete. Regeringens proposition med förslag till lag om ordnande av social- och hälsovården lämnades till riksdagen i december. Målet för reformen av servicestrukturen inom social- och hälsovården är att främja välfärd och hälsa och minska välfärds- och hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper. Utgångspunkten är att skapa jämlika tjänster av hög kvalitet och trygga finansieringen av social- och hälsovården. En regeringsproposition om reformen lämnades till riksdagen i december 2014. Propositionen förföll den 5.3.2015 efter att grundlagsutskottet konstaterat att propositionen och den nya proposition som social- och hälsovårdsutskottet berett på grundval av den stred mot grundlagen. Alternativen för att avveckla den flerkanaliga finansieringen utreddes i en parlamentarisk arbetsgrupp. Vid ministeriet inleddes också på trepartsbasis lagförberedelserna inför en pensionsreform. Till grund för den låg ett avtal som ingåtts av arbetsmarknadens centralorganisationer i september. Inom ramen för det strukturpolitiska programmet effektiviserades flera åtgärder som syftar till att förebygga utslagning och stödja sysselsättning.

Lagen om en totalrevidering av socialvården fastställdes och reformerna träder stegvis i kraft under 2015. Övergången av beviljandet och utbetalningen av det grundläggande utkomststødet till FPA förbereddes. Arbetet med att genomföra lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre, äldreomsorgslagen, och hälso- och sjukvårdslagen fortsatte.

Den social- och hälsovårdspolitiska strategin "Ett socialt hållbart Finland 2020" utgjorde tillsammans med regeringsprogrammen grunden för ministeriets verksamhet. Åtgärderna för att uppnå de mål i regeringsprogrammet som ministeriet ansvarar för utvecklades positivt. Ministeriet samordnar genomförandet av regeringens strategiska åtgärdsprogram för att minska utslagning, fattigdom och hälsoproblem. Inom ramen för programmet har arbetet med att främja välfärden och hälsa och minska ojämlikheten stärkts genom samarbete över förvaltningsgränserna. Social- och hälsovårdsministeriets förberedde sin framtidsöversikt för 2014 med temat "Välbefinnande innebär funktionsförmåga och delaktighet".

Det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (programmet Kaste) för 2012–2015 har genomförts planerligt, och närmare två tredjedelar av de rikstäckande åtgärderna har redan slutförts. År 2014 beviljades sammanlagt 13,3 miljoner euro i statsunderstöd för kommunernas och samkommunernas utvecklingsprojekt. Understödet i riktades särskilt på att förnya vuxensocialarbetet, bryta det generationsöverskridande behovet av barnskydd, skapa ett nytt slags sammanhållen service och boendelösningar för äldre samt effektivisera serviceprocessen för långtidssjuka inom primärvården. I regeringens jämställdhetsprogram ingår 66 åtgärder som genomförts som planerat. Slutrapporten från jämställdhetsprogrammet blev klar.

Inom EU-sektorn utövades påverkan på den kommande kommissionens program och utvecklingen av EU:s sociala dimension. Ett femårigt internationellt hälsosäkerhetspartnerskap (Global Health Security Agenda, GHSA) lanserades i februari 2014. Finland ingår i styrgruppen för partnerskapet och tar över ordförandeskapet 2015. Finland var vice ordförande för världshälsoorganisationens europeiska region och från september dess ordförande. Finland var ordförandeland för strategigruppen för den nordliga dimensionens partnerskapsprogram för hälsa och socialt välbefinnande. Förberedelserna inför det nordiska ordförandeskapet 2016 inleddes.

11.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den sociala tryggheten står inför stora utmaningar på såväl lång som kort sikt. Den finländska ekonomin fortsatte att krympa och de ekonomiska utsikterna är svaga. I takt med att befolkningen åldras stiger utgifterna och antalet yrkesverksamma fortsätter att minska. Den offentliga ekonomin undermineras ytterligare av en svag satsningsutveckling och fortsatt hög arbetslöshet. Antalet långtidsarbetslösa ökar fortfarande och uppgick 2014 till cirka 90 500. De sociala utgifterna (lagstadgade pensioner, den kommunala social- och hälsovården, utkomstskyddet för arbetslösa, bostadsbidraget och FPA:s sjukförsäkrings-, barnfamiljs-, handikapp- och rehabiliteringsförmåner) var 2013 cirka 63 miljarder euro, vilket med beaktande av inflationen är närmare fyra procent högre än året innan. Utgifterna steg också i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP-förhållandet var cirka 31 %).

Under de senaste tio åren har den finländska välfärden och livskvaliteten hållit sig kvar på en hög nivå. Men i ett internationellt perspektiv är de socioekonomiska hälso- och välfärdsskillnaderna fortsatt stora. Den tilltagande polariseringen och sociala ojämlikheten är ett problem med tanke på såväl social hållbarhet som stabiliteten i samhället.

11.3 Uppfyllelse av effektmål

Ministeriets strategi "Ett socialt hållbart Finland 2020" publicerades våren 2011. Strategins tre huvudlinjer är:

- en stark grund för välfärden
- alla ska ha möjlighet till välbefinnande
- livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten.

Tabell 89. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
En stark grund för välfärden		
Hälsa och välfärd ska ingå i allt beslutsfattande	Bra	Kommunerna har blivit aktivare när det gäller att främja hälsa. Kommunerna har också gjort framsteg i fråga om uppföljning av hälsan, men det finns fortfarande behov av att utveckla bland annat rapporteringen till förtroendemännen.
Längre arbetsliv med arbetshälsa	Utmärkt	Åldern för uttag av pension steg märkbart 2014. Den förväntade pensionsåldern har stigit med cirka två år från nivån före 2005 års reform av arbetspensionslagarna. Den kommande utvecklingen beror på hur människors beteende förändras och hur ekonomin och arbetslivet utvecklas. Det bör noteras att sysselsättningsgraden hos äldre har stigit med tio procentenheter på ett drygt årtionde till 60 %. Under de senaste åren har sysselsättningsgraden hos i synnerhet dem som fyllt 60 år stigit påtagligt. Med tanke på ambitionen att få människor att arbeta längre är det positivt att andelen personer som tar ut invalid- eller sjukpension har minskat och att allt fler utnyttjar möjligheten till delinvalidpension och partiell sjukdagpenning. På det sättet kan man minska andelen förtida avbrott i arbetskarriären. Enligt förhandsuppgifter fortsatte antalet olycksfall på arbetsplatserna att sjunka 2014. Arbetsolycksfallen har visat en sjunkande frekvens sedan 2012. Under 2000-talet har man kunnat se en tydlig minskning av antalet arbetsolycksfall med dödlig utgång. Sjukfrånvaron minskade påtagligt 2014, i synnerhet bland män. Under 2009–2013 låg den i stort sett på samma nivå.
Balans mellan olika delområden av livet	Nöjaktigt	Fram till 2013 utnyttjade männen i allt högre grad möjligheten till pappaledighet, men ökningen avtog något 2014. Enligt deltagarna i jämställdhetsbarometern 2012 är det numera lättare än tidigare att ta ut längre lagstadgade familjeledigheter. Situationen har förbättrats framför allt inom den privata sektorn där det dock fortfarande ansågs vara svårare för män att ta ut pappaledighet än inom den offentliga sektorn.
Hållbar finansiering av den sociala tryggheten	Bra	De sociala utgifterna i förhållande till bnp håller på att öka, vilket i viss mån beror på att bnp:n också reellt sett har sjunkit. Läget när det gäller sysselsättningen och arbetslösheten påverkar såväl utgifterna som inkomsterna inom den offentliga ekonomin. I takt med att befolkningen åldras ökar pensionsutgifterna, men vi är dock väl förberedda inför ökningen. Det sammanlagda beloppet av arbetspensionsförsäkrarnas fonderade medel i förhållande till bnp har ökat avsevärt under de senaste åren.
Alla ska ha möjlighet till välfärd		
Skilnaderna i välfärd och hälsa minskas	Nöjaktigt	I synnerhet ungdomars men också vuxnas levnadsvanor har utvecklats positivt under de senaste åren. De senaste åren har också den totala alkoholkonsumtionen minskat mer än någonsin tidigare. Ungdomars experimenterande med narkotika har ökat de senaste åren, men internationellt sett ligger det fortfarande på en låg nivå. Skilnaderna (socioekonomiska, regionala och könsspecifika) mellan olika befolkningsgrupper var fortfarande stora. Det är viktigt att man fortsätter satsa på åtgärder att minska dem. Den ökade utslagningen (till exempel den tilltagande långtidsarbetslösheten) ökar risken för större välfärds- och hälsoskilnader.
Kundcentrering som utgångspunkt för servicen	Bra	Ett uttryck för en positiv utveckling är bl.a. större valmöjligheter inom hälso- och sjukvården. Individuellt boende har blivit vanligare bland personer med funktionsnedsättning, och den långvariga slutenvården har minskat. Patienterna måste fortfarande köa till icke brådskande vård hos hälsovårdscentralläkare
Nya servicestrukturer och verksamhetsformer	Nöjaktigt	Utvecklingen har varit positiv bl.a. beträffande informationssystemen (t.ex. e-recept) och arbetsfördelningen till exempel inom primärvården. Inom utvecklingen av förebyggande tjänster för barn, unga och familjer har det gjorts framsteg. Dessutom har uppbyggnaden av

		äldreservicen gått framåt enligt målen, förutom när det gäller hemvården vars täckning inte har ökat på det sätt som anges i målen. Syftet med reformen av social- och hälsovårdens servicestruktur är att minska skillnaderna i välfärd och hälsa mellan befolkningsgrupperna. Utgångspunkten är att ordna och tillhandahålla tjänster på ett klientorienterat, likvärdigt, högkvalitativt och kostnadseffektivt sätt. Det primära tillvägagångssättet anses vara en så omfattande integration av social- och hälsovården som möjligt så att basservicen och specialtjänsterna bildar en sammanhållen servicehelhet och bärkraften hos de aktörer som svarar för att ordna tjänsterna stärks. På detta sätt skulle människors behov av service beaktas integrerat och deras närservice säkerställas i hela landet. Genom effektiv styrning kan man ta bort onödig överlappning av tjänsterna och avhjälpa luckor i tjänsterna. Att stärka den nationella styrningen av servicesystemet ses som en effektiv metod för att förbättra systemet som helhet. Reformen genomfördes dock inte med anledning av grundlagsutskottets riktlinjer. Utifrån demokratiska aspekter och synpunkter på kommunernas finansiella ansvar konstaterades det att propositionen inte kan framskrida i normal lagstiftningsordning.
Stark social samhörighet	Nöjaktigt	Enligt förhandsuppgifter steg andelen låginkomsttagare 2013 till samma nivå som 2007–2011. En bedömning av den grundläggande tryggheten visar att nivån på den har höjts tack vare flera förändringar som gjorts under regeringsperioden. Lagändringar under 2012, bland annat höjningarna av nivån på arbetslöshetsdagpenningens och utkomststödets grunddel, har haft den största effekten. Antalet mottagare av utkomststöd ökade något 2013 efter en svag nedgång under de föregående tre åren. Behovet av utkomststöd hör vanligen ihop med långvarig arbetslöshet. Höjningarna av den övriga grundtryggheten har minskat det kraftiga tillväxttryck som till följd av utvecklingen riktas mot utkomststödet som beviljas i sista hand. Justeringen av nivån på bostadsbidraget har haft särskild betydelse. Antalet långtidsarbetslösa har ökat märkbart redan i flera års tid och ungdomsarbetslösheten varit hög. När det gäller omhändertagna barn har antalet sluta stiga, medan antalet barn som placerats utanför hemmet har fortfarande stigit något.
Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten		
Miljöns livsduglighet stärks	Bra	Det är positivt att olycksfallen hemma och på fritiden har minskat, att halterna av miljögifter i modersmjölken påtagligt sjunkit och att de vattenburna epidemierna blivit färre. Till problemen hör bl.a. fukskador i bostäder samt mögelskolor och mögelsjukhus. Flera åtgärder har dock inletts för att bedöma byggnaders hälsa och avhjälpa bristerna i inomhusmiljön samt utveckla vården av patienter som lider av relaterade problem.
Samhällets funktioner i specialistsituationer säkerställs	Bra	Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har det förberetts anvisningar och modeller för samarbete och ansvar vid störningar i miljöhälsan på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Genomförandet av EU:s beslut om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa (EU 1082/2013) inleddes genom en komplettering av det internationella systemet för tidig varning och en redogörelse för den nationella beredskapsplaneringen.

11.4 En stark grund för välfärden

Åldern för uttag av pension steg märkbart 2014. Finländarna tog ut arbetspension vid en genomsnittlig ålder av 61,2 år, medan den genomsnittliga pensionsåldern under de föregående två åren varit 60,9 år. Den förväntade pensionsålder som är oberoende av befolkningens åldersstruktur har stigit med närmare två år från nivån före revideringen av arbetspensionslagarna 2005. Skillnaderna mellan mäns och kvinnors ålder vid pensionsavgången har minskat påtagligt under de senaste åren, och män och kvinnor tar numera ut pension i stort sett i samma ålder. Enligt siffrorna

för 2014 är finländarnas förväntade tid i arbete, liksom året innan, något under 34 år. Men sedan 2000 har pensionsåldern stigit med närmare två och ett halvt år. Det bör noteras att sysselsättningsgraden hos äldre på ett drygt årtionde har stigit med tio procentenheter till 60 %. De senaste åren har sysselsättningsgraden hos i synnerhet dem som fyllt 60 år stigit avsevärt.

Möjligheten till förtida uttag av ålderspension har slopats, vilket för sin del har senarelagt pensionsavgången. Men störst inverkan på senareläggningen hade dock de minskade antalet invalid- och sjukpensioner. Antalet nya invalid- och sjukpensioner sjönk med åtta procent från året innan. Sedan 2008 har antalet sjunkit med en fjärdedel. År 2014 und erskred antalet för första gången under 2000 -talet 20 000 personer. En dryg tredjedel av alla invalidpensioner berodde på någon sjukdom i rörelseorganen, och en dryg fjärdedel orsakades av störningar i den psykiska hälsan eller av beteendestörningar. Hos över hälften av dem som var under 45 år var orsaken störningar i den psykiska hälsan, medan närmare hälften av dem som fyllt 55 år avgick med pension på grund av sjukdomar i rörelseorganen. Delinvalidpension och partiell sjukdagpenning utnyttjas i allt större utsträckning.

Sjukfrånvaron minskade betydligt i synnerhet bland män. Under 2009–2013 låg sjukfrånvaron i stort sett på samma nivå. Sjukfrånvaro granskas som sjukdagarnas andel av löntagarnas arbets- och sjukdagar. Såsom fallet är vid invalid- och sjukpensioner orsakades också sjukfrånvaron oftast av sjukdomar i rörelseorganen och störningar i den psykiska hälsan.

Antalet olycksfall på arbetsplatserna minskade 2013 och enligt förhandsuppgifter fortsatte nedgången 2014. Frekvensen av arbetsolycksfall har sjunkit sedan 2012. Antalet arbetsolycksfall med dödlig utgång har minskat märkbart under 2000-talet och 2009 var antalet historiskt lågt. Under 2010–2012 var antalet något högre än 2009, men ändå lägre än i början av 2000-talet.

Fram till 2013 utnyttjade männen i allt högre grad möjligheten till pappaledighet, men ökningen avtog något 2014. Enligt jämställdhetsbarometern 2012 bedöms det vara avsevärt svårare för män som är löntagare att ta ut föräldra- eller vårdledighet än för kvinnor i motsvarande ställning. Enligt svarspersonerna är det numera dock lättare än tidigare för män att ta ut längre lagstadgade familjeledigheter. Situationen har förbättrats framför allt inom den privata sektorn där det fortfarande ansågs vara svårare för män att ta ut pappaledighet än inom den offentliga sektorn.

De sociala utgifterna för 2013 var cirka 63 miljarder euro, vilket med beaktande av inflationen är närmare fyra procent mer än året innan. År 2013 ökade de sociala utgifterna i alla grupper som omfattas av social trygghet, men större delen av ökningen berodde alltså på pensionsutgifterna. I ålderspension betalades cirka 1,5 miljarder euro mer än föregående år. Också utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa ökade fortfarande snabbt till följd av en tydlig ökning av antalet förmånstagare. Detta ledde till att utgifterna för arbetslösheten ökade med 0,5 miljarder euro. De sociala utgifterna steg också i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP-förhållandet var cirka 31 %). De sociala utgifternas växande andel av bruttonationalprodukten beror i viss mån på den svaga ekonomiska utvecklingen 2012 och 2013 som lett till att bruttonationalprodukten reellt sett har minskat.

Tabell 90. En stark grund för välfärden, de viktigaste nyckeltalen 2000 och 2011–2014

	2000	2011	2012	2013	2014
Delmål: Hälsa och välbefinnande ska ingå i allt beslutsfattande					
Hälsofrämjande insatser i kommunerna, % av målvärdet					
- i kommunledningen	..	61	..	72	73*
- inom primärvården	..	..	60	..	66
- inom idrottsväsendet	..	..	62	..	67
- inom den grundläggande utbildningen	..	66	..	66	66*
Delmål: Längre arbetsliv med arbetshälsa					
Förväntad pensionsålder för 25-åringar (arbetspensioner)	58,8	60,5	60,9	60,9	61,2
- män	58,6	60,4	60,9	60,9	61,3
- kvinnor	58,9	60,5	60,8	60,8	61,1
Åldersstandardiserad incidens av nya invalidpensioner ⁴¹ för 25–62-åringar (arbetspensioner), tot.	8,7	7,2	6,3	6,3	5,6
- män	9,1	7,1	6,2	6,0	5,3
- kvinnor	8,3	7,4	6,5	6,6	6,0
Sjukdagarnas andel av antalet arbets- och sjukdagar (löntagare), %	4,0	4,6	4,5	4,7	4,4
- män	3,6	3,9	3,8	4,0	3,5
- kvinnor	4,5	5,2	5,2	5,4	5,2
Frekvensen arbetsolycksfall (löntagare), per mn arbetstimmar	32,8	31,2	30,4	29,6	29,3*
Delmål: Balans mellan olika delområden av livet					
Andel dagar för vilka föräldrapenningen betalats till pappor, %	4,2	8,3	8,7	8,8	8,3
Delmål: Hållbar finansiering av den sociala tryggheten					
Sociala utgifter/BNP, %	24,3	28,8	30,0	31,3	32,1*
Finansiering av de sociala utgifterna, %					
- skattemedel	43,1	46,0	46,8	47,4	46,3*
- arbetsgivare	37,6	35,4	34,8	34,6	35,6*
- övriga	19,3	18,6	18,3	18,0	18,1*

Förklaring till tabellerna:

** Förhandsuppgift

* Uppskattning

.. Inga uppgifter tillgängliga

Källuppgifter för nyckeltalen fås från social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetsmarknadens centralorganisationer ingick hösten 2014 ett avtal om en arbetspensionsreform 2017. Reformen har som mål att förlänga tiden i arbete och minska hållbarhetsgapet inom den offentliga ekonomin. Med reformen förbereder man sig för en höjning av den förväntade livslängden. Tanken är att den förväntade åldern för pensionsavgång ska ha stigit till 62,4 år vid utgången av 2025. Avsikten med reformen är också att förbättra pensionssystemets ekonomi och förhindra att pensionsavgifterna stiger. Genom lägre pensionsutgifter och bättre sysselsättning förväntas hållbarhetsgapet inom den offentliga ekonomin minska med cirka en procentenhet. Till följd av reformen kommer nivån på arbetspensionsavgiften att stabiliseras på 24,4 % från början av 2017. Förberedelserna för de lagändringar som reformen kräver har inletts på trepartsbasis. Det har ännu inte gått att nå enighet med arbetsmarknadsparterna inom den offentliga sektorn om vissa specialfrågor som gäller den offentliga sektorns pensioner.

Ett längre arbetsliv förutsätter också att det vidtas åtgärder för att bevara och främja arbetsförmågan. I förordningen om företagshälsovård som trädde i kraft 2014 och i den handbok som stöder genomförandet framhålls vikten av att man sätter in förebyggande stöd för arbetsförmågan på ett tidigt stadium. Det är viktigt såväl i samarbetet mellan arbetsplatsen och företagshälsovården som i det samarbete med primärvården, den specialiserade hälso- och sjukvården och rehabiliteringen som samordnas av företagshälsovården. Hälsoundersökningar för arbetslösa blir allt vanligare

⁴¹ Standardiseringsår 2000.

vid hälsovårdscentralerna i takt med att det införs bestämmelser om dem. Det gör att man kan sätta in prevention, behandling av sjukdomar och rehabilitering på ett så tidigt stadium som möjligt och på detta sätt främja arbetslösas arbetsförmåga och sysselsättning.

Med hjälp av programmet Partiellt arbetsföra med i arbetet (2014–2015) har man försökt finna metoder som i praktiken erbjuder stöd och verktyg för att partiellt arbetsföra ska orka arbeta längre och få arbete. Villkoren på arbetsplatserna har också förbättrats bland annat genom Nätverket för ledarskapsutveckling och Forumet för välbefinnande i arbetet som samordnas av social- och hälsovårdsministeriet (som en del av projektet Arbetsliv 2020).

Sjukvårdslagen har ändrats i syfte att från början av 2016 spara in 26 miljoner euro i utgifter för läkemedelsersättningar. Till följd av ändringarna kommer det att införas en årlig initial självrisk på 45 euro. Efter att självrisken har uppnåtts kan patienten få ersättning enligt sjukförsäkringslagen för sina ersättningsbara läkemedelsinköp. Självrisken gäller dock inte personer under 18 år. Nivån på grundersättningen för läkemedel höjdes till 40 %. Dessutom genomfördes i enlighet med regeringens rambeslut för 2013–2014 besparingar på 75 miljoner euro i FPA:s ersättningar, reseersättningar och FPA:s behovsprövade rehabilitering.

11.5 Alla ska ha möjlighet till välstånd

Minskade skillnader i välfärd och hälsa

Enligt undersökningarna Hälsa 2000 och Hälsa 2011 har hälsan, funktionsförmågan och välbefinnandet bland finländare över 30 år förbättrats under 2000-talet. Personer i medelåldern och framför allt pensionärer mår bättre än tidigare, medan hälsan och välbefinnandet bland 30–44-åringarna inte har ökat i någon högre grad. De regionala skillnaderna och skillnaderna mellan kön och grupper med olika utbildning är fortfarande stora. Socioekonomiska hälsoskillnader kan ses redan hos barn och ungdomar.

Den positiva utvecklingen av ungdomars hälsosamma levnadsvanor fortsätter alltså. Motionsutövningen bland unga har ökat och den dagliga rökningen minskat märkbart. Också andelen unga som minst en gång i månaden dricker sig rejält berusade har minskat. Under de senaste åren har ungdomars experimenterande med droger ökat, men internationellt sett ligger de fortfarande på en låg nivå. Som regel bedömer unga sitt hälsotillstånd som gott eller tämligen gott. Övervikt har dock blivit ett allt vanligare problem, och olika slags fysiska och psykiska symtom är tämligen frekventa.

Också levnadsvanorna hos vuxna uppvisar en positiv utveckling. Rökningen har redan under en längre tid minskat bland såväl män som kvinnor och användningen av alkohol i berusningssyfte har också minskat de senaste åren. Dessutom verkar den tilltagande övervikten ha avstannat efter en längre period av ökning, men trots det är två tredjedelar av männen och hälften av kvinnorna åtminstone överviktiga. Efter de fem höjningarna av alkoholskatten 2008–2014 har den totala alkoholkonsumtionen minskat mer än någonsin tidigare. Också de alkoholrelaterade skadorna minskade 2014.

Fattigdomsrisken, dvs. andelen hushåll med låga inkomster i befolkningen, var 2007–2011 cirka 13–14 % och antalet personer med låga inkomster cirka 700 000. År 2012 sjönk fattigdomsrisken till 11,9 % och antalet personer med låga inkomster till 635 000. Detta i sin tur påverkades av ändringarna i grundskyddet och beskattningen i början av 2012. År 2013 steg dock fattigdomsrisken till 12,8 %.

Också andelen barn i hushåll med låga inkomster steg till närmare 11 % efter att ha sjunkit i några års tid. Andelen låginkomsttagare bland äldre har minskat under de senaste åren på grund av att andelen personer med rätt till arbetspension ökat och andelen som lever på enbart folkpension minskat. Fattigdomsrisken är dock fortfarande vanligast bland dem som är 75 år eller äldre och bland unga vuxna. Bland äldre med låga inkomster ligger inkomsterna dock rätt så nära fattigdomsgränsen, medan fattigdomsrisken i hushåll med yngre låginkomsttagare är ”djupare”. Sedan 2008 har inkomstskillnaderna legat kvar på ungefär samma nivå.

I de senaste bedömningarna av om grundtryggheten räcker till granskas utvecklingen och de faktorer som påverkat situationen under perioden 2011–2015. Den lagstadgade bedömningen görs vart fjärde år av en oberoende sakkunniggrupp. Enligt rapporten har nivån på grundtryggheten stigit tack vare flera ändringar som gjorts under regeringsperioden. Lagändringar under 2012, bland annat höjningarna av nivån på arbetslöshetsdagpenningens och utkomststödets grunddel, har haft den största effekten. Under den aktuella perioden infördes också en garantipension, reviderades bostadsbidraget och infördes ett skyddat belopp vid jämkningen av utkomststödet för arbetslösa. Ändringarna i lagstiftningen om förmåner och skatter under 2011–2015 har minskat inkomstskillnaderna och fattigdomsrisken. Nivån på grundtryggheten bedöms dock fortfarande vara låg om den jämförs med en skälig minimikonsumtion enligt referensbudgeten.

Antalet mottagare av utkomststöd ökade något 2013 efter en svag nedgång under de föregående tre åren. Behovet av utkomststöd hör vanligen ihop med långvarig arbetslöshet. Höjningarna av den övriga grundtryggheten har minskat det kraftiga tillväxttrycket som till följd av utvecklingen riktas mot utkomststödet som beviljas i sista hand. Justeringen av nivån på bostadsbidraget har haft särskild betydelse. År 2013 fick sju procent av befolkningen utkomststöd åtminstone en gång under året. Den genomsnittliga stödtiden var sex månader. Totalkostnaderna för utkomststödet har ökat reellt med 37 % under 2000-talet, trots att antalet hushåll som fått stöd minskat med 10 % under samma period. Utvecklingen speglar en allmän ökning av den långvariga arbetslösheten och boendekostnaderna.

Antalet mottagare av bostadsbidrag har fortsatt öka sedan början av 2009 närmast på grund av tilltagande arbetslöshet. De genomsnittliga boendeutgifternas andel av inkomsterna av bostadsbidraget som stödtagaren ska betala efter bostadsbidraget har sjunkit något (från 34 % till 31 %) till följd av reformen av grundtryggheten 2012. Man kan förvänta sig att den sjunker ytterligare, eftersom den nya lagen om bostadsbidrag som trädde i kraft i början av 2015 beaktar de faktiska boendekostnaderna i högre grad än tidigare.

Antalet personer som varit arbetslösa i över ett år ökar fortfarande. År 2014 fanns det cirka 90 500 personer som varit arbetslösa i över ett år, vilket är närmare en fjärdedel mer än året innan. Antalet långtidsarbetslösa har ökat sedan 2010.

Antalet klienter i barnskyddets öppenvård har ökat under de senaste åren. År 2013 var cirka 88 800 barn och ungdomar (7 % av dem under 21 år) klienter inom

barnskyddets socialarbete och omfattades av stödåtgärder inom öppenvården, vilket är två procent mer än året innan. Också det totala antalet barn och ungdomar som var placerade i vård utanför hemmet har ökat på 2000-talet. Ökningen av det totala antalet omhändertagna barn och ungdomar har avstannat, medan antalet brådskande placeringar ökat de senaste åren. År 2013 uppgick det totala antalet placerade i vård utanför hemmet till cirka 18 000, av vilka cirka 10 700 var omhändertagna barn.

I slutet av 2014 var antalet ensamstående bostadslösa omkring 7 100 och antalet bostadslösa familjer var närmare 430. Antalet ensamstående bostadslösa minskade med några hundra från året innan, medan antalet bostadslösa familjer ökade något. Utvecklingen har varit likadan redan i flera år. Antalet ensamstående bostadslösa är nu redan 1 000 färre och antalet familjer cirka 100 fler än för fem år sedan. Omkring 2 400 var långvarigt bostadslösa, vilket är cirka 30 % färre än 2009. Bostadslösheten bland invandrare har länge ökat, men 2014 vände trenden nedåt. Också bland unga och kvinnor har bostadslösheten minskat de senaste två åren.

Utveckling av tjänsterna

I oktober 2014 fick över 40 % tid för icke brådskande läkarvård inom den öppna sjukvården inom en vecka från kontakt och i cirka 40 % av fallen var kötiden över två veckor. I 15 % av fallen var kötiden över en månad. Situationen är i stort sett densamma som vid motsvarande tidpunkt ett år tidigare. I oktober 2014 var kötiden till en sjukskötares mottagning inom den öppna sjukvården i 30 % av de icke brådskande fallen över en vecka från kontakt. I två procent av fallen var kötiden till sjukskötarens mottagning över 90 dagar.

I oktober 2014 fick patienten tid till tandläkare vid en hälsovårdscentral inom tre månader från kontakt. I bara tre procent av fallen var kötiden till tandläkare över tre månader. Kötiden till munhygienist var tre veckor från kontakt i över 50 % av fallen. I en procent av fallen fick patienten vänta över tre månader på att få komma till en munhygienist.

I slutet av 2014 hade 932 personer väntat i över ett halvt år på att få icke brådskande vård inom den specialiserade sjukvården, vilket är omkring 460 personer färre än ett år tidigare. Efter sommaren, dvs. i augusti 2014, hade omkring 1 900 personer väntat i över sex månader på att få vård, med andra ord minskade antalet personer som stått länge i vårdkön påtagligt under hösten 2014.

Strukturen på tjänsterna för äldre har förändrats under de senaste åren i enlighet med målen, dvs. mot öppenvårdstjänster. Slutenvården har minskat märkbart och det intensifierade serviceboendet och stödet för närståendevård ökat. Hemvårdens täckning har dock inte utvecklats enligt målen. År 2013 låg täckningen på samma nivå som föregående år.

Vid mödra- och barnrådgivningarna har utvecklingen sedan 2009 varit positiv, bland annat när det gäller periodiska hälsokontroller och personalresurser. Personalresurserna är fortfarande knappa framför allt i fråga om läkare och hälsovårdare vid barnrådgivningarna. Sedan mitten av 2000-talet har antalet skolhälsovårdare ökat mest.

Omfattande hälsokontroller för hela familjen har vunnit insteg i olika delar av landet och bidragit till ett mer mångsidigt innehåll i tjänsterna. Det har blivit vanligare att barns och familjers behov av särskilt stöd identifieras och att stöd ordnas. Likaså har det utvecklats modeller för hur man ska kunna identifiera behoven hos dem som

uteblir från kontrollerna och utreda orsaken till att de uteblivit. Till följd av detta kan rådgivningsarbetet och s kolhälsovården inriktas bättre än tidigare på dem som är i störst behov av stöd och den totala kvaliteten på tjänsterna har förbättrats.

Tabell 91. Alla ska ha möjlighet till välbefinnande, de viktigaste nyckeltalen 2000 och 2011–2014

	2000	2011	2012	2013	2014
Delmål: Minskade skillnader i välfärd och hälsa					
Andelen personer som upplever sin hälsa som dålig eller medelmåttig (24–64-åringar), %					
- män	37,6	34,0	31,0	32,8	32
- 0–12-årig utbildning	42,4	40,2	38,6	37,4	42
- 13-årig utbildning eller längre	29,3	27,6	25,6	29,4	25
- kvinnor	33,7	31,0	31,0	31,6	29
- 0–12-årig utbildning	38,6	38,6	37,6	40,4	35
- 13-årig utbildning eller längre	29,4	27,5	26,9	27,8	25
Ungdomars upplevda hälsa: dagligen minst två symptom (klass 8–9), %	16	17	17	17	17*
Förväntad livslängd för nyfödda	77,7	80,4	80,5	80,9	81,1*
- män	74,1	77,2	77,5	77,8	78,1*
- kvinnor	81,0	83,5	83,4	83,8	84,0*
Andelen 75–84-åringar som utan problem kan röra sig ute på egen hand, %					
- män	76	87	87*	87	87*
- kvinnor	72	79	77*	75	75*
Andelen personer som röker dagligen, %					
- män (25–64 år)	28,3	23,4	21,0	20,3	18,1
- kvinnor (25–64 år)	19,9	14,9	14,5	13,9	13,9
- pojkar (klass 8–9)	25	17	15*	15	14*
- flickor (klass 8–9)	22	14	13*	12	11*
Total alkoholkonsumtion, l/inv.	8,8	10,1	9,6	9,7	9,5**
Andelen överviktiga (BMI 25 eller högre) bland 25–64-åringar, %					
- män	58,4	65,0	63,3	64,6	64,3
- kvinnor	41,2	48,3	47,9	47,8	47,2
Antal förlorade levnadsår (PYLL) på grund av självmord i åldersintervallet 25–80 år (per 100 000 invånare)					
- män	1 164	864	798	800	759*
- kvinnor	367	255	279	274	265*
Andelen låginkomsttagare ⁴² , %					
- hela befolkningen	10,5	13,2	11,9	12,8	12,8*
- barn	8,8	11,1	9,4	10,9	10,9*
Utkomststödtagare, antal					
- hushåll	271 686	239 212	238 726	245 765	245 800*
- personer	454 353	371 898	371 007	381 851	381 900*
- andelen långvariga stödtagare i befolkningen, 25–64-åringar, %	2,4	2,2	2,1	2,2	2,2*
- män	2,7	2,5	2,4	2,5	2,5*
- kvinnor	2,0	1,8	1,8	1,9	1,9*
Gini-koefficienten ⁴³ (disponibla inkomster), %	28,4	28,5	27,2	27,6	27,6*
Ungdomar som saknar utbildning efter grundstadiet och inte arbetar eller går i utbildning (eller är vårdlediga, pensionärer eller fullgör bevarings- eller civiltjänst), %	4,4	4,8	4,8	4,8	4,8*
- pojkar 18–24 år	5,5	5,9	5,9	6,0	6,0*

⁴² Andelen personer som hör till hushåll som ligger under fattigdomsgränsen (disponibla inkomster under 60 % av medianinkomsten för alla hushåll räknat per konsumtionsenhet). Tidsserien är preliminär, eftersom Statistikcentralen uppdaterar uppgifterna i statistiken så att de överensstämmer med det nya inkomstbegreppet.

⁴³ Gini-koefficienten beskriver variabelns ojämnheter (i detta fall de disponibla inkomsterna). Ju högre värde koefficienten har, desto ojämna fördelar sig inkomsterna.

- flickor 18–24 år	3,2	3,6	3,6	3,5	3,5*
Kvinnors inkomster av regelbundet arbete, andel av motsvarande inkomster för män, %	80,6	83,2	83,1	83,1	83,1**
Delmål: Kundcentrering som utgångspunkt för servicen					
Tillgången till vård					
- antal personer som köat i över 6 månader till specialiserad sjukvård	66 000	751	938	1 390	932
- över 14 dygns väntetid till läkares mottagning vid hälsovårdscentral (% av befolkningen)	..	77	81	79	..
- munhälsovård: antal personer som köat i över 6 månader	..	14 000	7 205	5 100	..
- antal personer under 23 år som köat i över 3 månader till specialiserad psykiatri		73	64	55	40
Antal patientskador som ersatts av Patientskadecentralen	..	2 242	2 130	2 440	2 400
Delmål: Nya servicestrukturer och handlingsätt					
Andel 75-åringar eller äldre som omfattas av tjänster för äldre, %					
- regelbunden hemvård	11,8	12,2	11,9	11,9	12,1*
- män	8,7	9,3	8,9	9,0	9,2*
- kvinnor	13,2	13,9	13,5	13,7	13,9*
- intensifierat serviceboende	1,7	5,9	6,1	6,5	6,9*
- män	1,1	3,9	4,1	4,3	4,6*
- kvinnor	2,0	7,1	7,3	7,8	8,3*
- ålderdomshem och hälsocentralernas vårdavdelningar	8,4	4,4	3,8	3,1	2,5*
- män	5,6	3,1	2,8	2,3	1,9*
- kvinnor	9,6	5,1	4,3	3,6	2,9*
- stöd för närståendevård	3,0	4,4	4,5	4,6	4,7*
Serviceboende för personer med svår funktionsnedsättning, inv/år	1 894	4 630	4 844	5 273	5 648*
Ej tillsatta tjänster vid hälsovårdscentralerna, %	..	6,5	6,3	6,1	5,2
Personaldimensioneringen inom förebyggande hälsovårdstjänster, % av den nationella rekommendationen					
- läkare vid mödrarådgivningarna	..	62	58	72	72*
- läkare vid barnrådgivningarna	..	20	23	26	27*
- skolläkare	..	6	10	14	15*
- hälsovårdare vid mödrarådgivningarna	..	59	60	76	76*
- hälsovårdare vid barnrådgivningarna	..	34	42	42	42*
- skolhälsovårdare	..	75	84	88	88*
Delmål: Stark social samhörighet					
Arbetslösa över ett år, antal	86 800	57 200	61 200	73 700	90 504
- män	47 500	34 100	36 000	43 300	52 673
- kvinnor	39 300	23 100	25 100	30 400	37 831
0–17-åringar som placerats i vård utanför hemmet, %	0,9	1,4	1,4	1,4	1,4*
- pojkar	1,0	1,4	1,4	1,5	1,5*
- flickor	0,9	1,3	1,3	1,4	1,4*
Bostadslösa, antal	10 000	7 570	7 850	7 500	7 100
- män	8 250	5 990	5 950	5 700	5 460
- kvinnor	1 750	1 580	1 890	1 800	1 650

Målet för servicestrukturreformen inom social- och hälsovården är att främja befolkningens välfärd och hälsa och minska skillnaderna i välfärd och hälsa mellan olika befolkningsgrupper. En regeringsproposition om reformen lämnades till riksdagen i december 2014. Propositionen förföll den 5. 3.2015 efter att grundlagsutskottet konstaterat att propositionen och den nya proposition som social- och hälsovårdsutskottet berett på grundval av den stred mot grundlagen. Reformen fortsätter som tjänstemannaberedning.

Syftet med totalrevideringen av socialvårdslagen och den kompletterande ändringen av barnskyddslagen är att stärka jämlikheten mellan socialvårdsklienterna och deras rättssäkerhet, se till att tjänsterna ligger på rätt nivå och tillhandahålls vid rätt tidpunkt samt förbättra kvaliteten. Den nya socialvårdslagen träder stegvis i kraft, hu-

vudsakligen med början den 1.4.2015. Genom ändringarna i den s.k. äldreomsorgslagen förbättras de äldres möjligheter till att i första hand erbjudas tjänster hemma, stärks den regionala jämlikheten när det gäller tillgången till tjänster och dämpas kostnadsökningen. För äldre och personer med funktionsnedsättning förbättras också familjevårdens ställning genom en ändring av familjevårdslagen. En regeringsproposition som gäller ändringen lämnades till riksdagen.

Lagändringar om certifiering av social- och hälsovårdens informationssystem och obligatorisk övergång till elektroniska recept godkändes. Dessutom lämnade regeringen propositioner som ska bidra till ett enhetligare innehåll i socialvårdens klienthandlingar och en enhetligare behandling av dem samt främja elektronisk hantering av klientuppgifterna inom socialvården.

För att förbättra patientsäkerheten och effektivisera användningen av resurserna för den brådskande vården lämnade social- och hälsovårdsministeriet en förordning om grunderna för brådskande vård och villkoren för jour inom olika medicinska verksamhetsområden. Inom munhälsovården för vuxna förbereddes åtgärder för att förlänga intervallerna för undersökning och vård som stöd för besparingarna inom det strukturpolitiska programmet. Med stöd av förordningen om grunderna för brådskande vård och villkoren för jour inom olika medicinska verksamhetsområden kommer kvälls- och veckoslutsjouren inom munhälsovården från början av 2015 att koncentreras till bara en enhet för samjour per sjukvårdsdistrikt. Nattjouren koncentreras till universitetssjukhusen.

En arbetsgrupp som diskuterat utvecklingen av studerandehälsovården lade fram förslag till åtgärder som handlade bland annat om att förtydliga lagstiftningen för studerande som har rätt till studerandehälsovård, utveckla hälsoundersökningarna och de blanketter som används vid dem samt ordna hälso- och sjukvård för studerande.

För att utveckla missbruksarbetet i kommunerna lämnade regeringen en proposition till riksdagen om förebyggande missbruksarbete. Dessutom begränsa alkoholköpen för att skydda barn och ungdomar. En ändring av alkohollagen som gällde frågan trädde i kraft den 1.1.2015. I Stubbs regeringsprogram fastställdes däremot att ingen totalrevidering av alkohollagen kommer att genomföras under regeringsperioden.

För att förbättra sysselsättningen av partiellt arbetsföra godkände riksdagen en lag enligt vilken rehabiliteringsklienter från den 1.10.2015 kan få partiell rehabiliteringspenning för de rehabiliteringsdagar som de arbetar deltid vid sidan om rehabiliteringen. Samtidigt fastställdes en lag enligt vilken kopplingen mellan handikappförmåner och förutsättningarna för Folkpensionsanstaltens medicinska rehabilitering slopas från början av 2016. Försöken med arbetsbanker fortsatte och utvidgades till ungdoms- och läroavtalsutbildningen.

Enligt en arbetsgrupp som bedömt socialvårdens delaktighet i arbetslivet bör socialvårdstjänster som stöder arbetslivsberedskap och delaktighet tas in i socialvårdens nya speciallag som sätter fokus på den sociala rehabiliteringen av personer i arbetsför ålder med särskilt behov av stöd. En regeringsproposition om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte lämnades till riksdagen. Propositionens syfte var att i högre grad inrikta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på långtidsarbetslösa som var i behov av social rehabilitering. Uppgiften för den arbetsgrupp som diskuterat aktiverande social trygghet var att ta reda på hur man kan förebygga utslagningen av arbetslösa i arbetsför ålder och öka delaktigheten i samhället. Ar-

betsgruppen genomförde nio pilotförsök på olika orter och föreslog åtta åtgärder för nästa regeringsperiod.

Överföringen av beviljande, beräkning och utbetalning av det grundläggande utkomststødet till FPA från början av 2017 förbereddes, och det godkändes i mars 2015. Likaså förbereddes överföringen av ansvaret för skyddshemsverksamheten på staten och en anknytande lag om statliga ersättningar. Lagen trädde i kraft i början av 2015. Syftet med överföringen är att säkerställa att skyddshemstjänsterna i fortsättningen är tillgängliga för alla som behöver dem, oberoende av bostadsort. En ny lag om bostadsbidrag förbereddes och avsikten var att den skulle träda i kraft den 1.1.2015. Samtliga villkor för beviljande av stöd finns nu angivna på lagnivå.

11.6 Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten

År 2013 dog enligt preliminära uppgifter omkring 2 300 personer i olyckor hemma och på fritiden. Av dem var 1 400 män och 800 kvinnor. Antalet dödsfall i olyckor hemma och på fritiden har minskat under de senaste åren.

Lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet trädde i kraft 2009. År 2013 var antalet samarbetsområden cirka 74 och i början av 2015 var antalet 62. År 2013 använde kommunerna och samkommunerna omkring 94 miljoner euro för miljö- och hälsoskydd. Det är nödvändigt med sektorsövergripande och kommunalt samarbete för att minska de hälsorisker som förmedlas via luft, jord, vatten eller mat. Under de senaste åren har det förekommit några vattenföroreningar per år, och antalet personer som insjuknat i epidemierna har varierat från ett tiotal till några hundra. En säkerhetsplan för hushållsvatten förväntas förbättra bedömningen av säkerhetsriskerna i fråga om hushållsvatten vid alla vattenverk. Halterna av miljögifter (dioxiner och PCB-föreningar) i modersmjölk har sjunkit de senaste åren, vilket är ett tecken på att befolkningens exponering för kemikalier har minskat och att lagstiftningen fungerar.

Tabell 92. Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten, de viktigaste nyckeltalen 2000 och 2011–2014

	2000	2011	2012	2013	2014
Delmål: Miljöns livsduglighet stärks					
Dödsfall till följd av olyckor hemma och på fritiden	2 256	2 453	2 355	2 267**	2 222*
- män	..	1 610	1 485	1 443**	1 414*
- kvinnor	..	843	870	824**	808*
Vattenföroreningar					
- antal epidemier	7	5	2	4	2*
- antal personer som insjuknat	6 428	70	53	220	155*
Halterna av miljögifter i modersmjölk (total koncentration av toxiska ekvivalenter i PCDD/F- och PCB-föreningar)	15,3	8*	5,6	5,8	5,3*
Delmål: Samhällets funktioner i speciella situationer säkras					
Arbetspensionsbolagens, -stiftelsernas och -kassornas soliditetsgrad	..	22,4	26,4	28,6	31,2*
Arbetspensionsfonder/BNP, %	..	69,2	74,9	80,3	84,1*

Bestämmelserna om beräkningen av solvensgränsen för pensionsanstalter ändrades så att man i beräkningen mer ingående och heltäckande beaktar de risker som är förknippade med placeringsverksamheten och som har betydelse för verksamheten samt försäkringsriskerna. För försäkringsbolagslagen och anknytande lagar ändrades så att solvenskraven i försäkringsbolagslagen ersätts med bestämmelserna i Solvens II-direktivet.

Avsikten med ändringarna av bestämmelserna om boendehälsa i hälsoskyddslagen är att man för bedömningen av hälsoförhållandena i bostäder och vistelseutrymmen ska få anlita bara sakkunniga med tilläcklig kompetens. För de sakkunniga ska det föreskrivas riksomfattande enhetliga kompetenskrav och uppgifterna om de sakkunniga samlas i ett rikstäckande system som bland annat hälsoskyddsmyndigheter, fastighetsägare och disponenter kan använda för att kontrollera de sakkunnigas kompetens. För bedömningen av hälsoförhållandena i bostäder och andra vistelseutrymmen har det förberetts en förordning med bestämmelser om undersökningsmetoder och anknytande åtgärdsgränser i fråga om de fysikaliska, kemiska och biologiska faktorerna i inomhusmiljön. Det pågår flera projekt som har som syfte att utveckla undersökningsmetoder och tillvägagångssätt för att kartlägga förhållandena och förbättra undersökningen, vården och behandlingen av personer som uppvisar symtom och insjuknat på grund av dålig inomhusluft och öka stödet från myndigheterna. Dessutom har det utarbetats en långsiktig plan för att istandsätta daghem och skolor som ägs av kommunen samt social- och hälsovårdens byggnader och för att minska de sanitära olägenheterna.

Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har det förberetts anvisningar och modeller för samarbete och ansvar vid störningar i miljöhälsan på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Genomförandet av EUs beslut om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa (EU 1082/2013) inleddes genom en komplettering av det internationella systemet för tidig varning och en redogörelse för den nationella beredskapsplaneringen.

11.7 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 93. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 615	3 555	3 423
Social- och hälsovårdsministeriet	429	426	435
Besvärsnämnderna	88	88	88
Statens skolhem	342	336	319
Statens sinnessjukhus	845	834	811
Strålsäkerhetscentralen	356	348	341
Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet	227	229	219
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården	159	175	181
Institutet för hälsa och välfärd	1 169	1 119	1 030

Tabell 94. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
33.	SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	11 969,0	12 476,5	12 878,1
33.01	Förvaltning	79,5	80,6	82,6
33.02	Tillsyn	44,7	43,1	39,1
33.03	Forskning och utveckling	113,7	115,5	109,1
33.10	Utgjämning av familje- och boendekostnader samt vissa tjänster	2 476,5	2 561,4	2 646,9
33.20	Utkomstskydd för arbetslösa	2 265,1	2 645,0	2 924,4
33.30	Sjukförsäkring	1 324,0	1 208,3	1 245,6
33.40	Pensioner	4 279,9	4 437,8	4 465,9
33.50	Stöd till veteranerna	302,4	284,8	254,0
33.60	Av kommunerna anordnad social- och hälsovård	522,2	533,8	542,9
33.70	Främjande av hälsa och funktionsförmåga	54,1	56,1	58,0
33.80	Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pålsdjursuppfödare	224,7	209,0	201,7
33.90	Understöd från Penningautomatföreningen	282,2	301,0	308,0

11.8 Andra aktörer som lyder under ministeriet

Arbetarskyddsfonden

Arbetarskyddsfonden finansierar forsknings-, utvecklings- och informationsverksamhet som främjar säkerheten i arbetet, arbetshälsan, produktiviteten och arbetslivsrelationerna på finländska arbetsplatser. Fonden beviljar anslag för forskning och utveckling i arbetslivet, spridning av forskningsrön och stipendier för individuell kompetensutveckling.

År 2014 finansierade Arbetarskyddsfonden forskningen, utvecklingen och informationen i arbetslivet med 11 miljoner euro. Centrala teman var arbetshälsa och ledarskap. Stödet för Arbetarskyddscentralens verksamhet var 3,1 miljoner euro.

Arbetarskyddsfondens uppgifter grundar sig på lagen om arbetarskyddsfonden och på bestämmelser som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Fonden tillvarar intressena för arbetsgivare som är skyldiga att teckna olycksfallsförsäkring och för anställda hos dessa arbetsgivare. Arbetarskyddsfondens verksamhet övervakas av social- och hälsovårdsministeriet.

Penningautomatföreningen

Penningautomatföreningens uppgift är att med ensamrätt bedriva penningautomat- och kasinospel i Finland. Penningautomatföreningens vinst kanaliseras via statsbudgeten till verksamhet som främjar hälsa och social välfärd.

Penningautomatföreningens omsättning minskade med 1,9 % och räkenskapsperiodens vinst sjönk med 9 miljoner euro. År 2014 beviljade social- och hälsovårdsministeriet 308 miljoner euro av Penningautomatföreningens avkastning i understöd till 797 allmännyttiga samfund och stiftelser för sammanlagt 1 676 olika projekt som främjar hälsa och social välfärd. Understöden inriktades i enlighet med understödsstrategin på att trygga främjandet av hälsa och verksamhetsförutsättningarna för organisationer, förebygga problem som hotar hälsan och den sociala välfärden samt hjälpa invånare och familjer som drabbats av problem. I praktiken innebär det framför allt att göra det möjligt för organisationer att använda naturliga metoder för att hjälpa, såsom frivilligarbete och kamratstöd. Vidare fick Statskontoret cirka 93,7 miljoner euro i anslag för krigsveteraner. Dessutom gavs 20 miljoner euro i er-

sättningar för kostnaderna för öppenvårdstjänster enligt lagen om skada ådragen i militärtjänst.

Tabell 95. Uppgifter om Penningautomatföreningens verksamhet 2007–2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Omsättning, mn euro	599	605	597	619	665	682	697	683
Räkenskapsperiodens vinst, mn euro	407	403	375	382	413	409	420	411
Räkenskapsperiodens vinst, % av omsättningen	68	67	63	62	62	60	60	60
Avgifter för placeringsställen, mn euro	92	92	90	94	100	102	103	100
Personalkostnader, mn euro	48	50	54	58	61	65	66	69
Personal	1 645	1 689	1 690	1 589	1 581	1 618	1 631	1 632

12 Miljöministeriet

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Genomförandet av regeringsprogrammets slutperiod och utvecklingen av EU:s politik och lagstiftning skapade under 2014 höga förväntningar på miljöministeriets ansvarsområde. Miljöhot och miljöolyckor, såsom avvärvandet av de miljöskador som utgjorde ett direkt hot i Talvivaara, krävde att ministeriet hade beredskap att sköta även akuta och oförutsedda uppgifter. För att möta förväntningarna fortsatte ministeriet att utveckla sin egen verksamhet och styrningen av den under lydande förvaltningen samt att bedriva ett tätt samarbete med de övriga förvaltningsområdena och olika intressentgrupper.

Miljöministeriets nya strategi blev klar. Effektmålen för den strategi som ska möta de viktigaste förändringskrafterna och företeelserna är ett kolsnålt och energieffektivt Finland, ett hållbart nyttjande av naturresurserna och ett modellland i fråga om återvinning, en god miljöstatus, biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster samt boende som motsvarar människornas och samhällets behov. Arbete med att uppdatera planerings- och styrsystemet så att det motsvarar målen enligt den nya strategin inleddes.

För att man ska nå målen i fråga om skydd av den biologiska mångfalden och en hållbar utveckling är det av central betydelse att statsrådets uppdaterade principbeslut om detta och den handlingsplan som har utarbetats utifrån beslutet verkställs i rask takt och på ett övergripande sätt. När det gäller skyddet av Östersjön samt yt- och grundvattnen är det av central betydelse att det förvaltningsövergripande sektorsansvaret stärks. Utmaningarna inom vattenskyddet ökar också av att de häftiga regnen och näringsbelastningen ökar i takt med klimatförändringen.

När det gäller dämpandet av klimatförändringen ligger utmaningen i att både inom EU och i de internationella avtalsförhandlingarna komma överens om ambitiösa och långsiktiga mål för bland annat utsläppsminskningarna. Samtidigt bör det säkerställas att Finland har effektiva medel för att röra sig mot ett kolsnålt samhälle och anpassa sig till klimatförändringen.

I fråga om hanteringen av miljörisker fortsatte man att förbättra beredskapen att bekämpa fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor, förbättrade man förebyggandet av kemikalieskador med fokus nationellt sett på övervakningen av verkställandet av kemikalielagstiftningen samt, i enlighet med de fastställda strategiska riktlinjerna, på verkställandet av de internationella kemikalieavtalen och kemikaliestrategin. Man gjorde en undersökning av hur de subsidiära miljöansvarssystemen fungerar. Ett område i EU-lagstiftningen som ägnades särskild uppmärksamhet var åtgärderna för att minska luftföroreningar. I det nationella författningsarbetet fokuserade man på bland annat ett effektivt verkställande av den nya miljöskyddslagen och avfallslagen samt på att vidareutveckla miljöskyddslagen. Förutom lagstiftning behövs det även andra styrmedel för att produktionen och konsumtionen ska bli mera material- och energieffektiv.

För att målen i fråga om en förtätad och fungerande samhällsstruktur ska nås betonas beredningen av åtgärder för att främja kommunreformen och metropolförvaltningen. Särskild uppmärksamhet ägnades åt hur styrningen på stadsregionsnivå och helhetsplaneringen inom planläggningen fungerade med beaktande av de förändringar i omvärlden och i synnerhet i kommunindelningen som har skett och som fort-

farande håller på att ske. Stödjande av boende till ett skäligt pris i de största tillväxtcentrumen och i synnerhet i Helsingfors- och metropolområdet är viktigt för att man ska få boendekostnaderna för privathushållen att hålla en skälig nivå och för att öka områdets konkurrenskraft. Boende till skäligt pris främjades genom en rad stödåtgärder, och dessutom slopades den koppling till produktion av normala hyresbostäder som hade gällt för produktionen av bostadsrättsbostäder. Den bostadsproduktion som stöds av staten ökade något jämfört med det föregående året och den största ökningen skedde i produktionen av bostadsrättsbostäder. I styrningen av byggandet ägnades uppmärksamhet åt att slutföra de åtgärder som gällde säkerhet, hälsa och främjandet av energieffektivitet.

Den grupp som hade utvärderat förfarandena för tillstånd och utvärdering i anslutning till miljöärenden lade fram förslag om 19 åtgärdshelheter som kunde göra förfarandena smidigare och effektivare. En del av förslagen, såsom till exempel införandet av förhandsförhandlingar, kan genomföras i rask takt och andra, såsom bland annat den så kallade principen om samservice, kräver ännu en grundligare utredning.

Den övergripande utvärderingen av miljöanvändnings- och bygglagen blev klar. Uppmärksamhet ägnades särskilt åt hur styrningen på statsregionsnivå och helhetsplaneringen inom planläggningen fungerade samt åt beaktandet av att behovet av styrning varierar.

I enlighet med samhällsåtagandet om hållbar utveckling har miljöministeriet tillsammans med andra aktörer förbundit sig att främja en hållbar utveckling i allt arbete och all verksamhet. Som ett konkret exempel på ministeriets eget arbete kan man nämna de nya lokaler som man kommer att flytta in i år 2015. Till ytan är dessa nästan hälften mindre än de nuvarande lokalerna och även i övrigt mera effektiva, och hela personalen har fått delta i planeringen av lokalerna och förberedelserna inför flytten.

12.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Identifieringen och hanteringen av risker utgör en del av planeringen av verksamheten och resursanvändningen inom miljöministeriets förvaltningsområde. De mest centrala riskerna i anslutning till verksamheten hänger samman med inbesparingarna i den offentliga ekonomin, som på ett omfattande sätt även gäller miljöförvaltningen. Anpassningen av uppgifterna inom miljöförvaltningen till allt mindre resurser utgör en risk om man vill kunna hålla hög kvalitet på verksamheten och bevara en god miljöstatus. Riskerna ökar på grund av den snäva tidtabellen för anpassningen.

Man försöker förbereda sig för en obalans mellan resurserna och den ökande mängden uppgifter samt de risker detta medför, men möjligheterna att minska riskerna är begränsade.

12.3 Uppfyllelse av effektmål

Miljöministeriet satte för 2014 upp nedanstående mål för de samhälleliga verkningarna. Ministeriet har bedömt måloppfyllelsen med hjälp av en självskattning som har utarbetats av ledningen. I fråga om effektmål är tidsperspektivet ofta mycket långt och man kan först om flera år slutgiltigt se om målen har uppfyllts eller inte. Följaktli-

gen bygger bedömningen på de åtgärder och resultat från 2014 som medverkar till att skapa förutsättningar för att effektmålen ska kunna uppnås. Effektmålen verkställs dels inom miljöministeriets förvaltningsområde, dels inom miljöansvarsområdena vid närings-, trafik-, och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken samt inom Forststyrelsens naturtjänster.

Tabell 96. Utvärdering av hur de samhällseliga effektmålen har uppnåtts

(på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag)

Mål	Betyg	Motivering
En tillräckligt omfattande och juridiskt bindande internationell överenskommelse skapas med avsikt att dämpa klimatförändringen och anpassa sig till den och med målet att begränsa den genomsnittliga globala temperaturstegringen till två grader Celsius.	God	EU beslutade om nya mål för klimat- och energipolitiken fram till 2030. I synnerhet målet om att utsläppen av växthusgaser ska minskas med minst 40 % är viktigt med tanke på de internationella klimatförhandlingarna. Planmässigheten och långsiktigheten i den nationella klimatpolitiken utvecklades genom att man beredde en proposition med förslag till klimatlag och deltog i beredningen av den energi- och klimattärdplan som ska gälla fram till 2050.
Konsumtion och produktion sker på ett hållbart och ansvarsfullt sätt så att materialeffektiviteten ökar, utsläppen minskar och det ekologiska fotavtrycket av konsumtionen blir mindre. Användningen av naturresurser är hållbar och tryggar ekosystemtjänsterna.	God	Materialeffektiviteten har ökat något, utsläppen har minskat och det ekologiska fotavtrycket av konsumtionen har minskat med 10 % under de senaste sex åren. Man har inte i tillräckligt hög utsträckning kunnat skydda den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna.
Volymen av kommunalt avfall minskar, återvinningen av avfall blir effektivare och år 2016 hamnar högst 20 % av det kommunala avfallet på avstjälpningsplatserna.	God	Volymen av kommunalt avfall har minskat något, återvinningen har hållit sig på samma nivå under de senaste åren, men volymen av kommunalt avfall som deponeras på avstjälpningsplatserna har minskat märkbart.
Man känner till riskerna med farliga ämnen och småpartiklar och de leder inte till stora miljö- eller hälsoskador. Beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieskador på Finska viken är tillräcklig.	God	Man deltog i behandlingen av EU:s förslag till utsläppstakdirektiv och förslag till direktiv om utsläpp från medelstora förbränningsanläggningar och för detta ändamål lät man utföra ett stort antal nationella undersökningar. Man har inlett beredningen av en nationell luftvårdsplan. Under 2014 fick man två nya förbindelsefartyg (Stella och Otava) för statens oljebekämpningsberedskap. Den finländska flottan har också utökats med det stora högsjöbevakningsfartyget Turva, som kan användas för kemikalie- och oljebekämpning under även svåra förhållanden.
Styrinstrumenten för skydd och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden stärks för ett effektivare skydd av arter och naturtyper.	God	Sådana åtgärder som behövs för att trygga den biologiska mångfalden och ett hållbart nyttjande genomförs i enlighet med statsrådets strategi fram till 2020. De ändringar av naturvårdslagen som hörde till den första fasen trädde i kraft den 1 februari 2015. Man har inlett beredning av ändringar som ska öka naturvårdslagstiftningens genomslagskraft, funktionalitet och effektivitet.
De belastningar som försvagar tillståndet i Östersjön och insjöarna minskar och vattnets status blir bättre. Risken för förorening av grundvattnet minskar.	God	I förslagen till förvaltningsplaner för vattenvården och till åtgärdsprogram för havsvården föreslås det omfattande åtgärder för att minska belastningarna på Östersjön, insjöarna och grundvattnet och förbättra vattnets status. Ett program för uppföljning av havsvården godkändes genom ett beslut av statsrådet den 21 augusti 2014. Det finns cirka 350 grundvattenområden som har angetts som riskområden i Finland. Antalet har ökat med cirka hundra områden sedan man gjorde den föregående utvärderingen av grundvattnets status (2009). Vattenstatusen är hotad i synnerhet i grundvattenområdena i södra Finland och i tätorter. Antalet områden med dålig vattenstatus har ökat med cirka 20 % jämfört med den tidigare utvärderingen. Ökningen i antalet riskområden och grundvattenområden med dålig vattenstatus förklaras delvis av de ytterligare uppgifter som man har fått fram genom olika utredningar och undersökningar. För närvarande har det gjorts upp en skyddsplan för ungefär 35 % av de grundvattenområden som är viktiga eller lämpliga för vattenförsörjningen.

I Helsingforsregionen ökar bostadsbyggandet, vilket ökar utbudet av bostäder i regionen samtidigt som förutsättningarna för skäliga boendekostnader och ekonomisk verksamhet i regionen förbättras.	God	Enligt uppföljningen av det intentionsavtal rörande markanvändning, boende och trafik (MBT) som har ingåtts i regionen har målen i avtalet uppnåtts bättre än under den föregående perioden och utfallet är över 90 %. Den regionala markanvändningsplan, trafiksystemplan och bostadsstrategi som ingår i avtalet ska godkännas av kommunerna. Trots många åtgärder är det i Helsingforsregionen fortfarande brist på i synnerhet hyresbostäder till ett skäligt pris.
Byggnadernas energiprestanda förbättras vid nybyggnad och ombyggnad och användningen av förnybar energi ökar. Användningen av vindkraft ökar märkbart.	God	Det har på bred front vidtagits åtgärder för att förbättra energiprestandan i fråga om både det befintliga byggnadsbeståndet och nybyggen. Strängare byggbestämmelser i fråga om både nybyggen (2012) och ombyggnad (2013) och en effektivare användning av energicertifikat (2013) förbättrar byggnadernas energiprestanda och ökar användningen av förnybar energi i byggnadsbeståndet. Planläggningen av vindkraft har blivit effektivare och utgör inte en flaskhals för byggandet. Vindkraftskapaciteten ökade med 43 % jämfört med det föregående året.
Man förbereder sig för klimatförändringen i den bebyggda miljön.	God	Utöver statsrådets principbeslut har man agerat på bred front och med framförhållning och spridit information till de olika aktörerna.
Stadsregionernas samhällsstruktur förtätas så att den blir energisnålare, människornas välbefinnande ökar och det dagliga livet löper smidigare, och trafikbehovet minskar. Livsmiljöerna och byggnaderna är säkra och hälsosamma.	Nöjaktig	Skapandet av förutsättningar är en långsiktig och logisk verksamhet. I utvärderingen av hur markanvändnings- och bygglagen fungerar anges det vilka behov som finns av att utveckla stadsregionernas samhällsstruktur och behövliga åtgärder som man bör koncentrera sig på framöver.
En välskött kulturmiljö bevarar sina karaktärsdrag, utvecklas på ett kontrollerat sätt, ökar trivselen och ger området livskraft.	God	Förutsättningarna för att utveckla kulturmiljön förbättrades då statsrådet fattade ett principbeslut om den första nationella kulturmiljöstrategin och åtgärder för att genomföra strategin.

12.4 Utveckling av verksamhetsresultatet

En tillräckligt omfattande och juridiskt bindande internationell överenskommelse skapas med avsikt att dämpa klimatförändringen och anpassa sig till den och med målet att begränsa den genomsnittliga globala temperaturstegringen till två grader Celsius.

För att de internationella klimatförhandlingarna ska gå framåt är det viktigt att EU och dess medlemsländer godkänner Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. En regeringsproposition om Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod och avtalet om Islands deltagande i anslutning därtill blev klar hösten 2014 och överlämnades till riksdagen i början av 2015.

Finland deltar i de internationella klimatförhandlingarna som en del av EU. För att Finlands synpunkter bättre skulle beaktas i det internationella och EU-interna arbetet tog man stöd av både nationella utredningar och nordiskt samarbete.

Som en separat fråga förhandlade Finland med kommissionen och medlemsländerna om en positiv lösning i fråga om den situation som uppstod när reglerna om kolsänkor ändrades i Durban. EU ska kompensera Finland för den extra belastning som ändringen av reglerna innebär.

Europeiska rådet fattade i oktober 2014 beslut om EU:s nya mål för klimat- och energipolitiken fram till 2030. Som mål för minskningen av växthusgasutsläpp satte man minst 40 % från 1990 års nivå fram till 2030. EU:s ambitiösa utsläppsmålsnedsättningsmål ska hjälpa till så att man får till stånd ett internationellt avtal 2015. För att driva fram Finlands ståndpunkter i de lösningar som Europeiska rådet linjerade upp bedrevs det aktivt samarbete med andra medlemsländer särskilt i fråga om den så kallade insatsfördelningen. Till stöd för förhandlingarna gjordes det nationella konse-

kvensbedömningar. Finland eftersträvade att kostnadseffektiviteten skulle beaktas i samband med insatsfördelningen och Europeiska rådet tog in detta i sina riktlinjer.

Regeringens proposition med förslag till klimatlag överlämnades till riksdagen i juni 2014 och riksdagen röstade för ett godkännande i mars 2015. Syftet med lagen är att klimatpolitiken ska bli långsiktig, förutsägbar, planmässig och mera kostnadseffektiv. Man har för avsikt att öka öppenheten i beredningen av klimatpolitiken och riksdagens medverkan i beredningen och uppföljningen av klimatpolitiken.

Miljöministeriet deltog i beredningen av energi- och klimatfärdplanen 2050 genom att producera material till kommittén om bland annat minskning av utsläppen av växthusgaser i den bebyggda miljön genom ändringar i konsumtionsvanorna och produktionssätten och genom såväl lokalt som regionalt samarbete. Miljöministeriet deltog i arbetet i den parlamentariska kommittén och i det omfattande bakgrundsprojektet till färdplanen. Färdplanen utgör en vägledning på strategisk nivå när vi ska röra oss mot ett kolneutralt samhälle.

Konsumtion och produktion sker på ett hållbart och ansvarsfullt sätt så att materialeffektiviteten ökar, utsläppen minskar och det ekologiska fotavtrycket av konsumtionen blir mindre. Användningen av naturresurser är hållbar och tryggar ekosystemtjänsterna.

Miljöskyddslagen och statsrådets förordning om miljöskydd i anslutning till lagen trädde i kraft i september 2014. Genom lagen genomfördes direktivet om industriutsläpp, stärktes principen om att tillsynen inom miljöskyddet ska vara planmässig och riskbaserad och gjordes tillståndsförfarandet mera effektivt. Den regeringsproposition med förslag till ändring av miljöskyddslagen och marktäktlagen (RP 257/2014 rd) som ingick i den andra fasen av projektet för att revidera miljöskyddslagstiftningen överlämnades till riksdagen i november 2014. Den revidering av miljöskyddslagen som gjordes i den andra fasen medverkar till att förfarandet för miljötillstånd påskyndas.

Det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling och programmet för materialeffektivitet gjorde goda framsteg. Man fick med hållbar konsumtion och produktion i det förslag om nya mål för en hållbar utveckling som gavs av FN:s arbetsgrupp för en hållbar utveckling.

Omriktning av sådana stöd som är till skada för miljön ingår i regeringens strukturpolitiska program. Som underlag för arbetet hade det gjorts en omfattande undersökning av vilka stöd i Finland som är till skada för miljön. Miljöministeriet och finansministeriet har i samarbete med intressentgrupper berett en skild utredning om vilka stöd som är till skada för den biologiska mångfalden. Utredningen blir klar 2015.

För det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2014–2020 beredde man en omfattande helhet av ekosystemtjänster, som inbegriper grön tillväxt, bioekonomi, förnybara energikällor, natur- och kulturmiljöer samt landskap. Man lyckades inte få de direkta jordbruksstöden så gröna som man hade önskat.

Talvivaara Sotkamo Oy:s gruva försattes i konkurs i november 2014. Av miljöskyddsskäl blev man dock tvungen att fortsätta med gruvdriften. NTM-centralen i Kajanalands kommun blev tvungen att tillämpa de befogenheter som anges i lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009) bland annat för att säkerställa kontinuiteten i biourlningsprocessen och vattenhanteringen i gruvans metallfabrik. Miljöministeriet

anvisade i den inledande fasen av konkursen ett anslag på 10 miljoner euro till NTM-centralen i Kajana för hanteringen av miljörisker och bekämpning av skador.

Ett ändringsdirektiv till direktivet om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) utfärdades i maj 2014. Det nationella genomförandet har inletts. Den arbetsgrupp som hade behandlat en utveckling av MKB-kontaktmyndighetsverksamheten avslutade sitt arbete. I fråga om gasrörsprojektet mellan Finland och Estland (Balticconnector) genomfördes den första fasen inom det internationella MKB-förfarandet, dvs. Esboavtalet och MKB-avtalet mellan Estland och Finland, i samarbete med Estland. Den andra fasen av det internationella MKB-förfarandet för det kärnkraftverk som planeras av Fennovoima genomfördes i samarbete med arbets- och näringsministeriet.

Volymen av kommunalt avfall minskar, återvinningen av avfall blir effektivare och år 2016 hamnar högst 20 % av det kommunala avfallet på avstjälningsplatserna.

Miljöministeriet beredde i nära samarbete med olika ministerier och intressentgrupper Finlands ståndpunkter i fråga om EU:s resurseffektivitetspolitik (inklusive kopplingen till EU2020) samt behandlingen av kommissionens paket om cirkulär ekonomi. Finlands ståndpunkter uttryckte ett allmänt stöd för främjandet av resurseffektivitet, cirkulär ekonomi och återvinning av högkvalitativt avfall, men man betonade behovet av att säkerställa att målen är förenliga med EU:s övriga mål, så som till exempel målen inom energi- och klimatpolitiken. Man lyfte också fram behovet av att beakta de olika förhållandena i medlemsländerna vid måluppställningen. Riksdagen godkände lagen om ändring av avfallslagen, genom vilken man bland annat utvidgade skyldigheten att ta emot kasserade produkter för affärer som säljer elektriska och elektroniska produkter. Statsrådet godkände förordningar om förpackningar och förpackningsavfall, om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter samt om batterier och ackumulatorer, och genom dem preciseras skyldigheterna i fråga om avfallshantering för de som släpper ut dessa produkter på marknaden, samt främjas återvinningen av kasserade produkter.

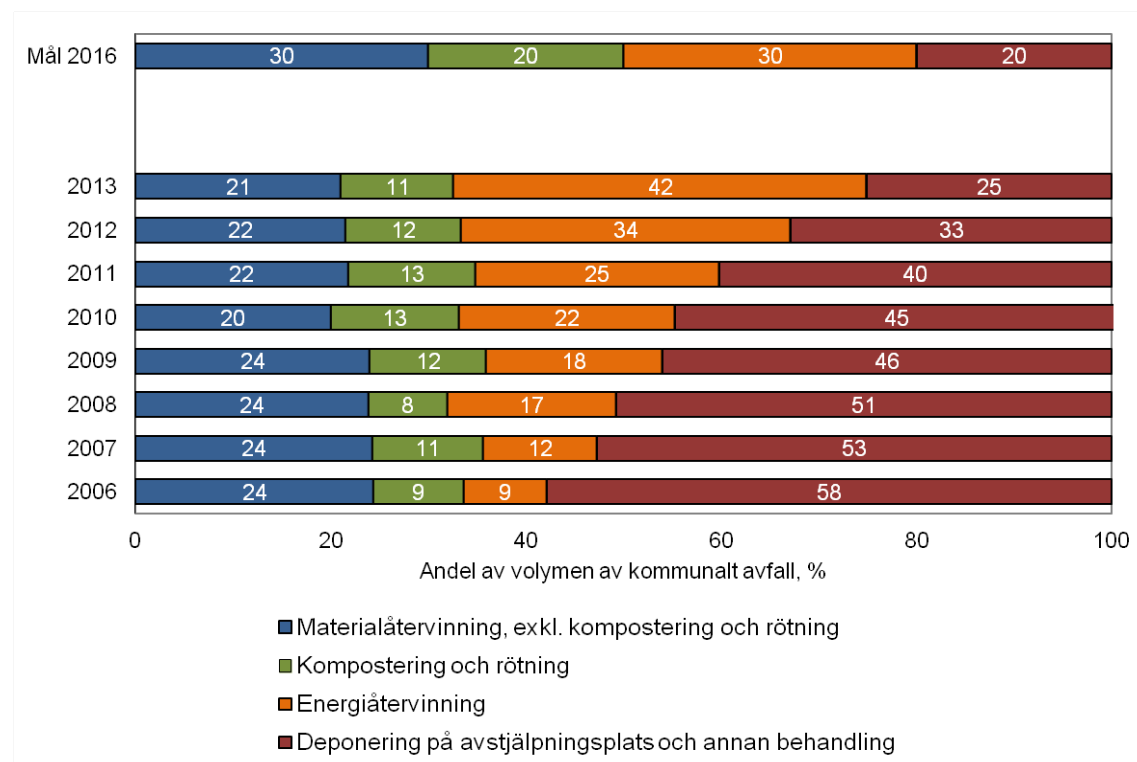
En utvärdering av hur avfallslagen fungerar med avseende på bestämmelserna om hanteringen av kommunalt avfall blev klar (Miljöministeriets rapporter 12/2014). Det konstaterades att avfallslagen hade skapat klarhet i vilket ansvar och vilka rättigheter de offentliga och privata aktörerna har när de ordnar hanteringen av kommunalt avfall. Det föreslogs att man kunde få avfallslagen att fungera ännu bättre genom att fördjupa dialogen mellan olika intressentgrupper och dem som finansierar innovationsverksamhet och genom att utarbeta anvisningar för tolkningen och tillämpningen av de ställen i avfallslagen som har upplevts som oklara. Utifrån rekommendationerna tillsatte miljöministeriet en strategisk arbetsgrupp för avfallsbranschen som bestod av de nämnda aktörerna och som hade som uppdrag att främja en lösning på motstridigheterna med avfallslagen och en strategisk utveckling av avfallsbranschen. Man började utarbeta en handledning om avfallslagens bestämmelser om hanteringen av kommunalt avfall med mål att få handledningen klar under 2015.

Miljöministeriet finansierade 20 utvecklings- och försöksprojekt med mål att främja återvinningen av avfall, och en del av dem avslutades under 2014 medan andra kommer att avslutas under 2015. Genom projekten har man bland annat genomfört försök med att återvinna konsumentplast och textilavfall, skapat webbportaler och tjänster som ska främja återanvändningen av material och produkter samt letat efter affärspotential i organiska material och virkesavfall i anslutning till de kommande deponeringsbegränsningarna. Enligt resultatutvärderingen av de försöksprojekt som genomfördes 2014 var finansieringen nödvändig för att starta en ny typ av verksam-

het, men i fråga om informationsspridningen om försöksprojekten konstaterade man att det fanns utvecklingsbehov.

Den totala volymen av kommunalt avfall uppgick till 2,7 miljoner ton år 2013, vilket var något mindre än det föregående året. Materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall, det vill säga användningen av avfall som material, har under de senaste tio åren hållit sig på nästan samma nivå: cirka en tredjedel av avfallsmängden. Däremot har återvinningsgraden för kommunalt avfall i övrigt stigit till 75 % tack vare energiåtervinningen och den är klart högre än någonsin tidigare. Mängden kommunalt avfall som deponeras på avstjälningsplatserna minskar kraftigt. År 2013 minskade mängden med över en fjärdedel jämfört med det föregående året och det verkar ha fortsatt i samma takt under 2014. Endast 670 000 ton kommunalt avfall fördes till avstjälningsplatserna år 2013. Till exempel år 2008 var mängden ännu 1 400 000 ton.

Figur 7. Återvinning och annan behandling av kommunalt avfall under åren 2006–2013 samt målnivån i den riksomfattande avfallsplanen fram till 2016 och avfallslagstiftningen

Källa: Statistikcentralen och den riksomfattande avfallsplanen

Inom det internationella samarbetet främjades fullföljandet av och samarbetet kring kemikalie- och avfallsavtalen. Man har uppskattat att synergieffekten av kemikalie- och avfallsavtalen ska ge upphov till en årlig inbesparing på 1,5 miljoner amerikanska dollar. Finland medverkade också till att sekretariatet för det nya kvicksilveravtalet inrättades som en del av sekretariatet för kemikalie- och avfallsavtalen, för att undvika onödiga kostnader. Tack vare Globala miljöfonden (GEF) ökade finansieringen för kemikalie- och avfallsavtalen med 30 %.

Man känner till riskerna med farliga ämnen och småpartiklar och de leder inte till stora miljö- eller hälsoskador. Beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieskador på Finska viken är tillräcklig.

Statens revisionsverks resultatredogörelse om oljebekämpningen blev klar i mars 2014. Utvärderingen är som helhet betraktad ganska positiv, men redogörelsen innehöll även cirka 70 utvecklingsförslag. En utmaning för utvecklingen är också bland annat hur man ska stärka oljebekämpningsresurserna för Finlands miljöcentral. Bedömningen är att Finlands system för bekämpning av oljeskador från fartyg är ganska effektivt. Även den multifunktionella flottan för bekämpningsarbete och myndigheternas samarbete ansågs vara bra.

Under 2014 fick man två nya förbindelsefartyg (Stella och Otava) för statens oljebekämpningsberedskap. Flottan har också utökats med det stora högsjöbevakningsfartyget Turva, som kan användas för kemikalie- och oljebekämpning under även svåra förhållanden.

Styrinstrumenten för skydd och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden stärks för ett effektivare skydd av arter och naturtyper.

Den ändring av naturvårdslagen som gällde en komplettering i anslutning till genomförandet av gemenskapslagstiftningen godkändes i november 2014. Miljöministeriet inledde som ett fortsättningsprojekt beredning av ändringar som ska öka naturvårdslagstiftningens genomslagskraft, funktionalitet och effektivitet.

Nätet av naturskyddsområden kompletterades med nya skyddsområden till en yta av sammanlagt cirka 60 000 hektar i Egentliga Finland, Saimenområdet och Kajanaland. Genomförandet av skyddsprogram och skyddsreserveringar i planer fortsatte genom att man till en yta av sammanlagt cirka 4 000 hektar köpte in områden till staten eller omvandlade dem till privata skyddsområden.

Utgående från utredningarna om nationalparker inrättades det nationalparker i Södra Konnevesi och Tykö. Forststyrelsen utredde behovet av att utvidga Finska vikens havs- och skärgårdsnationalparker samt behovet av och möjligheterna att komplettera nätet av nationalparker.

En omfattande datasystemshelhet för naturskyddsområden (SALTI) kunde tas i bruk under årets lopp.

Verkställandet av statsrådets beslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker fortsatte. En arbetsgrupp som hade tillsatts av miljöministeriet beredde ett skyddsprogram i enlighet med naturvårdslagen för att skydda hotad myrnatur. Arbetsgruppens arbete fortsatte i slutet av 2014 på så sätt att även utvecklandet av alternativa skyddsmetoder som bygger på frivillighet togs med i uppdraget.

Genom METSO-handlingsplanen skyddades sammanlagt 13 000 hektar statlig mark som förvaltas av Forststyrelsen och i fråga om privat mark nådde man målet på ytterligare 7 500 hektar skyddad mark.

De totala utgifterna för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter var sammanlagt 65,8 miljoner euro år 2014 (61,8 miljoner euro år 2013). Den finansiering som kommer från statsbudgeten via miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet och som baserar sig på det strategiska resultatavtal samt årliga bilaga till avtalet som

har gjorts upp mellan de styrande ministerierna och Forststyrelsen täckte in 43,9 miljoner euro av utgifterna, det vill säga 67 % (år 2013 var summan 40,2 miljoner euro, eller 65 %). Antalet årsverken var sammanlagt 624 (578 år 2013).

Forststyrelsen satsade under året särskilt på att överta de kulturhistoriska objekt som överfördes från Museiverket och på att förbättra serviceutrustningen i de nya nationalparkerna. Finlands naturcentrum Haltia i Esbo blev det populäraste naturcentrumet (115 000 besök).

De belastningar som försvagar tillståndet i Östersjön och insjöarna minskar och vattnens status blir bättre. Risken för förorening av grundvattnet minskar.

Vad gäller konventionen om skydd av Östersjön (HELCOM), åtgärdsprogrammet för skyddet av Östersjön och 2013 års ministermöte, fullgjordes skyldigheterna, verkställdes besluten och genomfördes arbetsprogrammen i enlighet med målen. Man skapade klarhet i HELCOM:s regionala samordningsansvar i förhållande till genomförandet av EU:s ramdirektiv om en marin strategi. Förhandlingarna fortsatte i fråga om en tidtabell/färdplan för inlämnandet av en ansökan om ett kontrollområde (NECA) för kväveoxidutsläpp från fartyg.

Statsrådet fattade i augusti 2014 beslut om ett övervakningsprogram för Finlands havsförvaltningsplan. Ett förslag till åtgärdsprogram för havsförvaltningsplanen för åren 2016–2022 blev klart och hörandet inleddes den 15 januari 2015. Samordning och samarbete som omfattar hela Östersjöområdet har skett inom ramen för skyddskommissionen för Östersjön (HELCOM). Fältarbetet inom programmet för inventeringen av den marina undervattensmiljön (VELMU) genomfördes planenligt och kartläggningarna kommer att avslutas år 2015.

Genom programmet för återvinning av näringsämnen främjades utvecklingen av nya kostnadseffektiva metoder, teknologier och förfaranden. Hittills har 40 projekt finansierats genom programmet och 27 av dessa blev klara 2014. Resultatet av programmet kommer att utvärderas under 2015.

Det regionala finansiella samarbetet med Ryssland drabbades av svårigheter på grund av EU:s sanktioner mot Ryssland. Färdigställandet av reningsverket i Kaliningrad sköts upp igen. Ibruktagandet av tunnelpumpstationen i anslutning till Neva-projektet i St. Petersburg fördröjdes på grund av tekniska problem.

Hörandena i fråga om förslagen till förvaltningsplaner för vattenvården 2016–2021 inleddes den 1 oktober 2014. I planerna förslås omfattande åtgärder för att minska den belastning som påverkar vattnens status. Skyddet av den biologiska mångfalden i insjöarna har förbättrats med hjälp av vattenvård och en strategi för skydd och restaurering av småvatten.

En regeringsproposition om avgränsning och klassificering av grundvattenområden och utarbetandet av skyddsplaner för grundvattenområden överlämnades och lagändringen godkändes i riksdagen. Riskerna för grundvattnet har minskats genom att man har hjälpt kommunerna att utarbeta skyddsplaner och att restaurera förorenade områden som är belägna inom grundvattenområden.

Det föreslogs att övergångstiden enligt avloppsvattenförordningen skulle förlängas för glesbygdsområden och man började bereda lättnader i lagstiftningen. Man fortsatte med rådgivningen för enskilda fastigheter.

I Helsingforsregionen ökar bostadsbyggandet, vilket ökar utbudet av bostäder i regionen samtidigt som förutsättningarna för skäliga boendekostnader och ekonomisk verksamhet i regionen förbättras.

Ett intentionsavtal rörande markanvändning, boende och trafik (MBT) för åren 2012–2015 slöts i juni 2012 mellan 14 kommuner i Helsingforsregionen och staten. Enligt förhandsuppgifterna blev 10 882 bostäder klara och i nleddes byggandet av 10 746 bostäder i regionen 2014. Utifrån de uppgifter som nu är tillgängliga ligger prognosen för den genomsnittliga årsproduktionen för hela avtalsperioden på 11 341 bostäder om året, vilket motsvarar 91 % av målet för den totala produktionen. Det genomsnittliga utfallet för ARA-produktionen är 90 % av det årliga målet.

I november 2014 godkändes det i form av ett principbeslut av statsrådet också ett avtal mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen som ska stödja stora infraprojekt och främja bostadsproduktionen. Enligt avtalet förbinder sig kommunerna i regionen att öka planläggningen av bostadstomter mätt efter våningsyta med 25 % jämfört med det gällande MBT-intentionsavtalet. Fullgörandet av MBT-intentionsavtal går framåt även i stadsregionerna Tammerfors, Åbo och Uleåborg.

I fråga om räntestödslånen låg tyngdpunkten fortfarande på lån för hyresbostäder. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet fattade beslut som gjorde det möjligt att inleda arbetet med sammanlagt 7 380 bostäder. Detta var nästan 1 000 bostäder mera än under det föregående året. Merparten av bostäderna var ämnade för grupper med särskilda behov. Siffran innebär dessutom drygt 800 hyresbostäder som började byggas med stöd av statliga borgenslån. Den största produktionsökningen skedde i fråga om bostadsrättsbostäder (sammanlagt cirka 1 900 bostäder), där man i slutet av året slopade kopplingen till produktion av normala hyresbostäder i enlighet med vad som har skrivits in i statsminister Stubbs regeringsprogram.

Byggnadernas energiprestanda förbättras vid nybyggnad och ombyggnad och användningen av förnybar energi ökar. Användningen av vindkraft ökar märkbart.

Direktivet om byggnaders energiprestanda kräver nya lagstiftningsåtgärder för att övergången till nära-nollenergibyggnader ska verkställas. Kravet på nära-nollenergi gäller nybyggen. Definitionen i direktivet innebär förutom kravet på en mycket hög energiprestanda även ett krav på användning av förnybar energi.

Miljöministeriet fortsatte att stödja planläggningen av vindkraftsbyggande med målet att skapa förutsättningar för att kunna använda områden på ett sådant sätt att produktionen av vindkraft i enlighet med den nationella energi- och klimatstrategin skulle öka med 9 terawattimmar fram till 2025, vilket skulle kräva cirka 1 000 nya vindkraftverk utöver de nuvarande 260. Man håller på att utarbeta eller har redan upprättat många landskaps- och generalplaner för vindkraftsutbyggnad runt om i Finland. Under 2014 ökade vindkraftskapaciteten med 43 % jämfört med det föregående året, vilket innebär att kapaciteten ökade till 627 megawatt och 260 vindkraftverk.

En ny utvärdering av energimärkningsdirektivet och ekodesigndirektivet inleddes 2014. Ett medborgarinitiativ om ändring av lagen om energicertifikat för byggnader överlämnades till riksdagen i mars 2014. Riksdagen förkastade medborgarinitiativet, men godkände i sammanhanget två uttalanden. Riksdagen förutsatte att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att ändra innehållet i energicertifikatet för småhus så att det blir lättare att förstå och för att undanröja de svårigheter med att jämfö-

ra energiprestandan för olika byggnader som beaktandet av energiformsfaktorer ger upphov till, samt att regeringen aktivt går in för att ändra direktivet för byggnaders energiprestanda så att det blir frivilligt att göra upp energicertifikat för gamla egnahemshus. Miljöministeriets arbetsgrupp för utveckling av energicertifikatet för småhus överlämnade sitt utvecklingsförslag till miljöministeriet i mars 2015. Arbetet fortsätter ännu utifrån arbetsgruppens arbete och i enlighet med kultur- och bostadsministrernas riktlinjer. Ministern har aktivt vänt sig till Europeiska kommissionen för att få energicertifikatet för gamla egnahemshus att bli frivilligt. Ett informationssystem ska samla energicertifikaten i en gemensam tjänst och öka möjligheterna att jämföra certifikatuppgifter samt ge information om behörigheten hos dem som upprättar certifikat. För införandet av ett sådant informationssystem överlämnade regeringen ett lagförslag till riksdagen om informationssystemet för byggnaders energicertifikat (RP 335/2014 rd). Lagen stödfästes den 20 februari 2015 och träder i kraft den 1 maj 2015.

En långsiktig strategi för grundläggande förbättringar av såväl offentliga som privata bostadshus och kommersiella byggnader färdigställdes i anslutning till genomförandet av artikel 4 i direktivet om byggnaders energiprestanda.

Man förbereder sig för klimatförändringen i den bebyggda miljön.

Statsrådet fattade i november ett principbeslut om en nationell plan för anpassning till klimatförändringen 2022. Man inledde en uppdatering av miljöförvaltningens handlingsprogram för anpassning till klimatförändringen i växelverkan med olika aktörer så som kommunerna och N TM-centralerna, och arbetet kommer att bli klart 2015.

En uppdatering av guiden med rekommendationer för lägsta bygghöjder publicerades våren 2014. Guiden baserar sig på vissa uppbyggda scenarier. Genom den ändring av markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft den 1 september 2014 fogades det särskilda bestämmelser om dagvatten till lagen. Man färdigställde ett handledningsmaterial om planläggning som stöder klimatmålen. Materialet innehåller perspektiv på dämpandet av och beredskapen inför klimatförändringen.

Stadsregionernas samhällsstruktur förtätas så att den blir energisnålare, människornas välbefinnande ökar och det dagliga livet löper smidigare, och trafikbehovet minskar. Livsmiljöerna och byggnaderna är säkra och hälsosamma.

Den övergripande utvärderingen av markanvändnings- och bygglagen (MBL) blev klar. Lagen fungerar fortfarande väl med avseende på de centrala principerna. I utvärderingen lyfte man fram utmaningar och utvecklingsbehov i fråga om styrningen av markanvändningen i speciellt stadsregioner. I den första delreformen av MBL som baserar sig på utvärderingen betonas en fungerande konkurrens och markpolitik.

Miljöministeriet och finansministeriet fortsatte att samordna metropolpolitiken enligt regeringsprogrammet och att främja dess viktigaste projekt. I början av 2014 inledades fullföljandet av tillväxtavtalet för metropolområdet. Miljöministeriet har också deltagit i beredningen av ett lagstiftningsförslag om metropolförvaltningen.

Miljöministeriet har styrt landskapsplaner. I hela landet finns det för tillfället 64 gällande landskapsplaner. Under 2014 fastställdes det 11 landskapsplaner och i slutet av året fanns det sju landskapsplaner som skulle fastställas och 17 som skulle styras. Vid miljöministeriet utreddes alternativa förfaranden för hur landskapsplaner

skulle kunna fastställas och deras konsekvenser för planläggningssystemet. Det föreslås att det nuvarande förfarandet för fastställande ska ersättas med ett förfarande där miljöministeriet under vissa förutsättningar som anges i lag har rätt att granska en landskapsplan som är betydelsefull eller problematisk med tanke på de nationella målen.

En arbetsgrupp som hade tillsatts av miljöministeriet beredde i enlighet med de två uppdrag som statsrådet hade gett ministerierna ett förslag till utvecklingsbild för regionstrukturen och trafiksystemet. Utvecklingsbilden betonar och konkretiserar en regionstruktur som på ett mångsidigt sätt drar nytta av regionernas styrkor, som är polycentrisk, bildar nätverk och som grundar sig på goda trafikförbindelser.

Renoveringsgruppen lämnade in sitt betänkande om åtgärder mot det ökande behovet av renovering i förorterna under åren 2015–2025. Man har för avsikt att inplantera en ny kultur i Finland gällande renovering och underhåll av förorterna och fastigheterna i dessa.

För understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter fanns det sammanlagt 53 miljoner euro till förfogande och vid beviljandet av understöd prioriterades installationer av hiss i efterhand och avlägsnande av rörelsehinder i bostadshus samt reparation av bostäder för äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Man fortsatte med st artbidraget på 10 % för grundläggande förbättringar i syfte att stimulera byggbranschen. År 2014 beviljades sammanlagt 140 miljoner euro i bidrag. Med stöd av startbidrag har det inletts grundläggande förbättringar av sammanlagt cirka 50 000 bostäder.

Miljöministeriets förordningar om bärande konstruktioner och geokonstruktioner trädde i kraft i början av september. Därmed frångick man två parallella planeringssystem. Ändringen förverkligar målet i statsrådets strukturpolitiska program om att lagstiftningen ska bli klarare och att antalet separata författningar ska minskas.

Man har börjat genomföra de 13 åtgärds punkter som nämns i riksdagens skrivelse om fukt- och mögelproblem i byggnader. Punkterna är delvis redan åtgärdade, till exempel när det gäller sanering av daghem, skolor och social- och hälsovårdsbyggnader. För att minska de sanitära olägenheterna har det utarbetats en långsiktig plan, och villkoren för statligt stöd har ändrats så att de styr och sporrar kommunerna till att på ett planmässigt och föregripande sätt hålla byggnaderna i skick och att reparera dem vid rätt tidpunkt i deras livscykel. Arbetet med det riksomfattande fukt- och mögeltalkot fortsatte i enlighet med riksdagens ståndpunkt i fråga om fukt- och mögelproblemen i byggnader. Det omfattande projektet för att utveckla utbildningen av experter på byggnadshälsa och fuktskador framskred planenligt. Man utarbetade också anvisningar för sanering av mögelskador till dem som äger egnahemshus och till husbolag. Man började utvidga webbsidorna för dem som bor i småhus så att de också ska betjäna invånarna i flervåningshus och husbolag.

Säkerhets- och kemikalieverkets (Tukes) marknadstillsyn utvidgades så att den förutom CE-märkta (Conformité Européenne) byggprodukter också började omfatta produkter som saknar CE-märkning. År 2014 godkändes lagen om ändring av lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter, enligt vilken ett frivilligt nationellt produktgodkännande av en byggprodukt vid behov kan återkallas.

En arbetsgrupp som hade tillsatts av ministern utredde alternativ för att samla byggnadstillsynen till större enheter och vilka konsekvenser detta skulle ha. Bakgrunden

till detta är ett beslut enligt regeringens strukturpolitiska program om att byggnadstillsynen ska samlas i större enheter som verkar över kommungränserna och vars verksamhet helt ska finansieras med tillståndsavgifter.

En välskött kulturmiljö bevarar sina karaktärsdrag, utvecklas på ett kontrollerat sätt, ökar trivselen och ger området livskraft.

Statsrådet har fattat ett principbeslut om den första nationella kulturmiljöstrategin. Målet med strategin är att öka förståelsen för de möjligheter som kulturmiljön innebär samt att främja en god skötsel av kulturmiljön som ett led i en hållbar utveckling. Utarbetandet av kulturmiljöstrategin grundade sig på regeringsprogrammet.

Strategin, som sträcker sig fram till 2020, innehåller 20 åtgärder. Genomförandeplanen för strategin blev klar i januari 2015. Åtgärderna hjälper till att fullfölja de internationella avtalen i anslutning till kulturmiljöer och att skydda kulturmiljöer. Betydelsen av det civila samhällets verksamhet för att man ska nå målen i strategin betonas.

12.5 Förvaltningsområdets resurser

Tabell 97. Personal, årsverken

	2012	2013	2014
MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	997	997	972
Miljöministeriet	279	274	284
Finlands miljöcentral	665	670	633
Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet	52	52	55

Tabell 98. Användning av budgetanslag, mn euro

		2012	2013	2014
35.	MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	275,8	253,3	271,2
35.01.	Miljöförvaltningens omkostnader	78,1	77,4	78,9
35.10.	Miljö- och naturvård	119,5	123,5	140,2
35.20.	Samhällen, byggande och boende	78,2	52,4	52,1

12.6 De statliga fonderna utanför budgeten

Statens bostadsfond

Statens bostadsfond är underställd miljöministeriet, men ingår inte i statsbudgeten. Fonden ska stödja bostadsproduktion och ombyggnad och förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande genom att bevilja bidrag till kommunalteknik. År 2014 betalade fonden ut totalt 1 69 miljoner euro i bidrag och räntestöd. Det öv erfördes 90 miljoner euro från fonden till budgeten. Under 2014 blev fonden skuldfri. Aravalånen minskar stadigt, men samtidigt har statens åtaganden i form av statsborgen för lån till sammanslutningar ökat.

Oljeskyddsfonden

Oljeskyddsfonden ersätter i vissa fall oljeskador på land och vatten och kostnaderna för att bekämpa dem. Dessutom ersätter den de lokala räddningsverken och staten för en del kostnader för att bekämpa oljeskador och upprätthålla beredskapen. Vida-

re kan fonden bevilja ersättningar för kostnaderna för att sanera mark som har förorenats av olja. Av fondens interna finansiering består 24,6 miljoner euro av oljeskyddsavgifter som tas ut vid import av oljeprodukter. Oljeskyddsavgiften tas under åren 2010–2015 ut till det tredubbla beloppet, det vill säga 1,5 euro per ton olja. Utgifterna för ersättningar uppgick till sammanlagt 20 miljoner euro. Av detta belopp gick 7,9 miljoner euro till räddningsområdena för kostnader för utrustning och underhåll, 10 miljoner euro till anskaffningar i anslutning till statens bekämpning av oljeskador från fartyg och 1,6 miljoner euro till sanering av oljeförorenad mark.

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN PDF 978-952-287-167-1
ISBN Tryck 978-952-287-168-8
ISSN PDF 2323-962X
ISSN Tryck 2341-7129